

3 1761 07589711 6

ایشته بوقدر مطالعاته استناد آینه تکرار ایدرز ، استقبالمز
امیندر . یینه تکرار ایدرز ، هراثی قریبدر . یینه تکرار ایدرز ،
یشاسون عثمانلیلر ا

[عبرت] دن

تابعین نامی سیرلرہ کچن ہر ذاتک لاقلا اون اون ایکی حتی
 پرچو غنک قرق اللی قدر اولادی بولندیغنی تاریخلر بیان ایدیور.
 بودلیل تجربی دخی آوروپادہ التزام اولندیغنی بالادہ بیان اولنان
 ادعاک بطلانی رد وجرحی قابل اولمیه جق صورتدہ اثبات
 ایتمزی ؟

نتیجہ مرام اگر ملکمزده انسانک آزماسنی موجب کوردیکمز
 اسبابی وچو غلامسنہ مانع بولدیغمز علی دفع ایتمکہ چالیشیرده
 قاعدہ ترایدی جریان عادیسنه برافغہ موفق اولہ بیلیرسہک یکرمی
 بش یکرمی آلتی وھیچ اولمازسہ اللی آلتش سنہدہ نفوسمزی
 تضعیف ایدہ بیله جکمز استدلال نظربنک تجارب خارجیہ عینی
 عینہ موافقتلہ قوت بولمش بونجہ دلائل قاطعہ ایله ثابتدر .
 عثمانیلر ایکی مثلنہ بالغ اولورسہ برلرینک وسعتیلہ عددلرینک
 کثرتی بینندہ اولان نسبت اورویاہ متقارب وایش ایلرولدجکہ
 مساوی اولہ جق . اوروپادہ ایسہ انسان الی غیرالہایہ تراید
 ایدہ بیلیمک احتمالی یوقدر . بناء علیہ بز مدینتک مابہ الحیاتی اولان
 نفوسدہ وآنک عوارضدن بولنان ہر درلو آثار ترقیدہ الی غیر
 الہایہ اوروپانک مادونندہ قالمق خطرینہ مبتلا دکلز .

شمدی کوروبدہ حیران قالدیغمز اعجاز کالاتک صانع
 ومخترعریلہ مرایت ترقیدہ ہم مسند اولق طوطی یوز سنہک
 برہمتہ محتاجدر . یوز سنہ ایسہ حیات جمعیتہ قیاس اولنورسہ
 عمر بشرہ نسبت برآن موہوم حکمندہ قالیر .

بروالذہ آغوشنہ دوشدکدن صکره برقیلنی قوبارتمامق ایچون فدای
حیات ایدہ جکی معلوم اولان جکر پارہ سنک دها جسمی جسمندن ،
جانی جانندن ایرمادن نہ مرحتسز انکله جائئہ قییار ؟

برمعصومک خون ناحق قوجه بر ملتک وبلکه بتون عالم
انسانیتک ناموسنی قیامته قدر لیکه دار ایتمکه کافیدر . اسلامز ،
انسانز ، اه ایچون جلادلری لرزه ناک فتور ایدہ جک بویله بر
شذیعہ نک ارتکابندن اجتناب ایدہ لم ! دوشونہ لم که کندی صلبمزدن
حاصل اوله جق اخلاف نظرندہ اویله برسیتہ ایله شیطانندن زیادہ
منفور اولمق آرزو اولنه جق برحالمیدر ؟

کله لم مانعاره عشرت وسفاهتمه شدت انهماکک درجہ
تأثیرنی آز بردقتله کورمک کافیدر . استانبولده کی عیاشلرک ؛
زندوستلرک خابه لرندہ برر ایکشر چوجق آنجق کوریلہ بیلیر .
فقط قرتالده ، سیاوربدہ بر کویلینک اوینه کیرلسه او بختیارک
هرطرفی بش آتی ثمرات الفؤادیلہ مزتن بولنور . نوعین بشرک
قارمه قاریشیق برحالده اقامتله بربرینه تشابهی اورویایه مخصوص
بر حالدر . بورالرده فاحشه لک بلطفاه زیادہ شکایتہ دکه جک
وجمیتک نفوسجه تناقصی موجب اوله جق درجه یه کله مشدر .

آورویالیرک تمدد زوجاتی کثرت تناسله مانع عد ایتمسی
بورالرده اولان موانعه وقوفسز لقلرندن بشقه بر شئیته حمل
اولنه ماز . چونکه حد ذاتنده برقادینک قوه تولیدده اوچ درت
قادینه غالب اولمسی عقلاً محالدر . اوائل اسلامده کی تعدد
زوجاتک اک زیادہ جاری اولدینی زمان ایدی ، اصحاب کرام ویا

بر نظام یامغه بورجلو کورینور . فقط عشرت ویا توتون کبی
مفسد مزاج اوله جق شیرک استعمالنده هر درلو حدودی تجاوز
ایتمزدر . استانبوله یاپیلان اداره انحصاریه نیک نتایج ظهورندن
امید ایدرزکه بوندن صکره بش یاشنده چوجقلمزک آغزنده
سیغاره کورلمز . حکومت سنیه نیک افکار مریانه سندن مأمول
ایلرزکه مسکراتک دخی افراط اوزرنده استعمالنه وهر طرفه
انتشارینه مانع آغز برزجریه وضع اوانور . اما بونکله اهالی
باغلینی سوکرلر ایتمش ، یرینه بغدادی اککده قابلدر .
قحط وغلا حمداواسون غایت نادر وقوع بولیور . محاربه دن
ایسه برخیلی زماندن بری امینز .

اداره ثرونجه مضر ویا قاعده سنه مغایر تدبیرلره کلانجه : دور
انقلابمزدن بری بوراسی ارباب فنونک اوپولده اولان تحقیقاتنه
نمونه استدلال ایدی . احوالک طور رسمی کبی داخلی کمرکار کبی
بر طاقم بقایاسی حالا دوام ایدیور . اومارزکه اصلاحات
قومیسونجه البته بروقت اوله جق نوبت تحقیق انلر دده کله جکدر .
انقباض درون ذاتاً عثمانیلرک طبیعتنده یوقدر . ظن ایتمیزکه
بوسببک تناسلمزجه برتأثیری اوله بیلسین . چوجق دوشورمک
ممالک عثمانیه نیک اک زیاده یورکار طیائمایه جق فاجعه لرندن بریدر .
حتی برزمانلر بووحشت ملعونه بی اجرا ایچون قانلی ایه نامنده
مأذون جلادلر وار ایدی ، عجبا برانسان ایکی دقیقه لق صفاسی
ایچون حاصل ایتدیکی بر معصومک دها دنیاسنی کورمه دن دها
والده سنک مهمه سنی امه دن حیاته نصل یورکله قصد ایدر ؟ عجبا

کتیرلسه قوجه بر آدم ایچون برقات مکمل البسه اعمالنه کفایت ایدر .

انسان بویله کینمز ، وصغوقدن او یله تحفظ اولماز ، وقایه بدن ایچون بو درلو اسباب قولالمق شفا نیتنه زهر ایچمک قیلندندر .

آرده سردده بعض عائله لر کوریلورکه حفظ صحت اسبابنه واقف اولمش چوجقلرینه لزومندن خارج البسه کیمه مکه آلیشدر بیورلر .

مادام که اقلیت بویولده حقیقت بیندکه باشلامشدر ، هر بر اخیره اولدینی کبی اکثریت پک آز بر زمان ایچنده بویولده دخی او محققلره مقلد اوله جغندن امینر .

مضر و یاخود وجودی بسله مز شیریمک ایسه بتون بتون مخصوصاً تمزدن دینیه بیلیر: قان ضعفکنندن و معدده بوزغونلغندن تولد ایدن خسته لقلر بوراده همان دنیانک هر برندن زیاده اولدینی تجارب طبیه ایله مثبتدر .

براز زیتون یاغلی پادنجان ، چرویش یاغلی فصولیه بی تعطیل ایتسه کده برقاچ لقمه ات یمکه باشلاسه ق هم کندیمز راحت یاشاردق هم اولادمزک وجودی قوتلی بولنوردی . بویله شیر ایچونده دولت نظاملرمی یاپسین ؟ فسق خصوصنده ممالک متمدنیه نسبت اهون صاییلانلار دتزر . یالکزر بو باده موجب شکایت اوله بیله جک بر حالمز فرنگینک کثرتی و دمبدم ترایدی در . ایشته صحیه و یا ضابطه بوبلانی دفعه صالح اوله جق

هر كسك او ني ده مي دولت تطهير ايتسين ؟ كندی حياتنه اولاد و عيالنك وجودينه رحمی و وطنك سعادتنه میلی اولانلر ایچون بر ازده سو پرندیلر ایچنده یوارلنماغه دقت اقتضا ایتزمی ؟ حفظ صحت اسبابنده قصور خلقمرك لازمه شانی کبدر . جناب حق صاقلاسون ، قولرا زمانلرنده بیله بیاغی عقلامزدن عد اولنان ذواتی قارپوز و بادنجان یمکدن منعه مقتدر اولمق قلعه لر فتح ایتمکدن مشکل کورینوردی . بوایسه اجل مسئله سنجه خلقك ذهننده تقرر ایدن بر یا کلاش اعتقاددن نشأت اتمه در . واعظ افندیلر جوامع شریفه ده قصه خوانلق ایده جکلرینه بویله دنیا و آخرته نافع و حیات ملتی کافل اوله جق مسائلدن بحثه همت ایلسه لر افکار عمومیه ده موجود اولان بویوله بر چوق سؤ ذهابلر پك چابوق مندفع اولور .

وجودی محافظه ایده جك صورتده کینمکه دقتمرك دخی بزدرده موجود دکلدنر دینله مز . واقعا کویولورمز وجودلرینی گرم و سرده و انواع مشقته الشدیرمشلردنر ، کال عافیتله یتمش سکسان سنه یاشارلر ، چکی طاشنی قالدیره بیلیرلر ، بر قوزی رلر هضم ایدرلر ، حاصلی اوروپاچه قوتده ضرب مثل اولان ترکلر صورلسه آنلر کوستریله بیلیر ، لکن شهرلریمزده بتون بتون بو حالک عکسی کورونیور :

عادت ایدنمشلر ، چپلاق آیاقله کزسیورز ، باشمزدن عرقیه ا کسیک اولمیور ! یازین چفته فانیله ، قیشین اوچ کورکاه اوطوریورز ، بشیکده برچوجفه کیدیریلن صاریلان شیلر بریره

مشهور در که وقتیه بغداد ، اطرافنك آثار معمور تیه محاط
 اولمی و محقر الزینك صوباصمق شرنندن مصون بولمسی جهتلیله
 صیجاقلنی معتدل ، هواس جانه جان قاتار بر سعادت آباد ایمش .
 شمدی ایسه معلومدر که اطرافنده او معموریتدن هیچ بر اثر
 قلمادقندن بشقه فراتك باصدیغی یرلرک هر گوشهسنده بر منبع
 عفونت پیدا اولمغه او دار السلام عادتاً دارالاسقام اولمشد .

قبریس کبی عکا کبی « منقای مجرمین » عد اولنان یرلرده
 هوایی تسمیم ایدر بر چوق اسبابك وجودنی ایشیدییورز ،
 ماسكك سائر بعض جهتلرنده دخی ذاتاً هوامی فنا بر قچ مملکت
 اولدیغنی بیلورز ؛ شو موجبات هلاکك یاقنده زوالنی دولت
 وملتده مشهود اولان تمایلات ترقینك همتندن بکلرز . محله
 وخانهلرک پیسلکی کوز اوکنده اولان شیردندر . استانبولده
 سوقاقر واردر که کولک لاشه لرینك وسائر بیك درلو مردار لقرارک
 استیلامی جهتیه بر طرفندن او بر طرفنه کلمز .

طشردده مملکتلر واردر که لغملری الك بیوک جادهسنندن
 آقار . حال بوکه بو مزخرفاتك دفعی ایچون استقبال بکلمکه مجبور
 دکلز هر یرده موجود اولان دوائر بلدییه مأمور لرینك وظائف
 شناسانه بر غیرت کوسترمسیله مقصد حاصل اولور .

فقط خانهلر مزده سوقاقر مزدن پک اشاغی قلمیور : ابنای
 وطنك الك بیوک جزوی مسلمان وقصوری دخی مسلمانلر کبی
 انسان اولدیغندن چوغنی نقلاً آزی عقلاً نظافتله مکلف
 دکلیدرلر ؟

قحط وغلا طقوزنجیسی محاربات اوتجیسی اداره ثروتجه مضر
ویاقاعدسنةمغایر اوله رق اختیار اولنان برطاقم تدابیر اون برنجیسی
کدر وانتقاض درون اون ایکنجیسی چوجق دوشومک کبی
اسباب مخربه در ،

بونار علل سائره نی تولید ایدریا خود شدتلندیریر ، چوجق قارک
نشوونماسنه مانع اولور ، بیوکلرک قوه حیاتیه سی آزالدیر حاصلی
وفیاتی تراید نفوسده اولان قانون طبیعی به مقابله ایده جک
بر درجه یه کتیرر .

مانع ایسه عشرت وسفاخته شدت انهماک ونوعین بشرک
قارمه قاریشیق برحالده اقامتله بربرینه تشابهی وفاحشه لک
واوروپالیسارک ذهابجه تعدد زوجات ماده لری اولیورکه بونار
طولایسیله تولدی کثرتدن منع ایدیور .

هرکسک عندنده علوم متعارفه حکمنه کچمشدرکه انسان
تنفسله یاشار ، تنفس هوا ایله حاصل اولور هوانه قدر جیادتی
اولورسه صحت عمومیه او قدر قوتده اوله جغنده شبهه یوقدر .

مملکتتمزک اقلیمنده اولان جیادت طبیعیه دنیانک بیلدیکی
شیاردندر . حتی بورالرده شدادک جتنی نه درجه بدایع ایله
مشهور ایسه اوروپاده بورانک موقعی او قدر لطافتله معروفدر .
یالکیز شوناسی وارکه مملکتتمزده دور وقوفک ابتداسندن بری
هر درلو حکم وفنون بتون بتون اعتباردن ساقط اولدیغی ایچون
هوانک مثلا اغاچ یتشدیرمک کبی جیادتنه خدمت ایده جک
ویاخود کول تطهیر ایلک کبی اسباب فسادنی منع ایلیه جک
تدابیره قطعاً رعایت اولنماشدر .

يالگنز انلرکده اورويابه نسبت بر چوق محروميتارده بزمله
مشرک والدقاريني لايقيه بيليرز ، وبوحالرينه لايق اولديغي قدر
تأسف ايدرز . شمدى بومسئله آکلاشلدی . .

تکثير تناسله کلنجه نوع بشر برطاقم موانع فوق المعاده دن
مصون اولورسه اصحاب تحميقک ادعاسنه کوره يکرمی بش
يکرمی آلتی سنهده موجودينک برمثلی قدر تزايد ايندييور .
بونسبت ايسه بر عصر دن بری نفوسک آمریقاده بری بری
اوزرينه آلتی یدی واوروياده ايکی اوچقات تزايد ايتمش اولمسندن
آلمشدر . ديمک اوليورکه بزده بر عصر قدر تناسله اولان
قانون طبيعته ممکن مرتبه رعایت ايتمش اولسه قوطنمزی معموريتنه
غبطه کش اولديغمز ممالک متمدنه کبی سرايا انسان ايله طولو
سرايا حسیات ايله مزین برحاله کتيره بيه جگزر .

يا عجباً ممالکتمزده بومقصدک حصولنه میدان ويرمه ين
نهدر ؟

ديانک هر طرفنده تناسلی تکثيردن کيرو براقان شيار فن
ثروت اصحابنک روايتنه کوره برطاقمی موجب برطاقمی مانع
ايکی صنفه منقسمدر .

موجبلك برنجیسی هوانک فنالغی ايکنجیسی محله و خانهلرک
پيسلکی اوچنجیسی حفظ تحت اسبابنده قصور دردنجیسی
وجودی محافظه ایدمک صورتده کینمکه دقتسزلك بشنجیسی
مضرویا وجودی بسنه مز شيار يمک آلتنجیسی فسق یدنجیسی
عشرت ویا توتون کبی شياری استعمالده تجاوز حد سکزنجیسی

دهشت ویره جك قدر آزالماز . چونكه عسكرايكك تعمیمی
بلكه تنسیقاتدن بوكونه قدر كچن مدت بيله اوزامایه جقدر .

وطنداشارمرك تمايیلاننده ظهور ایدن انقلابه دقت
اولنیورمی ؛ محمود ثانی زماننده دولت ارمنی قتلوكارینی
مداخلات اجنبیهیه سببیت ویردکاری ایچون نغیه قالقشیدینی
وقت ایچارندن عمومیتیه یقین بر اکثریتك اوتوز بش قرق سنه
کیمه دن قومیتارینك ووطنارینك افعالنجه اجنبی مداخله سنه
میدان ویره مهك ایچون پابانك حکمنه قارشو طورمق ایسته یه جکینی
کیم اوماردی ؟

او عصرده نه قدر روم وار ایسه ترکیاری محو ایتمك نه قدر
ترك وار ایسه روملردن تحفظ ایتمك ایچون سلاحه صارلمقدن
بشقه دنیا ده برشی دوشونلر ایکن بوندن اوتوز بش سنه
صکره استانبولده بر روم پیدا اوله جق ، دیوژن نامیله بر غزته
چیقاره جق ، آنده یونانستانك كرك قاعدهیه اتباع ایتمك
ایسته سین كرك فائده سنی آراسین دولت علیهیه التحاقدن
بشقه چاره سی اولمادیغنی فرانمزجه ، ترکیه وحتى رومجه اعلان
ایلیه جك بر ترك غزته جیسی ده آتی آتیده تصور ایتدیکی بدایع
مدنیهدن برینه برهان صورتنده کوستره جك دنیلمش اولسه
کیم اینانیردی ؟

حاصلی بز ملکمزده اولان اقوام سائره نك نه عددجه نه
معرفتجه ونه ده اسباب مدنیتك سائر بر شعبه سنجه بزه تقدم
ایتمسندن احتراز ایتمه ز .

برطاقم عقلا بیلیرز ، عسکرلک مناسبتیه ادیان سائرہ ایحانی
دائماً تزییدده و اسلام دائماً تنزلده اولدیغندن بحث ایدرلر و بوندن
مبالغهلی برطاقم نتیجهلر میدانہ چیقارمق ایسترلر .

از جمله شوراده بولنان هیئت اسلامیه نك بقاسی محالاتدن
اولدیغنی توهم ایدرک بووهمی معقرلات سلمکنه ادخال ایچون
هریردن مناسبتلی مناسبتسز دلیل تحری ایدنرک روایتنه باقیلیرسه
تاسیقاندن بری حضری و سفری سلاح آلتنده یعنی عسکرلک
اغورنده بشیوز بیک ایله آلتیوز بیک آره سنده اسلام غائب
ایتمسز و مملکتده اهالی غیر مسلمه اوچ یوز بیک ایله درت
یوز بیک آره سنده تزیاید ایلمش .

فرض ایدلم که بو حساب طوغریدر ، بزندن قورقه جغز ؟
صیحاً ادیان سائرہ احسابنک مقدارجه تفوقندیمی ؟ او یله ایسه
هیچ احتراز اولنماسین : چونکه عسکرک اسلامه انحصاری
سائر وطندا شرمزک برفرقه سنده کوریلن وانسانیت نظرنده
حقیقه مقدوح اولان بعض تمایللردن نشأت ایدیور . اعتماد
بیورلسون که او تویسنه یه قدر او تمایللردن هیچ بر اثر قالمیه جقدر :
میشون ، پتراککی ، قره بت ، استوحو زید ایله عمر ایله علی ایله
ولی ایله برابر اوله رق ژوزفلردن یوانوفلردن هرکیم بو طوپر اراغه
تجاوز ایتمک ایسترسه اراضی مقدسه یی پامال حقارت ایتمش
حکمنده بیهارک کوکسنه سلاح طوته جق و سلاحنه جان عرض
ایده جکلردر .

هیچ قورقلماسین ، اسلام هیچ بر وقت او یله ذهنلره

بوقلتاه بز فصل یارو آغیاره معامله سنه کوره مقابله ایده بیلیرز؟
نصل اجداد مزك دور اقبالی عصر ك حالته مطابق اوله رق
اعاده یه مقتدر اولورز ؟

یا بز نه ایچون بوقدر آزالدق ؟ بوکا مانع تکثر اولان اسباب
طبیعیه دن ما عدا مملکت مزده ایکیوز الی سنه قدر محاربه کبی
وبا کبی اختلال کبی حق جزانک سوء استعمالی کبی برچوق
عوارض فوق العاده نك انضامی سبب اولمشدر . فقط بو جهتک
تدقیقی تاریخه منحصر اوله رق اقدم وظائفی استقبال ایچون
چالشمقندن عبارت اولان غزته مزك مقصدینه هیج تعلق ایتمز ؛
بناءً علیه بویاده تفصیلات ویرمکی لزومسز عد ایدرز .

عجب حالا تناقصمی ای دیورز ؛ یوقسه حالا وقوفده می یز ؟
یا خود ترایده می باشلادق ؟ بومسائلک حلی بر برینی تعاقب ایتمش
وتحقیقی یابلمش بر قاچ سنه لک نفوس دفاترینک ده الده بولنماسنه
توقف ایدر . بویله بردفینه معلوماته مالک اولمق ایسه اک زیاده
مدنیت اک زیاده حریت اک زیاده معرفت اک زیاده نشریات ایله
مألف اولان ممالک غریبه ده دخی قولایلقاه حاصل اولان
شیلردن دکلدرد .

یا لکز ظواهر دن استدلالا شو قدر دیه بیلیرز که عصر مزجه
مبدأ سعادت تعبیرینه شایان اولان تنظیمات تاریخندن بری ظلم کبی
علل ساریه کبی محاربه کبی دشمن حیات اولان بلالر بالنسبه
پک چوق آزالمش اولدیغندن ظن ایتمیز که تناقصده اوله لم ،
تناقص دکل حتی او ممایز که وقوف تعبیرینه صالح بر حالده بولونه لم .

ملڪ اڪثر جهتلرنده هريازم ساعتك دكل هرايكي ساعتك
برمرکز ايجنده آنجق درت اولي برکويه تصادف اولنه بياديكي حالده
معارف نظامنامه سنك قاعده منجيه سني فعله چيقار مق نصل
قابل اوله بيلير؟

تيمور يوللر تمديد زمان وتقليل مسافه خاصيته مالک اولق
جهتيله وجود مدنيتك عروق واعصابي حکمنه کيردى ،
مجرای حياتي اولدى . بناء عليه سلطنت سنيه ملڪ
ايجنده بر طاقم اساسي تيمور يولى خطارى حاصل اتمکله
اوغراشيور . بونار وجوده کلديكي زمان ترقيا تمزجه پک بيوک
فئدلى کوروله جکنده هيچ شبهه يوقدر . فقط وطنمزک بويله
برچوق جهتلرى همان خالى بر حالده ايکن بحث ايتديکمز بيوک
خطارى منقولاتيله بسليه جک قدر شعبه نصل ياپياه بيلير ؟
يا بيلسه انشا و اداره لر ينک معر في نره دن چيقار ؟ ياپلسه اورويانک
آثار مدنيتده کوستردیکی سرعته نه ايله يتيشيلير ؛ مملکتتمز کي
وقتيله محصولاتک بتون جهانک حوايج ولذايذني ايفايه کافي
اولان نظير سز بر باغزار ثروتک بلکه اونده سکز پارچه سني
صولر باصمش چاليلر بوريمش ، قيار قابلامش ؛ نفوس شمديکی
مقدارده قلدقجه بوموانی کيم دفع ايد بيلير؟

سلطان سلیمان زماننده . . . . عثمانيلرک عموم حوزه
حکومتنده دکل - يالکز شو مملکتک ايجنده يوز ميايوندن
زياده نفوس وار ايدى ، شمدي قرق ميايون آدم يوق ! ملکمز
فرانسه نك بش مثل قدر نفوسمز بلکه فرانسز لر قدر دکل . . .

انسان چو غالبور ایش ، اندن احتراز ایدرسه همان یکر می
 آرشون یرنده بر آدم بولنورجه سنه کثرتله مسکون، هر ایکی
 کونده بر آدم کنندی هلاک ایدرجه سنه فلا کتله مامو اولان
 ممالک غریبه یه خلقی احتراز ایتسین .

اس بر زمان کله جک ایش که بزده طوپراقلریمزده تعیش
 ایدمه یه جک مرتبه ده چو غاله جق ایشز ! بز ، بورالرینی احفاد
 احفاد مز دوشونمکه محبور اولمایه جعی بیله دوشونمیز .

زیرا اعتقاد مزجه اللهم عرضی واسع ، اسلامک توکلای
 غالب ، مدنیتک چاره جولقده قدرتی بو عصرک تصوراتیه
 تحدید اولنه بیله جک درجه لردن عالیدر !

بز بوکون اک بیوک وظیفه مزنی فعله کتیرمک ایسترسهک
 تناسلمزک تکثیرینه حصر همت ایدرجه سنه چالشمالی یز .

چونکه ممالک غریبه نك اهالیجه الان موجود اولان
 وحقی ایلروده وقوعندن احتراز اولنان تکثری جهتیله چکدیکی
 ویا قورقدینی بالاردن بر قاچ قات اشدینی بز بوراده نفوسک
 قلتندن چکیورز !

المزده بر معارف نظامنامه سی وار ، خلقی جبراً او قومقله
 دولتی اهالیسنه مجازاً مبادئ علومی تحصیل ایتدیرمکه مکلف
 ایدیور . هر طرفده یارم ساعتک بردائره نك مرکزنده برصیان
 مکتبک وجودینی اقتضا ایلور . شمدی ایشه نه قدر حسن
 نیتله باشلانیرسه باشلانسین ، پاره جه نه قدر فدا کارلق اختیار
 ایدیلسین ، نه درلو اسبابه تشبث اولنورسه اولنسون

حيات بشرك ادامہ سنہ كافي اولہ ميہ جفندہ شہہ يوقدر . دنيا دہ
يالکيز برشی کوریورز کہ انسان نمبتندہ وبلکہ ہر درلو نمبتک
خارجندہ ترايد ايدييور : اودہ مدنيت حاضرہ نك اخلاط
فاسدہ سندن اولان فائض وھلہ او اخلاطك متعقلارندن بولنان
فائض مرکب ایلہ النور دیندر .

فقط بو حال دخی بر چوجغك اوتہ سندنہ بروسندہ کوریلن
پيسالکیرہ بکیزر : مدنيتمز دھا پك طفوليت حالندہ در، کيرديکی
طریق ترقیدہ حقیقہً انسان اطلاقنہ شایان اولہ جق بر مرتبہ یہ
واردینی کبی فائض مرکب لری کبی عدالت ازلیہ وطبیعت انسانیہ یہ
مغایر اولان برطاقم مستکرها نك ہرنہ صورتلہ اولورسہ اولسون
زائل اولہ جفندن امینر .

مع مافیہ فائض ویا مراحہ بقا بولسہ بیلہ ہر کس فائضلہ
پارہ الحق وینہ فائضلہ پارہ ویرمکدن بشقہ برشی یا مقمزرین
کچنمک قابلمیدر کہ جمعیت بشرك اسباب مشروعہ ایلہ تعیشدن
نا امید اولدینی زمانلر دہ حیاتنہ کافل عد اولنہ بیلسین ؟
ایشته بومطالعاتہ و اورو پادہ کثرت نفوسک دھا برچوق
اسباب ایلہ قوت بولہرق ودھا طوغریسی ارانورسہ او اسبابہ
بر مدار قوت اولہرق عملہ بینندہ حاصل ایلدیکی شدت ضرورتک
تأثیرات والقا آتہ نظر آفن ثروت علماسندن ، ارباب ادارہ دن ،
حکامان ، اطبادن بر چوق اصحاب قلم بونلرک قاعدہ واسبابنہ
ومنع مضراتنہ دائر ہر کرودہ کندی نقطہ نظرندن ابتدا
ایدرك برچوق مباحث میدانہ قویورلر و ترقی نفوسی بر حدہ
طومتق ایچون بر چوق وساطدن بحث ایدييورلر .

کوملک اعمال ایده بیلیر . برکوملک نه حاله کیرسه واوزرندن قاق سنه کچه برکوملک دها تولیدینه مقتدر دکلدرکه انسانده اولدینی کبی وسائط محصله تعدد ایتسونده محصولاتک تزايد نسبتی دکیشسین .

ثانیاً طوتهلم که دکیشسین مادام که صنعتک موقوف علیهی خام اشیا وخام اشیانک موقوف علیهی زراعتدر ، زراعتک اعاشه دن عاجز قالدینی برمقداری صنعت بردرلو یاشاده ماز .

تجارت ایچون قوناش بر سرمایه هر نه قازانسه تناسله اولدینی کبی ایکی سنه ده موجودینی تضعیف ایده جک قدر تمتع ایده مز .

النده کی اشیایی یوزده یوزکار ایله ساتانلره باقلماسین : انلرک کاری تجارت دکل ، بایعک هوس وامینتی سؤ استعمال ایدرک جواز پرده سی آلتنده ستر اولمش بر نوع سرقدر .

هله بر تاجر تمتعی رأس الماله ضم ایدرک ایکنجی درجه ده اندن تمتع ایده بیلورسه ده بو مضاعف فائده دخی هیچ بر وقت بر قاق عائله بیننده اولاد واحفادک وقوعی طبیعی اولان تزايدینه مقابل کله مز . طوتهلم که مقابل کلمش مادام که تجارتک برنجی ماده احتیاجی خام ویا معمول اشیادر ومادام که انلر زراعت وصنعت قوتیله حاصل اوله جق ، زراعت وصنعت انسانک ییه جکنی تدارکدن عاجز اولورسه سائر حوایجنی استحصال ایچون تجارتنه لازم اولان اشیایی هیچ میدانه کتوره ییه جکنده وتجارت ایسه هیچ بر وقت زراعت وصنعتدن مستغنی اوله رق

اولان طوپراق ذاتاً حد طبيعى ايله محدوددر . تخم چوغالمقاه يوقدن ير ايجادينه امكان حاصل اولمازكه بوسنه او كمزدهكى سنه ايچون ثمرآميز مقدارنجه تخم واندن صكره كه جك سنه ده او تخمك بوسنه اكيه جك تخم ايله نسبت معكوسه سنه معادل كه جك سنه ثمرات حاصل ايديله بيلسين .

بناءً عليه تناسل ايله زراعت هر درلو عوارض خارجيه دن مصون اوله رق شو قواعد مجرده يه اتباع ايدر لر كيدر سه ني نوعمز كره نك هر ارشون طوپراغنده بر آدم بولندي ره جق قدر تكثر ايد بيلير . چونكه خائز اولديني توليد وزياد حاصه لري عوارض بر طرفه براقنجه امور طبيعيه ايچنده موتدن بشقه بر حال ايله محدود دكلدر . موت طبيعى ايسه توليد طبيعيناك آنجق اون بشده برى نسبتنده كوريلور چونكه برار ككه برقادين عمر طبيعى مقدارنجه ياشار وقوه توليديه لرينه بر عارضه كلزسه جمعيتنه اك آزدن او توز اولاد براقق استعدادينه مالكلدر . حال بوكه برقدين ايله برار كك وفات ايدر ايسه جمعيتدن يالكلز ايكي آدم غائب اولور . . .

فقط طوپراق هيچ بروقت او قدر آدمي بسايه مز چونكه كرك وسعت وكرك قوه انباتيه جه تجاوزي غيرقابل بر حد طبيعى ايله محدوددر .

بركرده صنعته باقلم : اولاون آدم بريره طوپلانورده نهايت درجه ده چالشقم اعتباريله مثلاً كونده او توز كوملك اعمال ايدر سه يوز آدمده اوچ يوز كوملك بيك آدمده اوچ بيك

حوایج بشری ایفا ایده جك اسبابك اصول تزایدی ابنای بشرك صورت تكثیریله برنسبتده دكلدر ایضاح مرام ایچون یكرمی سنهك مدتی الهالالم....

مسئله بی هر درلو عوارضدن تجرید ایدرك دوشونهلم! وجودی محتمده اولان ووجودی صحیح بر ارککك تحت ازدواجنده بولنان برقادین سنهده برچوجق تولیدینه طبعاً مقتدردر .

بوجهتله ایکی کشی یكرمی سنهده یكرمی کشی یه بالغ اولور. یا هله مثال عد اولنان زمان مثلاً آلتش سنهیه چیقاریلیر وبرقوجه ایله برقاری یرینه مثلاً درت ویا سکز طاقم زوجین موضوع بحث ایدیلوبده انلردن هر سنه حاصل اولان ارککارله قزلر رشده بالغ اولدقجه بربرینه ویریلیر ایسه اوچ قرنه وارر وارماز درت عائلهك مجموع افرادی شطرنج حسابنده کوستریلن بغدادی کبی شهرله صیغمایه جق بر مقداره بالغ اولور.

حال بوکه محتاج اولدیغمز شیلرك وسائطه تدارکندن اولان زراعت وصنعت ویا تجارتك هانکیسی تجریداً مطالعه اولنورسه اولنسون بونسبتده ترقیه مساعد کورلمز . چونکه انسانك هر مولودی طبعاً مولدر ، بو وسائطك ایسه هر محصولی محصل دكلدر .

برکره زراعتی دوشونهلم : اولانك محصولی صرف استهلاک ایچوندر علی العموم حفظ اولنه مازکه هر سنه تخم ثمرات مقدارنجه تزاید ایده بیلسین .

ثانیاً طوتهلم که اولیه اولمامش ، زراعتك موقوف علیهی

قور تارمغه اوچالیشیور ؛ دریایی صحرا کبی هر طرفنده کز یلیر ،
 هوایی دریا کبی ایچنده یوزیلور بر حاله اوکتیریور ؛ طبیعتله
 پنجه لسه رک بو قدر جواهر ثروتی سینئه حرصندن او قوباروب
 میدانه دوکیور ؛ اجله کواشهرک بونجه امراض و دوا هینک
 وجودنی او دفع ایدیور ؛ بخار کبی ، اک ثقیل اجسامی اک
 قوتلی معادنی برکشته و پریشان ایتمک شانندن اولان برداهییه
 خدمتکارلرده و برق کبی دنیایی یاقوب ییقمق لوازمندن بولنان
 برلیه یی تانارلرده اواستخدام ایلیور ! وحوش اوکا مونس
 اولیور ، طیور انک اطاعتنده طورییور ، اواسترسه شجر لرک
 ثمراتی بر بشقه شکله بر بشقه حاله کریور ، او مراد ایدر ایسه
 حجر لر خاصیتنی دکشدرییور . حاصلی ایکی آباق اوزرنده ایکی
 آرشون بوینده اوله بر مخاوق غریب بر قوجه عالمده حاکم ازله
 خلافت ایلیور ، بر قوجه کره یی طوب کبی پنجه تصرفنده
 اوینادیور ! ..

واقعا بو مخلوق بتون بتون عالم وجوددن زائل اولمق لازم
 کلسه حس و تعقلدن نصیبی اولمیان کره و تصور و تصدیق قوتندن
 محروم اولان سائر کره نشینار ذره قدر متأثر اولماز ، فقط
 انسانک همان کافئه آثاری تلاحق افکار و تعاون سعی ایله حاصل
 اولدیغی ایچون افرادی از الدقجه نوعنک فائده سی دخی آزاله جغنده
 هیچ شبهه یوقدر .

شو قدر وارک قضیه یی عکسنه چو یروبده علی الاطلاق
 قبول ایتمک قالمشرسه ق نتیجه طوغری چیقماز . چونکه

— نفوس —

انسان شوکره زمین دیدیکمز وجود متحرکک روحیدر دینیله بیلیر . زیرا که قسرك خارجنده هر نه حرکت کوریلورسه هپ آنک سایه منده ظهور ایدیور ، طبیعتک فوقنده نه اثر مشاهده اولنیورسه هپ آنک همتیله حاصل اولیور .

قدرتک کالنه ایمان ایله سجده برحیرت و عبودیت اولان اودر؛ مشیتک عدل واحسانتی ادراک ایله برقانون ازلی تی خارجده اظهار ایتیکه چالیشان اودر؛ نفسنک مادیات وسفلیاتدن اعتلاسنی کشف ایله افعالنده دنیات علائقندن تبری ایله ظواهرینه قیاس قبول ایتیمه جک صورته روحانی وتجریدی برعظمت کوسترمکه ولونادراً اولسون موفقیت حاصل ایدن اودر؛ درت بیک سنه اول جاری اولمش برطاقم اسبابه اوقودیغی ویا کوردیکی نتایجندن و درت یوز سنه صکره ظهور ایده بیه جک برچوق نتایجیه ایشدیکی ویا دوشندیکی اسبابدن استدلال ایله نوعنک وفات ایتمش ویا هنوز حیات بولمامش نه قدر افرادی وار ایسه همان جمله سیله هم مجلس کینه بیه جک صورته و بناءً علیه؛ اکر تعبیره اعتراض اولنماز ایسه، لایموتانه برحالده یاشایان اودر!

روی زمینی بوقدر مصنوعات نظریایا ایله او تزیین ایللیور؛ طبیعت کلینه تی اراده جزئی سنه خادم ایدرک بونجه بدایع کالاتی اومیدانه چیمقارییور؛ ایامی ظلم آتشدن ، لیلی ظلمت دومانندن

ویا پدر و اورتاق قلان و ارسه عدالت مطلقه سی حرمتنه ایلسین!
یوقسه بشقه بر تمئیده بولنسهق نه یاپه جغمز تعینیده بزده عاجرز .
اسقاط جنین حقمده حکومت شدتلی نظاملر یاپدی . همیچ
برینک تأثیری اولمادی . حالا چوجق دوشورمکه انهماک بر
درجه ده درکه اکر حکومت منع تولید ایچون قانون نثر ایتسه
بلکه انک حکمنه اتباع ایتمکده بوقدر اصرار اولمز .

دکلدر . وقوعی پک چوق کورلمشدرکه بر خانہنک قائم والدہ ویا کورمجه برمدیرهسی بولنور ، مخدوم ویا برادر بک تأهل ایدر . اوکوندن رقابت قیامتتری قومغه باشلار . تأهلدن برده چوجق دنیاہ کلیرسه زوجک زوجہیہ اولان هرحسن معاملہسی اولاد اتلاسنہ حمل اولنور .

حمل ثانی ظهور ایتدیکی کبی کلین عنله فکره کلمدک حقارتاره ولسانہ آلمادن تأدب اولنهجق افتضاحلره اوغرامغه باشلار ، ولد مشروعی صورت غیر مشروعده حاصل اولمش بر چوجقده زیاده والدهسنہ مدار محجوبیت ومورث مشقت اولور . نصیحیحی قادینارایسه هیچ برخلهده اکسک اولمدیغندن شهنشین ویا تاندر باشلارینه قوریلان برایکی مجلس جنینک اسقاطنی قرارلشدیرمغه کفایت ایلر .

برعجوزہنک هوسات شریرانہسی ایچون برمعصوم کوز کوره تاف اولور کیدر . وبلدیکه بیچاره برکنج قیزده ارقهسندن اولور .

ملکمزده بو عادت ملعونہنہ منشأی ده هم شهوتنه هم زوجہسنہ مغلوب اولان برطاقم نامردلرک صورت خفیہده جاریہ استفراشی ایدرک برچوجق حاصل ایتدکدن صکره هم جاریہی هم چوجقنی زوجہسنک رقابت جلادانهسنہ تسلیم ایدہ کلمسیدر .

همان دائماً تنزلده اولان نفوس اسلامیهیه مرحمت ایتسینده بالاده تعریف ایتدیکمز یولده نه قدر اختیار یله چوجق دوشوریر والدہ ونفوذ ویا امریله چوجق دوشوریر قائم والدہ کورمجه

راحتجه او یومق ایچون کوروکچی اوغلی معجونلری خشخاش
شروبلریله اطفال امتی زهرلمک حاصلی دنیاده مضرتمدن بشقه
هیچ بر شینه یراماق کافی اولمور ، برده شفقتلرینه و دیقه
اولان بر معصومی بر قاچ آی رحمانده طاشیامق ایچون طوغمدن
مزاره کوندریسورلر .

بو قدر خلاف انسانیت بر شنیعه یه ایسه مجازات قدرت در حال
تعاقب ایدرک فاعله سنی بامدق العمر راحت ایدمه یه جک قدر
اذیتلی علتلره مبتلا ایتدیکنی و یا خود عقوبت اخرویه سنی تعجیل
ایچون اجل بقاسنه یا پیشه رق سورکایه سورکایه دیوان کبرایه
کتوردیکنی هیچ خاطر لرینه ده می کتور مزلر ؟

قربان کسیلورکن کورمکه یورکی طیانه میان والدلر شوراسنی
له بیللمیدرکه چوجق دوشورمک دنیاده قاتللكك اڭ
شنیعیدر .

نه درجه لرده اغرب بر شیدرکه انسان ایچنده اڭ بی رحم
اولان قاتلر ، خیوان ایچنده اڭ یرتیجی اولان آرسلانلر اجنبی
بر معصومه طوقنمغه قیامه سونده قوردلره قوشاره و خصوصیه
کندی اولادینه محبتارینک افراطنه نظراً تجسم ایتمش بر شفقت
صاییلان والدلر ده دنیاسنی کورمامش اولادینه بی رحمانه
قصد ایدمه بیلسین !!!

زده اعتراف ایدرکه وقوعبولان اسقاط جنینلرک اونده
بری شفقت مادرینک فقدانندن و یا خود بر چوجق طوغمانجه
اولاددن معدود اوله میه جغه ذاهب اوله جق قدر سرسملکدن

— اسقاط جنین —

دنیاده عقلمه حیرت ویره جک بر حال وارسه قادینلریمزک
چوجق دوشورمکه انهما کیدر .

اوج کون یوزینی کوردکن صکره غائب ایتدینی بوسه جنی
ایچون سنه لرجه کوزلرندن قانلی یاش آقیدان ولده جکرکامنده
بسلیکی ودها برکره جک اولسون غنجه روئی کوره مدیکی
محصول عمرینی بی پروا کندی الیه تلف ایدیور !

نه اللهدن قورقیور نه پیغمبردن حیا ایدیور ! نه ده
چوجنی اولدیرمک ایچون کندی جانیده مخاطریه قویمق کبی
عقرباره ، ییلا نلره باقیشمایه جق بر غدارلنی ارتکاب ایتدیکنی
دوشونیور !!

بروالده که راحتی ایچون رحمنده کی معصومک حیاتنه قصد
ایدر، عجبا نیچون قارنی طویورمق ایچون کدی کبی طوغوردینی
چوجوقلری یمز ؟

برطاقم خانملره برکیشده پاره لنان و آغراغندن زیاده آلتون
قیمتمده اولان برونجکلرله عمومک ثروتی خراب ایتک ، جمعه
کبی قنذیل کبی ایام مبارکه ده مسیره ویا سلطان بایزید مناسبتسز-
لکلریله شباب وطنک حسن اخلاقی اخلال ایتک کیجه لری

خصوصيه اوروپاده برايون يوز كرهه قدر اوينانيركن
استانبولده آنجق اوج بش كره سير اولنديغندن كللى آغوبك
تيا تروسى فرانسهك الك بيوك تيا تروسندن زياده تأليفاته احتياج
كوستير ! وقدر اثر نرده بولنه جق ؟

فرانسهده تيا ترونك معلم اولى عد اولنان (قورنهى)
اسپانيولجىدن و آلمانيا ادبياتك موجدلرندن اولان (كوته)
فرانسجهدن اويون ترجمه ايتسدىكىنى دوشوندجكه بزم اويونلر
صرف بزم آتاردن اولسون ديمكه ديلم وارميور .

تيا ترومنر اچون نيم آرزو ايتديكم ماده شمديلك اويونجبارك
اصلاح لسانيه تيا ترو يازان مؤلفين كرامك اصطلاح پرورلكدن
بر آز فراغت بيورملريدر . اوللرى اصطلاح پارملق يانكز
يازى يه منحصر طوتيله رق محاوراتده موجب استهزا عد اولنور
ايدى . شمدي يازى بوقدر ساده لشوب طوروركن محاوراتده
زنجيرله ربطلر ، متتابع اضافلر استعمالنه باشلارسه ق حقيقه غريب
اولور .

هر كسك تيا تروده آرادينى لسان وجدان دكليدر ؟ يوقسه
وان آغزى تركسى اغلاقاى هيچ چكلمز .

حال بوکه بشقه ملتر میانده مرتبه کاله وارمش بر شیئی
کندیسنده بولمیان بشقه برمت تقلید ایلیکی ذل عد ایتموبده
اویونلرک ترجمه سی ذل صایمی آ کلاشاماز بر اثر استیکباردر .

تیاتروده انواع جنایاتک تقلیدی کوریاور . فقط اصحاب
تشریح بونده سوء تأثیر مطالعه ایدوبده منعه قیام ایتمامشار
انسان سوء مثال آلمق ایسترسه هرکون هرطرفه طولاشان سوء
امثال کافیدر .

ادبزلک یوانی ادبیات ایچنده آرامغه کیمسه محتاج اولماز ،
صانیرم .

ادبیاتک وطنی یوقدر . بر فکر اگر صحیح ایسه برلسانده
ایده جکی تأثیری دیگر لساندهده تمامیه اجرا ایدر ، انکلتره ،
آلمانیاشاعرلرینک یوقدر آثاری فرانسیزجهیه نقل اولمش ،
تیاترورده اویسانیاور ، یالکنز ترجمه دن طولایی قوه بلاغتی
آزالیور . تیاتروجه اولان لطافت وتأثرینه هیج خلل کلیمور .
حقیقت انسان عشق وعصمتی اوغورینه فدی جان ایدر بر
قیز ویاخود ظرفا بیننه دوشمش برجاهل جسمور کورنجه ملیت
وقیافتی دوشنور؟ دوشونسه بیله او مطالعه نک تأثیرات قلبیه سنجه
نه حکمی اولور؟

شایان دقت رشی دهاوار؛ تیاترو ادبیاتک کوچ جهتیدر .
بردرجهده که اون بیکنن متجاوز مؤلفه مالک اولان فرانسهده
کوزل برتیاترو بازار اون ادیب یوقدر . یا ادبیاتمزلک حالنه نظراً
بزده قاچ تیاترو مؤلفی بولنه بیله جک؟

دفتونيت فداکارانه سنک کوکلارده حصولنه (قورنهی) ک آثار
مردانه سی قدر بلکه هیچ برشی خدمت ایتمه مشدر. (کوته) نک
(شیلر) ک [۱] اویونلرندن آلمانیاک اخلاقچه حاصل اولان
تأثیراتی تعداد ایتمک لازم کلسه بر بیوک جلد کتابه صغیشماز.
بزدها شمدی بر تیاترو پیدا ایتدک. بالطبع دهها شمیدین
مکمل اولسنی ایسته میز. چونکه بر شئیک بدایتنده کمال بکاهمک
آنلرک عالم چوجق طوغور مسنه انتظار قییلندن اولور. فقط
نقصانک آز اولسنی و هیچ اولماز ایسه کیتدکجه آزالمسنی
ایسته مکده حقمز میدانده در. زیرا قصور اولورکه عجمیلکله
دخی معذور طوتیه ماز. اعتقادمجه تلفظده اولان فنالق تیاتروده
وجود اولان نقایصک اعظمی صاییلیر.

چونکه تلفظده کی غرابت تیاترونک لسانه خدمت منفعتنی
اسقاط ایتدکدن بشقه بدرجه یه قدر مسخره لقتدن قورتیه بیلماک
قابل اوله میه جنی ایچون انفعالات نفسانییه بتون بتون ماندر.
اویونلر اکثر اوروپا لسانلرندن ترجمه اولنق بخشه کلنجه
بوبر قباحت ایسه مسؤلیتی تیاترویه دکل اصحاب قلمه عاڈر
مع مافییه تیاترو ترجمه سنده او قدر بیوک بر ضررده کوره میورم.
تیاترویه متعلق اولان بو اویونلرک یازلدیغی تاریخده بعض
اصحاب قلم ترجمه اوینسانان تیاترولرک اکثریمی آثار اجنبیه دن
منقول اولیشن عثمانلی تیاتروسی ایچون بر ذل عدایدیورلردی.

[۱] کوته آلمانیاک ک مشهور بر شاعریدر که ۱۷۴۹ دن ۱۸۳۲ یه

قدر بر حیات اولمشدر. شیلر آلمانلرک تاریخده تیاتروده و نثرده ک
بیوک بر آدمیدر ۱۷۵۹ دن ۱۸۰۵ سنه سنه قدر معمر اولمشدر.

تماشا ايدنلر اخلاق بشرى كافة معالىٰ لدنيا تيايه كوز نرينك او كنده تجيم ايتمش كورورلر ، وجدانك اك قونلى حمى واك مكمل مرييسى اولان مفتونيت ونفرت درحال هييجان ايدر . بو هييجان ايسه قلبك اك رقتلى ويا اك منشرح اولدينى بر زمانه تصادف ايتديكى ايجون طبيعتيله تاثيرى زياده اولور . آنك ايجوندركه اخلاقجه تياترونك خدمتى غزتلردن ، كتابلردن زياده صيارلر .

بنده بو اعتقاده قائلم . چونكه تياترولر قدر غزته وكتاب او كنده كوز ياشى دو كولد يكنى كورمدم .

ريا كى خست كى برسبيتهنك اويونجىلر قدر حكيم واديب النده تر ذيلنه احتمال تصور ايدهم .

حتى بر درجه فائده ليدر كه اوروپاچه آثار مدنيتك اك بيوك سائقارندن عد اولمشدر . انكلتره نك قروموهل [۱] وقايعنه ياردم ايدن اسبابك اك بيوكلردن برى ده شكسپيرك [۲] قيصر تراژده سيدر .

فرانسه ده پاپاسلرله زادكانه موليرك قومديلارى بلهك وولترك قلمندن زياده ضرر ايتمشدر .

فرانسه انقلاب كيرنده خلقك كوستردىكى وطن وحریت

[۱] ۱۶۵۲ ده حامى جهـ وريت عنوانيله انكلتره ده رأس

اداره يه كچمش اولان ذاتدر .

[۲] شكسپير انكليلرلك تياترو اويونجيسى اولدينى حالده نظماً

برچوق تياترولر يازمش برشاعر معظمدر . ۱۵۶۴ دن ۱۶۱۶ يه قدر معمر اولمشدر .

اوحالده طبيعته ده دعواي اثبات ايده م؛ فقط اثبات ايله اوغراشمغه احتياج ده يوقدر . چونكه مادمازل (ساره ني) ديكله مك ويا كورمك ايچون باشدن آياغه كوز قولاق كسيلمش بر آدمي بك اوغلي تياترولرندن چيقاروبده كللي آغوبه كتيرمك مقصود دكلدر . هر كس ايستديكي یرده ايستديكي طرزده اكلنير . فقط « اكلنجه لرك جمله سندن مفيددر » دعواسني ظنمجه اثبات ايده بيليرم . ميدانه قویشمه نظراً اثبات احتياجنده بولنديغ ايسه امور معلومه دندر .

— تياترو نه در ؟

— عاداتا تقليد .

— نه يي تقليد ايدنيور ؟

— احوال بشری !

شودرت عبارده جك تياترونك اكل فائده لي بر اكلنجه اولديغني ميدانه چيقارمغه كافيدر ظن ايدر م .

اكلنجه ده عبرت بخشلكدن بيوك نه فائده تصور اولنه بيلير ؟

اوت « ايشده اكلنجه بولنور فقط اكلنجه ده ايش بولنماز »

شوراسي ده واركه انسان هرايش ايله اكلنه بيلير ، آنجق

هرانسان ايش ايله اكلنه مز .

بنام عليه جمعيت بشره فائده لي اكلنجه لرده لازم كورينور .

تياترو ايسه جسم و جان بولمش برخيال شاعرانه در . كويا كه

انساني الندن طوتار كوكللك خفا پرده لريني برر برر آچهرق

اكل كيزلي كوشه لريني كزديرر .

— تیاترو —

فکر مجھ تیاترو اساساً اویله معرفت ویا اخلاق مکتبی دکل
عادتاً برا کلنجهدر ، حتی بر طاقم حزین حزین فاجعه لدره
تیاترولری اکلنجه اکلدن چیقاره ماز . بیلیم که « خیرالما کرین »
انسانی نه غریب بر امتحانه اوغرا تمش ، اک زیاده صفا بخش
اولق لازم کلن شیار کولار له اک بیوک حزنار ایرات ای دییور .
بر کوزل غروب ویا طلوع کوز اوکنه آنسین ده دوشونلسون ،
بویله بر تماشاده کوزلری اشک تأثر له طوملاز ویا خود اشک
تأثر له طولی کوزلرینی بویله بر تماشادن چویر بر « صاحب قلب »
وار میدر ؟

انسان دنیاده بر کوزل تماشاسی قدر نه ایله اکلنه بیلیر ؟
دنیاده انسانه بر کوزل تماشاسی قدر حزن ایرات ایده جک نه
بولور ؟

بر کولک عشقک ذاتنده حتی حزننده بولدیغی لذتی بشته سنده
بوله بیلیرمی ؟ عشقک ذاتی دکل حتی اقصی الغایاتی اولان وصال
قدر بر قلبی محزون ایده جک نه واردر ؟

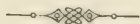
ینه تکرار ایدرم تیاترو اکلنجهدر ، فقط فکر بشرک
ایجاد ایتدیگی اکلنجه لرک جمله سنه مرجح و جمله سندن فائده لیدر .
« ماوم که جمله سنه مرجحدر دیدیکم بئم ذوقه متعلق شیدر .

اولنسون ، بودرلو جسارتی اختیار ایدن سکز اون کشی ایش باشنه کچنجه — مادام که بزده مسلك محافظه سندن هرسوزده هریرده بودرجه عجز و مسکننت کوسترمک قواعد کلیه حکمنه کیرمشدر — اوسکز اون کشی دنیاده شمیدی به قدر وقوعی ایشیدیلن وحتى ایشیدیلین هردرلو مظالمی ارتکاب ایلسه اوکنه طوره بیه جک برقوت وارمیدر ؟

ترقی یولنده کوردیکمز ملتارک حالی بتون بتون زم عکسمزه کورینیور :

مثلا اوچنچی ناپولیون چیقدی ، جمهوری محافظه ایده جکنه یمین اتدی . رئیس اولدی ، صکره یکر می بیک کشینک جاننه قصد ایلدی ، ایمپراطور اولدی . نهایت اون بش اون التی سنه چالشدی ، فرانسه ملتینک اتینی ، پیننی حتی روحنی یدی ، ینه فرانسه ایچنده طرفداری بولنیور .

خاق ایسه ناپولیونک ذاته ، مسلکینه لغت ایلییور . طرفدارلرینه هیسج اولمازسه آدم نظریله باقیور . یاز نه بدبخت بر ملت ایمشز که فرانسه ده اوقدر ادبسر بر آدهک لااقل بر ملیون طرفداری بولنسون وحتى ایچارنده بو طرفداراق اوغرینه فدای جان ایده جک ینه لااقل اون بیک کشی کندینی اظهار ایتسونده مملکتتمزده بولنان ملت اسلامیه ایچنده مقدس بیلدیکی فکر اوغرینه جانی دکل ، منفعتی فدا ایده بیه جک الی کشی کبی بولنه ماسین ، صدحیف !

چاره يوقدر . ابتدا دره نك او كنه سد چكلمكه مقتدر اولمالي ده
 صكره دكرمن يايغه چاشمالي، عكس حالده سيل هممزي
 كوتورور . « يولنده فقط بشقه طرز وشكلده ينه بر چوق
 هذيان سويلرلر . حتى بو فكري قبول ايتميانلر عندرلنده يا عقل
 ناس يا خود ابله ناسدر . (اعقل ناسدر ، اكر كندندن
 بيوك ايسه ؛ ابله ناسدر ، اكر كندندن كوچك ايسه !)

منفعت پرستار كورويورز ؛ طوتديني مسلكي بحث وتردد
 موقعنه بيايه قودرمق ايسته من ؛ بوكا دائر بركله ايشيدر ايشتمز
 اشمئزازه باشلار ، يوزندن دوشن بيك پارچه اولور .

منفعت پرستار كورويورز هر هانكي فعلي صورلسه اليني
 اوغوشديرر ، صورتني بورشدورر . « بن نه يايه بيليرم ؟ وقت
 بويله ايجاب ايدييور . الله جانمي السهده قورتاسم . نه چاره
 قدر بويله ؛ جناب حق ايشتميور . بز بر طاقم عاجز مخلوقاتز ؛
 ايش ايچنده ايش وار ، آه لدنياتي بيلسه كز ! بز دهاسزك
 اكلامديغكز نه بلالر كورويورز . هر كون جكرلرمزدن
 نهرلر كي قانلر اقيور . « قلقلی حدسز ، نهايتسز ترهاتله مجلس
 اداره ايدر . بك جاني صيقلورسه برازيچق اغلار .

الله ايچون باقلسون ! . حميتلي ظن ايتديكمز آدملر ايچنده
 طوتديني فكري ، اختيار ايتديكي مسلكي طوغريدن طوغرييه
 هر كيمك قارشيسنده اولورسه اولسون ميدانه قويهرق بحث
 و مناظره يه جسارت ايده جك ملسكمزده اون كشي وارميدر ؟
 هر كسك منفعت ذاتيسنه مراجعت ايدرز . لايقيه تعميق

— مسلك فكري —

مملکت مزده سلطان احمد ميدانی و قعه سی افکار حریت تاريخ نك سلخى اولديغى كوندن برى اخلاق سياسيه من بردر جده ده مشوش اولمش كه اصحاب حميت كوربيورز كندندن بيوك بر صاحب حميتك حضورنده بر ديكر صاحب حميتك سوزى آچمايرده او آدم فلان فعلنده ويا فلان فكرنده مخطيدر سوزيني ايشيديرسه « اوت بچاره نك حسن نيتنه ديه جك يوقسه ده فكري يا كلش ، كندى جاهل باخوص هر نه دنسه افندمرك قدر عاليريني بيله مه مش ، ان شاء الله سايه دولت كزده تربيه كورور » كبي اغزندن دو كيله دو كيله بر طاقم لقردى سويلر . او طه دن طيشارى چيقار . كندى فكري نه موافق بر طاقم بيلديكى آماره « سبحان الله ! عجايب حالاره اوغرادق ! كندى فمكرمزده بيلديكمز ذواته ده بر مسند كورد كچه خوشنه كيده جك لقرديار سويلكه مجبور اوليورز . اخلاق بوزلمش حالمز نرديه واره جق ؟ ايواه ايواه ! » كبي بر چوق قوجه قارى فرياد لرينه باشلار .

اصحاب حميت كورويورز . راست كلديكى مستعد لره « افندم بو يوك نتيجه سي چيقماز . بز بر كره لازم اولان درجه يه واصل اوله لم . حميتمز وارسه او وقت كوستيرز ؛ بشقه درلو

مستعمل اولان حروفك براقچ يوز پارچه دن عبارت اولسي
باصمه جه موجب تأخر اولسون .

نتیجه

یر آدم که (قواعد لسان و عقاید مذهبییه و حساب و تاریخ
و جغرافیا کی) هر صنفه مطلق الوجب اولان فنونك هیچ
اولمازه مبادیسی تحصیل اتمیه ولو اوقوسه یازسه دخی استفاده جه
صرف جاهل حکمنده بولنور . فائده دن عاری اولان برمزیتك
وجودی عدمیه مساوی دکلدرده ندر ؟ بو قدر شیئك
تحصیلی که هیچ اولماز ایسه ایکی اوچ بیه محتاجدر . او قدر
مدتده شمدیکی حروف ایله دخی قرائت و تحریرده بالطبع ملکه
حاصل اوله جغنی کیم انکار ایده بیلیر ؟
حاصلی مبادی تحصیل اقتضاسی اوزره تعدیل اولنورسه
حسن نتیجه سی اثریله بویله تصورات و همیه نك سرعت زوالنده
اشتباه اتمیز .

[تصویر افکار دن]

حاله ايسه ح ص ط حرفلری دخی ها وسین ونا ایله اتحاد
صدا حاصل ایدر .

او حالده بو حروف زائده طی اولنه جق ايسه (فائض و فائز)
کبی معناری بینده بر ملا میت جزو یه بیله اولمیان بیکلرجه لغتار
الفاظ مشترکه حکمنه کیرمک و بوضورت قرائنه خدمتی حرکه دن
پک چوق زیاده اولان قرینته سیاقه کلیاً خلل ویرمک لازم کلیر .
بواشکالک ابقامی حالنده ايسه تبدیل حروفک تهیل املاده
هیچ فائده سی کورلمه مک طبیعیدر .

فرض ایدم که بویله اولماسین ، املانک صعوبتی بر ملتک معرفتنه
اصلا مانع دکلدر . اگر بوباده بر دلیل مثبت آرانیدیرسه شونک
بیانی کافی اوله مازمی که فرانسه لسانی املاجه بلکه ترکیدن صعوبتلی
ایکن آنکله متکلم اولان هلتک تحصیانه سوء تأثیری اولدقدن
بشقه بیانغی اورو پاچه لسان عمومی حکمنه کیرمشدر .

طبع بحثی

تبدیل حروفده مطبوعاتجه اعمیتلی دینیه جک بر خدمت
تخطر ایدمه میز ۱۰۰۰ نسخه اعتبار یله باصیلان بر کتابک هر جزوینه که
۱۶ صحیفه دن عبارتدر ، ۴ پارده بیله ترتیب حتی اصابت ایتز که
تهوین مصرف جهتنه اهمیت ویرلسین !

یازی کبی ترتیب برالدن چیقمنه محتاج دکلدر که طبعده

هر قریه‌سنده برقاچ بیک حدیث ضبط ایتمش برقاضی بولنوردی. دیمک اولورکه یا بو خطک قرائتی ظن اولندیغی قدر زمانه محتاج اولماز و یا خودکه او قدر زمانک صرفی مانع تحصیل دکا بدر، ثانیاً معرفتجه برنجی درجه‌یه واصل اولان انکاتره و آمریکا خلقنک لسان مشترکنده دخی قرائت هان ترکیه درجه‌سنده مشکل ایکن خلقنک تقریباً اونده طمقوزی او قور یازارد .
آنارده هیچ تأثیری حسن اولنمیان بر حال بزده نهدن تحصیله مانع مطلق طوتلسون !

تحریر بحثی

حروفک بوبابده تصور اولنان مضرتی دخی ایکی جهته مصروفدرکه بری رسم خط وبری املادر .
واقعا اشکال متصلهده حروف مقطعه‌یه نسبتله رسم خطک بعض مرتبه صعوبتی انکار اولنه‌ماز .
اما بزده دخی عربستانده اولدیغی کبی چوجقار او قودقاری درسی یازمق اصولی جاری اولسه ، تحریرده (خیرالخط مایقراً) درجه‌سنده اولسون بلکه بولمق ایچون بوعصوبتک هیچ تأثیری کورلیه‌جکی عرببارک بالاده بیان اولنان صورت تحصیلیه مثبتدر .
کالم املابحثه : بومعلومدرکه لسانمزده ث خ ذ ض ظ ع حروفنک مخارجی تلفظدن ساقطدر ،
اشکال حروف اراسنه حرکات خفیه و ثقیله وضع اولندیغی

بش و نہایت لسان عثمانیہ زائد کورینان حروف دخی تنقیح اولنسه اوتوز عدینہ تنزل ایده جکدر . ضبط اشکال و مملکہ تہجی ایچون بومقدار لر بیننده اوله جق فرق نہایت ایکی آیدن زیادہ اوله بیلیرمی ؟

حاصلی بزجه تبدیل حروفک نشر معارفه ادعا اولنسان مضر تنی محکمہ تمیز اوکنده شویله ایکی بینہ عادلہ جرح ایدرکہ :
(۱) تحقیقات مخصوصہ مزہ کورہ الا آن لسان عربی ایله تکلم آیدن یرلرده (اوروپا لیلرک آچدینی) مکاتبہ دوام آیدن شاگردان ملل غربیہ اطفالی کبی اوچ درت آیدہ لسانلرینی او قویوب یازمغه مقتدر اولمقدہ در .

(۲) جمعیت تدریسیہ و سائنٹنک نقصانیہ برابر ہفتہ دہ اوچر کون بز ساعت ویردیکی درسارلہ اوچ درت آی طرفندہ برطاقم طلبہ یتشدیرمشدرکہ اوللری اشکال حروفی طانیماز ایکن شمدی (لسان عوامدہ یازلمش اولان) حرکہ سز رسالہ لری قرائت ایده بیلمکدہ در .

ایشته بردعوا کہ بالفعل ثابت اولور آندہ استدلال نظری بہ حاجت قالماز . معافیہ تأیید مدعا مقامندہ ایکی دلیل مجرب دہا ایراد ایده لم :

اولا بزده آلتی یوز سنہ دن صکرہ تبدیلی ایستہ نیلہ جک قدر مضر تنی صاییلان شکل خط عربدہ دخی مستعمل ایکن آنلر اوروپانک شمدیکی حالنہ یقین نشر فنونہ موفق اولدیار .
حتی وقتیلہ تقریباً ۱۲ ملیون نفوسی شامل اولان انداسک

ومطبوعات اعتباریله اوج جهته معطوفدرکه هربری زیرده آری
آری تحقیق اولمشدر.

قرائت محشی

یازیمزده قرائتجه بالاستقرا ایکی احتمال مضرت تصور اولنه بیلیر:
(اولکیسی) حروف آرمسندہ السنہ سائرہ خطاری کبی
حرکه بولمامسیدر . اربابی عندندہ بو برمسلم قضیهدرکه قرائتک
سهواتی کلمات معروضهک اشکالیله الفت نظردن عبارتدر . یوقسه
هیچ بر ملتده جهالت مطاقهدن قورتمش دنیلهجک بر آدم
یوقدرکه لسانک یازیسی مجالیهرک قرائت ایلسون .

بوندن آکلاشلدیغنه کوره صورت تلفظی معلوم اولان بر
کلمهک قرائتی ایچون یازینک حرکهکی اولوب اولمامسندہ هیچ
برفرق یوق کبیدر . اسم خالصردن بشقه تلفظی مجهول اولان
کلماتک ایسه درستجه قرائتندن نه فائدہ حاصل اولور ؟

اسم خالصرک طوغری اوقونمسنه یالکیز آنلره برر حرکه
وضعی کافی ایکن آنک ایچون تبدیل حروف کبی بر امرعظیم
نصل اختیار اولنه بیلیر ؟

(ایکنجیسی) اشکال حروفک اتصالدن حاصل اولان
کثرتیدر . اربابنه معلوم اولدیغی وجه اوزره حروفمزک (لزومی
مطبوعاتده منحصر اولان تفرعاتندن قطع نظر) اشکال اصلیهسی
یوزدن زیاده تنوع ایتمز . نحدیدی حالنده ایسه بوشکلر اوتوز

(آلدقلری جواب ایسه دفع اشتباه ضمننده جمعیت مذکورہ مرکزینہ مراجعتی توصیه دن عبارت ایدی) .

یا تحقیق ناقص و یا تقلیددن مستعار اولان بومثالو خواطر و همیه مفراطنه متوله سنک ماتمز ایچنده وجودی ایسه استقامت فکارجه برنوع نقیصه دن معدود اولق جهتیله بحق ردی ایچون بعض مطالعاتک ایرادینه مجبوریت کلشدر .

شویله که : اولاً (زیرده خلاقی اثبات اولنه جق ایسه ده) فرض ایدلم که لسامزده حروفک تبدیلنه احتیاج اولسون . مادام که هیچ اولماز ایسه اجزای معروفه قرآنی قرائت ، عقایدجه هر فرده الزمدر و مادام که لسامزده درستجه تحریر مرام ایتک عربینک صرفی اولسون بیلیمکه توقف ایلدیکی مسلمدر ، بزم ایچون خط عربینک تحصیل قرائتی بر احتیاج مبرمدر . بوحالده ترجمه ایچون حروف اخری ترتیب ایتک عبث ایله اشتغال دکلیدر ؟

ثانیاً طوتهلم که اولیه اولماسین ، تبدیل حروف اولندیغی حالده کتب موجوده دن قرن متعاقبده هیچ کیمسه استخراج مال ایدمه مک لازم کله چکی ایچون حدود چیندن ، محیط غربه قدر یا بلیش اولان ملت اسلامیه مک ۱۲۰۰ سنه ده میدانه کتوردیکی تألیفاتی عموماً اشکال جدیدیه نقل ایتک لازم کله چکدر . بونک محتاج اولدیغی مصارف و تکلفاته قدرتمی تعلق ایدر ؟

بویلده اغفال افکار ایدن تصور ایسه قرائت و کتابت

اصول تحصیلک اصلاحنه دائر

مکاتب صیاندہ اصول تحصیل اعلا برصورتہ تحویل او ق
متصور اولدیغی قوریہ دوریاندن ۴۰۲؛ نومرومزه نقل اولمان
بند مخصوصک بر فقره منده تبشیر ایدلمشیدی .

بوتجیدید اصول احتیاجی بروقتدن بری ارباب دقت عندندہ
مسلم واجراسی ملنزم اولوب ، دولت وملت طرفلرندن کرک
بالقوه ، کرک بالفعل بوبابده برطاقم تشبثار دخی وقوع بولدیغی
حالده مأمول اولندیغی قدر استفاده ایدیله مه مشدر .

بومحرومیت ایسه هر درلو تجدیداتک موقوف علیهی اولان
توافق احتیاج ماده سی ، اتخاذ اولنان صورت تدبیرده موجود
اولمامسندن نشأت ایتمش ایکن ، بعض طرفدن شکل خطک
مساعده سزلکننه حمل اولنه رق ، حروفک تبدیلی آرزو
اولنمشیدی .

بو آرزوده بولنانارک برطاقی افکارنده اودرجه مصدررکه
جمعیت تدریسیه نك امتحاننه دائر ۴۰۰ نومرومزه مندرج
فقره ده ترجه نك ملکه قرائتی آلتی آیده تحصیل اولنه بیله جکنه
دائر حصولندن بحث ایتدی کمز تجربیه یی شفاها صورت مطلقه ده
جرح ایتدی لر .

عمومك حفظ سعادت و اعلاى شاننى ايستين افرادك
على العموم بو وظيفه ايله مكلف اولديغنده آزيحق عقلى اولانلار
هيچ اشتباه اتمز . حتى طونه ولايتى اهاليسى بو وظيفه نك
اجراسنه دخى تشبث ايدرك بينارنده اعانه طوپلامغه قرار
ويرمش و حتى بلغارلر بيله بو تشبثه اشتراك ايلش اولديغى
غزتلرك روايتنددر .

بويله بر معاملهء محسنه ده استانبول اهاليسى ايلات خلقندن
و ملت اسلاميه و طنداشى اولان اقوام سائر دن كيرو قالمقرو اמידر ؟
بعض ارباب خير اعانه نك نرهيه ويرلمسى لازم كله جكنى
غزتلردن سؤال ايتمكده ايدى ، ايسته دولت محل اعطايى
كوستردى . اعانه افكارنده اولانلار ويره جكارى آقچه يى
بانقيه تسليم ايتك لازم كله جكدر .

قالدى كه بو اعانه دولتيجه برشى اولما ديغندن باطبع دولتك
نظارت مخصوصه سى تحتنده بولنه ماز . بناء عليه انتظام اوزره
جمع و توزيعنه مدار اولمق ايچون اك زياده اعانه ويرن ذواتك
بر قوميسيونده اجتماع تكلفى اختيار ايتك و بو قوميسيونك
دفتر و معاملاتى آچيق طوتيه رق ، هر كس ايستديكى نخرى اى
اجرايه مأذون اولمق اقتضا ايدر .

[تصوير افكار] دن

مألف اولدقاری ناز ونعیم رنج الیمه تحول ایدرک معیشتلری
وطنداشارینک اعانهسنه قالمشدر .

پدر و برادر ویاسائر اقربالرینک شهادتیه یورکلری یاره لنمش
بر طاقم ایتم و نسوان کیمی آج کیمی عریان سوقاق اورتهلرنده
نالان اولدینی ایشیدیلپور .

آنلرده بزم کبی انساندر . دوشدکلری مصائب فاجعه یه
جامعی تحمل ایدر وحقارنده الدن کلن معاوتی دریغ ایدنلر
انساندنمی صاییلیر ؟

چکدکلری مشقت یالکز کندیارینه دکل ، عثمانلیلرک
عمومنه عائد اولان بر مسئله ایچوندر .
زیرا حادثه مناسبتیه آنلرک املاکی تهلکهده قالدی ایسه
بزده تمامیت مالکیه من مخاطرده ایدی .

بر صفا دوشکلرنده او یودق ، آنلر طاشلره یاصلانه رق ،
آشاره کوکس ویردیار ؛ شممدی ییچاره لری اوغرادینی
اضطرابدن قورتارمق هیمنزه فرض عین دکلیدر ؟

بوندن بشقه کریدک الیمزده قلماسی ارکان اسلامیه نک اوراده
بقاسنه و بو بقا ایسه اسباب معیشتلرینی احضار ایده بیله چک
معاونتک اجراسنه توقف ایدر . و طنمزک تمامیتنی محافظه
ایچون اقتضا ایدر ایسه جامعزی بیله فدا ایتک بورجمزدر .
بو ملاحظه دخی اعانه وظیفه سنی برقات دها تأیید ایتزمی ؟

حاصلی انسانیت و اسلامیت وحیت وملیت کریدلیلر حقنده
جمله منری عثمانلی شاننه لایق بر فتوت اجراسنه اجبار ایدیور .

-- تعاونو علی البر --

فرماننه و اخوت اسلامیه نك حال و شاننه واقف اولانر ایچون بر فلا کته اوغرایان وطنداشاری حقنده لندن کلن معامله محسنه بی اجرا ایتمک برنجی درجه ده فرائضدن عد اولنور .

اجدادمزنک بو فریضه خیریه بی ایفاده کوستردیکی مأثر ایسه دیلدره دائر نیجه داستان مفاخر پیدا ایلشدر . حتی وقایع سالفه دن اکلایشیلیرکه حسنات اغورنده آقچه دکل ، نقد حیات بذل ایده جک قدر فتوت ملتمزده عادات جاریه دن عد اولنه جق درجه ده ایدی .

ایشته بو جوانمردانک احفادی اولان عثمانلیلره ارثاً و فطرة حائز اولدقاری صفت سخاوت بر وظیفه عظاما تحمیل ایلشدرکه اوده کریده بولنان قرداشاریمزه لندن کلن معاونتک اجرا سیدر .

بونلر اختلاک ظهورندن بری اولاد و عیال و سرمایه حیاتارینی ملتک حفظ اتحادی یولنه فدا ایله عثمانلیلرک سحیه مفخرتی اولان شان جلادتی قهرمانلق مرتبه سنه اعلا ایتدیلر . بو صروده بیچاره لرك اموال موجوده سنی اهل شقاوت و محصولارینی آتش خسارت افنا ایتدیکی ایچون شمدی به قدر

کوندرییورز ، بویله پای تخت طشره لره نسبتله بیک درلو استئنا
 حالنده و طشره لر پای تخته و بربرینه نسبتله بیک درلو مغایرتده
 طور دقجه اداره مزده برحسب انتظام حاصل اولمق قابل دکلدرد،

[حدیقه] دن

نظارتمندہ کورلمش اولان عالی وفوآد باشالرك حق تفوق
هانكيسنده اولديغنى ادراكده عقلار متحير اولور .

هاله مأمورك افرادہ حق تقدمی - مأمور افراد طرفندن
معاش آلور بر خدمتكار اولديغنى دوشونلاره كوره - قبول
ايدہ بيلمك خياليجه کوچ شيلردندر .

شوراسنى ده اونوميم: مساواتك الشغريب بر صورتبه فقدانى
بزده كوريليور !

بزكه مسلمانلرز وطنمزه هم پاره مزله هم جانمزه خدمت
ايدرز . سائر وطنداشلمزكه اديان سائرہ اصحابيدر ، بوخصوصده
يالكلز پاره صرف ايدرلر . عجباً بزہ قواصلق آنلره گوشه
صرافلغنى ديوان قدرندن توجيه اولمش بر خدمتميدر ؟

بزكه استانبوليلرز عسکر ويرمه يز ، ويركو ويرمه يز ، فقط
مثلاً ايجه جكمز توتون رژی آلتنه آلنور . سائر وطنداشلمزكه
طشهره ليلردر ، ويركو ويرلر عسکر ويرلر يالكلز توتونى
ايستدكلارى كبي آلورلر . ايستدكلارى كبي قيديرلر ، ايستدكلارى
كبي ايجرلر .

حقوق وشرف مساواتسزلغك تأثيرى يالكلز بعض افرادہ
عائد ايسه ادارهده اولان اتحادسزلق بتون هيئتى لرزه ناك ايدر
برده مادامكه استانبولك كليات وبلكه جزؤيات امورده دخى
مرجميتى باقيدر ، هم اودرجهده باقيدر كه بورادن مثلاً بوسنه به
تحرير املاكى اداره ايجون بيك بشيوز غروش آيلقى بر مأمور

اوله سادیغمز ایچون بوباده طوغری بر مطالعه بیاننه کندیم زده اقتدار کوره میز .

یالکز شو قدر دیه بیلیرزکه اوتوز سنه ظرفنده قلیچ قوتیله دنیانک اک بیوک حکومتی تأسیسه موفق اولان اصحاب و تابعین کرام حضراتی آر سنده یوزباشیلیق بیکباشیلیق بکاک پاشالق یوق ایدی . بر اردونک و بلکه بتون اردولرک بوکون رئیس اولان ذات یارین او خدمتدن انفصال ایدنجه اک عادی بر نفرایله مساوی اولوردی .

عسکرلک کبی خدمات ملکیه ده دخی بر نوع مراتبک لزومی فرض اولمش و بو فرض سقیمک اک بیوک تأثیرات و مضراتی حیفا که بزم مملکتده کورلمشدر .

بوباده یوز بیک درلو دلیل ایراد ایده بیایرز .

بز مأمول ایدرزکه بودرلو تجربه لر میدانده طورورکن البته شو رتب ملکیه ماضیمز کبی استقبالمزی ده تشویش ایتمز . بزده انکار ایتمه زکه حکومتک حسن اداره سی ، مأموریتلرک درجه درجه بر برینه تابع بولنسیله حاصل اولور . فقط بونکله دها بیوک بر خدمتده بولنانلرک دها کوچک برایشده اولانلره واینه اینه عموم خلقه شخصاً هیچ بروقت رجحانی لازم کلز .

مراتبده اولان تفوقدن ، اصحاب مراتبک دخی حصه دار ایدلسی او درجه بدیی البطلاندرکه مثلاً وقتیه بر برینه خلف سلف اوله رق بروقت مقام صدارتده و آندانصرکه خارجیه

برده استعدادك تفاوتی اودرجه لرده قابل انقسامدرکه اگر حقوقده مقیاس طوئق لازم کلسه ، مثلا ابن سینایه نسبت ایکی ساعت توقیفدن بشقه جزاکورمامسنه حکم اولنان برقباحت ایچون بزم محله بکجیسنی بجاقلرندن سورویهرک مؤبدأ قلق اوزره غیا قیوسنک اسفل سافلیننه آتمق لازم کلیر .

واقعا آوروپاده برتمایز نجابت کوریلوب طورییور وبونک حق اولدیغنی اثبات ایتمهک چالیشانلرده بولنیور . لکن دعوالرینی ابطاله شو سؤالک کفایت ایدر :

عجبا بوزادکان دینیان فاملیلرک مبدألری وارمیدر ؛ وار ایسه البته زادکاندن دکلدر .

چونکه زادکاندن اولسه کندیمی او خاندانک مبدأی عد اولنهماز . بوخالده یا نصل اوله بیلیرکه ، آحاد ناسدن برآدم فاملیاسنی انسانیتک فوقه چیقماره بیلسینده ، ینه احاد ناسدن بر دیگر آدم کندیسنی او خاندانک اعضاسندن بریله مساوی اوله جق درجهیه چیقمارماسین !

بوخالردن آکلاشیلیرکه انسانک حقوق طبیعیه وذاتیه سنجه عقلاً مساواتنه خلل ویره جک بر قاعده بوله بیلمک محالدر . یالکیز موضوعات سیاسیه دن اصول اداره بر طاقم امتیازات ومراتبک وجودینی اقتضا ایده جکندن بحث اولنیور وبونی پک چوق قبول ایدنلرده بولنیور . بومراتب مختلفه نیک برنجیسی عسکرلکده موجود اولان مرتبه لدر بونلر روایت اولندیغنه کوره حفظ نظام ایچون الزم ایش . بز عسکرلکله شرفیاب

— مساوات —

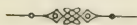
بومعلوم برشیدرکه انسانك جنسیت، قومیت و ضعف و قوت و سیئات و فضیلت و جهل و ذرایت کبی وجودنی استیلا ایدن برچوق عوارضه مبنی دنیاده ایکی آدم بولمازکه حقیقت حالده بربریه تماماً مساوی اولسون. شو قدر وارکه بوتغیرات اضافیه نك هیچ بری ، ذات انسانیتی نه ترفیع ونه تنزیل ایده جکندن انسان نه جنسده ، نه مذهبه نه قدرته ، نه اخلاقده ، نه درایتده بولنورسه بولنسون حقوق نظرنده نه برکیسه یه رجحان دعواسی ایده بیلیر ، نه کیمسه دن آشاغی قالیر .

چونکه بحث ایتدی کمز عوارضك هر هانکیسی اولورسه اولسون انسانه ، جانب قدرتن سلاح تجاوز اولمق ایچون ویرلمش برخاصه دکلدیر . واقعا مؤلفار کوریلورکه استعداد بشره اولان تفاوتی . اصحابنه برامتیار مخصوص عد ایدرک ، مثلاً برغبی حقنده اولنه بیله جك جزایی برذکی حقنده دها خفیف برصورتله فعله چیقارمق ایسترلر . فتمط مادام که بر آدم دیکرینك حقنه تجاوز ایده فعلی میدانده طوررکن انك استعدادنی دوشونمکده هیچ برمعنا کوریله میه جکی ایچون ، برعاقل ایله برباقل برشخصه آیری آیری برر طوقات اورسه لر عاقله عاقل اولدینی ایچون باقل قدر جزا ایتهمك ، دنیاده نه قدر احق وارسه جمله سنی عقلانك کیف مایشاء تصرفنه اسیر ایتمك دیمکدر .

اچون دخي مثلاً فرانسه پاپاسارندن مشهور بوسوئوٺه ويافلونك
 كتابلريني تبعدن بشقه چاره اولديغنه ذاهب اولمازلردى .
 ديمك كه اسلام آردسنده صحيحاً شاين تأسف بويله برحالك
 دوامنه سببينه منشا هرخطايا اولان جهالتدر .

اعتقادمزه قاليرسه بر پدر سوٺ اعتقاد ايه اتهام ايتديكي
 اوغاني ينه چاغرسه واوروپانك بو قدر مفتونى اولديغنه سبب
 سؤال ايلسه اله جنفى جو ابارك پك چوغنه يوزيني چويروبده
 بك وغانه بائديغى حاده كوره چكى آثار ويا خود ذهنفى
 طوپا يوبده قريم محاربه سنى دوشونديكى صورتده تخطرايده چكى
 افعال آردسنده بيكارجه برهان قوى كورور و آره لرنده اخلاق
 كى معنوياتدن بشقه بر نقطهٔ اختلاف قلماز .

بر اوغلده پدرينك معنوياته دائر ايراد ايده چكى سوزلرى
 منصفانه استماع ايدرسه البته اخلاق اسلاميهٔ عادات غربيه يه
 بيك صورته مرجح اولديغنى تماميله اعتراف ايدر . بو اعتراف
 ايله وجودندن شك ايت اولنان اختلاف بتون بتون مندفع اولور .
 حيفا كه زمانمزده اويله پدر اويله اولاد پك نادر بولنمديغندن
 ملكمزده تجارب پيرانه ايله ذكاوت جوانينك امتزاجى كى بر
 مقصد دخي تعدادى امكانسز اولان آمال استقبال مجموعنه داخل
 صايبليور ، حصولى مصلح هر فساد اولان معارفك قوتندن
 بگانه نيليور .

براز دوشونہلم : فکر جدید اصحابی عجبا نیچون ملک
 ترقی سنی اورویاہ تقلید یولندہ حاصل ایتک ایسترلر ؟ البتہ
 — ایچارندن برقاچ زورک استئنا اولنجه — قصورینک فکر نجه
 اورویاہ تقلید ایتک ده ترقی کبی مقاصد عالیہ دن معدود دکلدز .
 سطوتیہ مکنتیہ قدرتیہ عظمتیہ معرفتیہ مدنیتہ ثروتیہ
 سعادتیہ کوز اوکنہ برقطہ حیقہ کلش ! طبیعی کمال واقبالہ
 کوکلرده مفتونیت حاصل اولیور ؛ طبیعی حالہ تقلید ایدلک
 ایستنیلیور ؛ طبیعی کالات انسانیه ایچون بوتقلیددن بشقہ بر
 طریق حصول یوقدر ظن اولنیور .

اوپدرلرکه اثر سانی نتیجہ سی ہر نرہ یہ واررسہ وارسین
 محافظہ ده بوقدر ثبات واصرار ایدرلر ، اولادینی کندیلرینک
 اثرلرندہ طومغہ کندیلرینک اوآردہ بولملرینی تدبیر کافی عد
 ایدہ جکلرینہ اسلافک فضائل عالیہ وبدایع جلیلہ سنی اخلافہ
 نقل و تفہیم ایچون وساطتہ چالشمش اولسہلر ایدی ابنای وطن
 ایچندہ اورویادن تقلید طرزیلہ اغتنامہ لزوم کورونن شیار
 طبیعتیہ فنون و صنایعہ منحصر قالیردی . دانس لر ، مودہ لر ،
 فلانار ممالک اسلامیہ نک قپوسندن بیاہ باقہ مازدی .

او اولادکہ پدرلرینک مسلک کنندہ بر دلیل حقیقت کورہ مدکلری
 ایچون میتلرینک سوابقہ اسالہٗ نکاھہ بیاہ تنزل ایتزلر ، اگر
 برزده پدرلرینی برافرق جدلرینک مفاخر عالیہ و مآثر عظیمہ سنی
 دوشونسہلر وسببنی قواعد علم و حکمت آرسندہ تحری ایتسہلر دی
 اورویادہ سعادت مادیہ نک اسبابنی مکمل کورمکاہ نعلیم اخلاق

— افکار جدیدہ —

بو بر تعبیر در کہ اسان عمومہ دور انقلابمزدن یادکار قلمشدر .
او قدر یکی و خصوصیاہ او قدر متخالف نقطہ نظر لردن
با قلمش بر سوزك معنای اصطلاحیسنی تمامیاہ تعیین ایتک پک
مشکل کورینور . بوجہتہ افکار جدیدہ ہانکی معنایاہ تفسیر
اولنسہ بشقہ درلو اکلایاناردہ بولنہمامق غیر قابلدر .

فقط ظن ایدرزکہ شو زیردہکی معنای قبول عامیہ عرض
اولنسہ خیلیدن خیلی اکثریت قازانہبیلیر :

بیلدیکمزہ کورہ افکار جدیدہ بزم مملکتدہ اورویاہ تقلید
شرطیاہ ترقیہ میل معناسنہ قوللانلییور . مقابلندہ بولنسان
افکار عتیقہ اکر حاک اوائل اسلامہ ویامبادی عثمانیانہ تقلیداً
اصلاحی قابل دکلسہ ابقاء ماکان علی ماکان طریقنی التزام ایتمکہ
اطلاق اولنور .

بویکی مختلف نظرکہ بابایی اوغلنہ عتہ و تعصباہ واوغلی بابایہ
خفت اعتقاد ایہ اتہام ایتدیردیکی مع التأسف کوندہ برقاچ کرہ
کورلمکددر ، براز تعمیق اولنورسہ بر مقصدک ایکی ایری
نقطہدن کورلمسندن واومقصدہ متعلق اولان تفرعاتک متعصبانہ
التزام اولنمسندن نشأت ایتہ بریا کلسلقدن عبارتدر ،

خالصانہ بر مفاهمہ مرام ایہہ دنیادہ رفعی غیر قابل پک آز
اختلاف بولنہبیلیر ،

بشقه بر مثال کوسترسونده اندن صکره تربیه اسلامیه به تعرض اولسون .

ارتحال پیغمبریدن تا حضرت ذی النورینک شهادتنه قدر یوز ائلی ملیونه بالغ اولان اسلام ارسنده بردفعه قتل نفس جنایتی وقوع بولمامشدر . اوپله بر جنکاورلک زماننده مشرقده، مغربده نه قدر جنس وار ایسه همان برنسنندن مرکب اولان اقوام اسلامیه نیک برکره بو تربیتنه دقت اولسونده اندن صکره اسلامیه مرجح بر مذهب اخلاق تحری اولسون ، یوقسه بر طرفدن حالا بورالک اخلاقی اورویایه نسبتله دعا آز بوزولمش اولدیغی اعتراف اولنوب طورورکن بر طرفدن دخی تربیت اسلامیه بی ناقص عد ایلک بو اعتقادده بولنانارک تمیز سزلکنندن ویا غرضکار لغندن بشقه برشی اثبات ایدمز .

[عبرت] دن

المقاآتیلہ تحقیراً عزل ایدیلہزک شامہ کتیرلدی ، حتی اندلس والیسی بولنان مخدومی عبدالعزیز دخی اعدام ایتدیرنش وبر معتاد رأس مقطوعی مرکز خلافتہ جلب ایتدیرلمشیدی . خلیفہ موسی بن نصیری جاغردی ، اوغلنک باشنی ابراز ایلدی . او قهرمان شیردل « امیرالمؤمنین ایشلمدیکنک خیر دکلدر : زاهد ومجاهد بر آدمی بغیر حق اتلاف ایتدیرمشسک . » سوزندن بشقہ برکله تفوه ایتدی . حضور خلیفہدن چیقنجه بعض مقربلری کندینی عصیانہ تشویق ایتدیلر ، « واللہ افریقاده برقاچ یوز بیک عسکریم وایچارنده سکسان بیک ازادلی کولہم واردرکه سرورملہ سرور اولورلر ، غضبملہ غضبانورلر فقط موسی ایچون عصیانہ سبب اولمق احتمالک خارجنده در . » جوانی آلدیلر .

سندکی قوجه برملک عظیمک فاتحی اولان محمد بن القاسم یکریمی دزت یکریمی بش یاشنده ایکن غدارانہ بیک درلو اذیتہ اعدام ایلدی نہ اشکنجه التندہ . ندهه جلاد اوکنده حیانہ ، اقبالنہ ذرہ قدر تحسر ایلدی یالکنز آرہ صرہ :

« اذا عونی وای فتی اضعوا

لیوم کریمہ وسسداد سفر »

یتنی تکرار ایدرک دولت اسلامینک کندی کبی لازم الوجود برعسکردن محروم اولدیغنه بیان اسف ایدردی .

بویله کافہ امراض نقصانیہسنی برمجاهدہ کاملانہ ایله قهر ایدرک سرایا برمجسم مروت کسلمش هرصنندن بیکلرجه ، میلیونارجه اصحاب فضل وجلادتک برملتده وبرعصرده اجتماعنه تاریخلردن

نهایت کنندی بر کوله تسمیم ایلدی ، خانی طوتدیلمر ، بالین موتنه کتیردیلمر . اختیار ایتدیکی جنایتک سببنی سؤال ایدنجه کوله غرضکارلرک کنندی بیک آلتون ایله اطماع ایتدکلرینی سویلدی . خلیفه یازدینی کتیرتدی ، بیت الماله کوندردی . کوله حقمنده ایسه « هایدی بورادن کیت ، شاید وفاتمدن صکره سنی قصاصا اعدام ایدرلر » قولیله حضورندن طرد ایتمکن بشقه بر معامله ایلدی . مسلمنه بن عبدالملک اوتوز سنه دن زیاده عسا کر اسلامیه نك امارتنده بولندی ، روم و اتراک قارشوسنده برچوق محاربه قزانهرق ، بر قاچ کره غالبانه بحر حزر اطرافنی طولاشهرق سلطنت امویه نك خارجاً تأمین بقاسنه سبب مستقل اولدی ؛ عسا کرک کافه سی زیر اداره سنده ایکن بر قاچ کره خلافتنده تبدل و قوعبولدی ، هیچ بر وقت اطاعت و بولندیغنی حال ایله قناعندن خارجه چیقما دی . حال بوکه نه وقت ایستمش اولسه ییدی کنندی ایچون خلافتی احراز ایتمک اسهل امور ایدی .

بنی امیه خاندان سلطنتی اشرفندن اندلس قطع ه سنك فاتح ثانیسی حکمنده اولان المظفر نوبت خلافت کندینه کلش ایکن طیب خاطرله سریر سلطنتی برادر زاده سی اولان عبدالرحمن ثالثه ترک ایتدی کنندی ده آنک خدمتنده بولندی .

موسی بن نصیرکه طرابلس غربدن شمالا اسپانیانک منتهاسنه وجنوباً قناریه اطهری پیشکاهنه قدر ممتد اولان ممالک وسیعه نك فاتح حیحی و حاکم مطلق ایدی ، خلیفه طرفندن بعض خصمارک

افراد شويله طورسون ، تربيه تحکم وملكات تغلبه متصف اولان حکام وامرا بيننده بييله اصحاب فضيلت کوريلوردی که حاللری حمیت فرقه لرینک اڭ نامدار اولان مروتمندانه غبطه بخش اولوردی .

معاويه ثانی هوسات شباب وامراض نفسانيه نك اڭ قوتلی زماننده آلدیغی سوء تربیه نك بتون بتون خلافی اظهار ایدرک واصل اولدیغی مسندخلافتی بالاستحقاق حاصل اولدیغی ایچون دنیاده هیچ مثل کورنماش برانصاف ایله ترك ورد ایلدی .

تاریخاره دقت اولندیغی حالده اوائل اسلامده خلافته طالب برکشی کوریلورسه حکومت ایاغنه کلدیکی حالده رد ایتش هیچ اولماز ایسه اون ذاته تصادف اولنور .

سالمان اموی بو قدر اخوانی ، اولادینی ترك ایتدی ، خلافتی امتک سلامت ایچون عمر بن عبدالعزیزه براقدی .

عمر بن عبدالعزیز او بار امانتک کندینه تحمیل اولنماسی ایچون بلکه برحریصک تحصیل سلطنته صرف ایده جکی همتاردن زیاده بذل اقدام ایلدی . عاقبت اهل بیعتک اصرار ایله مقام خلافته کلنجه زوجه سنک حلیاتنه قدر هر نه موجودی وازایسه بیت الماله کونرددی . دنیاده برقات اثوابدن بشقه برشینه مالک دکل ایدی . سند و بربرستان اهالی سنک یاریسی دینک شرفی آنک عدالتدن استدلال ایله قبول اسلام ایتدیله . هربری بر فکر و اعتقاد ایله حال اختلافده بولسان التمش التمش بش قدر فرقه مخالفه صیت انصافی ایشیده رک علی العموم ترك سلاح ایلدیله .

کوستریلین بومکارم و فضائلک فیضی ال حکم سز عد اولنان مسائل
عادیه ده دخی جاری ایدی .

کتب اخلاقده موجود اولان حکایاتندر که وقتیه اسکندر یه ده
اسلامک بر مسجدی ینار . وقعه خرسستیانلردن بیلنیر ؛ بر قاچ
دلیقانی بریره طویلانیلر ، انتقاماً خرسستیانلر تصرفنده بولنان
برخانی احراق ایدرلر . والی بوجنجه نیک فاعلرینی میدانه چیقاراماز ؛
کندی ایسه ظلمه دن برشی اولدیغندن مملکتده غیرت وشجاعته
معروف نه قدر کنج وار ایسه بریره جمع ایدر ، اوافق اوافق
کاغدرک کیمنه قتل کیمنه قطع ید کیمنه عفو یازار ، طودیغنی
آدمار بیننده قرعه آتار . هرکس قرعه سنه اصابت ایدن جزایه
منتظر ایکن صف آره سنده یان یانه تصادف ایدن ایکی کنج
آدمک بری کاغدینه باقوب قتل یازلمش اولدیغنی کورنجه مأیوسانه
بر آه ایدرک « اولدیگمه تأسف اتمم بر اختیار والدهم وار اکا
کیم باقه جق ؟ » دیردمز یاننده کی دلیقانی « برادر ، نیم قرعه مه
عفو تصادف اتمش ، دنیاده کیمسه مه ده یوق ، کل کاغدری
دکیشه لم » دیر ! بر یکی بوقدر اهمیتلی فدا کارلنی قبولده تعذر
ایدر ، آره لرنده جریان ایدن محاوره بی اطرافدن ایشیدنلرک
کوکلرنده مرکوز اولان فدا کارلق میدانه چیقار : کیمی
بیلدیکنک ، کیمی بیلمدیکنک یولنه بدل جان داعیه سننده
هرکس بر بریله مسابقته قیام ایدرلر . بوهنکامه خرد فرسا والی
اولان ظالمک بیله قلب سنکیننی اریدیر . او جوانمردانک جمله سنی
بردن بولندقلری مهلکه دن ازاد ایدرلر .

یانه و ارماز بر حریم حکمنه کتیر لر دی . بعض غزاتک « بره و کده
قادی نار دن کوردیکمز تضییقی دشمندن چکمدک » دیدیکی تاریخ خارده
مشهوردر .

حتی قبل الاسلام جگر خوارلقله مشهور اولان « هند »
بیله او محاربه ده زوجی ابوسفیانک مقابلهٔ عدودن یوز جویردیکنی
کورنجه رهکذارینه شتاب ایدرک و آتنگ دیزکننه صاریله رقی
« عرضنی بوراده بر اقوبده نره یه قاچوورسین ؟ اسلام ایله محاربه یه
کتدیگک زمانلر بویله خیانتی ایدردک ؟ » کبی عصیت انسانیه
وحیت مذهبسه نه طوقونه حق بر طاقم تشجیعات ایله ینه میدان
کارزاره چویرمشدی .

بوخصائل عالیه یالکمز اصحاب ایله قائم دکل ، صکره دن کلن
اشراف اسلامه دخی شامل ایدی . واقعا متأخرین حسناک
کثرت و علویتنجه بودرجه لره صعود ایدمه دیلر . آنجق حق
و عدل یولنه جلاد اوکنده ، زندان ایچنده ، طیباق آتنده ،
شهید اولان ائمه نک ، مجتهدینک ، علمانک ، صلحانک ، اشرافک
اکابرک هر برندن بربر وقعه نقل اولنق ایستلسه قاموس قدر
برکتاب وجوده کلیر !

قدهمای اسلام ظلم علمهنده ایکی یوز بیکنن زیاده شهید
ویردیلر . او یله شهیدلرکه بازوی جلادتلرینک قوتی اللرینه بند
ایدیلن زنجیر تعدی بی آشنیدرر و خون حیتلرینک حرارتی
کردنارینه حواله اولنان شمشیر ظلمی اریدردی ! دیانت و جهاد
و حق و عدله مصروف اولان جهتلرینک بالاده برقاچ مشالی

تصادف ایدر . صوی ویره جکی زمان دیگر بر مجروح آه ایلر .
 بونک اوزرینه بریکی مجروح صوی الیه رد ایلیه رک آه ایدنه
 کتور مسنه اشارت ایدر . صو اکا کیدنجه دیگر بر مجروحک
 « واعطشاه » دیه فریادی ایشیدیلیر، بوده اکا بارداغی کوندریر .
 صوی کتیرن ذات او اوچنجهی مجروحی شهید اولمش بولور .
 ایکنجهی مجروحک یاننه کلیر، باقارکه اوده وفات ایتمش ؛ اندن صکره
 بیلدیکنه شتاب ایدر کوررکه اوده ارتحال ایلمش ! او حیاتندن
 بر رفق قلمش ایکن حالنجه اب حیاتندن قیمتدار اولان بر ایچم
 صوی کندی ایچوبده اخوانی عطشان براقغه کوکلی قائل
 اولیان مرؤتمندان الهی زماننده بتون ممالک اسلامیه یار واغیاره
 کشاده بر مهمانخانه عاطفت ایدی . اسخیا بولنوردی که بیلده
 بر قاچ کره یوز بیك آلتونه مالک اولور ، ینه اخشام محتاج
 قالردی .

بوشرب فتوت یالکمز مردان مؤمنینه منحصر ایدی ظن
 اولنماسین : مخدرات اسلام دخی ازواج واخوانیله هم قدر
 وهم حال ایدیلر . یرموکده بولنان نسوان « خسوله بنت الازور »
 ریاستنده کندیلرینه مخصوص برفرقه تشکیل ایتدیلر بر طرفدن :

نحن بنات طارق   تمشی علی التماق
 ان تقبلوا تعانق   اوتد برو اتفارق

فراق غیروامق

رجزیله دشمنه شیرانه جملهلر ایدر و بر طرفدن متاعب
 حرب ایله روگردان اولان مجاهدینک اوکنه طوره رق عودتی

خالد بن ولید « رضی الله عنه » دها زمان نبویده مأمور اولدیغی غزاه شیخین حضراتی معیتده کتورمش و خلافت جناب صدیقیده عرب و عجم و رومه قارشو احراز ایتدیکی یوزلرجه غلبات عظیمه ایله عادتاً جهانگیرلکه بر استعداد کامل کوسترمش ایکن لشکر اسلامک امارتندن منفصل اولدی، بالافتخار نفرلکی قبول ایلدی .

بوشاهیر جلیل القدر شویله طورسون، عنوان مغخرتلی اوقدر معروف اولمایان اصحاب و تابعیندن اوقدر مروتلر، متانتار صادر اولمشدرکه دوشونلدرکه عقله حیرت ویریر . « واقدی » ده مسطوردرکه مصرک فتحنه مأمور اولان اسلام اردوسی اثنای عزیزمته بر ساحله اینر . غزاة موحدین ایکندی نمازینه بدأ ایدرلر . اوصرده قرده برکی چاربار ایچنده بعض اسلام یولجیلری بولنور . ساقده محافظه یه براقیلانلر بیچاره لک امدادینه شتاب ایدرلر . او حالده ایسه کمیده بولنان بر دشمن اردوسی انتهاز فرصته مجاهدین نمازک اوچنچی رکعتی دها اتمام ایتمدن اوزلرینه هجومه باشلارلر، ارقده بولنان صف همان بتون بتون تلف اولور ، سائر صفارده یدی سگزی برندن یاره لشمش مردلر بولنور . ینه بر قوجه اردو ایچنده فرد واحد نمازینی بوزماز دردنچی رکعتی حضور قلب ایله اتمام ایتدکن صکره سلاحه صاریلیرلر، دشمنی قهر و بریشان ایدرلر .

محاضرانده مشهوردرکه بر الشام غزواتنک برنده مجاهدیندن بر صاحب مروت مجروحینه صو طاشیر . ایچارنده بر بیله دیکنه

— امام زین العابدین دن بشقه — كافة اولاد واقرباسيله برابر حق يولنه فدای جان ایتک کبی بر همت خدا پسندانہ ابرازندن کری طورمادی. زبیر وطلحه رضی اللہ عنہما امارت مؤمینہ وصولری بر محاربه نك ویره جکی نتیجه یه قلمش ایکن جناب مرتضی نك بر قاج کله سنی ایشتمکله نزا عدن کفید ایده جک قدر قبول حق واختیار انصافده قدرت کوستردیلار . ابو عبیده « رضی اللہ عنه » حمصی ضبط ایده رک اها لیسنک خراجنی الدقندن صکره الجأت حربیه ایله اورادن چکلمکه مجبور اولنجه خرسیتیانلری باشنه جمع ایله « بز شمدی سزک محافظه کزه مقتدر اوله مایه جغز خراجک زده حقمز قالمادی . « کلام عادلانه سیه مال مأخوذی اعاده ایلدی .

عبدالرحمن ابن عوف « رضی اللہ عنه » جناب فاروقک خلافتی کندیلرینه وصیت ایتدیکی اتی اصحاب شورادن ایکن مذاکره باشلار باشلاماز اک اول کندی نفسنی نامزد لیکدن اخراج ایلدی . سعد بن ابی وقاص وسعید بن زید عشره مبشره دن بولندقدن بشقه بری دولت کسرای دست قهرمانه سیه زیروزبر ایدن ودیکری روم اوزرینه اولان غزالرده وجودی بر اعانه اسمانی حکمنده طوتیلان اجل مجاهدیندن ایکن بولندقاری عرش اعلاى قریته وجودلرینک دکل، نظرلرینک بیه اتصالی قابل اولمایانلر خلافت و امارت دعواسنه دوشدکلری زمان علائق دنیویه بر لطمه تحقیر اوردیله ، لیاقت قدسیه لرینی خاطره بیه کتور میهرک کوشه ازوایی بیک سریر حکومته ترجیح ایتدیله ،

شامليلر دائما پوصودن جانہ قصدايدر و فرقه حق شهادتک
کهنه پاپوشارينه وارنجه يغما ايلرلردى . کنديمى دائما غوغاندن
يوز جويرنلرک تعقيب اولمامسيچون قطعى امرلر ويرر ومقتوللر
اوزرنده نه قدر نقود وجواهر ولباس فاخر بولنورسه
وارثارينه تقسيم اولمق ايچون خصم طرفنه کونلردى .

برادرينک اعدايه التجا ايتسنه قائل اولدى ، ممنونيتنى
استحصال ايچون بيت المالدن مخصوص اولان يوميه سنى بر حبه زييده
بردرلورضا کوسترمدى . خلافت اسلاميه کي مسند استحقاقيسى
اولان بر دولت عظيمائى بر حکمک راييه غائب ايده بيلمک
مخاطره سنى اختياردن قطعيا چکنمدي . شهادتى موجب اولان
يئرلرک جارحنى طوتديار نفسى حقتنده امرالهي صدورينه قدر
لذيد طعامارله بسلمسنى ، راحت دوشکارده ياتيرلمسنى امر ايلدى .
دنياده بردين انسان ايچون دهانه قدر فضائل حاصل
ايده بيلير ؟

ظن اولماسين که اسلامده مکارم اخلاق بواغظم اربعه نك
مخصوصاتندندر . اکابر اصحابدن هانکيسنک سجايى عاليه سى
تصور اولنسه ارهلرنده آنجق يلدزلرک ضياسنده اولان فرق
قدر تفاوت کوريله بيلير . جناب حسن اسلام اره سندن شمشير
اختلافى قالديرمق ايچون واصل اولديغى مسند خلافتدن کف ييد
ايتدى . امام حسين ظلمک دنيايى قابلاديغى زمان يتمش کشيه
بتون جهانه قارشو رفع ايات ايدرک وجريمله رندن اقان خوناب
شهادت ايچنده غوطه زن اقدام اوله رق شيرخوارينه وارنجه يه قدر

بر مذهبك تهذيب اخلاقده اولان تأثيری طبیعت بشريه بی
نزاهت ملكيه به تحویل ایلسه دها مکمل برانسان يتشديره بيلمك
قابليدر ؛

حضرت مرتضى « کرم‌اه وجهه » قریش ، رسالتپناه
افندمزه قصد ایتك استدکوری زمان صباحلره قدر فراش
سعادتده یادی حضرت پیغمبر خانهك اطرافنی طولاشان برقاچ
سیف عریان حفظ حیاته نکهبان ایمش کبی معنادی اولان خواب
وارامدن بیله محروم اولمادی .

هر غزاده اخوان مسلمیندن یاننده هرکیم بولنورسه سپری
جناب کرارک وجودی ایدی . محاربهلرده یالکوز صدرینه بر
زره کبیر و آرقه‌سنی کوره بیان دشمننه خوننی حلال ایدردی .
اولومی اودرجه استصغار ایدردی که اوزرینه یلین قلیج کلن
خصمنه بوجسارتک سببنی سؤال ایدرک معشوقه‌سنک نگاهنه
کندی حیاتی کابین طوتدقلرینی استماع ایدنجه انی بهره‌دار مراد
ایتمک ایچون عققلره وله کتوره‌جک بر سکونتله کردتی سیف
تعدیسنه تسلیم ایلدیکی کتب محاضرانده مشهوردر .

بر زمان فترت ایچنده مقام خلافته شرفرسان اولدی . ایکی
فرقه اسلام اوزرینه قلیج چکمک مجبوریتنده بولندی . حرکات
خوبیه‌سنی دائماً دفع صائله حصر ایلدی . هله شاملیلر نه وقت
فرصت بولورلر ایسه اردوسنه برطامله‌صو کدندرمه‌مه‌که چالیشیرلردی
کندی غلبه ایدر ، « جناب حَقْک جانورلردن دریغ ایتدیکی
آبی بن انساندن نضل منع ایدرم » قول کریمانسیله ایکی فرقه‌بی‌ده
احسانیه سیراپ ایلردی .

هيچ خلافتنه احتياجي يوقدر . خلافت خير ايديسه اكا
ايرشدهك ، شر ايديسه بزدن مندفع اولدى . عمره خلافتدن
ترتب ايددهك مسئوليت كندينهده آئندهده كفائيت ايدر ! «
يوللو برعتابدن بشقه جواب آلهمادى .

حقيقت حالده دخى نهى على المنكر ايجون برچكر پارهسنى
حد شرعى التنده اتلاف ايدن اويله برخليفه عادلن آل وعشايرىنى
اشراف مسلمينه ترجيح ايتك ذلهسى نصل صادر اوله بيلسين ؟
حضور سعادتنه داخل اولانلر پدزلرندن ، برادرلرندن زياده
شفقت و مرحت كوررلر واجل ايكي دوداغى آرهسنده اوطورور
برمتغلب خونخوارك ياننه كيرنلر دن زياده هول ودهشته چيقارلردى .
بشقه برمذهبك بشقه برعقيدنهك تربيه ايتديكى آدملر ايجنده
بزه بر فاروق كوستريله بيليرى ؟

حضرت ذى النورين « رضى اه عنه » ك فتوحات جليله
وفضائل عظيمه سندن قطع نظر يالكيز سراينده محصور اولدينى
زمان ابراز ايتديكى مرحت فوق العاده و مروت فدا كارانه بر
مذهبك قدسيت تربيه سنى اثباته كافيدر . عاصيلر دائما خليفه
مظالمك قانى ايجمك ايسترلردى . حتى بر ايجم صونى منع
ايددهك قدر تعذبنه قيام ايدرلردى . خليفه شفيق ايسه
طرفدارانى مقاتله دن منع ايتمك دن بشقه برشى دوشمنز ايدى .
هيچ تاريخارده كندىنى مخاطره موته دوشورن خصماسنك
محافظه حياتنه حصر همت ايدرلر ناصيه سنى يدهشيته تسليم ايتمش
طورمش بر بشقه حكمدار كورلمشى ؟

قصر کسری بی یدغال به سنک بر ضربه سیاه زیر زمینه کچین
 خلیفه اسلام طوپراغی دوشک و طاشی یاصدیق ایدرک مسجدلرده،
 سوققورده یاتار ایدی . سعی ایچون معین اولان مدتده بران
 خالی زمن بولورسه بیت المالدن الدینی برلقمه آتمکی نفسنه حالان
 ایتک ایچون بیت المالك دوه لرینه ایله قطران سورردی . زمان
 آسایشده کیجه لری آرقه سنه بر چوال اتمک ویا اون ویا اوت
 یوکلنهرک، صباحاره قدر مدینه نك اطرافنده طولاشه رق امدادینه
 یتیشه جک فقیر وغریب اراردی .

بر کون صحرا ده صهبب رومی « رضی اه عنه » ک دیزینه
 یاصلانمش یاتار ایدی ، فیروز نامنده بر اسیر حضورینه کلهرک
 بعض شکایتلر ایتدی ، آلدینی جوابلردن شدتله منفعل اولدی.
 کیدرکن سوء قصد ایما ایدر برایکی لقردی سویلیدی . حضرت
 خلیفه « بو آدم نی قتل ایتک استر » بیوردی . یاننده بولنان
 ذوات - یا او یله درده نیچون مجازات ایتمزسکز دیدی . « نیتده
 قالان جنجهیه جزا یوقدر » یولو جواب الدیلر . نهایت فیروز
 حضرت خلیفه بی نمازده ایکن التیام قبول ایتمز صورتده مجروح
 ایتدی . اکابر مملکت بالین اضطرابه طوپلان دیلر ، ایچلرندن بری
 « یامیران مؤمنین عبدها کبی افضل ناسدن برولد رشیدک وار سندن
 صکره خلافتی اکا حواله بیور ، جمله من طوع ورضا ایله بیعت
 ایدم » دیهجک اولدی . « قاتلک الله سنک بوسوزدن مقصودک
 رضای الهی دکلدرد . هیچ زوجه سنک طلاقنه مقتدر اوله میان
 آدمی امور مسلمینه نصل توکیل ایده بیلیرم ؟ آل واولاد عمرک

اخوان دینک ایمان خفیلرینی بتون جهانه اعلان ایتدیرمدکجه سکونت بوله مادی ؛ مدینه یه منفرداً هجرت ایدرکن قلیجینی بلنه ، کانی بویننه تعلیق ایدرک و عموم اهل خلاف حضورنده کعبه مکرمه یی برقاچ کره طواف ایلیه رک « بن کیدیورم آرقه مدن کلن اولور ایسه دمی هدر ، اولادی یتیمدر » قول متجددانه سیله اغیارک چهره نخوتی باعمال تحقیر ایتدکجه یرندن حرکت ایتکه حمیت اسلامیه سی بردرلو قائل اوله مادی . حضرت صدیقک وصیتی وهیچ بر فرد مستتتا اولماق اوزره عموم اسلامک بیعت ومطاولوعتیه مقام خلافته کلدی ، سکر سنه ایچنده اسلامک مقدارینی اون مثلندن زیاده تزید ایلدی . امراسنک شجاعتی بر آدمی اسیر ایدرسه ، کندی امرینک عدالتی یوز بیک کشینی اسلامه ترغیب ایلیه رک دنیوی و اخروی هر درلو قید مشاقدن ازاد ایدردی .

قدسک فتحنه عزم ایتدیکی زمان بر دوه سی برده کوله سی بولندی . یوله کیدر ایکن دوه یه بر ساعت کندی بینه و بر ساعتده عدالت کوله سنی بینه یرردی . موعده واریلوبده مظفریت آلا ییله قاعه یه کیدلک لازم کلدیکی صرده نوبت رکوب کوله یه تصادف ایتدیکنندن حضرت امیر المؤمنین ملک مفتوحنه دوه سنک یولارینی چکرک و کوله سنک رکابنده یورویه رک دخول ایلدی .

بوتماشای بیثالی کورنلر ایچون نمونه امتثال اولمق اوزره عدل الهی یر یوزنده محسوس اوله بیله جک برحالده ظهور ایش اولسنه ذاهب اولمق قابل ایدی .

ارتداد ایتمش و مکّه ایله مدینه ده بولنان اسلامک کافه سی ده بوناره قارشو مدارات ایله حرکت اولنمی زاینده بولنمش ایکن افراط رفته متصف اولان قلب طاہری دنیا ره صیغه میان حمیت اسلامیه بی منفرداً استیعابه کفایت ایدرک وجودینک ضعف سننک کالیله برابر یالکز باشنه بتون جهانہ قارشو طور مقدر چکنمدی « جسمی یوز بیک یاره ایتسهر پیغمبرمک برامرینی بر دقّیقه تعویق ایتکنکمک احتمالی یوقدر » دیرک اهل ارتداده اعلان جهاد ایلدی . بعوناه تعالیٰ اسلامی قورتاردی ، کندی مقام خلافتده بولندیغی حالدہ - اردوسیاه ، مأمور اولدیغی غزایه کیدن - اسامه بن زیدک هضمّاً للنفس و تنبیها للخلق بر قچ ساعت یالین آیق رکابنده یوریدی . زمان وفاتنده اسلامی تشتدن وقایه ایچون برخائف تعیننک لزومنی اجتهاد ایلدی . بوقدر اولادی اقراباسی وار ایکن خارجدن فاروق اعظم حضرتلرینی اختیار ایتدی ، واختیارینی ده عباداللهک حائر اولدیغی حق بیعتہ رعایهٔ اخطار وتوصیه درجه سندن ایلری کتورمدی .

مدة العمر هیچ کیمسه هیچ بر فعلندن ایخنمه مش و فرد آفریده بر مشروع فعلنک او آموزچ احسان الہی طرفندن رد اولندیغی کورمه مش ایدی . دنیا ده بر دین ، تربیه ایتدیکی انسانی دها نه یایار ، تألہمی ایدر ؟

حضرت فاروق « رضی اعنه » ایمان جلیسنی حضور نبویده اظهار ایتدی ؛ برخانہ دکل بلکه بتون جهانہ کنجایشی قبل اولہ میان غیرت حق پسندانہ سی طوبی قرق کشیدن عبارت اولان

عالم اولان شاعر مشهور فردوسی عربك اقوام سائره نظر نده
اولان قدر سزلكنى رستم لسانندن شو صورتله بيان ايدر :

« ز شیر شتر خوردن و سوسمار
عس برا بجایی رسید است کار
که تاج کیانرا کنند آرزو ،
تقو باد بر چرخ گردان تقو ! »

اسلامیتك بویله بر قوم ایچندن تطهیر قلب و تزکیه اخلاقجه
کوسترادیکی معجزه بالغه نمل انکار قبول ايدر ؛ حضرت صدیق
« رضی اعنه » برخیلی ثروتلره مالک بولندیفی حالده کسب ایتدیکنی ،
ایده جکنی اخوان دین یولنه بذل ایچون اشد فقری اختیار
ایلدی . مالک نه حکمی قالیر که هر دقیقه حیاتی اسلامیت و انسانیتك
ایچو کبرکاری اغورینه فدا ایلدی .

کونده بر قاچ کره شهید اولور جه سنه اذیت کوروز ایکن
اعتقادینی کتم ایتک شویله طورسون قیزغین قومار ، کسکین طاشار
اوزرنده بیله آواز بلند ایله اعلان ایتمکدن هیچ بروقت کری
طورمادی . غارده کیجه نرجه آیاقلرینی ییلازلر ، عقربلر صوقدی .
مقتدای مقدسنه فدا کاراغنی اظهاردن حیا ایدرک بر کره اوف
دیمدی .

خلیفه اولدی . اول خالقك کندینه اطاعتی کندینک
خالقه اطاعتیه مشروط اولدیغنی اعلان ایله محسود جهان اولان
اویله برمسندده بقاسنی عمومک اراده سنه براقدی ، ارتحال
رسالتپناهیدن صکره مکه ایله مدینه دن ماعدا بتون جزیره العرب

— اخلاق اسلامیه —

برطاقم اوروپا مؤلفی عجبا اسلامیتک تہذیب اخلاقجہ
تأثیراتی نہ ملاحظہ ایہ بعض مذاہبہ مساوی کورمزلی؛ جہاندہ
اسلامیتدن بشقہ برمذہب وارمیدرکہ احسانی عدلہ تشریک ایدرک
اخلاقی وظیفہ حقوقیہ دائرہسنہ ادخال ایتش اولسون؛ جہاندہ
اسلامیتدن بشقہ برمذہب وارمیدرکہ ہرکی مکسوباتنک لاقل
قرقدہ برنی فقراہہ تقسیم ایتکہ مجبور ایلسون؟

ا کر بعض مورخارک بحث ایتدیکی حسن اخلاق بریاناغنه
طوقات اوریلان آدمک او بریاناغنی چویرمسندن وهرکسک
عاندن تجردلہ مغارہلرہ قپانمسندن عبارت ایسہ اعتقادمزجہ انلر
مقتضای اخلاق دکل، نتائج عجز وقتور صایق لازم کلیر. مکارم
اخلاق ایسہ عجزہ کاری دکل، اصحاب اقتدار صفتیدر .

معلوم درکہ دلیل انسانہ بیلمدیکی اوکرہ دیر، تاریخ فیکرک
اونو تدینی شیلری حفظ ایدر .

اسلامک برکرہ مبادیؑ ظہوری دوشونلسون، قبل النبوه
ابنای عرب ایچندہ - سعد ابن ابی وقاص «رضی اہ عنہ» طرفندن
سر عسکر ایرانہ کوندریلن سفیر بلیغک تعبیری اوزرہ - عم زادہ سنی
اعدام ایلہ اموالنی یغما ایدنارک صالح وفاضل عد اولنورلر ایدی.
اخلاق واحوال قدیمہنی تصویردہ مہارت کاملہسی مسد

عبده بن الجراح (رضی الله عنهما) نك اللارینی طوتهرق
ایکسینه دخی تکلیف خلافت و بیعت ایتمش و عرش استحقاقی
اولان او پایه جلیله کړک مشارالیهما و کړک سائر اصحاب حق
طرفدن فضائل ذاتیه لرینه قارشی کوسستریلن حرمت بیعتله
واصل اولمش ایدی .

اک بیوک جهانگیرلردن معدود اولان اسکندر رومینک
دیوزنک آباغنه کیتمیسی و فاتح سلطان محمدک منلا کورائینک دائماً
النی اوپمیسی نمونه عبرت اوله جق وقایعدندر . ما حصل

نه نسل ایله در نه سال ایله در

نه جاد ایله در نه مال ایله در

بکم اولولوق کمال ایله در

مثلی بر قضیه حکمتدر که جرح و ابطالنه امکان بولنه ماز .
دنیاده حیثیت وار ایسه آنجق فضیلت و وجداندن عبارتدر .

[عبرت : ۱۲۸۸]

ثروت ایله حاصل اوله جق حیثیت ایسه یا طولاندریجیلرک
ویا اصحاب احتیاجک لسان مداهنه سندن ایشیدیلن اکاذیبدن
وجوده کلیر بر خیالدرکه صاحبنک آلتونلرندن تاج کیدیرلسه
و کومش لرندن یاپله بر تخت اوزرینه اوتوردلسه ینه نظر حکمته
قارشى عرض وجود ایده مزه قارونى، خزینه لری یره کچیرمش،
کوکه چیقارمامش !

فضیلت علم و اخلاقک انسانه اعطا ایده بیه چکی حیثیت
و مزیتیه هیچ بر عاقلک شریعه و حکمه برسوز سویلرکه
حقى یوقدر . چونکه او فضائل ایله تخلیه نفس ایدنلر مساوانه
قارشى بر شرف ادعا ایتسک دکل ، بالعکس کنسیدیلرینی دائما
هرکسک مادوننده طوته جق بر شیمه تواضعکارانه یه مالک اولمق
مسالمک حقیقت و حکمتلری اقتضاسندن بولندیغندن بر زمان
تفوق دعواسنده بولمازلرکه قارشیلرنده « بن ده انسانم ! »
دینلمکه صلاحیت اوله بیلسون !

فضیلت علم و اخلاق ایله متحلی اولان مزیات جلیله اصحابنه
رعایت معامله سی جبری دکل اختیاریدر . بالاختیار وقوع بولان
معامله نك مخاطبنه نه عتاب عائد اوله بیلیر ؟

تواتراً بیلیرزکه ارتحال حضرت نبوی (صل الله علیه
وسلم) دن صکره ثقیفه بنی ساعده ده انصار و مهاجرینک
آجدیغی دعواى خلافت او مسند جلیل مهاجرین ایچون
دلایل قاطعه ایله ثابت اولنجه افضل اهل ایمان اولان صدیق
اکبر (رضی الله عنه) ایکی جانبنده بولنان حضرت عمر و ابو-

و قصور قیصرک ابواب آهنینی یرلرندن قویارمش ایکن سر-
عسکرلکدن نفرلکه تنزیل اولندی .

وقعه ایسه امور طبعیه دن بولندیغی ایچون کیمسه نك
و حتی ذات مبارکنک بيله ولو برکله ایله اولسون اعتراضی
دعوت ایتمدی .

وظائف دینه و حکمیه دن بشقه عادات و اطوار بشره
عطف نظر ایتمدیکنز حالدہ مراتبه متعلق غریب غریب پك
چوق مثالر کوره بیلیرز : مثلاً روما ایمپراطورلرندن
(قالیقولا) بر سوکیلی آتی زماننده پادشاه ثانی نصب ایتمدی !
حیوانی اولان بویاه بر معامله بی انسانیت ایچون نصل بر دستور
حقیقت عد ایده بیلیرز ؟

عباسیلردن قاهرک مقام خلافتدن سائللکه دوشدیکنی
و عبدالله الصغیرک غرناطه سلطنتدن ملوک فاسک عسکرلکنده
فدای جان ایتمک درجه سنه تنزل ایتمدیکنی تاریخلمزده کور-
ییورز . آسمانی بویله ایکی مصیبت خاطره کلدکجه بودنیای
دینک مراتب اجلالنه نصل امنیت ایدرز ؟

آره صره حیوانی انساندن زیاده تجیل و مخدوملغی
خادمکه و حتی سلطنتی کدالغه تحویل ایدن قاعده مراتبک
سوابق و آثارنده تابودرجه تغیر کوروب طوررکن نقلاً
وعقلاً دائمیت و حقیقتی مثبت اولان امر مساواته قارشی بر
استثنا تولید ایده بيله جکنه حکم و یريله بیلیرمی ؟

ذهنلر ، دنج وجودلر بر طاقم تازه حقایق یکی مآثر میدانه
کیتیره کلدیکندن قدم اوزرینه تأسیس حیثیت ایتمک عمومی
و حکمی بر نظرله باقلدیغی حالده بو عالم ترقیده هر عصری
عصر سابقک اسارت ادراکات و افعالی تحتیده بولندیرمق
دیتمک اولور .

تورائاً بر خاندان اعضاسنه انتقال ایدن خدمات شرعیه ده
(ارشد) قیدینک (اکبر) صفتنه تقدیمی دخی کفایت
(اصل) سن و تجربه (فرع) اولمق حقیقتنه مبنی اولسه
کر کدر .

رتبه نهدر؟ صرف بر امر اعتباری دکلی؟ اوله ایسه ابنای
بشرك مساوات مشروعه و طبیعیه سنی اخلال ایده جک بر
مزیت ، بر امر اعتباریدن نصل تولد ایده بیلیر ؟

مرتبه قرینت و اختصاص پیغمبریده عمومه فائق اولان
شیخین [رضی الله عنهما] نک بر قاج کره تنبیهاً للعامه سریه لرده
یکی اظهار اسلام ایتمش و یا هنوز ربیعان شبابه وصول بولمش
ذواتک معینته تعیین اولندقلری سیر و احادیشه عنعنه سیله
نابتدر .

حضرت خالد بن ولید (رضی الله تعالی عنه) بارقه شمشیر
شریعت کبی بر سرعت خاطفه و صاعقه قهر الهی کبی بر شدت
خارقه ایله ایکی سنه ظرفنده جزیره العربی لوٹ ارتداددن
تظہیر ایتمدکن صکره دو دست مجاهداتیله کنوز کسری

ایتمش ایکن قیافت و معاملاتنده زماننک افقر فقرا سندن فرق اولنماز ایدی .

بناءً علیه نجاتدن حاصل اوله جق حیثیت ، انسانک مزیات موهوبه و مکسوبه سیه مؤید اولورسه آدینه حیثیت دینیه بیلیر . یوقسه دنیاده بر عائله به انتسابدن بشته فضیلتی اولمیان اصحاب نجاتک حالی اسعد پاشا مرحومک :

« زاده نوحه شرف ویرمیجک حضرت رب

غیرک اولادینسه بیلیم نه ویرر عزت اب »

بیته مثال مشخص اولمقدن عبارتدر .

قدمه کنججه : بر آدم ذاتاً درایت و معلومات ایله متصف

اولور و بولندیغی مسلیکده صدق و غیرته وظیفه سنی اجرا ایدرسه زمان کجکجه بالطبع تجاربی چوغاله جفندن و خدمتک تکثیری حقنده بر حرمت زائده حاصل ایدر جکندن انسانک سوابق فاخره سی حکمسنر طوتلق و بارقه فطانت و استقامت ایچنده طول ارام جهتیه صبیح صادق کبی بر هر صفایه مستغرق اولان رؤس محترمه نی هر درلو مزیت و رجحاندن بری کورمک طفلانه بر اعتقاد اولور .

شو قدر وار که قدم ایله بر حیثیت مخصوصه ترتیبی ده

عمومیت ویا اکثریت حاصل ایدر بر قاعده دکدر . انسانیت طبعاً تولید و تجدیده مائل اولمق جهتیه قرون دیکشدکجه کنج

حالی ارانسه اچلرنده اوچ درت قرن اثبات نسب ایده جک بر آدم بولنه ماز . احتمال که اک بیوکاری یا قوندر دجی و یا خود چفتجی اوغلی چیقار .

بونکه برابر نجات دعواسنک ترقیات انسانیه جه هیچ حکمی یوقدر ظن اولنسون . واقما پدر و والدهنک کرک ثروت کرک حسن اخلاق و میلان معرفتجه مسلم اولان تأثیرلرینه نظراً بیوک بر آدم خانهدنی اداره و اولادینی تربیه جه البته مزیات ذاتیه سنک ولو جزوی اولسون بر یارچه سنی اخلاف و توابعنه القا ایددجکندن اکثر ارباب نجات طبیعت انسانیه ده مرکوز اولان حب محاسن و میل معالی جه تلیله احاد ناسدن ده تربیه لی ظهور ایدر . فقط او تربیه ده مساوات انسانیه سنک اخلاص خدمت ایده جک بر حق دکلدر . بالعکس نجیب اولان و تربیه نجیبانه ایله تخلیه نفس ایلین اصحاب عرفانه کوره اک بیوک وظیفه او نعمتک شرائط تحدیثی بیلمک و کرک خصائل و کرک مکسوباتجه نه قدر عالی بر مرتبه نی حائز اولورسه اولسون نفسی کیمسه سنک فوقنده کورمامک مشرب انسانیتکا . رانه سیله علو ذاتی سنی سائرلرینه تصدیق ایتدیرمکدن عبارتدر . فضائل باهره و مشهوره سیله عالم انسانیه شرف رسان اولان اعاضمدن حضرت عمر بن عبدالعزیز بر خاندان سلطنت اچینده پرورده اولمش و مسند خلافتی دخی بحق احراز

تشکیل ایلان بر تاتار رئیس دگیدی ؟ کثرت فتوحاتجه جهانہ
هیچ مثل کلامش اولان تیمورلنک جنکیز خدمتکارلرندن
برادمک نسلندن کلیدی ؟

اتا بکه و ایوبیه و ممالکه کبی حکومتلری بر موفق عسکر
ویا بر غیرتلی اسپر تأسیس ایتدیلمی ؟

سلطنت عثمانیهده بر معروف خاندان صاحبی اولان ذواتدن
(چندرلی قره خلیل) عادی بر سوخته ، کوپرلی محمد پاشا
سرایده بر اشچی ، محمد علی پاشا بر چفتهچی زادهدن بشقه
بر شیمی ایدیلمی ؟

تاریخلرده کوردیکمز اصحاب ظهورک بیوکلرندن بری
اولان و یالکز خراسان عسکرلیه (دولت صفویه) بقایاسنی
سلطنت عثمانیه ایله افغان حکومت غالبه سنک صولترندن قور-
تاردقدن و روسیه ایله دخی اک قوتلی زمانلرنده غالبانه بر قاچ
کره چاریشدقدن صکره بخارا و خوقند و حیوه و هند
اقلیملرنی سلاحسنر نظامسنر قرق الی بیک عجم عسکرلیه
ضبطه موفق اولان (نادر شاه) ک افشار عشیرتندن یتشمش
عادی بر چوبان اولدیغنی تاریخلرمزده کورمیورمیز ؟

اسویچره نک المانیانک ، انکلتره نک ، امریقانک ،
فرانسه نک ، ایتالیانک ، روسیه نک انقلابات اخیره و سیاسیہ-
عظمت حالیه سنی تأسیس ایدن اعاظمدن هانکیسنک ترجمه

سيه « كمش اولسه كندينه مؤسلك عنوان و يريله مز . بر خاندانك شرف و قدريني كندى تأسيس ايمش ايسه او حالده دخى بيوك آدمدن تولد ايمك بيوك آدم طوغمغنى اقتضا ايمه جكي و بالعكس انسانيه هر كس كنديني فضائل و مزيات ذاته سنك ولد مغنويسى بيلمك لازم كه جكي ثابت اولور .

حاصلى كرك مادي و كرك مغنوى دوشونلسون « انسان آناسندن بيوك طوغماز »

عجبا انكلتره دهكى لوردلره فرانسه دهكى پرنسلره ماحاصل دنيانك هر جهته دهكى اصحاب نجابته صورلسه نسلنى مبدأ خلقته ايصال ايده جك كيمسه وارميدر ؟ ايصال ايدنلر بولنسه بيله نتيجه سنده آدم اوغلغنى صفتيله سائر انسانلره مساواتنى كوسترمكدن بشقه نه قزانه بيلير .

روايات و اساطيردن قطع نظر بزجه تاريخاً ثابت اولان بعض وقايى كوزومزك او كنه الالم و حتى تطويله دوشامك ايچون عرب دولتلىرى دخى قاريشدير ميهلم .

(دولت صفاريه) نى تشكيل ايدن بر حيدود ، (دولت غزنويه) نى ميدانه كتيرن بر كوله ، (دولت سلجوقيه) نى او قدر عظمت و اجلاليله عالم سياستده برنجى دولتلردن معدود ايدن بر عشيرت قوجهسى دكلى ايدى ؟ نه حاجت دنيانك نصفه حكم ايدن ، عالم انسانيتك اك واسع حكومتنى

نامیله آرده دونوب طولاشمقده اولان بر طاقم عادات و عقاید
مشهره نتایجی محاکمه ایتمک ایستوروز.

برنجی درجده آثار و نتایجی بوباده اغلب اولان نجابتی
اله آلهلم. نجابت انسان ایچون حقیقت حالده ایستنلمیه جک
شیلردندر دیهه میز. طاهر بر نسبدن کلمک بر رذیل بابانک اوغلی
ویا پیچی اولمغه — انسانیتک کافه مزایاتی ادراک ایدنلرجه — البته
مرجی حدر. شو قدر وارکه سوابق ایله افتخار مثلاً قوؤ جسمانیه
ویا ذکوت موهوبه ایله مباهات تحدیث نعمت دائره سنده
طوتیلورسه نقلاً و عقلاً مقبول اوله بیلیر، یوقسه قابل،
صلب جناب آدم علیه السلامدن و معاویه ثانیه (رضی الله عنه)
یزیدک نسلندن کلمکه برنجیسنک ایکنجیسنه رجحانی ادعا
ایلمک فضائل آدمیتی بر ارککه بر قادینک حتی مشاهده لرندن
بیله تأدب اولنه جق بعض یرلرندن ظهور ایتمک حصر ایلمک
قیلندن اولور.

بوندن بشقه نجابت حکمه بر بیوک تعریض دها کوتورور:
شویلهکه — انبیای عظام و اعزّه کرام استننا اولندیغی
حالده — انسانیت نظرنده بر بیوک خاندان و یا خود تعبیر
آخرله بر سلسله نجابت تشکیل ایتمش نه قدر آدم وار ایسه
جمله سی مجهول النسبدر. بودعواده بر قیاس مقسم ایله ثابتدر:
مؤسس خاندان اولان ذات بر بیوک آدمک نسلندن « شجره -

(رضی اللہ عنہ) ممالک مفتوحہ سندن قدسہ کیررکن عنایۃ و مرحمتہ کولہ سنی — نوبت اکا کلدیکی ایچون — دوه سنہ بندیرر و حتی مہارینی کندی الیلہ چکر !

سلاطین اسلام آرد سنندہ ہر نظر حکیم صاحبہ کورہ پادشاہ حکما عنوان افتخارینہ بحق شایان اولان مراد ثانی اون درت یاشندہ کی اوغلانی کندیلہ مساوی طوتہرق مسندینہ افتعاد ایلر . فقط ہیچ بر مسلمان بر یہودیلہ ہم صف قیام اولمق و یا خود کندی مالنہ دعواۃ اشتراک ایدن کولہ سنی دوه سنہ بندیرمک و یا اولادینک تربیہ سنندہ چوجوقلہ مشاورہ ایتمک ایستہ مز .

حکمتہ بعض ارباب مطالعہ اشتراک اموال و حتی اشتراک عیال افکار مفسدہ سنندہ قدر مساوات پرورلکدن و انسانیتہ بر خیلی رندان قلندر مشرب « چناق یولداشلانی » کبی ثقیل ثقیل نامرلہ موجود و حتی مفقودلرینک تقسیمنہ قائل اولمق درجہ لرنندہ لوازم اخوتدن دم اورمشلردر . شو قدر وارکہ بو قضایایہ دائر ایدیلن روایاتک بر طاقی ضعیف و بر خیلیمی بطلاننہ بنفسہ بینہ و بر چوغی دخی بداهتہ و استدلالہ مردود اولدینی کبی صدد بحث دخی او یولده کی اقوالی تشریح و جہات استدلالی محاکمہ و ترجیحہ متعلق اولمدینی ایچون یالکنز ادیان و عرفان و وجدانک خارجنندہ اولہرق (حیثیت)

— حیثیت —

بِحکمت ایتمک ایستدیکمز حیثیتدن معنای فنیسی آ کلاشلمسون!
معلومدر که جهانک هر هانکی جهته کیدلسه نجات ،
قدم ، ثروت ، فضیلت ، علم و اخلاق یولنده و حتی بعض کره
بر فردک رنکی براز بیاض اولمغله اسمر و سیاهیلره رجحانی
لازم کلاجکی کبی بر چسوق حاللرده ، طبیعی اولان مساوات
انسانیه مغایر بر اثر تفوق مشهود اولور . و بو حاله لسان
عنائیده حیثیت دینیلور !

شبهه یوق که شریعت و حکمت و انسانیت نظرنده ذاتاً
مساوات اوزره مجبول اولان نبی بشر مساواتک اک شموللی
معناسنه یعنی هر جهتهله بری برینک حالنده بولمق استعدادینه
مظهر دکادر : بر مسلمان اخوان طینتنی اخوان دینی ایله کافه
احوالده مساوی کورمک ایسته مز . مثلاً حضرت علی
(کرم الله وجهه) کبی وصایت نبویه شرفنه نائل اولمش بر
خليفة ذیشان دیوان عدالت الهیهنک خارجه بر نمونه سی
اولان و یاخود اولمق لازم کلن محکمه شریعتده قائماً و متساویاً
بر یهودی ایله ترافع ایدر . زمان خلافتنده دنیانک ایکی
جهانکیر دولتی اولان روما و ایران سلطنتلرینی اوتوز قرق
بیک کشیلک بر اردو ایله زیر وزبر ایتمک درجه سنه کتیره چک
قدر کرامت نمای علویت و غالبیت اولان حضرت فاروق اعظم

سونلر . چونکه بزدن زیاده کندیلرینک حیاتی ، بقاسی اكا محتاجدر . دقت ایتسونلرکه دنیاده اعضاسنک هر بری بر لسان سویلر بر دولت وارمیدر زرده بو قدر مذهب تعرضدن بری قالمش ، زرده بو قدر جنسیت بقا بولمش . لهلولرک حالی دوشونیلور ، مجارستانده قالان ارمنیلردن هیچ بر اثر قلمدیغنه باقیلیرسه بوراده هر قومک نجاتی دولت علیه‌نک استقلالنه متوقف اولدیغی آکلاشیلیر .

بز شمدی‌یه قدر ادیان سائره احبابی ذمتمزه آلدق . هر عهدمزه وفا کوستردک . آسایشمزدن دور اولدق ملیونلرله جانلر ماللر فدا ایلدک آنلرک آسایشنی ادامه و مال و جاتی وقایه ایلدک . آنلر طرفندن عهده وفا بکارز . وطن عمومی اغراض نفسانیه‌دن مقدس طوتلسنی آرزو ایدرز . بعض فرقه‌لرده بو تمایلک حصولنی ممنونیتله کوریورز امید ایدرز که بو تمایل یقینده جمله‌سنه یاییلور . افکار صائب ضیایه بکزر بر ملکک بر جهتنده ظهور ایدنجه سائر طرفلرنده ینه آرزمان ایچنده یاییلمق طیبعدر .

[عبرت : ۱۰ - حزیران ۱۲۸۸]

کیدى كلسنى معهود حيوان معناسنه كدى قياس ايلر . بو درلو معلومات ايله عثمانليرك عظمت شان و مكارم اخلاقي نصل اوكره نيله بيلسون .

السنة شرقية نك بر اوروپالى يه همان هييج فائدهسى يوق ايكن ايجنرندن بر ازي انلريده تحصيل ايدييورلرده عربلر ايجون يكي يولده صرف و نحولر و تركار ايجون يكي يولده لغتير ياپيورلر بونلر مكمل دكل لكن هييج اولمازسه ابناي وطندن مكمل بر اثر ياقمق ايستينلرك حصول مقصدينه خادم اوله بيلير . السنة غريبه بزم ايجون قطعى الوجود حالنه كيرمش ايكن هييج بر يمز سليم ثالث زماننده كي سيد مصطفى قدر اولوبده يازديغمزى اوقوتله جق قدر بر لسان تحصيل ايده ميورز . احوال المزمك ائينهسى آتريالرك يازديغى كتابلره قالدقجه اوروپايه نه قدر ظلمانى كورنسهك چوق صايلماز .

بزده هر نه وقت روسيه ليلر لهليلر روملر فلانلر كبي بشقه لسانلرده اسنادانى ينه اولسان خلقنه افهام ايده بيله جك صورتده رده مقتدر اولورسه ق اوروپاده افكار عموميه پك چابوق حقمزى تسليم ايندر . بونكه برابر اوروپاده شرقك تماميله بيلنه مامسى بزجه او قدر خطارلى دكلدر چونكه استقبالمزمك اهميتى لايقيه اكلاشلمش و عهده وفاىز تماميله ميدانه چيقمشدر .

فقط ينه تكرر ايندرز وطنداشلمز ، بزده اولميان حاللرى بزده اسناد ايديوبده امتزاج منافعمزه چالشمقده تردد كوسترمه .

عبارت برافق ایستر . مهاج غزاسنده سلطان سلیمانک اوچیوز
بیک کشی به بالغ اولان اردوسی مقابله سنه یکر می بشدیک مجاری
کتیرر .

شارل کینک هجوم عثمانیانی ایشدیکی کبی وندیکن اسپانیایه
فرارینی و حتی هیچ بر وقت قانونی ابله امتحان اقبال میدانته
کیردمامسی مسخره مسخره عدم تنزله تأویله قالدیشیر .
فاضل احمد پاشانک رابه صویندن کچیردیکی اون بیک کشیلک
بر طلیعه ن ارجاعه مجبور اولمسی فن حربده یکی دور آچه .
بیله جک بر ملحمه کبراکبی کوسترمک ایستر . نه وقت غلبه
ایدرسهک آردیه دائماً ناکهانی بر قضا قاریشدیرر ؛ نه وقت
مغلوب اولور سدق دشمنه دائماً فوق العاده بر جلادت ویرر .
خوسدیانلر حقدده کړک قبل شریعتدن کړک دیوان دولتدن
نه حکم صادر اولسه تعصبه حمل ایدر . نه معامله و قوع بولسه
مذهب مخالفتنه استناد ایلر . قره مصطفی پاشا طرفندن او وقتک
معاملات خارجییه سنجه بحق اعلان ایدیلمه یانه سفرینه نقض
عهد نامی ویرر . ینه اوسفرده لهستان قبرانک ناکشانه و ناکشانه
اختیار ایتدیکی عهد شکنلیکی غزا تعبیریه وصف ایلر .

نمازک تعریفنه قالدیشیر طلوع و زوال و غروب دقیقه لرنده
صلاته ابتدانک جائز اولمامسی اسلام اعتقادنجیه او زمانلرده
کونشی شیطانک طوتدیغندندر یوللوهدیانلر سویلر . عربیدن
ترکیدن عبارلر ترجمه ایتک ایستر . کشایش درون معناسنه
اولان فرج کله سنی رانک سکونیه او قور . تعبیرات تحقیریه دن

مثلاً دوسونک ادعاسینجه اسلامده خلقک حکومتده قارشو هیج برکونه حقوقی یوقدر . سنیلر امامک معصومیتنه معتقد شیعیلر اختیار اهالییه ذاهبدر . شیعیلرک مقتداسی امام علی ، سنیلرک پیشواسی حضرت عمردر . ینه او مؤلف فاتحه ، برادر اعدامک جوازینه دائر قانون یابدیرر او عصرک علماسنه بویله بر قانونی فتوا ایله تصدیق ایتدیرر . پادشاهک عهد و نظامی حیاتیله قائمدر دیر . اولوالامر ، مأمورلرینک مان و جاننه تصرفنده مختاردر اعتقادنده بولنور . حاصلی کتابی او قوندقجه بحث ایتدیکی ، شریعت محمدیه میدر چین قانونی میدر تفریق اولنه ماز . بودرلو تحقیقات ایله فقهک قواعد حکیمانہ و احکام عادلانهسنه نصل وقوف حاصل ایدیله بیلسون .

هامر ، تاریخنه باشلار باشلاماز سلطان عثمانه عممی اعدام ایتدیرر ، قوصوه محاربهسنه بزم طرفدن بطاریه لرله طوپلر کونددرر . سلیم اول کبی کوپرلی کبی مجددلری ارواح مسلطه حالنه قور راهبانه بیک نفرین ایله یاد ایدر . بایزید ثانی کبی سفیه ، ابراهیم پاشا کبی مخربلری ملک الحیر شکلنه کتیرر عجمانه بیک مبالغه ایله وصف ایلر . فاتحی جنکیزدن ظالم کوسترر . خائن اسکندر کبی هونیاد کبی قارشوسنده طوران سبع وحشته حواریونه یقین حلم و انصاف اسناد ایدر . انک روایتجه بز بریره کیدرسهک بر قاچ یوز بیک کشی ایله کیدرز ، دشمنلرمن قارشومزه اون اون بشدیک کشیله کلیرلر . حتی استانبولده فاتحک قوه کلیمهسنه قاشو طوران عسکری طوپی بشدیک کشیدن

اولنیور . ترکر دائما آدم آصارلر و آصدقجه اعلان سرور ایدرلر اعتقادنده بولنیلیور . بر قصه خوان بر طاقم حکایه لر اختراع ایتمش آنک اغفالیله حرم دائرلری او طه لقلبر ، قپاتمهلرله مملو برر مصطبئه سفاهت بیانیور . ایکی چاققین بعض نشریاته موفق اوله بیلمش . آنلرک تأثریله بوراده مسلمان اولمیانلرک حیات و حقوقی روسیه ویا انکلتره سایه سنده محفوظ اولدیغنه حکم اولنیور . بر قاق اقبال پرست افکار عمومیه بی عالم تمدنک محبتدن محروم ایتمک ایچون مسلمانلره متعصب سوسی ویرمش ، ترک آدی آکلدیجه اهل صلیب خونخوارلرینه بکزر دنیایک آلتنی اوستنه کورمکی آرزو ایدر بر وحشی عشیرت تصور اولنیور . بر قاق نوهوس اوچ بش کله فرانسرجه اوکرتمکله عدل و حکمتک زبده الکمالی اولان اسلامیتی جاهلانه و بی ادبانه استهزایه قیام ایتمش اکا باقیلهرق احکام دینه اویونجاق صورتنده طوتلق ایستنیلیور .

حالبوکه بزشمدییه قدر اورویا لسانلرنده شرقه دائر مطالعهیه شایان کتاب کوره مدک . شرقک احوالی اوکرتمک ایستینلر نه واسطه ایله وصول مقصده مقتدر اولسونلرده بو سوء ذهابلری ترک ایلسونلر . از جمله فرانسرجهده قواعد سیاسیه و وقایع و اخلاق ملیه مزده متعلق موجود اولان کتابلرک اک عالمانه سی [دوسون] نامنده بر ذاتک اثری و سوابق و عاداتمزدن بحث ایدن آثارک اک محفانه سی معهود [هامرک] تاریخیدر . بونلردن هانکیسی مطالعه اولنسه ایچنده کوریله جک روایت جاهلانه کک کثرت و غرابتی عقله حیرت کتیرر .

— اوروپا شرقی بیلمز —

واقعا اچلرنده تخریء حقیقت آرزولری عوالم علویدهده
انسان وارمیدر یوقمیدر بیلیمک ایچون بیکلرجه اصحاب مطالعه بی
برچوق فرضیات واستدلالات ایله اوغراشدیردجق قدر ایلرولمش
اولان بونجه امم فاضله بزم کبی بیساعی کیرپیکارینه باغلانمش
دینیه بیله جک درجه لرده قریب اولان بریرک حالی کوردمامک
غریبدر .

لکن وطنداشلمز بو یولده سقیم سقیم فکرلرده دوشمسونلر .
قبرستان فناده غنوده سکون اولان اجدادلرینک اساطیر سلف
قوتیه اعماق وجداندن استخراج حقایقه چالش مقده ایکن
مادر وطنک بربرینه ملاصق توأمئر کبی یکوجود اوله زرق
دوشمش اولدقلری بر ملتک ماهیتدن خبردار اولمازلرسه
اغرب اولور .

بزایسه اوروپایی بو وقوفسزلقد، معذور طوتارزه چونکه
اسلامه دائر معلومات آله بیلیمک ایچون بعض دو- تلمزک
مفتریاتندن بشقه بر منبعلری یوقدر . مثلا بر انکلیز استانبوله
کلیش یاغین طوپو ایشتمش یاننده اولان روم ترجماندن سبب
سؤال ایشتمش . ترجمان بایزید قوله سنده اولان سبتلری کوسترمش
ایشته باق ایکی آدم آصمشر آنک ایچون شنلک ایدیورلر
دیش . شمدی برچوق آحاد ایچون قوله دار آغاجی ظن

وظنده ، غربتده همان هیچ بر اجنبی یه راست کله مدك كه شرقه متعلق هر بحثك آخرینه اسلامیتك مانع مدنیت اولدیغندن ، تركارك ظلمندن وحشتندن بر نقرات علاوه ایتمسون . ایشته مرادمز شو مفتریاتك بطلاتی اثبات ایتمکدر .

بزم اوچ دعوا مز وار برنجیسی : اسلامیت ، تفرقه نك نفس اماره سی حکمنده اولان تعصبی امر ایتمز بالعکس اتحاد و اخوت اساسنه مستنددر .

ایکنجیسی : عثمانلیلر زمان ظهورنده ادیان سائره احبابی حننده اوروپانك او وقتندن بیک قات سماحتکار ایدی حالا دخی بو سماحتده هیچ بر ملتک مادوننده دکادر .

اوچنجیسی : پادشاهلر مزك و زرامزك عسکر مزك علمامزك حقلرنده روایت اولنان بر چوق تعدیات متعصبانه بتون روم مورخلرینك اسناداتیدر . روم لساننده دولت علیه نك احوالندن بیطرفانه بحث ایدر بر مورخ کلامشدر .

استقلالمزی اوروپانك موازنه سنه مقياس تعديل ايتمش و بو صورتله بقامزه بك بيوك خدمتler ايتشدر .

بزينه صدهه كلهم دولتك بو حمايتي يالكيز حریت افكار فروعاتندن اولان حریت وجدانه منحصر دكل عقايد حكيميه دخي شامل ايدى . بيلمزمي يز كه افلاطون ويا اريستونك اوروپا كليسالرنده آدلريني ياد ايتك كفر محض عد اولنديغي زمانلر شرق جامعلرنده اثرلري كتب شرعيه ايله برابر تدريس اولنوردى . ايشته بو قدر براهين قاطعيه قارشوينه اوروپا - ليلر بزه متعصب ديرلر فقط مذاهب سائرده بولنان وطنداشله - يمزك بورايديه بولمليرينه اعتماد ايديه ميز .

[عبرت : ۱۰ حزينان ۱۲۸۸]

— ايضاح مرام —

ايشيدليكنه كوره وفای عهد عنوانيله « ۷ » نومرولى عبرتده نشر ايتديكم مقاله بك اوغلنجه بعض غريب فكرلر ، تاثيرلر حاصل ايديبورمش . شوراسنك بياننه كنديمزي مجبور عد ايدرز كه بز او مقالده بر قومك جنابنه طوقمق ويا بر جنسك قدريني تنزيل ايتك نيتنده بولمندق . هله اوروپانك بزه يوز بيك قات رجحاني بديهى اولان مديت و معرفتي انكار ايتكي هيچ خاطره كتيرمدك . يالكيز اوده ، مسافرلكده ،

یهودیلر خدمت دولتده اون اون بش سنه اول قوللانمغه باشلادی. بو حالار میدانده طوریبور انصاف ایدلسون تعصب بزدهمیدر؟

عثمانیلر متعصب اولمق شوبله طورسون، فوائد اداردنی عین حق عد ایدنلر عندنده افراط سماحتله مقدوحدر. بز ایسه بوبله بر تعریضه هدف اولمغی شانلی شانلی سوابقمزك بلدکه هپسندن زیاده باعث افتخار عد ایدرز. وارسون تاریخمزك او قدر قانلی صحیفه لری او قدر پارلاق حکایه لری ایچنده برده بوبله اعصار سالفهده هیچ مثل مشهود اولمق بر شعار معدت کورلسون.

استطراد قیلندن اوله رق شونیده علاوه ایدرز که بز، حتی بالطه جینک بیوک پترو حقنده کوستردیکی سماحتی بیله پک او قدر تقییح ایدنلردن دکلز؛ محو ایتدیکمز حکومتلر سلطنت سینه نك شو وسعت و عظمتله تشکنه کفایت ایشدر وارسون برده بر سردارمزك سایه احساننده بقا بولمش دنیاده بر دولت بوللسون. هر نه نیت اوزرینه فعله چیقمش ایسه خیردن هیچ بر وقت شر تولد ایتدیکی یوقدر. واقعا روسیه نك بیوک پترو دن صکره حاصل ایتدیکی قدرت دولتی بر خیلی صدمه لره اوغراتدی. فقط بو ظهورات روسیه نك قوتندن دکل، دولت علیه نك ضفعندن اولدینی ایچون روسیه بیومامش اولیدی آنک یرینه تجازوده یا لهستان ویا بر دیگر حکومت قائم اولمق ضروری حکمنده ایدی. آنجق روسیه نك بولدیغی قوت،

افراددن بعض اراذلک هر یرده جاری و تمایلات ملیه یه مقیاسی اوله مامسی طبیعی اولان تعدیاتنه دائر ایشیدیلن مثلر بر طرفه براقلسون ده بر کره تاریخلره باقلسون استانبولده اوچیوز سنه یه بقین تمادی ایدی بونجه اختلالر آردسندده بر خرسیان محله سی ویا بر یهودی خاندسنه تعرض اولندیغی کوریلورمی؟ اسلامه روا کورلماش بر ظلمک ادیان سائر، اصحابنه اجرا ایدلیکی وارمیدر؟ .

انکاتره دونماسی استانبوله کیردی افکار عمومیه دیندا۔ شلری علمپنده هیجانه کلدیمی؟ روسیه اردوسی سیلوری به اصل اولدی ملت هممذهبلرندن انتقامه قالدشیدیمی؟ .

نه حاجت بز بوندن بش آلتی یوز سنه اول آتش تعصبک ینار طاغیر کی غلیان کلی حالنده ایکن ظهور ایتدک؛ روملری حقلریله منفعتلریله مذهبلریله جنسیتلریله یرلرنده ابقا ایتدک؛ ارمنیلری ایرانک، یهودیلری اسپانیانک پنجه ظلمندن قورتاردق .
حالبوکه یانمزدکی بر کوچک دولته بر کوچک بکلک یتمش سکسان سنه دنبری افکار انسانیتک بارقه سحر کی هر طرفه انتشارندن سکره تشکل ایتدیلر مملکتلرنده بر مسلمان بر اقدیلر بر ارمنی یه یوز دیرمدیلر بر یهودی نی جانندن امین اوله رق اقامت ایتدیرمدیلر .

دولت علیه طوپراغنده اوچ درت یوز سنه اول خرسیانندن پرنسلر و مناص دیوانیه ده قوللانیلیر مأمورلر وار ایدی .
دول غریبه مملکتنده حالا اسلامدن بر یوز باشی یوق . دها

بز ایسه بویه بر دور جور ایچنده استانبولی فتح ایدنجه
 اک اول روم کلیساسنک وجودینی ابقا و حقوقنی تعیین ایلدک .
 کندی حالده بر آدمی بشقه مذهبده بولدینی ایچون بلایه
 اوغرا تمق دکل منافعندن بیله محروم ایتدک .

تأسیس دولت ، تشکیل قومیت ، ترویج مدنیت ، توسیع
 معرفت تدابیر شاهانه-هنده کمالی آثار جلیله-بیله ظاهر اولان
 فتحه ، ملکندن خرس-تیانلغک الغاسی تکلیف اولونمشدی .
 فقط پادشاه قواعد ابدیهینی فوائد موقتهیه فدا ایتدکن انزاه
 عادلانه سنی اثبات ایله بوتکلیفه « بن اسلامیه شریعتک امر ایتدیکی
 مرتبه دن زیاده خدمتله نفسمی مکلف بیله م » جوابیله مقابله
 ایدی . اسلامی کلمه واحدهیه جمع ایله جهانک بتون بتون
 شکلی دکشدیرمک نیت عالیهتانه-بیله سیف جلادته پنجهزن
 اولان سلیم اول بورالرده کی اختلاف مذاهبک ازاله سنی ده
 دوشوندی . لکن روم بطریق کندی دیوان عدالتده فاحک
 عهدینی یاد ایله حقوق مکیتسه-برینک محافظه سنی استدعا
 ایدی . بو عهدی حاوی اولان فرمان بر حریقده یا تمس ایکن
 ایکی اختیار یکیچری شهادت ایدرک مألنی اثبات ایلدیله ؛ ده
 اندلسده خرس-تیانلر طرفندن هر درلو عهد و حقه مغایر
 اوله رق دو کیلن قانلرک قوقوسی یاقیلان جانلرک دومان زائل
 اولماش اولدینی حالده مشربنده اولان انصاف و مرؤت ،
 عزمنده ثبات عنندنه حفظ حیاتدن مقدم اولان اولیله بر
 قهرمانی قرارندن نکول ایتدیردی .

نه حبسه کردی نه حقوقدن محروم ایددی بالعکس سرای
 هایونده بیله مذهبی محافظه ایتدی . ینه پادشاه ایله برابر
 سلطنت سوردی حتی اجلیله وفات ایتدکدنصکره مدفنه برده
 عالی تر به یاپدی .

تعصب بویله می اولور ؟

بز خرستیانلغک ایکی بیوک استنادکاهلرینک بری و بلکه
 برنجیسی اولان شرق ایمرطورلغنی اوله بر زمانده محو ایلدک که
 او ایمرطورلق عاجز قالدقجه عثمانیلره مساعدده ویریر استا -
 نبولده محله لر یاپدیریر آدم جلب ایدردی ؛ فرصت بولدقجه
 کندی یاپدیردیغی محله لری ظلماً یاقار ، ییقار ، کندی جلب
 ایتدیکی آدملری عهد ناشناسانه قتل عام ایدردی .

ارناوودلقدہ اسکندر بک نامیله معروف اولان خائن انہ
 کچن مسلمانی دیری دیری شیشه کچیر کباب ایدردی .

افلاقدہ شیطان ویوده بیک درلو دنائت و تنزی اختیار
 ایله نائل اوله بیلدیکی عهدی بوزارق و بغتہ ممالک اسلامیہ یه
 هجوم ایدرک طوپلایه بیلدیکی بیچاره لرک بهر کون اوچر بشر
 یوزینی قازیقارلار ، نمایشی اک خونریز جلادلره بیله نفرت بخش
 اوله جق اوله بر زینت شیطان پسندانہ ایله سحرالر طوناتیردی .
 محار قرالی ایچنه عثمانلی قانی قارشدیرمهدن شراب ایچمکی
 ذل بیلیردی .

حروانلق بکی یکیچری یاره لرندن دیشیله ات قویاروب
 میکی کندنجه ییکتلك ارساللق لوازمندن عد ایدردی .

عبارت اولان نشئه اولای ظهوری عودت ایتمش ظن اولنوردی .

تاریخچه بر غربت تماشادر که دولتمزك زمان ظهورنده دوشمنلر آره صره بر کوی باصمغه مقتدر اولدقجه جبر و شدتله قادینلرک قارنی یارار هنوز کوزینی آچمش و فقط دنیایی کورمامش معصوملری افنا ایدرلر دی . عثمانلیر هر کون شهرلر فتح ایتدکجه اللرینه کچن چوجقنری جبر و شدتله دکل حلم و شفقتله تربیه ایدر وطنک اولادینی تکثیر ایدرلر ایدی .

دشمنلر سلاح قهر و تعهدی ایله مجهز بر قوجه اردو ایله کلیر اوفاجق قهلهلرک تسخیرینه موفق اوله مازلر دی . عثمانلیر قواعد انصاف و مرحمتله مسلح بر اوفاجق فرقه ایله قوجه قاعهلهلرک قبولرینی اوکلرنده اچیق بولورلر دی . دشمنلرده عثمانلی اسراسی پرانغهلرده کورکلرده عمرینی کچیردی؛ عثمانلیرده دشمن اسراسی وزارتله صدارتله قاضی عسکرلکه مشیخته نائل اولورلر دی .

بزدن بر پادشاه زاده اختیاریه اورویایه کیتدی مسلمان اولدینی ایچون حقارت کوردی یدی — کز سنه لک عمرینی زندانلرده حبسلرده کچیردی عهده و فابولدی حقوق انسانیتدن محروم ایدلدی حتی تبدیل مذهب ایچون بر چوق جبرلر کوردی نهایت تسمیم اولندی .

بزه دشمندن بر فقیر قزی اسپر دوشدی نه حقارتله اوغرادی

— وفای عهد —

(عثمانیلره متعصب دین کیمدر)

بز دیمش ایدک که هر درلو عقایدی وجدان دائره سنده
قالوبده غیره نجس اوزدن بری اولد قیجه حمایت ایتک خصوصی که
حریت افکارک اک صحیح معناسیدر، قرون اخیرده عثمانیلرک
ایجاد مروتی اولدیغنی بر صاحب وقوف انکار ایدمز .

بر عصرده که مدنیت شرقیه نك موت مشخصی اولان تانار
بلیه سنک شدت هجومیه جیحون و فرات و سند و حرز
آره سنده کی معموردر هنوز تزلزلی ختام بولماش اراضی
منحسفه حالنده ایدی . بر عصرده که نائرة تعصبک معنای
مجسمی اولان اهل صلیب داهیه سنک تعدیات جانسوزیله آناتولی
طرفلری ده کورندن دومانلر ، کولندن آتشلر صاحیلور
بر یانغین بری شکلنده ایدی .

بر عصرده که هر کسک کولکنده غیرک اعتقادینه خصومت
کندی اعتقادینه محبتدن یوز بیسک قات زیاده قوت بولمش ،
سیف تعدی چکلمش ، آتس ظم علولنش ، شرق و غرب
آره سنده توالی ایدن صدمات ایله عالم بر برینه کیرمش ایدی .

سلطنت سنیه عدل الهینک صون حمایتنه التجا ایدرک قواعدینی
تأسیس و حدودینی توسیعه باشلادی . بر صورتده که معاملات
کریماننه باقلسه اسلامک کافه احوالی صرف عدل و احساندن

باشلادی؟ فردای قیامت همان یارینه می تصادف ایدیور؟ یاخود بر ایشه صکره دن باشلایانلرک اولدن باشلایانلره یتیشه بیللمسی احتمالی سلب ایددجک بر قاعده می پیدا اولدی؟ یوقسه بز و طنک سعادت ی بالذات کوردمیه جکمزی بیلیرسهک آرزو ایتیه جکمیز؟

بز ترقی به باشلارسدق اوروپا مانع اولور دینله جک . . بو اعتقاد ممالک متمدنده علی الاطلاق حکمنی انفاذ ایتمکه اولان افکار عمومی نیک مزیتنی بیلمامکدن نشأت ایدر. اوروپاده کیمسه قالمامشدر که بر قومک ترقیسی هر قومک ترقیسنه خدمت ایدر. جکنندن غافل اولسون. اصحاب تمدن او قدر مجنون دکلدرکه غیر ی اضرار ایچون کند ی ضررینی اختیار ایلسون . — کشفی ناقابل اولان و قوعت بر طرفه براقلیجه — حکمة و قاعده و طنمزک استقبالنجه سالب امنیت اوله جق بر ماده وار ایسه معارفده اولان نقصانمزدر .

زیرا تأمین استقبالك موقوف علمی اولان نشید روابط و اتحاد افکار ، مجرد معارف سایه سنده وجود کله بیلیر . ایشه بو حالاره نظراً وطن محبتله متحلی اولان کولکلری کرچکدن خون ایدن فاجعه ملکمزجه معارف حقنده کوریلان فقدان هممدر .

[عبرت : ۱۰ مارت ۱۲۸۹]

ایچنده عوالمی احاطه یه مقتدر اولان افکار بشری ادرا کندن عاجز براقه جق قدر آثار ترقی میدانه کتیردی . همده بو آثارک بلکه یوزده سکسانی یوقدن ایجاد ایلدی . یا بز بر وطن ایچنده بر اتفاق دائرہ سنده بولنه رق مدنیت پرورلمکی لایقیه التزام ایتدی کمز و یابه جغمز شیلرک نمونه سنی اوکزده کوردیکمز حالده عجیبا نه قدر بدایع اظهارینه مقتدر اوله میز ؟ اوروپا قدر نفوسمز یوق دینله جک . . . اوروپانک معمور اولان طرفلری قدر مالکمز وار ، نفوس ایسه مدنیت استراحت سایه سنده چوغالمغه باشلار . بر کرده ده ترقی یولنی طوتنجه شرطنج حسابیه تزیاد ایدر ؛ بناء علیه ممالک عثمانیه نکده انکلتزه کبی اوطورمغه یر بولنه میه جق صورتده انسانله طولمسی بر یوز سنه نک کاریدر .

مملکتده اسباب معموریت یوق دینله جک . . . یاپامشزکه اولسون . اوروپا جاده لرلیه ، تیمور یوللرلیه ، لیمانلرلیه ، جدو - لارلیه ، شهرلرلیه و قصبه لرلیه خلق اولمندی یا ! بر ایکی یوز سنه اول اوراسنکده بزم مملکتدن هیچ فرقی یوقدی . سعی ایله اوراده وجوده کلن شیلر بوراده نیچون یاپیله مسون ؟

خلقمزده ثروت یوق دینله جک . . . عبرتده بر قاچ کره بیان ایتشدک که سعی بی، ثروت وجوده کتیرمز . ثروتی سعی و وجوده کتیرر .

اوروپا ترقیه بزدن اول باشلامش دینله جک . . . اول باشلامقله نه لازم کلیر ؟ ساعت ایام وقت غروبی چالمغمی

بیننده بالطبع — هر درلو تفرقه امکانی سلب ایده جک صورتده — حاصل اولان امتزاج منافع کوکلره کرچکدن حس ایتدیریلیرسه البته وطن عمومی بطریق خانه لردن معزز طوتینه جغندن ملکک ایچنده هر درلو حسناتی جامع و بیاغی هر درلو سیئاتندن بری بر دیگر اوروپا پیدا اوله جغنده شبهه یوقدر . وطنمزده بر برینه ادبیاتجه تقدم دعواسنه دوشه جک بر قاچ لسان بولنه جق ، موجود هر فن و مربیء جهانیان و صنفنه بحق لایق اولان بر قاچ قومک احفادی کرک بر برلیله و کرک سائر ملتله معارف یارشنه قالمیشه جق ، مواردات تجارتک مرکز طبیعیسی اولان بویله بر موقع مشتتاده ذکاو تچه قدر تک بر عطیة مخصوصه سنه نائل اولمش بر قاچ ملت استحصالی ثروتده بر برینه رقابت ایده جک ، هر بری عصر لرجه جهانیکیرک ایتمش بر قاچ قهرمان خلق حفظ وطن یولنده یکدیگریله فدا کارلق امتحاننه حیقه جق ، حاصلی جمعیتمز هر عضوینه ناطقیت کلمش بر وجوده بکزه بجه جک ، اختلافاتمز بر چالغی طاقمک مقدماتنده کوریلان اختلافلر کی دائما بر حسن آهنگه خدمت ایده جک .

یا بوقدر اسباب معاونه حسن استعمال اولنورسه قارشوسنه هانکی صعوبت ، هانکی مانعه طوره بیلیر ؟ اوروپا هر بری بر بشقه یر طوتمش ، بر بشقه حکومت آلتنه دوشمش بر چوق ملتلردن مرکب اولدینی ایچون شمدی به قدر مساعینک بلکه یوزده سکساتی آدم اولدیرمکه مملکت تخریب ایتمکه تجارتی مشکلاته دوشورمکه صرف ایتمش ایکن ایکی عصر

صورتنه قومق ویا عثمانلیلردن تفریق ایله بشقه بر حکومته الحاق ایتک قابل اوله بیلسون .

بوندن بشقه تفرقه میلاری بر زماندنبری ملکمزده ولو نه قدر جزوی اولورسه اولسون کورلمکده اولان آثار ترقینک و خصوصیه بر برینی تعقیب ایدن بو قدر تجارب الیمه نك تاثیراتی آلتنده ازیلوب طورییور . هیج ظن ایتمز که بوندن صکره بر کردستان فتنه سی ویا بر کرید حادثه سی ده اظهور اید بیلسون .

عربستان خلقی ایسه اتحاد دیانت جهتیله عصیت عثمانیه نك رابطه اخوتنده و خلافت اسلامیه نك تحت بیعتنده بولندقلری ایچون اورالک افتراقندن هیج قورقوماز .

بخت ایتدی کمز اختلاف قوتیه عالم ترقیده بلکه اک بیوک موقعی بز حائز اوله بیلیرز . چونکه وطنمزده موجود اولان اقوام اوروپادن پکده آز دکدر . بو قوملرک هر بری لسانی ملیتی محافظه ایدیور . ملکک وسعتی و قابلیتی ایسه تعریف و تکراره احتیاج کوردمیز . شمدی بر کره طوغری حرکت اولنور یعنی صنوف اهالینک عمومی حقوق و حریتدن تامامیه مستفید ایدیلیر و تربیه عمومیه هر کسه وطنک قیمتی بیلدیره جک و هانکی فرقه دائرة اتحاددن آریلیرسه یاروسیه نك عقاب سطوتنه لقمه ویا بشقه بر اجنبینک پنجه تسلطنه اسیر اولماق امکانک خارجنده بولندیغی لایقیه کوستره جک بر یوله کتیریلیرده بویه آلتی یوز سنه لک بر جمعیتک افرادی

کتدکن صکره دخی بقاسنی تأمین ایدہ بیلکم اندیشہ سنده درلر .
 ایلیانلر بر تفرقیه دهها دوشو بده ینه عصر لرجه پاپاسلرک
 زنجیر اسارتی آلتندہ ایکه مکدن قورقارلر . روسیه لیلر سیف
 تغلب لرینه باش اکن بو قدر اقوامی بنیة اصلیه لرینه مزج
 ایتمدکجه حائز اولدقلری مرتبه عظمتک بقاسنی قطعاً امید
 ایتمزلر . بز ایسه ابنای وطن آرد سنده موجود اولان جنس
 و مذهب اختلافک ایلروده وطنجه بر انحلال کلی نی موجب
 اوله بیلرسی و اهمه سنده بولنورز .

اورویا اقوامنی دوشوندیرن خطرلر نه درجه یه قدر مهم
 نه درجه یه قدر ممکن الوقوع اولدیغنی تحری بزجه صد
 ووظیفه دن بتون بتون خارجدر . فقط شونک بیانی لازم
 عد ایدرز که بزه دهشت ویرن جنس و مذهب اختلافنی اوبله
 مبرم و ممتنع الاندفاع بر بلا حکمنده طوته میورز . اعتقاد
 عاجزانه مزجه بو اختلاف وطن ایچون انحلالی موجب اوله ماز .
 بالعکس اگر طوغری حرکت اولنورسه او اختلاف قوتیه عالم
 ترقیده بلکه اک بیوک موقعی بز حائز اوله بیلیرز .

فکر مزی ایضاح ایدلم : جنس و مذهبجه موجود اولان
 اختلاف ، وطنک انحلالنی موجب اوله ماز . چونکه عربستان
 استتفا اولننجه ملکک هر هانکی جهتنه باقلسه جنسیت و دیانت
 متباینه سخابی بر وجودک اعضای آلیه سی کبی بر برینه کچمش ،
 بر برینه صارلمش کورینور . بر ولایت وحتی بر سنجاک بولنه ماز که
 ایچنده یالکز بر قوم موجود اولسوندن آریجه بر حکومت

ایشته مادام که حب وطن بر حس وجدانیدر . و مادام که وجدانیات بحث و تعریض کتورمز . وطن خصومندہ حکمہ وقوع بولہ جق مؤاخذاتک ردی پک کوچ برشی دکادر . بالادہ ویردیکمز تفصیلات ده بو مدعایی میدانہ چیقارہ بیلیر .

دعوانک حلنہ دها تجربی دها بدیہی دلیلر ایستیلورسہ وطن فکرنی قبول ایتیمانلر ایچندہ پک چوق آدملر کوسترہ بیلیرز کہ کندی وطنی مخاطر دده کورنجه راحتنی مشغولیتنی ترک ایدرک سلاحہ صارلمش و کواکلیلر آره سندنہ وطن یولنہ هر درلو اذیتی چکمکدن و هر درلو فداکارنی اختیار ایتمکدن کیرو طور مامشدر .

اصل وطن بچمنده دهشت رس افکار اولان مسائل بر کره او فیکرک وجودی قبول اولندقدن صکره سیاسیاتجه بالضعب ظهور ایدہ کلن معضلاتدر . مثلاً انکلیزلر ، فرانسلر ، آلمانلر ، اسپانیوللر ، ایتالیانلر ، روسلر و عثمانیلر بو کون وطنی هم تصدیق ایدیورلر هم سویورلر . فقط هیچ بری وطنک اقبال و استقبالنن نظمینان تام ایله امین اوله بیلدیکی یوقدر . انکلیزلر ایرلانده خلقنک تمایلات افتراق جویانہ سیله روسیہنک هندہ تقریبی دوشنورلر . فرانسلر حفظ انتظامہ مقتدر اوله جق بر حکومت احرارانه پیدا ایدوبده ایچلرندہ موجود اولان پولتیقه فرقه لرینک نچه سندن قورتارد بیلیمک ایچون چاره تحری ایدرلر . آلمانلر حاصل ایتدکاری اتحادی اکمال ایلک و خصوصیه او اتحادک حصولنه سبب اولان اعظم دنیادن

ملت ایچون او قدر بر استقبالی نصب عین ایدرک اتحاد انسانیت
نامه فکر وطنی الغایه قیام ایتمک آخرتده راحت امیدیه
کندینی اولدیرمک قیلندندر .

چونکه زمانمزجه حمیتک اک بیوک محرکلرندن اولان
وطن فکرنی کولکلردن قالدیرمق حفظ حقوقک اک مؤثر
اسبابندن اولان آتشی سلاحی اللردن آلمغه بکزر . بر ملت
وطن محبتندن تجرید نفس ایدر ایسه چوق زمان کچمز البته
وطنی او محبتله مألوف اولنلرک رایت استیلاسی آلتنده
کورر . نته کیم بر قوم آتشی سلاحدن کف ید ایلرسه پک
آز وقت ایچنده او سلاحی دشمن الیه کندی کوکسنه
چویرلمش بولور .

دنیادن وطن فکرنی قالدیرمق انسانیته بر خدمت
و مقتدر اولنلره بر بیوک مزیت اوله بیلیمک ظنده بولنانلرده
وار ایش . بز اوله غریب بر مقصدی فعله حیقارمق نشبئنده
پیشوالغی اختیاره جساتر ایدنلره طیب خاطرله ترک ایلرز .
بز اوتور دیغمز یرلرک هر طاشی ایچون بر جوهر جان ویردک .
هر آوج طوپراغی نظر مزده او یوله فدا اولمش بر قهرمانک
یادکار وجودیدر . آنی بناء علیه بزه کوره وطنی چین ایله سبریا
ایله هم قیمت طومتق احتمالک خارجنده کورینور .

وطن بزه قلیجمزک آتمکیدر . دائما کندمزه مخصوص
کندمزه منحصر بیلیرز . دائما نفسمزدن زیاده سور نفسمزی
اوغورینه فدا ایدرز .

بوندن طولاییدر که هر دینده هر ملتده هر تربیده
 هر مدینده حب وطن اک بیوک فضیلتردن اک مقدس
 وظیفه لردندر .

یا نهوقته قدر انسانلرک ائتلافی بویله وطن نامیله بر طاقم
 اجزایه انقسام ایدوب طور دجق ؛ عجبا عموم ابنای بشر بر
 عائله و بتون دنیا بر وطن اولمق لازم کلسه انسایت ایچون
 شمدیکی حالدن فائده لی دکلیدر ؟

فائده لیمیدر ، دکلیدر ؛ اوراسنی قبل الوقوع تعیین
 ایتک کرامته محتاج کورینور . زیرا بویله بر حالک حصولی
 تقدیرده محاربه مندفع اولور ، دینیه جک ایسه بز شمدی
 موجود اولان وطنلر ایچنده بر طاقم داخلی اختلاللر کوریبوررکه
 موجب اولدیغی تخریبات محاربه لره قات قات غلبه ایدیور .

هله حدود وطن آرادن قالمق و انسانلرک مجموعی یک
 جنس و یک تربیه بولمق و دنیاده یالکز بر لسان قالمق خلاصه
 شاعرک .

« ملت م نوع بشر در وطنم روی زمین »

قولی هر کسه شعار اتحاد اوق بو عالمک بشقه بر عالم
 اولسنه احتیاج کوستردیکندن ویا هیج اولمازسه بویله بر حالک
 ظهوری بو عالمی بشقه بر عالم حکمنه قویه جغندن انسایت
 ایچون امید سعادتق اتحاد عمومی زماننه حصر ایتکله اوتتهکی
 دنیایه حصر ایتک بیننده پکده فرق کوریلهمز . بناء علیه بر

چونکه ماده وجودی وطنك بر جزؤیدر . انسان وطنی سور
 چونکه اطرافنه باقدجقه هر گوشه سنده عمر گذشته سنك
 بر یاد حزینی تحجر ایتش کبی کورر . انسان وطنی سور .
 چونکه حریتی راحتی حقی منفعتی وطن سایه سنده قائمدر .
 انسان وطنی سور . چونکه سبب وجودی اولان اجدادینك
 مقبره سکونی ، و نتیجه حیاتی اوله جق اولادینك جلوه گاه
 ظهوری وطندر . انسان وطنی سور . چونکه ابنای وطن
 ارسنده اشتراك لسان و اتحاد منفعت و کثرت موانسه جهتیه
 بر قرابت قلب و اخوت افکار حاصل اولمشدر . او سایه ده
 بر آدمه ، دنیایه نسبت وطن اوتوردیغی شهره نسبت کندی
 خانه سی حکمنده کورینور ، انسان وطنی سور ، چونکه
 وطننده موجود اولان حاکمیتك بر جزؤینه تصرف حقیقی ایله
 متصرفدر . انسان وطنی سور . چونکه وطن ، اوله بر غالبك
 شمشیری ویا بر کاتبك قلمیله چیزیلن موهوم خطرلردن عبارت
 دکل ، ملت حریت منفعت اخوت تصرف حاکمیت اجداده حر -
 مت عائله یه محبت یاد شبابت کبی بر چوق حسیات علویه نك
 اجتماعندن حاصل اولمش بر فکر مقدسدر .

بوندن طولاییدر که تاریخ انسانیتك هانیکي صحیفه سینه
 عطفه نگاه اولنسه هر زمانده هر ملتده ظهور ایدن افکار
 عالیه و اخلاق فاضله اصحابنك جمله سی وطن محبتنی امور
 دنیویه نك کافه سینه مرجح طوتمش و پك چونغی وطن یولنده
 فدای جان ایتش کوریلور .

اوت ! صانع حکیم انسانک فکرنی کرات جدولی
 وجدانی هندسه مقیاسی ماهیتنده خلق ایتمش اولسه ایدی
 دنیاده عائله ملت مسکن وطن تصورلرینک وجودینه امکان
 قالمزدی ، صرف مادی اولان فوآئددن بشقه برشی دوشونیله من
 ایدی . شو قدر وارکه آدم بشقه صنفده بشقه خاصیتده یرادلش .
 عقل ایکی ایله ایکی درت ایدر دعواسنی نه قدر بداهتله قبول
 ایدیورسه وجدان ده بر قادین ایله بر ارکک میل طبیعی وقول
 شرعی ایله ارتباط حاصل ایدنجه بر عائله میدانه کلیر ، حکمنی
 او قدر بداهتله تصدیق ایلور . عقل ، مربع بشقه در مثلث
 بشقه قضیه سنک حقیقتنه نه قوتده حکم ایلورسه وجدانده
 وطن بشقه در خارج وطن بشقه سوزینک صحتنه او قوتده
 اعتماد ایدیور .

شیر خوارلر بشکنی ، چوجقلر اکلندیکی یری ، کنجکلر
 معیشتکاهنی ، اختیارلر کوشه فراغتنی ، اولاد والدهسنی ، پدر
 عائلهسنی نه درلو حسیات ایله سورسه انسانده وطنی او درلو
 حسیات ایله سور .

بو حسیات ایسه صرف سببسنر میل طبیعیدن عبارت
 دکدر . انسان وطنی سور . چونکه مواهب قدرتک اک
 عزیزلی اولان حیات ، هوای وطنی تنفسله باشلار . انسان
 وطنی سور . چونکه عطای طبیعتک اک رونقلیسی اولان نظر
 لمحّه افتتاحنده خاک وطنه تعلق ایدر . انسان وطنی سور .

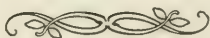
— وطن —

حکمت تجریبه که جهانک شو کوردیکمز کالات و ترقیانه هر شیدن زیاده خدمت ایتمشدر ، بو قدر فوایدیله برابر برایی عصردن بری هر درلو حدودی زیر وزبر ایدهرک فکدرلرده نه قدر معتقدات کوکللرده نه قدر حسیات وار ایسه جمله سنی برر برر نظر شک و تدقیق اوکنه چکمک شائبه سندن مصون اوله مامشدر . تجربه نامه تحریء حقیقتله مألوف اولانلرده ایسه آرادقلرینی مادیات ایچنده بولمغه حصر نظر ایتمش برطاقم اصحاب مؤاخذه کوریلور که دنیاده لمسی و مشاهده سی ناقابل هر نه وار ایسه موهوم ویا معدوم حکمنده طوتمق ایسترلر . عمومک منفعتندن بشقه حق ، افرادک احتیاطندن بشقه اخلاق طانیازلر . تصرفه سرقت وراثته غصب نکاحه اسارت نامی ویرلر .

ایشته انسانیتی بو نقطه نظرندن تماشا ایدنلردر که وطن فکر مقدسندن بحث اولندجه بولندقلری یرک یا حدود ویا خریطه سنی تصور ایدهرک « وطنی تعیین ایدن ماده برقاچ بیک مظلومک قانی ویا برقاچ رجال دولتک قلمیله چیزلمش بر خط موهومدن عبارت دکلیدر ؟ بویله عقل و طبیعتله هیچ مناسبتی اولمقسزین صرف موضوعات بشردن اولان و انسانلرک اخوت وائتلافنه سد چکمکدن بشقه دنیاده بر تأثیری کورلمیان بر واهمه نک انسانیت نظرنده نه حکمی اوله بیلیر ؟ » دیرلر .

طابیرجه‌سینه مرده پسندلکده دوام ایدر؛ و وقتیلله انواع
خطیئاتدن مرکب سویلدکلی بر قاج بیقی میدانه قویمق ایچون
بو کون الی قلم طوتان نه قدر اصحاب ادب وار ایسه جمله سنی
تحقیری مقتضای حاله دهها موافق عدایلر ایسه قوللری دخی
او یکر میشر، یکر می بشر یاشنده چو جو قلم لسانندن اوله رق،
یمین ایدرم که بوندن بویله ولو قافیله سیله وزنیله اولسون حمزه نامه
حکایاتی و غول بیابانی روایاتی دکله میه جکز. و جانمز تنده
اولدجه شو امت مرحومه یه دخی دکله مکه چالیشه جغز! هر
حالده امر و فرمان حضرت من له الامر کدر.

[ماغوسه دن ۱۲۹۱] کال

بیوک شاعر لر مزك آثارندن بیک قدر دلیل کوستریله بیلمک قابل ایسه ده تصدیعی زیاد: لشدر ممکن احترازاً بالکز مجموعه دولترندن بر مثال ایرادیه اکتفا ایدرم :

« مادام مقامه کوره شخصه کوره در سوز »

« معناسنی مقرون حقیقت کوره مم هیج »

بیقی « کلو الناس علی قدر عقولهم » تنیه جلیلی عاداتا

ترتیب ای دیور !

— ۱۷ —

بو قدر تفصیلاتدن مراد عاجزانم عرفان جبلی و فضائل مکسوبه دولتری نی انکار معناسنه دکل ، مسلک عتیقک فنا و عقلاً ، وجداناً و دیانهٔ مردود اولدیغنی و آنک علمینده بولمغله تحقیر و استخفافه لایق بر خطانه بولندقلری نی دلائل معقوله سیله برابر نظر تدقیق سامیلرینه عرض ایتمکدر . افندمن کبی عرفایه شایان اولان ، ملوک اندلسدن حکمک :

« الشیخ ان یحوی النهی یجارب »

« و شباب رأی لقوم عند شبابها . »

قول حکیمانسه اتباع ایله ملتک سرور عمری ، مدیتک چراغ عرفانی ، شرقک امید اقبالی ، استقبالك مدار حیاتی اولان نرر سیدکان بنده لری نی طوتدقلری مسلک حقیقته ترغیب ایله « عرفان مجسم » کچنمکه ، پدر عرفا اولمغنی ترجیح ایتمک ایدی . بو فیضه استحقاق کوسترن اوستادلرمن مزارلره

کوردیکمزدن، ذات والای داورانه لری کبی زمانمژک افلخم عرفا و اعظم ادبسندن تحسین بکار ایدک . بوامیدمنز ده [عاکف] پاشانک [دانش] بک و [رشید] پاشانک [شناسی] مرحوملر حقنده کوستردکاری حمایت خالصه و محبت استرقاب براندازانه دن استدلال اولمشیدی . نه فائده سی وارکه آلمش سنه لک بر عمر ورفاهیتک نتیجه سی اولمق اوزره طوپی طقسان صحیفه لک بر مجموعه جک نشرینه موفق اولان ذات والای عرفان پناهیلری دخی او مجموعه نك مقدمه سنده « نورستکان » معرفتی سوز آ کلاماز - لق و قدر بیامزک کبی بر طاقم سیئات ایله اتهام بیوردیکز! ... یقیناً و صحیحاً معلوم عالی آصف - انه لری اولمق لازم کلیرکه ادبیات عتیقه علیه نه قیام ایدن یکر میشر ، یکر می بشر یاشنده چوجوقلرک سوبلدکاری یولده یازدقلری شیلردن ماعدا خصومت ایتدکاری ادبیات عتیقه طرزنده دخی هیچ اولمازسه مجموعه دولترینه فائق اثرلری موجوددر ؛ بر کره (بارقه ظفرله) (نغمه سحر) نظرکاه تدقیق دولترندن کچورلدیکی حالد بو ادعای عاجزانه می انصاف سامیلری دخی تسلیم ایدر ظن ایدرم .

— ۱۶ —

جمله مزه اک زیاده داغ درون اولان و بالاده بر نبذه ایما اولنان بر مسأله دخی قدمای ادبمنز ایله آنلره اقتدا ایدنلرک بر فکر ، وزنیه . قافیه سیله سویلنجه عقل دکل دینه دخی مخالف اولسه حکمسنر در ؛ اعتقادینه اتباعلریدر . بو بابده اک

خلاصه‌الخلاصه اوله‌رق ، کوزل یازمق کوزل دوشونمکدن
 و شعر ایسه وجدانک حسیات خفیه‌سنه بر لسان دیکر
 ویرمکدن عبارت اولدیغنی اوکرنک . مثلاً یالکیزجه « احراز
 و امتیاز » کله‌لرینی ویا « نخبه‌آمال و مقصد ما فی البال »
 ترکیب‌لرینی قافیه یا عمق ایچون یازیلان شیلره حکم ویرمیورزده
 سوز اولنججه دولابده کی [۱] « انسان هر بیلمدیکی
 آیاغنک آلتنه آلسه باشی کوکه ایرر . » یولنده اولسون
 وینه مثلاً او قجی زاده ایله (یای) کله‌لرندن بر جناس چیقارمق
 ایچون تنظیم اولنمش بیتلری بر بازیمجه افکار ویا چوجق
 او یونجغانی صور تنده کور یورزده شعر سویلنیه جکسه صاری
 زیبکک :

« الله دیدم يتاغانه طياندم ؛ »

« بن سنکچون ال قانلره بولاندم . »

بیتی ویا هیج اولماز ایسه روحینک !

« دردک کیمه آکسهک سکا بر حکمتی واردیر »

« اولدیردی بزی آه بیلنمزمی بو حکمت ! »

« ناچار چکر خلق بو مختلری یوقسه »

« آدم قاره طاغ اولسه کتورمز بو کا طاقت »

بیتلری یولنده سویلنمک لازم کلیر اعتقادنده بولنیور ،
 بو اعتقادی ایسه تامامله موافق حقیقت و مشوق ترقی

[۱] بومکتوبک تاریخ تحریرنده نشرایدیلیر بر مجموعه ادبیه ایدی .

مصراعنده (حق تعالی) ترکیبینه (لطف) کلمه‌سنی اضافه
ایتمش. حال بوکه حق تعالی مفردات جهتیله عربی ایسه ده
ترکیب اعتباریله ترکیه در؛ ترکیه ترکیبه ایسه عربی ویا
فارسی بر لفظک اضافه فارسیه ایله اضافه‌فته جواز اولدیغی
معلوم عالی وزیرانه لیدر.

منشآت سینه لرینک ایکنجی تذکره‌سند مشهور چا کرانهم
اولان «حیوة جدیده» ترکیبی عربی ایکن نشوؤ جاویده
قافیه یاقمق ایچون حیات جدید یازمق فصاحت لسان عثمانی‌یه
قطعاً جائز اولمیه جفی کی.

— ۱۵ —

تصدیعه بو قدر اصرار بتون بتون خلاف ادب ایسه‌ده
نتیجه‌یه ابتدا ایتمدن استطراد یوللو بر قاج کله ده ایراندن بر
درلو کندیمی آله‌میورم. بو جسامتم ایسه مجموعه دولت‌لرینک
مقدمه‌سنده قولکوزک و اخوان افکارم اولان سائر نورستکان
بندله لرینک مظهر اولدیغمز استحقارندن نشأت ایتدیکی ایچون
عذر قبول ایتمز بر قباحت دکدر صانیرم:

معلوم سائی مشیرانه‌لری اولدیغی اوزره «هرکه زحمی
خورد البته فغانی دارد.»

بندکان دولت‌لری رشیدی و مدارس سایه‌سنده بر درجه‌یه
قدر لسان عرب و قواعد ادب ایله اوغراشدق. بعضیلرمن
بر درجه‌یه قدر اوروپا لسان و ادبیاتیه دخی اشتغال ایتدک.

بر خلاف ا-تیار اولنه کلدیکندن قطع نظر ، قدما و تابعلرینک آثار منظومه و منثورده لرندن وزن و قافیه و حتی الفاظ و تر-کیباتجه پدک چوق شایان نظر بر لر کوردیکمز در : مثلاً سامینک « کوهر خونین داغ وار ایسه کانیدر کوکل »

مصراعنده وزن یوق !

افندمرك :

« فزوندر تاب حسنی درت قات وقت شبابندن »

مصراعنده ده وزن اولمدینی کبی .

ابن کلالک :

« هر ایستدیکم کاره الم بر کز ایریدی ؛

دنیاده کشی کلدیکمه باری دکیدى . »

بیتمده قافیه مفقود . افندمرك تخمیس و « تغزیلارنده »

قافیه دن هیچ اثر کوریه مدیکی کبی .

مترجم قاموس سیرحلبی ترجمه سنده و عا کف پاشا تبصره -

سنده (تطمین) لفظنی قولالامشله . اوسوز ایسه قاعده عربی

دکل . منشآت سنیه لرینک برنجی تذکره سننده کوردیکم

« زاییده » کلهسی زاده معناسنه اولمق شرطیله فارسیده

مستعمل اولمدینی کبی .

نفعی :

« جهان حیران قلور آثار لطف حق تعالی یه »

ایدیلهرک منطقک تعریفاتی بیله خلاف معقول کوسـترملک
ایستلمشدر !

شمدی بوبیتک غلو مطلقنی عربک :

« اقبل علی النفس و استکمل محاسنها »

« و انت بالنفس لا بالجسم انسان »

بیتمده مرموز حقیقته قیاس ایدن بر صاحب تمیز ، ادیا -
تمزک نقایصندن نصل شکایت ایتمز ؟ بیتلرک ایکسی ده تربیه
نفسه مشوق اولمق ایچون سویلنمش ؛ شو قدر وارکه ایکنجیسی
نفس ناطقه یه اک بیوک بر فائده ابراز ایدیور ؛ اولکیسی ایسه
منطقدن اک بیوک بر قاعده افراز ایلپور .

— ۱۴ —

ادبیاتک حقیقتنی ادراک خصوصنجه کر چکدن «نورستکان»
وصفنه لایق اولان طاقک آثار قدماجه اک بیوک ماده منازعه -
لری اولان مسأله بی خاتمه یه تعلیق ایده رک ، بر قاچ کله ایله
تصدیع سردولتترینه جسارت ایلمد :

بزلر بندکانکزک ذهنمزه فوق الغایه تردد و یرن شیلردن
بری ده ، مثلا ذات والای مشیرانه لرینک سکز بیتلی بر تاریخده
و غایت واسع بر زمینده .

« قید تاریخده یم قافیه نظم ضیق »

مصراعنده اولدینی کبی اوفاجق بر قافیه ایچون عظمتلی

برابر ، یونان حکمانسنه و حتی کنندن اول کلن [تالیس و فیثا غورث] کبی قدمایه نسبت دخی فن هیئتجه اوچنجی بشنجی مرتبهده عد اولنلردندر .

« انما الشعر حکمة » قول جلیلی میدانده ایکن افلاطونی کلیون و آرسطویی هیئیون عددانده کوسترین سوزلره حکماً و حکمة شعر دیمکده معذور اولان « نورستکان » بندهلرینک معارض اولمقده حقی بولندقلرینی شیمه انصاف و مشرب عرفان دولتری پک قولای تصدیق ایدر اعتقادنده بولنددیغ ایچون بو قدر تصدیعات کستاخانهیه جرأت ایدیورم .

— ۱۳ —

شعر امزك وزن و قافیه او یونجه معقولات و حکمیاتده دخی کیف مایشاء تصرف ایدرک ، ایستدکاری کبی بر عالم ایجادینه قالدیشه کلدکاری لسانمزده ادبیاتک روح اصلیمی اولمق لازم کلن حکمتدن بتون آریلهرق ، خرسیتیان موتالری کبی کوزل کینمش بر جنازه حکمنده قالمسنه سبب اولیور .

مثلاً افدمزك :

« قابلیت ایله مشروطدر انسانیت »

« کرچه ناقابل اولانلردخی انسان کیدر »

ییتنده اولدیغی کبی که ، قابلیت سوق کلام و مقتضای مقامه کوره درایت معناسنه استعمال اولنش ؛ و بناءً علیه درایتدن محروم یرادیلان ابنای جنسمز تحکماً عالم انسانیتدن طرد

ینه بو قیلدن اوله رق :

« نصل کمکشته شهرهه مقصود اولیم بیلیم ؛ »
 « ذهاب کوی یاره نفس کچرو زاد راهمدر ؛ »

بیتنده (زادراه) رهبر معناسنه استعمال بیورلمش ایسهده
 هانکی لغت کتابنه مراجعت ایدلسه پک قولای تحقیق اولنه جنی
 وجهله (زاد) قلاغوز معناسنه دکل قبا تر کجه مزده « آزیق »
 دینیلن [لوازم سفر] یرنده مستعملدر .

— ۱۲ —

ادبیات قدیمهجه بو خلاف قاعده تصرفلر یالکیز بر لفظه
 منحصر قالمیور ؛ فنا و تاریخاً باهر البطلان اولان بر طاقم عقاید
 سخیفه یی دخی مضمون نامیله وزن و قافیه تحتنه ادخال ایدیورزده
 بر معرفت یایمش کبی میدانه قویوروز !

مثلا اثر خامه غرایب نمای دولتلی اولان

« عقل وادرا کنی کورسیدی اکر افلاطون »
 « شرم ایله اولمشیدی کوشه خنده پنهان »
 « حسن تدبیرینه اولسیدی ارسطو واقف »
 « عصره مرصاد تحسرله اولوردی نکران »

بیتلرنده اولدینی کبی که حکمای یوناندن خم نشین اولان
 [افلاطون] دکل [دیوژندر ،] هله [ارسطو] مدت
 عمرنده رصد قورمدینی کبی اکثر فنونه معلم اول عد اولنقله

ارشادی اولان [عاکف پاشا] نك [تبصره] سی البته منظور دولت‌لری اولمش ؛ و برادر مادریء مشیرانلری اولدیغنی ایشیتدیکم [دانش بك] مرحومك بعض اوصاف درایتی حائز اولدیغنه باقینجه مطالعه‌سنه بای حال بر قات دها امالهء نگاه دقت بیورلمشدر صانیرم . مرحوم ایسه « بدیهی » تعبیر اصطلاحیسنك « بدیهه » و « بداهه » کله‌لری کبی اشتقاقده مشترک اولان تصریفات لغویه ایله موقع استعمالنده کی نقصان تدقیقدن طولایی شعر و انشاده ادبیات عتیقه طرفدار لری عندنده مشاهیردن معدود اولان [پرتوپاشا] نی تجهیل ایشدر که ، عاکف پاشا مرحومك بو محاکمه‌سی دخی نزد سامیء عرفانپناهینرنده مظهر تدقیق اولمقدن قورتیله‌مامق لازم کلیر ایدی .

— ۱۱ —

خلاف عرف ادب کله استعمالنده طور قدیم طرفدارلرینك مبالاسزلغنه مجموعهء دولتلرنده مشهود عاجزانهم اولان « طولمز آهینین زنجیر ایله سودا کران عشق » مصراعنی بر دلیل انخاذ ایلسهم حقسنز بر حرکت ایلماش اولور ؛ چونکه [سودا کر] سودالی ویا سودا زده معناسنه دکل « سود » لفظك مرکباتندن اوله‌رق ، عادتاً [تاجر] دیمکدر . بر تاجرله دمیر زنجیرله مربوط اولمق آردسنده هر نوع علاقه‌نك فقدانی تعریفه احتیاج کورده‌م .

سنه احق اولمقله برابر ، [بدیهی] دکلدی . حتی (نبوتک) دخی بدیهیاتدن اولدیغی بر عالم طرفندن ادعا اولنمامشدر . ا کر نبوت بدیهی اولسیدی حضرت فخر کائنات (صلی الله علیه وسلم) معجزه ابرازینه محتاج اولمازلر ایدی . تفریق حق و - باطلده اولان حداست فوق العاده لری جهتیه [فاروق] عنوان جلیله مظهر اولان حضرت عمر رضی الله عنه افندمن دیانت جلیله لرینک اظهارنده قرقنجی قالمازلردی .

کذالک امام علی (کرم الله وجهه) افندمنک حق امامت و خلافتلری دخی بدیهیاتدن اولسیدی جهل وقعه سنده محبوبه رسول الله ایله برابر عشره مبشره دن ایکی ذات عظیم الشان بولمازدی ؛ حضرت زبیر و طلحه (رضی الله عنهما) معرکه یی ترک ایچون حضرت امام هام ایله بحث و احتجاجه محتاج اولمازلردی .

کذالک عشره مبشره دن سعد بن ابی وقاص (و حب رسوالله) اسامة بن زید (و مؤید بروح القدس) حضرت حسان بن ثابت رضی الله عنهم افندیلرمن کی اعظم بیعت خصوصنده تردد ایتمزلردی ؛ باعث وقعه صفین اولان « والیء مستولیء شامه » لسان شریعتده « مجتهد مخطی » دینلمزدی .

محمود ثانی دورینک مآثر ادبیه سنی زمانمزه نقل ایدن اصحاب قلمک ذات عرفانسمات مشیرانه لری دخی قدماً و فضیلةً اعاضمندن بولندقلرینه نظراً دور اخیرک مسسلك عتیقجه الک بیوک استادی و حتی طرز جدید ادبیاتک بعض جهتلرله هادیء

آلته کیردکن صکره معنا احتیاجندن و ارسته عد اولندیغنی
 کوربورز! و بو حالی ده — عجز و قصورمزی اعترافدن خالی
 اولماقله برابر — بلاغته مطابق کوردهمیورز . بو باده دخی
 ینه سچیئ سنیئ عاطفتکاریء آصفانه لرینه اغتراراً مجموعهء دولتر-
 ندن بر قاج مثال ایرادینه جسارت ایدرم :

« اول رهرو حجازه سلامت میسر ایت »

« حجازه (عزایمه) حضری رهبر ایت »

بیتنده اولان (عزایم) کلمه سی عزیمت عادیه جمعی اوله رق
 بر یرده استعمال اولندیغنی یوقدر . معلوم عالیء داورانه لریدرکه
 بو کلمه صیغه جمع ایله ادا اولنجه دائماً خواص معناسنه استعمال
 ایدیلیر . وزن ایچون ایسه عرف و اصطلاحی تغیر ایتمکه ادباً
 بر جواز کوردهمیورم .

— ۱۰ —

« یارب برای حق بدیهیء مراتضا . »

مصراعنده اولان بدیهی لفظنک مقامه نه مناسبتی وار ؟
 زدوالای داورانه لرنده و ارسته اخطار اولدیغنی اوزره [بدیهی]
 اصطلاحات فنوندن اوله رق ، تصوراتدن حرارت و مرارت
 و تصدیقاتدن نفی و اثباتک اجتماعنده اولان فقدان امکان کبی نظر
 و استدلاله محتاج اولمیان معلومانه اطلاق اولنور . ذات حضرت
 مراتضوینک حق امامت و خلافتلری ایسه شرعاً و عقلاً مثبت
 و محقق و مدلل و مصدق ، والحاصل بو درلو توصیفاتک جمله-

دلش اولسنه ویا بر عبارته نك آخرینه درکار و دیکرینك آشکار
کتورلایکنه باقوبده قاعدهٔ عرفان و وجدانك ترجمان
مدرکات و حسیاتی اولمق لازم کلان ادبیات نوعندن نصل
عد ایدلم ؟

— ۸ —

نصلسه انتخاب سامی مشیرانه لرینه مظهریتله تخمیسنه
اعتنا بیورلمش اولان بوغزلده ، که سامینکدر ؛ شو ایکی تشبیه
لطفاً منصفانه دقت اولنسون !

« خط سبزیں دیدی اول طوطیء عشوه سؤالمده »

« زمرددن کنار آینهٔ رخسار آلمده »

بیتمده عقل ایله ؛ وجدان ایله ملایمتدن اثر وارمیدر ؟
قرمزی آینه ویا یشیل صقال جهانك نره سنده کورلمش ؛
دنیاده میز ؛ عالم خولیاده میز ؛ جنت اعلاده میز ؟

« او شهلا چشم مست ، اولدقده شیرین خوابدن بیدار »

« شکر آلوده بادام دو مغز اولدی خیالمده . »

تصوری بعض آچ کوزلی مکتب خواجه لرمنك جنتده
محامیدن دیوارلر تخیل ایتدکلرینه یقین بر طبیعتسزلک دکلیدر ؟

— ۹ —

بو تشبیه و مبالغه ده کی خلاف طبیعت حاللردن قطع نظر ،
ادبیات عتیقه طرفداری اولان ذواتجه بر کله ، وزن ویا قافیه

بيٽي ڪوريورز ڪه ، مناسب ٿي مناسب ٿي تشبيهه تشبيهه تشبيهه
انتقال جهتيه ساعت ڪه اتعاب افكار اولنسه مجموعن بر معنا
استخراجنه امكان ڪوريله ميور !

ويسينڪ اشهر آثاري اولان [سير] نبي تتبع ايليورز ؛
صحيفه اولينده شو مقدمه ڪوريله ميور :

« ديواجه طرازان صحايف آثاره خفي دڪلدر ڪه ، اول
« خاتم يمين رسالت و خاتمه شرفنامه نبوت صلى الله عليه وسلم
« جنابنڪ اخباري بيانده سر رشته تاليفه چڪيلان جوامر
« ڪلمات ، يعني مجلدات ڪتب مبسوطه حاوي اولديني نوادر
« معجزات و ملاحم و غزوات اڪر مضبوط حافظه روايت ثقام
« اولديني اوزره مجموعه دورنڪ اوراق ليل و نهاره ثبت
« اولنسه ايدى ؛ هنوز تبشير صباح الخير ولادتلى انوارندن
« بر ذره وصف اولندين شيرازة اوراق مؤلفانه ابريشم زرتار
« ايام كفايت ايميدى . . »

دقت بيورلسون ڪه مبالغه ايچون آرده بتون بتون منطق
غائب اولمش ؛ زيرا (اوراق دورنڪ ليل و نهاره ڪنجائشيدير)
اولميان وقايع ، ڪتب مبسوطه صيغيشه بيلمڪ ، ظرفڪ
احاطه ايدميه چڪي بر شيشي مظروفڪ محيط اوله بيلمسنه احتمال
ويرمڪ ڪي دائره عقلمن خارج و جمله محالاته داخلدر .

بو ، معنا و منطقه مغاير سوزلري ميدانده ايڪن آثار
قدماني بعض يرلرنده مثلاً ڪوڪ يوزى [جان اريڪنه] بڪزه -

« طرء طاق و رواقی همسر ذات البروج ، »
 « خاك پاك آستانى بوسه جاى انس و جان . »

هدیائی کی .

ایشته نظر استخفاف عالیترینه مظهر اوله جق قدر
 اولسون میدانده ناملری سویلینلین ادبیات محیجه طرفدارلری ،
 لسانمزه مبالغه نك مقبول و معقول اولان حدلردن تجاوز
 ایدوبده مدخول اولان غلو مرتبه سنه واره رق ، مدرکات
 بشریه نی اساسندن خراب ایدرجه سنه ادبیات نامنه بر جهان
 وهیاتك وجودینه میدان ویرلمامسی آرزوی خالصانه سنده درلر :

— ۷ —

بو تشبیه و مبالغه مسئله لری لسانمزه ادبایی بیننده موجود
 اولان اختلافت اك بیوکلرندن اولدینی ایچون او خصوصجه ایکی
 مثال ایله بعض ایضاحات عرضه جسارت ایتک ایسترم :
 معلوم سامیء داورانه لریدر که ، لسانمزه نظماً نفعی و نثرأ
 ویسی اك بیوکلر ادیب عد اولنه کلشدر ؛ حقیقت حالده دخی
 شیوه افاده و قدرت تخلیجه مرحوملرک جمله به رجحانی
 انکاره مجال یوقدر ؛ حال بویله ایکن نفعینک دیوانی آچپورز
 ابتداسنده :

« عقده سر رشته راز نهانیدر سوزم ؛ »

« سلك تسبیح در سبع المثنانیدر سوزم »

غرض مبالغه ايسه فن بديع ميدانده طور پور ؛ معلوم
سامیء داورانه لری اولدینی اوزره بديعه دائر اولان کتب
معتبره نك بيانته کورد مبالغه - مقبولدر ؛ اکر عقلاً و عادة
وقوعی قابل ايسه . بوکا تبليغ دینلور . کوپرلی فاضل احمد
پاشا مرحومک وصفنده نامنی تخطر ایدمه دیکم بر شاعرك

« رسطو کبی ، هر بر سوزی بر حکمته برهان »

« حیدر کبی ، هر جمله سی بر دشمنه آفت »

مدیحه سی کبی .

« مبالغه - مقبولدر ، اکر عقلاً ممکن و عادتاً باطل ايسه .
بوکا اغراق دینلور . » [صبری شا کرک] مراد رابع وصفنده
اولان .

« سنسک او اعجاز نامی ظفر »

« کیم که سنی آکسه دم کار زار »

« دشمنک اول دم کورینور چشمه »

« کندیمی حیدر قلیجی ذوالفقار ! »

قطعه سی کبی .

« مبالغه - مدخولدر ؛ اکر بر مناسب توجیه ایله اغراق
درجه سنه ارجاعی قابل اولماق اوزره عقل و عادتجه امکاندن
عاطل ايسه . بوکا غلو نامی ویریلور . » نفعینک بر قوناق
ستایشنده اولان .

« سخن اولدر که بلا واسطه طبع سلیم »

« اوله مقبول دل نادره سنجان فهم . »

مطالعنده اولان قصیدهسی میدانده ایکن ادبیات عتیقه طرفدارلری نزدنده دخی پک قولایلقله نشرینه جرأت اولنور شیلردن دکدر ظن ایدرم . میدانده اولان بیك درلو نقایصندن قطع نظر ، ایچنده بیتلر وارکه هیچ معناسی یوق : مثلاً :

« سخن اولدر که اوله مصدر حق تعیر »

« لفظ بیکانه صدور اتمیه پیدا و نهان »

نه دیمک ؟ نهانی لفظ بر سخندن نصل صدور ایدر ؟ برشی سویلنمدکجه لفظ اولمق و سویلندکن صکره نهان قالمق ممکناتدیمدر ؟ ..

— ۶ —

« نقش اولور طاق معالای سپهره بو سخن »

« شوق دیداری ایدر مهر و مهی سرگردان »

بیته لطفاً بر کره اماله نظر بیوریلورمی ؟ بو سخن ، طاق معالای سپهرک نردسنه یازیله جق ؟ کیم یازده جق ؟ سبحان الله ! فاکده قلم اوپه سیمی وار ؟ بو درلو اوهامیدمی افاعیل و تفاعیله موافقت ایلدیکی ایچون بدایعدن عدایدمده ادبیات حرمتته و ترقی انسانیت نامنه اوله رق ، تدوین و انتشارینه خدمت ایلیه لم !

مفردی کبی طبیعت شاعرانه‌نک عالم خیال‌دن اقتباس ایلدیکی
روایعدن ایش .

— ۳ —

« قبول ایتمز علو قدر و شانک شین رد اصلا »
« دخیل در کهک غمدن امیندر یا رسول الله ! »
یتنک ایکی مصراعنی یکدیگرینه ربط ایتک ایچون زنجیرمی
تجزی ایدلم ؟ .....

— ۴ —

« نیجه حو ایلز عمان احسانک که نسبتله »
« معاصی قطرة مادن کیندر یا رسول الله ! »
سوزی ، رضای جناب نبوی به نصل قرین اوله بیلیر ، که
خصیصه ذات قدسیلری اولان « رحمة للعالمین » صفت مبارکه‌سی
یا لکنز شفاعت مرتبه‌سنده اوله رق ، محو عصیان منحصراً
ارحم الراحمین جناب حقه مخصوص بر احساندر . نه وقت ازاده
بیوریلور ایسه ذات آصفانه لر نیجه استفتاسی ، یک قولای اولان
مسائل شرعیه دندرکه علیه الصلوة افندمزه محو عصیان اقتداری
اسناد ایتک فقهاً و کلاماً هیچ بر قاعده به توافق ایدم جک
شیلردن دکلدر .

— ۵ —

قصیده سخن عنوانی منظومه دولترلی نفعینک :

سیدلرک ، سعدالدینلرک ، و آنلره مقتدا اولان ویا اقتدا ایدن بونجه اعظم علمانک بلاغت و اعجاز قرانی تبیین و قواعد ادبیه بی تعیین یولنده تدوین ایتدکلری کتب متداوله میدانده طورر ایکن ابن هانیرلرک ، انوریلرک ، غیر وجیه تشبہلرینه ، صرف بلاغته مغایر مبالغه لرینه تقلید ایتمک المزدن کلیمور ! آرده هیج بر وجه شبه موجود اولمقسزین طبقات افلاکی زردبانه بکزتمک ایچون بر معجزه کبرای پیغمبری بی زردباندن چیقمق کبی بر حرکت عادیه حکمنه تیزیل ایدن آثاره شعر دیه میه جکمز . ادبیات اسلامیه ده پیشوامز اولان شعرای عرب دخی تشبیه اعتبار ایدرلر ایمش . فقط او صنعته اتباعاً نظم ایتدکلری سوزلر عنترک :

« وودت تقییل السیوف لانها »

« لمعت کبارق ثغرق المبتسم »

بیتی صحیحاً قوه متخیله نک طبیعتدن استنباط ایلدیکی بدایعدن ایمش .

دائماً تقلید ایده کلدیکمز بلغای عجمک اعظمی ده تشبیه زیاده مائل ایمشلر ؛ لکن او یولده احتراعاً میدانده کتوردکلری اثرلر عرفینک :

« دلم چو عشق زلیخا نشسته در خلوت »

« غم چو تهمت یوسف دویده در بازار ! »

مساعدۀ سنیۀ آصفانہ لرینہ التجایاہ برابر ، برازدہ مجموعہ دولترندن بچہ اجتسار ایدہ جکم ؛ ظن عاجزانہ مه قالیر ایسہ وطنک ہر حال و کالجہ امید استقبالی اولان نوظہوران عرفایہ قیمت ناشناس نظریلہ باقان بر ذات عالیقدرک مجموعہ سی زیردہ بر قاچ نمونہ سنی ایرادہ متجاسر اولدیغ خطیئات ایلہ مالا مال اولماق لازم کلیردی .

— ۱ —

« کیم اولسون ذات پاکک اولمیوبدہ علت تکوین ؟ »

« حیبت سکا وصف کزیدر یا رسول اللہ ! »

بیتنی نصل موافق ادب عد ایدہلم ؟ مفیخر موجودات صل اللہ علیہ وسلم افندمزک مسند جلیل لولا کدن شکایتلرینی ایما ایدر الہہ بر اثر وارمیدر ؟ یوقسہ خواجہ کائناتہ تعلیم حکمت ایتکده قدمای ادبانک صلاحیتلری داخلندہ میدر ؟

— ۲ —

« عروج سدردیہ عسرتمی وار جسم شریفکله »

« سکا سلم بونہ طاق بریندر یا رسول اللہ ! »

نہ دیمک ؟ معراج نبوی زردبانہ می محتاج ایدی ؟ اثر قدرینی بیلمز . نور سیدکان سوزلریلہ تحقیرہ تنزل بیوریلان بندکان دولترینک مسلك قدمایہ اعتراض شو بیت عالی مشیرانہ لرندہ اولدیغی کبی بر صنعت اوغورینہ معنایی فدا ایدہ کلک اعتیادندہ بولندقلرندندر .

غایت مشهور و معتبر بر اثر نردن مقتبس اولیور . شاید خاطر نشان اصفانه لری اولماق و اهمه سیله بحث ایتدیکم عباره بی زیرده عرض ایدیورم :

« زربفت نگاه ذوی الابصار دن عری و حفی و ادراک
« حقیقت و ماهیتی عقول و افهام اولی النهایه ستیر و حفی بر
« ورقای علوی سریرت که . . . . »

نور نگاهلی صرمه لی قماشه تشبیه ، رنگ آشنای ادب اولاندرجه قبول اولنور شیردن اولمدینی بر طرفه طورسون ، کورنمز یرینه (نظر قماشندن صویلمش) استعاره سنک استعمالنده لطافت و ملایمت دکل ، حتی عقلمه موافقت دخی یوقدر ؛ چونکه نزد دقیقه دانیء داورانهلرنده تعریفدن مستغنی اولدینی اوزره بر جسم ایچون عریانلق نظردن اختفای دکل ، بالعکس مرئیتی موجب اولمق طبیعی بواندیغندن ، کورنمز یرینه لباس نظردن صویلمشدر ؛ دیمک مثلا بر آدمک وفات ایتدیکنی « دواى مآتى نوش ایتدی » عباره سیله بیان ایتمک قیلندن اوله رق ، هیسج بر علاقه ، هیسج بر مناسبتله بلاغت و حکمته توافق ایتمز . هله طوپی سکنز کلمه دن عبارت اولان « ادراک و ماهیتی عقول و افهام اولی النهایه ستیر و حفی » عباره سنده اوچ حشودن ماعدا معادن دخی اثر یوقدر . بر شیدک ماهیتی عقلمه مستور اوله بیلیر ؛ فقط ادراک فعلنک قوه فاهمه دن مختفی اولسنه دنیاده امکان متصور میدر ؟

موافقت اوله رق ، بر ائرده او شرط موجود اولدقجه تزینات بدیعیه و خیالات شاعرانه ایله اقسام ادبدن معدود اوله بیلمسنه امکان یوقدر .

افندمنز ایسه دیباجه دولتئرنده « بر مدتئبری ترك جامه حیات ایدن ارباب سیخندن اکتینك اثرلی قدر بیلمیان ویا مسلك اسلافه معارض اولان نور سیدكان اللرینه کچوب ضایع اولدیغندمی . . . . » عبارده سیله زمانمزدده عالم نشریاته زینت بخش افتخار اولان و اثرلینی خلقك نظر رغبتنه مقرون کورمك شرفنی احراز ایدن [طرز جدید ادب] طرفدارلینی قدر بیلمامك و مسلك اسلافه فضولی معارض اولمق کبی ایکی سیده ایله انهام بیورمش اولملرینه نظراً ، تقلید اسلافدن عبارت اولان طور معهودی التزام ایتدکلی آکلا - شیلیور . او مسلك مرده پسندانده ایسه عرفان مجسم وصفنه بحق شایان بر تحریرك بیله کوزل بر اثر میدانه کتورمسینه امکان یوقدر ؛ دولتو [ساهی پاشا] حضرتلرینك [رموز - الحکمی] و ذات والالرینك شو مجموعه لری بو دعوایه یقیناتدن ایکی دلیل صورتنده کوستریله بیلیر .

رموز الحکمك الك اعتنالی یازلمش یری اولان [قصیده روحیه] ترجمه نه اماله نظر بیورلسون ؛ دها برنجی عبارده سنده معنا یوق ؛ حال بوکه او مقاله شرقك اعظم حکم اساسی اولان و حتی معقولاتبجه جهانك هر طرفنده نه قدر افاضل ظهور ایتش ایسه جمله سنه مرجح طوتیلان قوجه [ابن سینا] نك

— مؤاخذات ادبیهی حاوی بر مکتوب —

دولتو افندم حضرتلری !

انتساب دولتلرندن بهردیاب اولمق شرفنه مظهر اولانلردن دكسه‌مده حریت افكار اوزرینه مؤسس اولان اعتقاد عاجزانه‌جه بیان حقیقت ، معارفه ویا عبودیت احتیاجلرندن وارسته اولدیغندن ، آداب قدیمه‌جه بو حرکتكم كستاخلغه محمول اوله‌جغنی بیلمكله برابر ، ملاحظات آتیه‌ك عرضه‌جه جسامتدن بر درلو‌کندیمی آله‌مدم :

بر مدتدنبری غزته‌لرده مجموعه عرفان پاشا عنوانیه آثار بر کزیده داورانه‌لرندن بر مجله نشر اولندیغنی کورمکده و ذات والای مشیرانه‌لرینک مزیات شعر و انشا ایله اشتهار آرای کمال اولدقلرینی بیلدیکم جهتله اثر دولتلرینک مطالعه‌سنی فوق‌الغایه آرزو ایدر ایکن کثرت مشاغل ، بو مقصدمه حائل اولدیغندن طولایی ، حقیقه متأسف اولمقده ایدم . بر آاز خالی زمان بولدیغم کبی مجموعه سنیه‌لرینی مسارعتکارانه تدارک ایتدم ؛ و مشتاقانه مطالعه‌یه باش‌لادم . نیاز عفو دولتلرینی مقدمه مقال ایدهرک شوراسنک بیاننه جرأت ایدرم ، که ده‌ا دیباجه‌یی اوقور اوقوماز آثار آصفانه‌لرینی شهرت شایعه فضیلتلریله متناسب بوله‌میه‌جغمه مع‌التأسف یقین حاصل ایلدم ؛ چونکه امور مسلمه‌دن اولدیغی اوزره ادبیاتک اساسی حقیقته

هله شوراسنی ایجه دو شونه لم که استانبوللیلر حکومتک
 پاره سنه عسکرینه محتاج اولدجه بر کون اولوب آج قالمق
 احتمالک خارجنده در . یا حال بویله ایسه نیچون حصول معیشتی
 مساعیدن بکله میه لم .

[حدیقه : ۱۶ تشرین ثانی ۱۲۸۹]

و مال تکالیفیندن دائماً تبری ایدوب طورمسی و علی العموم بنددلك — و یاخود معروف اولان تعبیر سقیمنجه (بندکیت) — دناتنی لوازم حیثیتدن عد ایلمسیدر . پای تخت ایسه بر ملتله مقایسه اولندیغی حالده وجوده نسبت قلب حکمنده قالیر . بناءً علیه بزکه استانبول اهالیسی بز بو مسکنتده بو خدمتکارلق ابتلاسنده دوام ایتدکجه عادتاً وطنمزك قلبنده کی جریجه لردن پیدا اولمش قورد حکمنده قاله جغز ، کندی بقاسنه ، سبب وجودی اولان بر جسمک افنای حیاتندن بشقه بر منار بوله میانلر حقننده وطنمزك بر قارش طوپراغنی کندی قانلریله ریان ایتک ایچون فدای جان ایلک شعار حمیتلری اولان قوجه قهرمانلرک (شر الحلافیدر) دینلره نه یوزله جواب ویره بیلیرز ؟ .

اککمزی طاشدن چیقارمغه قادر اولدیغمز حالده یالکمز تعیش ایچون « من غیر استحقاق » اصلاً اجراسنه مقدر اوله مدیغمز دولت خدمتلیری مطمع نظر و بلکه مطبح عمارت بیهرک کشکول طوتمقدن نه زمانه قدر حیا ایتیمه جکمز ؟ .

بر ازده نفسمزك تعززندن ایسه انسانیتمزك اعزازنی دوشونه لم . هیچ اولمازسه طر ناقلریله یر قازوبده یردکلری تکالیف سایه سنده بیک درلو نعمته مستغرق اولدیغمز کویلیلردن اوتانه لم .

دوائرک عمومنده قرق کاتب بولماز دی ، ینه او زمانلرده وزرا
دائرلرنده « کوله اولماق اوزره » قرق خدمتکار کورلمز دی .
چونکه عدل و وطن خدمتک خارچنده اوله رق هر نه نام
ایله اولورسه اولسون دولت سایه - - - - - نده تعیش ایتک عادتا
اوشاقلق ویا تعبیر صحیحیله اسارت اختیاریه حکمنده ایدی .

ایشته « او عبالی کبه لی ترکار » بر قاج عصر لر بتون جهانه
غالب مطلق کچنیدیلر . بر قاج عصر لر و بلکه بوعصره کنتجه یه
قدر دوچار اولدقلری یوز بیک درلو ضعفه برابر بتون جهانه
مغلوب اولمیدیلر . زیرا او بحث ایتدی کمز نفرت اسارت بر
جوهره بکزر ، واقعا منتظم بر شکله قونلسی پک مشکدر .
فقط بر کره شکلی بولنجه اومولماز درجه لرده قیمتدار اولور .
ودکه بر قوتله از یلز . از لسه بیله هیچ اولماز سه از نلر کده الی
ایاغنی پارچه پارچه ایدر .

حیفا که بز بر زماند نبری او جوهر علویدن محروم اولدق .
خزینه دولتی عمومی بر معیشتگاه صانیورز . بر عرض حال
یازوبده یوز غروش قزانغی بر غروش قزانمق ایچون یوز اتک
اوپمکدن ها ذلیل فرض ایدیورز . حال بوکه فضائل جلیله -
لرینه طاینیرجه سنه حیران اولدیغمز خلفا ایکی یوز میلیون
نفوسه حاکم ایکن ینه معیشتلرینی دوه چوبانلغند - حرما باغبا -
نلغنده آرارلردی .

بو حاله اک بیوک سبب پای تحتک وطنه متعلق اولان جان

ذاتی به مفتونیت و یا خود تعبیر آخرله اسارت سیاسیه دن نفر تدر .

بو نفر تک فقدانی حالنده خلیق بقای سعادتنه نه معرفت ، نه مدنیت ، نه ثروت ، نه شجاعت ، نه منتظم قانون ، نه مکمل حکمه نه حسن اداره کفایت ایدر .

بو اسباب بر درجه به قدر فرانسه ده موجود ایدی . فقط خلیق جمهور فرقه لر نجه موجود اولان بعض افکار دن توحش ایدر ک ناپولیونه کوستردیکی تسلیمیت جمله سنی فائده سز بر ایدی . ده ا یکی ییل اول جهانک حاکم معنویسی اولان قوجه بر ملتی ا یکی ای ایچنده محو اوله جق درجه به کتیردی .

بز اوچ بیک کشیلک بر عشرتله دنیانک اوچ قطعه سنی ایانمزک التئده لرزه ناک ایتمکه مقتدر اوله بیلدی کمز زمانلرده شهزاده لر مز ، پادشاهلر مز ترک سلطنتی اعز آمال عد ایدردی . بر مدرسمزه تکلیف وزارت ایتمک اعدامنه حکم ایتمکه برا - بردی . بر سپاهی بی حتی ولایت اعطاسیله چیفتجیلکدن آیرمق محال ایدی . بر یکچیری بی دنیایی وما فیهایی اوکنه قویسه لر سرکشلکدن آیرمق قابل اوله مازدی .

طریق علم ، عدالته خدمتدن عبارت ایدی . انک ایچون هر مقندر اولان طرفدن بالاقتخار اختیار اولنوردی . ضابطلک و عسکرلک بتون بتون وطن اوغورنده سلاحه مراجعت دیمک ایدی . انک ایچون عموم طرفدن بیک خواهشله قبول ایدیلردی . دولتک اک زیاده وسعت و شوکتی وقتنده

— بزایسته مسهك ذلیل اولمازدق —

اصلى همجنسونه محبتدن منشعب اولان خصائل كه السنه اسلامیهده نامنه مكارم اخلاق دینیلیر، احوال شخصیهیه قارشو انسانده نه قدر حلم و عاطفتی اقتضا ایدرسه احوال عمومیهیه قارشو او درجه لرده و بلکه اندن زیاده تأثر و شدتی ایجاب ایلر .

چونكه عمومك هر بری دیگر بر فرد طرفندن عموم نامنه صدور ایدن افعالی صرف شخصی عد ایدر ده حلم و عاطفته مقابله بی مسلك طوتارسه بر ویا بر قاچ فرد عموم نامنه افرادك جمله سنی دائماً ازه بيلمك طبیعیدر . افرادك بعضیسی عمومك حلم و عاطفته استناداً بویله بر اقتداره مالك اولنجه ابتدا کند .

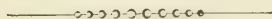
یلرینی و صکره هر کسی او حلم و عاطفتدن تجرید ایدر لر .
بو حال ایله ایسه مكارم اخلاق ینه مكارم اخلاق نامنه اوله رق اساسندن محو ایدلمش اولور . نظریاتده بویله بر تناقض ظهور ایدنجه فعلیاتده انتظام قابل دکلدر . فعلیاتده انتظام اولینجه جمعیتده بقا — و هیچ اولمازسه — سعادت ممکن اوله ماز .

ایشته بوندن طولایی در كه دنیاده نه قدر بیوك ملت کورلمشسه ترقیلرینك ظهور و دوامنه اك بیوك سبب ، استقلال

بردولته دشمن اوله ماز . بويله روسيه ايله شرق عليهنده اتفاقيه
دائر ايشيديلان شايه لر يابزي تغليط ايچون پترسبورغ
ديپلوماتلرينك ويا اوروپايي تخديش ايچون فرانسه اراجيفجيلر-
ينك اختراعانندن عادى بر كودزلك حكمنده بولنديغنه تاميله
امنيت اولمليدر .

موسيو كوددلك سفارتي المانياك طبيعي دوستى اولان
دولتلايچون روسيه يه قارشو برمتفق دها آردمق ايچوندر
دينلمش اولسیدی بزده بواحتمالی قبول ايدردك ....

[عبرت : ۱۸ آشرين اول ۱۲۸۸]

حکم و نفوذ چه بولندی بی مرتبه یک عالی اولمق جهتیه اندن
دوشامکدن بیوک بر مقصدی قالمامشدر بناءعلیه انکلاتره دولتی
فرانسه نك شان وشوکتی اعادهیه چالیشر دینلیرسه اینتاملمیدر.
فرانسه دائماً انقلاب طرفداری اوله کلشدر چونکه هیچ
یروقت حالندن ممنون اولدیغی کورلمز بناءعلیه فرانسه بلجیقانک
بقای استقلالی ایچون فداکارلق اختیار ایدر یوللو بر قول
ایشیدیلیرسه لغویاتدن عد اولملمیدر .

اوستریا اقوام متنوعه دن وایتالیا یالکز برجنسدن مرکب
اولدقلری ایچون بری استقلال ام قاعده سنک دائماً علیهنده
ودیکری دائماً لهنده در بناءعلیه یونانلیرک معهود یانیه وسلانیکه
استیلا افکاری اوستریانک حمایتنه مظهر اولیور ویاخود
ایتالیاجه سلاحه مراجعت اولنه جق درجه لرده نفرتی دعوت
ایدیور مألنده بر سوز ایشیدیلیرسه طوغری اولوب اولدیغی
بیلیمک ایچون اتعاب افکاره تنزل بیورلملمیدر .

روسیه دائماً تسلط واستیلا مسلکهنده در استانبولده بولنان
برسفری دولت علیه نك بقا واستقلالنه خدمت ایده جک برطاقم
تدابیر حکیمانه ایله ناصحله قالشدیغی استماع اولنورسه بویه لرلرده
بیان افکار ایچون لسان حال قیلندن اولان برتبسم ایله
کچشدرلملمیدر .

بونلر کبی المانییا دخی اوچ بیوک دشمن اره سنده محاط
اولدیغدن انلردن برینه یار ویاخود اره لرنده مجاورت بولمیان

ربط ایتمک ایستمسونده عثمانلیلرک روابط اتحادینی قیرارق
 جمله سنی بردن روسیه یه اسیر ایتمک ارزوسنده بولنسون ؟
 المانیاجه بومسلکده اولان ضرر لر فرانسه ایله روسیه نك
 توهم اولنان اتحادندن حاصل اوله بیله جک مضرانندن اهوئمیدر ؟
 فرانسه جه روسیه اتفاقدنه اولان فائده المانیایی روسیه
 ایله اویوشمغه مجبور ایتمکدن حاصل اوله جق محاذیره غلبه
 ایده بیلیرمی ؟

المانیاده بسمارقک ویاخود فرانسه ده تیرک یرنده برامیل
 اولیویه بولنسه ایدی بویله هم کندی دولتی پریشان ایده جک هم
 عالمی راحتسز ایلیه جک برپولتیقه نك ظهورینه احتمال ویریه-
 بیلیردی . بسمارقک، تیرک نقصانلری اراقمق ایستلیرسه اخلاق
 جهت لرنده تحری اولنسون یوقسه اون سنه ایچنده المانیا اتحادی
 کبی دنیانک اک عظیم وقایعندن معدود اولان بر مظفریتی
 ویاخود فرانسه نك صوک هیجانی باصدیر مق کبی قبل الوقوع
 اینانلیسی قابل اولمیان بر موفقیتی استحصالی ایدنلره پترو
 وصیتنامه سنک اجرا آتیه آلت اوله جق قدر ساده دل نظریله
 باقمق انلرک دکل، بو اعتقادده بولنانلرک ساده دللکفی اثبات ایدر .
 خفایای دولیه غزته لر اغزینه دوشه جک قدر میدانده کزر
 ظواهر دن اولمدیغی مسلم اولمغله برابر تجارب تاریخه دن بعض
 قواعد استنباط اولنه بیلیر که پولتیقه جه ظهور ایده جک هر درلو
 حادثاتک انلره قیاساً بر درجه یه قدر استدلالی قابلدر .
 مثلاً انملکتره دائماً حال حاضری محافظه طرفداریدر چونکه

بو حاللر میدانده ایکن پروسیا فرانسه ایله روسیه نك انفاقندن
 نیچون قورقسوننده کندیسی روسیه ایله متفق بولمق ایچون
 شرق مسأله سی کی بر داهیة نك ظهورینه رضا کوسترسون . هاه
 المانیا اتحادینی مقصد اقصى عد ایدن بر دولت اسلاو اتحادیله
 اوغراشان بر حکومتله نصل متفق بولنه بیلیرکه شمعی اوروپاده
 کثر تجمه المانلردن و اسلاولردن بیوک قوم یوقدر .

اوستریانك انده اولان اوچ درت ملیون نفوس قزانمق
 ایچون بتون بتون روسیه نك پنجه سنه دوشورمکده و کرك
 اوستریاده و کرك مملک عثمانیه ده بولنان اقوام سائر دینی دخی
 اسارت مخاطره سنده بر افاقده اولان محذورلر مخاطره لر بسمارق
 قدر فطین بر دیپلوماتک دوشنه میه جکی شیردندمیدر .

هر دولک انک بیوک خصمای طبیعیه سی مجاورلریدر، باخصوص
 روسیه انده بر طاقم یرلر واردرکه سکنه سی المانیالیدر. بر طرفدن
 دخی روسیه ایله المانیا بینده وقتیلله تقسیم اولنمش اولان لهستان
 قطعه سی کی بر ماده زراع موجود طورییور . حال بویله ایکن
 المانیا حکومتی نیچون یانی باشنده اولان روسیه علمینه بر بشقه
 دولته اتحاد ایتسوند. اره مزده هیچ مناسبت یوق ایکن بزم
 علم مزده روسیه ایله اتفاق ایلسون ، نیچون روسیه نك انده
 اولان المانلری ملتک دائرة اتحادینه جلب ایتمکه چالشمسونده
 بزم المزده اولان اسلاولرک روسیه حکمنه کچمنی مقصد
 ایدنسون ، نیچون لهستانک تقسیمنی بوزهرق جمله سنی کندیسنه

نهایت درجده بردهشت و ضرورت حسیله لندن کلان اقدامی
بذل ایدرک مقاومتہ قیام ایلسون .

فرانسه مغلوبیت اخیرہنی اطرافندہ کی حکومتلرک بیومسنہ
کوستردیکی رضادن بیلیر . بو حالده بر کرہ دها اوروپاده هر
ایستدیکنی یا پیغہ مقتدر اولورسه ایتالیا شمیدیکی حال واتحادندہ
طوره بیلیرمی ؟ .

فرانسه ، حدود طبیعیہ سنک فقدانی اسباب انہزامنک
اک بیوک بیلرندن عد ایدیور . بو حالده بر کرہ دها اوروپایی
سلاحنہ باش ا کدیورسه بلجیقایی بوتامیت واستقلال حالندہ
براقیرمی ؟ فرانسه ایکیوز سنہ دنبری در نفوذندہ ، تجارتندہ
هرنہ ضرر کوردی ایسه جملہ سنہ انکلتردنک رقابتی سبب
بولیور و محاربه اخیرده اختیاریتدیکنی بیطرفلنی انسانیته
قارشو بر خیانت عد ایدیور . بو حالده بر کرہ دها عالم سیاستک
مرجعیتی پارسه انتقال ایتمسنہ انکلتره مساعد بولنورمی ؟ .
فرانسه ، اوستریانک کرک پروسیادن سادوا صدمہ نی چکمنسنہ
و کرک ایتالیا یه قارشو غالب اولدیغی حالده مملکت ترک ایتمسنہ
سبب مستقل اولدی بو حالده بر کرہ دها خریطه عالمک
تغییرینہ اقتدار استعدادی کوسترسه اوستریا ایشہ سیرجی
قالیرمی ؟ .

بو قدر دولتک جملہ سی بردن فرانسه علیهنہ دوشرسه
ایچلرندن هیچ بری متفق بوله مازمی بولورسه او قدر عمومی
بر هجومه ایکی دولت نصل قارشو طوره بیلیر ؟ .

مقتصدلری اوزرینه بنا ایدرک پارسه ، پولتیقه سالونلرنده پایتخت عالم عنوانی ویردیرمکه چالشمش و بوذهابی هر وقتده و خصوصیه بری سباعیت و دیکری شیطنت قوتیه بتون ابنای بشری مادی و یامعنوی اسارته المغه استعداد کوسترمش اولان برنجی و اوچنجی ناپلیون زمانلرنده اظهار ایتدیکی تضییقات طاقت کداز ایله جهانک کوزینی بیلدیرمشدر .

فرانسه ملتک افراننده مشهور اولان حب انسانیت و ترویج مدنیت تمایلاتی و باخصوص بوتمایل اوغورنده کوریلان غیرت فداکارانه جهتلیله هیچ بر متمدن ملت یوقدر که مغلوب و مقهور اولدقلرینی ایستسون . فقط ینه هیچ بر متمدن ملت یوقدر که فرانسه حکومتک هان هر وقت ملتزمی اولان مداخلات هرزه و کیلانه و هوسات متحکمانه و تضییقات مغرورانیهی دوشنوبده فرانسه پولتیقه سنک مدنیت و انسانیتجه بر ضرورت قطعیه کورنمکسزین خارجه بر خطوه تجاوز ایدهمیه جک صورتده حدودلری ایچنه انحصارینی ایستمسون .

فرانسه قومک کچنده اوغرادیمی فلاکتیه ملل متمدنه نه درجه لرده متأثر ایسه او فلاکتدن طولایی فرانسه پولتیقه سنک تأثیراتنده کوریلان ضعفه دخی اودرجه لرده متشکر اولدیغنی ا کلامق کوچ بر شیمیدر؟ . بر کره دنیایی بر هول ممت هیجاننه اوغراتمش اولان روسیه ایله کائانی حیانتدن بیزار ایدن فرانسه ارباب اداره سنک متفقاً سلاحه صارلدقلری کوریلورسه اوروپاده قرق الی بیک کشی سوقنه مقتدر هیچ بر دولت یوقدر که

اکبر « المانیا فرانسه‌نک روسیه ایله اتفاقندن قورقار و روسیه کبی بر قوه قاهره دینی دشمنلرینه معین بر اتفقندن ایسه کندینه طرفدار اتمکجه چالیشیر؛ و اردلرنده اولان اتفاق ممالک دولت علیه‌نک مقاسمه‌می دکل المان و اسلاو اتحادی اساس اوزرینه اولمق طبیعیدر عثمانلی طوپراغنده دخی اسلاو صایلیبر بر طاقم ایالات وار، بناء علیه بو اتفاق طبیعیه شرق مسأله‌سی اویاند- یرر « دنیله جک اولور ایسه بزویله مقدمه‌سی نتیجه‌سنه مناقض بر طاقم موهوماتی قبول ایدلردن دکلر. اولا پر روسیه فرانسه‌نک روسیه ایله اتفاقندن نیچون احتراز ایتسون پارس معاهده‌سی زماننده فرانسه حکومتی طرفندن پترسبورغه بو یولده وقوع بولان تکلیفلر، یأسک شدتی زمانلرنده هیچ بر عاقلک کندینی اله‌مدینی مجرب اولان و عوامک لساننده دکره دوشن ییلانه صاریلیر مثلیله تعریف اولنان تمنای محال قیلندن اولدیغنی هانکی عاقل واردرکه اکلامسون؟ فرانسه کبی فتن و تفرقه‌نک الکیوک جولان کاهی اولان و حسن اداردجه بر قضاسی قوجه بر مملکت قدر درایته محتاج بولنان بر دولتک تاریاستنده بقا بولمق ایچون اقتضا ایدن مزیات فکریه‌بی حائر اولنلر ایچون روسیه‌نک اتفاقندن خسیر اومه‌جق قدر ساده دلانه حرکتر وقوعی ملحوظمیدر؟

موسیو تیر و اکا خلف اولوبده مسندینی محافظیه مقتدر اوله بیله جک احخاب لیاقت دوشمنزمی که فرانسه حکومتی ایکیوز سنه دنبریدر پولتیقه‌سنی خارجه ایقاع تهدید و انفاذ حکم

بوکا نصل اینانیله بیلیر ؛ المانیا روسیه نك شرحه اولان
 تمنیاتنه معین اولوبده نه استفاده ایده جک؛ فرانسه دیپلوماتلرندن
 — قروپ طوپلری پاریسی آتشره غرق ایلدیکی صروده طراقة
 هول انکیزله اوغرادقلری مرسملک جهتیله -- ممالک عثمانیه یی
 حجتی سندلی جفتلککری ایتمش کبی روسیه یه رشوت معاونت
 یوللو عرض ایتمک پکده اتبعاد اولنماز . پرنس بسمارق اینجون
 دنیاده نه احتیاج تصور اولنه بینیر که دولتک بو اقبالی ،
 پولتیقه سنک بو غلبه مطلقه سی حانده موازنه دولیه نك اجل
 موعودی حکمنده اولان معهود بیوک پترو وصیتنامه سنک
 اجرا آتسه آلت اولمق ایستسون ؟

المانیا روسیه ایله اتفاق ایدوبده نه یایه جق ممالک عثمانیه یی می
 تقسیم ایده جککر ؛ دنیانک دک دقیق غوامضی کشف وادرا کده
 مهارت فوق العاده سی مشهود عالم اولان پرنس بسمارق کبی بر
 عاقل بیلیمزی که بو ملک هر قارش طوپراخی ، اندیغی زمان
 دوکولن قانلرک بر ایکی مثلی ایثار اولمده جقه کیمسه یه ویرلمز .
 بو سوزدن مرادمز او قدر دهشتلی بر اتفاقه منفرداً اقتدار
 مقاومت دعواسنده بولنمق دکدر . دیمک ایسته رزکه او یله بر
 اتفاق وجوده کلیر و خصوصیه فعلیاتنه شرقدن باشلامق
 ایسترسه نتیجه تشبث وقتیه پترونک توصیه ایسدیکی و بیوک
 ناپولیونک اجراسنه تشبث ایلدیکی مقاسمه عالم غرضنه وارد جغنی
 اوروپا ادراک ایتمزی ادراک ایسدیکی حالده کافه امک حیاتنه
 تعلق ایدن بوبله بر مسأله ده سیرجی قالمق احتمالی واره یدر ؟

— پروسیا پولتیقه سی —

موسیو کودهك المانیا ایمر اظورنی طرفین استانبوله سفیر
تعیین اولنسی کنسینک حیثیت ذاتیه و پرنس بسمارق ایله
اولان الفت محرمانه سی جهت لریله اوروپاده خفایای عالمک کشفی
ایچون اتعاب افکار ایدن پولتیقه مراقیلری نزدنده بر چوق
خیالات و احتمالاتک وجودینی ایجاب ایدرک غزته لر بوبابده نیجه
فرضیات ایله طولتمده و هله کچنکی ضربه نك هنوز تأثیری
التدن قورتیله میان فرانسرلر المانیانک هر حرکتیه آسایش
عمومی به بر خیانت نظریله باقمق ویا باقدرمق ایستدکلری جهتیه
بو وقعینی بسمارقک فتن نائم دن معدود اولان شرق مسأله سنی
ایقازیه چالیشدیغنه دلیل طوتمقدددرلر

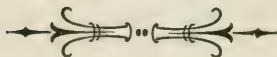
فقط پولتیقه نك عمومی نظر تدقیق اوکنه التدیغی صورته
بودرلو استدلاللرک همان بتون بتون لغویاتدن معدود اولدیغنی
ا کلامق کرامته احتیاج کوسترمز .

پرنس بسمارق شرق مسأله سنی نصل تازه لیه جک ؟ ممالک
عثمانیه ده هیج بر قوم وارمیدر که مذهب کبی جنسیت کبی بر
سببله المانیانک تحریکاتنه مساعد کورونسون .

سپکتاتور غزته سندن خلاصه ترجمه ایله ۳۷ نومرونی
نسخه مزه درج ایلدی کمز مقاله ده ایشک محرکنه روسیه پارمنی
قاریشدیغندن بحث اولنیور .

طشرده بولنان بر مأمورك گاه پادشاهانه گاه — حاشا — الهانه
 بر طور ایله بولندیغی یرده ایسترسه صاحب ملک ایسترسه
 « حاشا ثم حاشا » مالک الملک حکمنی آلمسنه الی الابد جواز
 ویروب طورمازلر .

[حدیقه : ۱۹ ثمرین ثانی ۱۲۸۹]

اختیار ایچون مادوننده بولنانلری مجبور بیلیمکده نه لطافت نه فائده تصور اولنه بیلیر ؟

بر ادم آیاقدہ طور دینی ایچون بر مملکت خلقی علی العموم ایاغہ قالمغله کندی اوزرندن قیامده طبعی اولان یورغونلقمی کیدر ؟ بر آدم مأمور حضورنده سربستجه عرض حاجته مقتدر اولورسه نفسنی قانونک حکمندن قورتارمغه مقتدرمی اوله بیلیر ؟ بر صاحب استدعا مأمور حضورینه کتمک ایسترسه نیچون قیوسی مسدود بولسون ؟ وقار حکومت نظرلردن اختفا ایله می محافظه اولنور ؟ بر بیچاره اجرای عدالته کفالت ایدنله عرض حاجت ایتک مجبوریتنده بولنورسه نیچون الک اول ایاقلرینه قبانسون ؟ انسان مأمور اولمغله سامعه سی دیز قباقلرندن اشاعی اینکمکی لازم کلیر ! دولتک امور داخلیه ومواد عدلیه واجراآت ادارهیه دائر نه قدر نظامی وار ایسه مرکز لرده جمهه سی موجوددر . بر کره مطالعه لرینه تنزل اولنسه ده باقلسه که ایچلرنده مأمور کچرکن عمومی سلام طور مقله ، مأموری عمومی قهر وتکدیر ایله قولانمق وراست کلنه اتک آیاق اوپدیرمک کبی شیلرله مکلف ایدر بر فقره وارمیدر ؟

براز انتباه اولونسونکه مظلومک دادینی آله جق آخترده بر دیوان عدالت ودنیاده بر مرکز سلطنت وارددر . البته

دولت لالا ویا مکتب خواجہ سی اہلمدینی ایچون کیمسہ یہ
اوپورمنی قالتمنی اسباب وقاری معاملہ انسانیتی اوکرتمکله
مکلف دکدر .

فقط عجباً شو یوقاریدہ حاللرندن بحث اولسان مأمورلرمن
دنیاہدہ ہیچ بر وقت منصفانہ محاسبہ نفسہ واخذ عبرتہ لزوم
کورمزلمی ؟ کندیلرینی صاحب مصلحت وصاحب مصلحتی
مأموریرینہ قویسہلردہ انلرہ ایتدکاری معاملہینی انلردن
کورسہلر ممنوننی قالیرلر ؟

واقعا بو طاقم آمرلرینک حضورینہ کیردکجه اختیار ایتدکاری
اوضاعہ باقیلیرسہ دیوان کبرایہ دخول ایچون اقتضا ایدن آداب
عبودیتہ بو عالمده ملکہ حاصل ایتمکله اوغراشیورلر ظن اولنورہ
لکن برکرده دوشونسہلر کہ بوذلتلر ایچلرندن برینسک ہیچ
بروقت ترقیسنہ ویاخود تدنیدن خلاصنہ سبب اولمشمیدر ؟
اکا برلہ اولان معاملاتندہ آداب صحیحہ دائرہ سندنہ قلانلردن
بری مثلاً بر ناظرک حضورینہ کیردیکی زمان بر قاچ کرہ
یوزینی یرلرہ سورمکدن ایسہ اتکنہ طوغری وارہرق
احترامکارانہ بر سلام ایلہ اکتفا ایتدیکی ایچون معاتب ویاخود
منفور اولمشمیدر ؟

اکابرک حسن قبولنہ بدل مظهر استثنالی اولہ جق درجہ
لردہ تبصیبی ارتکاب ایتمکده واولیہ بر مذلتی کندینہ قارشو

ويا باقیشندن تزویرینه ادبمنز لکنه استدلال ایدیله رک حتمی غائب ایتمک مقرر در .

شمدی بر حکومت قوناغی تصور اولسون که قپوسنک اوکنی سالاغلی سالاغمنز بر طاقم ضبطیه لر احاطه ایتمش . قوناغک ایچنده رأس مأموری اغضاب ایتماک قور قوسیه کیمسه نک سسی دوداغندن آریله میور . اوطه لری صفه لری بر بهت بر دهشت بوریمش هرکس پاشا ویا بک ویا افندی ویا اغانک نظری دیواردن خارجه کچرده بی کورر . قور قوسیه قیامنده قعودنده نمازدن زیاده ارکانه رعایت ایدیور .

برده مثلاً پدربنک خانه سندن چیه رق زو جنک قپوسنه کیرمش و عمر نده یالکنز ایام مسعوده ده بر قاچ کرد اقرباسنک زیارتندن باشقه بریره کتماش حسب القدر یکر می باشنه وارمدن طول قالمش بر والده کوز اوکنه آلنسون اوپله بر مخدره قوجاغنده اولان صاحی بتمک یتیمک محافظه حقوقی کبی بر بر ایش ایچون عدالت حکومته مراجعت مجبوریتندء بولنور و مأمور قپوسنه کلیر اوطه جیلرک تشریفاتندن وضبطیه لرک بیک درلو تضییقاتندن قورتیه رق قانونه بر مثال مشخص اولمق لازم کلن قائم مقام ویا متصرفک ابومسلم دیوانندن نشان اولان حضورینه کیرنجبه حالنت سؤالنه منتظر ایکن یکی باطلا مش ییلدیرم کبی آتشر دهشتلر ایچنده بر صدا ایشیدر سه کولکنده اطمینانی قالیر ؟ لسانی عرض حاله می قادر اولور ؟

کلدی که بر وزیر بنیش ایتدیکی وقت یاننده بر قاج بیك آتلی بولمازسه وظیفه سزلیکی نهایت درجه به کتورمش ظن ایدیلردی .

خلقه حکومتک دهشتنی القا ایچون بر مأمور یکی کیردیکی مملکتده سواقلردن بشر اوز بیچاره طوپولایوب کینی آصمق وکینک بوینی اوردیرمق عادت معروفه دن اولمشدی .

واقعاتنظیات، مأمورلره عائد وقارک بومسخره لک جهتلرینه نهایت ویرمش وهله استانبولده بوافراط بیانغی تفریطه انتقال ایدهرک اجرایی قابل اولمیان مطالب ایچون دخی هر کسه بذل مواعید ایتک عادت حکمنه کیرمش ایسه ده طشره لرحه حالا جبروت و عظامت وقار و مکانت یرینه قیام ایتمکدن حالی دکلدر .

بر قضاده قائم مقام سواقده کزر کن اطرافنده بولنان آدمیر ایکی الی قانده اولسه قیام ایدر سلامه طورر . چونکه مأمورلریمزک یاریسی خلقدن بویله بر تذلل کورمز لر ایسه شان حکومته خلل کلش ظن ایدر لر . کندیلری ایاقده ایکن اوطوران بر آدمی ولو کوترم اولسون حبسه کوندر لر اصحاب مصالح حکومت قوناغنه صلوات ایله کیرر چونکه اکثر یرلرده جبه سنک طوپولانشی ویا اللرینک قاوشدیریشی مأمور افدیلمزک تشریفات مخصوصه سنه مطابق کلیان آدم حقنک احقاقنه بدل بر طاقم تحقیرلره اوغرامق و بلکه یوریشندن

— وقار مأمورین —

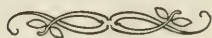
بومعلوم بر شیدر که قانونک مرعیت ومطاعتته ومملکتک
اسایش وآدابنه کافل اولق جهتیله اوضاع واطوارنده دائماً
مقامنک حیثیت و رسمیتنی محافظه ایتک لازم کلیر .

مثلاً افراده کوره کوندزین یالکمز بر طوین بر کوملکله
سوقاقده کزمنک عیب اولدینی کبی مأموره کوره دخی مقام
رسمیده اوزانوب یاتمی ویا هزل ومزاح ایله وقت کچورمنک
خفتدر . فقط بووقار برپدرک تمکینی درجه سنده طوتلملیدر .
یوقسه مأمور یاننه کیرن آدمی مرجع حاجات آرارکن کنسینی
اعزندن آتس پوسکوریجی بر جلاده تصادف ایتش ظن
ایتدیره جنک قدر هول ودهشت ایچنده بر اقق جریان عدالته
مانعیتجه حیثیت رسمیه بی محافظه ایتمکدن بیک قات شنیدر .

تأسف اولنه جنق شیلردندر که دولت علیه نک دور اعتلاسی
ختام بولدقدنصکره دولت علیه ده مأمورلر ایچون اقتضا ایدن
وقارک حد معروفی همان بتون بتون اونوتیهلر ق ایری قاووق
بول جبه اوزون صقال قوللانمق وصورته معیدی به ثانی
اوله جنق یتش یاشنده بر قاقوان اختیار کلینک قیز کبی مجوهرلر
صرمه لر کوشلر اطلسلر ایچنده مستغرق اولق ضبط وربط
اسبابندن عد اولنور اولدی . کیت کیده ایش بر درجه به

صد حیف که تنظیماته کلنجه یه قدر ملکک هر طرفنده
 ناحق یره دوکیان قانلر و محاربات بحریه مزده حوق و غرق
 اولان جانلر اکثر ممالکمز کبی بورالردن دخی انسانی
 و خصوصیه غیرت و ادراکی نهایت درجده آزالتدیغی ایچون
 اوشوکت و عظمت شمدی برعجز و مسکنته منقلب اولمشدرکه
 تفصیل اولنسه کوکللری خون ایدر ....

[عبرت : ۲۸. تشرین ثانی ۱۲۸۸]

طاغده خجراده تحجر وهواده درياده تامل ايتمش کي کورينور .
کوياکه او شفقلر شمشير همترينک افاکير اولان شمعشعه
نظر رباستدن يادکار اولمشدر .

کوياکه اوسر وسيمينر نائل اولدقلى مظفريتده مسلك
اهتدالى اولان نورانى منهاج توقيفدن نشان قالمشدر .

حيف که بودرياي لطافتك اطرافنده بولنان اوچ قصبه ايله
برقاج كويك شمديكي حالى قدرت خالقه عجز بشرك نسبتى
كوسترمك ايجون يالمش كيدر .

فقر و ضرورت واضطراب ومذات عمر كوينك و بلكه هر
اوينك طوبراق ديوارلرنده و چورك تحتهلرنده يكي مزارلره
واسكى تابوتلره ياقيشه جق قدر هائل وسيايه مائل بر كيرلى رنك
ايله تصوير اولنش كورينور . كوياکه آثار مدنيت اسكى رونق
واقبالك فناسنه تحسرله ماتم اثوابنه بورنمشدر .

حالبوكه تاريخلردن اكلاشلد يغنه كوره وقتيله اورالى
روم ايلنك فتحنه كفايت ايدجك قدر دهشتلى اردولر بسلمش
عصر لرجه اوروپانك قواي موجوده سنى لرزان ايدن عثمانلى
دونماسنك اك بيوك فرقه لرني تجهيز ايلش ، سحرالرنده شمديكي
قصبه لردن بيوك كويلر ساحلرلرنده شمديكي شهرلرن بيوك
قصبه لر وار ايلش ، شهرلرنده قرق اللى صنعت بولنورمش ،
سحرالرنده زراعتدن محروم قرق اللى آرشون ير بولنماز
ايلش .

برویه اللی یشیللی مهتاب آقارمش کبی حاصل اولان تماشالر داماد ابراهیم پاشا چراغانلرینه خنده زنان اولور .

اقشاملرینک بولطافتی صباچلرینک روحانیتته نسبت اولنسه اره لرنده — اویقوسزلقدن جمالی رنک ملال بوریمش و جامه خواب یرینه سیه کیسولرینه بورنمشده هنوز اویقویه وارمش براسمر کوزلیله صرمه صاچلرینی بویندک اوستنه طاغتمش و غایت خفیف بر سحاب ایله مستور اولان نور سحر کبی کوکسینی بر اینجه تل کوملکله ستر ایتمشده هنوز مائی کوزلرینی اویقودن آچمش صاف چهره لی بر دلبر قدر — فرق بولنور .

ایله صباح که استیلا ایتدیکی یرلرک نره سنه نظر حکیم ایله باقلسه طاغلری طاشلری قضره لری ذره لری برلسان حال اولمش صانع قدرتک الطاف عظمت و اعجاز کالنه حمد و ثناده کورینور . براق هوالی کیجه لری واردرکه مهتابی کونشدن فرق اولنماز . بیاغی انواری شمعلک ضیاسنی کورونمز بر حاله کتیرر . خفیف سیسلی کونلری واردرکه ایک اون دردنجی کیجه سنی آ کدیرر . عادتا کونشک عکسی دکزده سر و سیمین حاصل ایدر .

موقعک بدایعی یالکز مشهوداتنه منحصر دکل ، بر کرده تاریخنی تصور اولنورسه بر ایکی صال ایله اناتولیدن قارشویه کچن و اورویا اوزرنده کی بونجه موفقیتلر مزک فاتحه ظهوری اولان اوقرق اللی عثمانلی قهرمانی خاطره کلیر . اقبال ملنک یاد عظمتی

طبقات و طبقاتده بالطبع آینه‌لکه استعداد حاصل ایلدیکندن
سطح مادن اوج هوایه قدر دائماً تغییرده دائماً تلونده برنور
عالی حاصل اولورکه تصویرینه دکل تصویرینه بیله امکان
یوقدر .

زمان اولورکه دریایه بر بلوطک لونی عکس ایدر . بر ماهر
رسام طاتلی صاری اوزرینه موج موج پارلاق پنبه چهره‌لی
معشوقه‌سنک یناقلرینی تصویر اتمک استسه بر آینه بلور
اوزرینه شبابک طراوتی و حسنک نورانیتیه ممتزج بر طاقم آتشین
الوان ازمش اولسه ینه بوانعطافک لطافتته یا مشابه اوله بیلیر
یا اوله ماز .

غروبدن صکره گاه اولور هوا ینه او حالده را کد قالیر
مهتابه‌ده تصادف اولنماز نظرلر خواب سحری کبی لطیفه و روح
آور بر ظلمت سکوته طالار وجودلر جامه خواب نوبهاری کبی
خفیف و جان پرور بر ستره آرام ایچنه دوشر .

گاه اولور هوا را کد قالمغله برابر آیک بدر اولدینی زمانلره
تصادف اولنور سر و سیمینه باقلسه صانیلیرکه شعله‌دن مخلوق
بر پری دریایه کیرمش نازان نازان شناورلک ایدیور . او
شناورلک ایتدکجه وجودندن کلدیکی یرلره طوغری نور آقوب
کیدییور .

گاه اولورکه روزکارلردن بری غلبه ایتکله برابر مهتابه‌ده
تصاف اولنماز . عمان ظلام ایچنده نظرلر نهران اوله رق سیر
وسفر ایدن کیلرک صاغندکی صولنده کی قنديللردن اوتیه

بر براق آینه فرش ایدلمش دینله بیلیر . پویراز کذرکاهی اولان
یرلرک بعض کره اوتنه سنه برینه لدوس طوقنور یولار آچارکه
سر وسیمیندن فرق اولماز . لدوس اوغراغی اولان طرفلرک
بعض وقت اوتنه سندن بریسندن پویراز کچر شکلر حاصل ایدرکه
هواده برابر بهاری پاره لنه رک دکزه دوکلیش قیاس ایدیلیر .

خورشید منور عظمت وسلطنتیله آفاقه جوامر فشان
اوله رق افقک منتهاسنه کلنجه آتیش پاموق شکنده اطراف
مغربی طولاشان اوفق اوفق بلوطلرک حاصل ایتدیکی نوره
غرق اولمش رنکلر نه قوس قزحده نه رنکین الماسده نه ازهار
بهاریده نه مرغان هنیدیه کورولمک احتمالی واردر .

بر طرفی غایت آچیق بنفشه وبر طرفی غایت قویو علو
رنکنه غرق اولمش ویاخود بر جهتی آتیشین آلدن باشلایه رق
وطبقه طبقه پنبه ، ترنجی وقاوون ایچی رنکلرینک قرق الی
درجه قویولغندن آچیق لغه و آچیق لغندن قویولغنه انتقال ایدرک
نهایت قناریه صاریسندده قرار ویرمش ویاخود دنیاده نه قدر
پارلاق رنک وارسه آچیق لده قویولده قابل اولدق لری درجاتک
هیچ بری خارجه قالماق اوزره عموهنی جمع ایتمش بیک درلو
ملون بلوطلر دقیقه دقیقه رنکلرینی برلطاقندن بر بدیعه به تحویل
ایدرک آهسته آهسته افاتی سیر ایتمه که باشلار لر بر صورتده که
یالکز دکزده دکل طاغلرده بیله شکلیله لونیه عکس لری مشاهده
اولنور . بو عکس لر ایسه دائما بر برینه انعطاف ایدرک غالباً بادشمال
ایله باد جنوبک خفت و غلظتجه اولان تفاوتی دخی هواده

— کلیولی —

تختگاه سلطنتک آق دکنزه قارشو اغیاره سد اولنمش بر باب
آهنینی دینلمکه شایان اولان قلعه سلطانیه بوغازندن کیریلیر وبر
ساعت قدر دهها بری کلنیرسه قدرتدن نمونه لطافت اولمق ایچون
یاپیش برحوض بهشتی کوریلور .

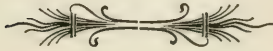
انسان بر قاچ کون او دریای صفانک کنارنده تماشای طبیعت
ایتملیرکه خزینه بدایعنک ابداننده فیاض قدرتک نه کریم اولدیغنه
ذهنده بر مطالعه حاصل ایده بیلسون .

اکثر کونلرده — وقتاکه اقسام تقرب ایدر . باد شمال ایله
هوای جنوبی بر برینک آغوش وفاسندن قویارق هر بری
دنیاک بر کوشه سنه اتمش وعالمک اک غریبانه بردمی اولان زمان
غروب ایله مملکتک اک عاشقانه بر سیرانکاهی اولان او زمین
بیمالی موعده وصال ایش ایکی نازنین کبی معانقه یه باشلارلر .
او قدر آهسته حرکت ایدرلرکه تنفسلری بر برینک کل جمالنی
صولدیرر . وصدای پالری اغیاره افشای راز ایدر اندیشه سنده درلر
ظن اولنور .

باد شماله جلوه گاه اولان صولرک امواجی او قدر کوچیلور
وشمسک ضیاسی او قدر پاره پاره طاغیلیرکه او زمینه التون پول
ایشلمه لی برمائی اطلس سرلمش کبی کورینور . هوای جنوبک
کزندیکی صولر او قدر صفوت او قدر لطافت کسب ایدرکه زمینه

قورشونہ دیزمک یوللو تداییر حکیمانہ ہیچ خاطریکہ کلدیمی ؟
 ما کیاول — مرادک عالمک ، عالم ترقی اولدیغنی کوسترمک
 ایسه ایشته اکلادق . آرتق چکیل اورادن سننده بکا کولکە
 ایتمکە باشلادک !

[دیوژن : ۲ اغستوس سنہ ۱۲۸۸]

ما کي اول — براقوب قاجمقدن بشقه چاره يوق .
 ديوژن — تأسف ايمه آنکده چارده سنی بولديلر .
 ما کي اول — نه ايمش باقلم .

ديوژن -- هانيسا بر چالغی واردر . دولابنی چو بردجک
 اوستنده شکلی رنکی بر برينه بکزه من بر طاقم رسملر لاینقطع
 اوتنه يه برويه قوشار طورر بيلمم سنک وقتکده ايجاد
 اولمش میدی ؟

ما کي اول — چوجقلغمده بويله بر شی کورمشم کي کليور
 ديوژن -- کوردکده هيچ عبرت آلمدکی ؟ او رسملرک
 حالته ظاهرده بر نظيره يپارسک ، چالا صيرم بر گوشه قامجه
 اويونی چيقاررسک اولور کيدر .

ما کي اول — سکا کوره بلدک اولور کيدر . فقط بن يابه مام
 صکره آدمه دلی درلر . چونکه اويله اويونلر ، اويونجقلرله
 اکلنمک چوجقلره مخصوصدر .

ديوژن — قوجه ديپلومات ! بن شورايه اکلنمک کلدم .
 سن سوزلريمی جده حمل ايدييورسک ده ديوژنی الزام
 ايتدم ظن ايدييورسک ازيله می مادامکه مرادک بحث ايتمک
 ايمش هايدی باقلم شو سوالمده بر جواب وير : پرنس بسمارق
 کي المانيانک اتحاديني بهانه ايدوبده فرانسه نک ايکی ايالتنی کندی
 مليترينک دائره اتحادندن آيرمق وياخود موسيو تير کي
 فرانسه ده نه قدر جمهورجی وارسه جمهورک بقاسی نامنه

ما کياول — باق بن اويله جلا دسنر ، زندانسنر ، پاپاسنر ،
مفتريسنر ، محاکمه يه جسارتسنر بر ايش کورمکه مقتدر دگلم .

ديوژن — شکر ايت که مقتدر اولاندر پيدا اولغه باشلادی

ما کياول — ای نه ياپيله بيليرمش باقهلم ؟

ديوژن — آلويرشلی بر آدم بولورسک طبيبانه و حکيمانه
عمليات ايله حريفه پهلوان ياقيسى خاصيتی ويرسک اوغراشدیغک
آدمک بر طرفنه يابشديرسک اولور کيدر والسلام

ما کياول — سويلديککیزی اکلار کي اوليورم . . . . .

لککن . . . . عملياتک قوقوسی ميدانه چيقارده بکا طوقنورسه . . .

ديوژن — اوت او مخاظره وار . فقط هر زمان سيغورطه

ايله ايش کورلمزیا . بر آز وقت شاقوللر ، شاقوللرسک نهايت

سرمستانه بر جسارت ايدرسک نتیجه سندن چيقارسه بختکه

ما کياول — بنده کز او قدر قان حرارتيله ايش کورمک

طرفداري دگلم ايجاد اولنان قاعده بومقوله شيلر ايسه هيچ

اهميتی يوق .

ديوژن — بونی بکنمک اويله می طور سکا بر شی دها

صوره يم مثلا سنی الندن کليه جک بر خدمته تعيين ايتسه لر

نه يپارسک ؟

ما کياول — خدمتمک وظيفه سنی ، اجراسی المدن کله جک بر

يوله تحویل ايتمکه چالیشيرم

ديوژن — اويمازسه ؟

ديوژن — پك اعلا هم ديكله همده سويله ، مثلا سن بر آدمي باشكدن دفع ايتك استسهك نه ياپارسك ؟

ما كي اول — بولنديغم يرده جلاد يوقمي زندان يوقمي پاپاس يوقمي مفتري يوقمي برندن برينك انه ويريرم چيقار كيدر

ديوژن — هرير ايتاليا ملكي ، هر وقت «بورجيا» زماني دكل او قدر بجركلي آدمده بوله مازسهك الندن نه كلير ؟

ما كي اول — هيچ بر چاره قالمديسه محكمه ده مي يوق ؟ البته باشنه بر مسأله چيقارر حريفي بوصولته اتهام ايدر .

ديوژن — بن ديمز ميدم كه دنيا ده عاقل كچينا نلرك هپسي دلير ! سن ، سياست شيطانلقلرنده علامه كچنوركن حالا آني بيلميورسك كه ظلمه يه لازم اولان كندى حقلرني بيله محاكمه يه جسارت ايتامكدر . اجراي غرضه عدالتى واسطه ايتمهكلز . صكره او واسطه يي انسانك كندى علمبنده ده استعمال ايدرلر .

ما كي اول — آفرين ديوژن ! سن حقيقه افلاطوندن بيوك بر حكيم ايمشك ، كتابمك بويله بر قاعده صحیحهدن محروم قالدیغنه نه قدر متأسف ايسهم سندن شو لقردي يي او كرنديكمه او قدر متشكرم .

ديوژن — خوشكيزه مي كيتدى پك اعلا . فقط سؤاله جواب ويرمدك

— جهنده بر محاوره —

دیوژن — قوجه ما کیاول ! نهده کبارانه قورلمش او طور-
ییسورسک ! یوقسه زبانیله ده ظلم اوستادیمی اولدک ؟
ما کیاول — بیچاره دیوژن کتایمک آجیسی حالا یورکنندن
چیقمامش ! بیلیمورمیسک عیبا بن او کتایمده ظالمیره حصول
مرام ایچون واسطه می کوسترمک ایستدم یوقسه مرادم اسباب
ظلمی کوستروبدنه خلق متبه ایتمکی ایندی ؟
دیوژن — دوشندیکک شیئه باق ! کتایمک دنیاده
حکمی قالدیمی که یورکده آجیسی طورسون ؟ بینورمیسک که
سن بورایه کلدکدن صکره دنیاده نه ما کیاولر پیدا اولدی ،
نه قاعده لر چیقدی ، ایجادینه موفق اولدیغک فن محترم نه قدر
ایلرولدی .
ما کیاول — عجایب بنم کتایمده اولمیان قاعده لرمی ایجاد
اولندی ؟

شونلردن بر آز ایضاحات ویررمیسکز ؟
دیوژن — اکلنمزسهک قونوشلم
ما کیاول — اکلنمک نه در ؟ صنملردن سکونت ، جاسو-
سلردن قولاق استعاره ایدر ده اویله دیکلرم .

چکجه سنده حوایج ضروریه سنی اداره ایدجک مقدار دن
زیاده و بلکه او قدر پاره بولنه بیلیمک و هان هیج کیمسه یه
جدندن — تعمیر احتیاجندن وارسته — بر کارگیر خانه قالدق
احتمالی یوقدر .

ای اخوان وطن نیجه بر بو ظلام غفلت ، . . . . . نیجه
بر بو خواب تنپرستانه ، . . . . . ادرا کدیمی قالدق ، بزده بر
فن او کرمکه چالیشه لم . . . . . الایمز طوتمزمی اولدی ، بزده یکی
بر شی یاهلم ده میدانه چیقارده لم .

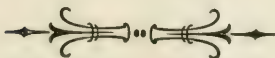
عبرتک اوچ نومرلی نسخه سنده دخی دینلمشدی .
آیتله ، حکمتله ، اجماع ایله ، روایتله ، تجربه ایله ، عبرتله ،
میندر که انسان ایچون هر نه حاصل اولورسه سعی ایله اولور .
انسان هر نه یه واصل اولورسه سعی ایله اولور .

ابدال مساعده قصور ایتمه که اولمش
وابسته بو عالمده سکونک حرکاته

موتایاقیشور و ارایسه راحت دوشکنده
اقدام و تحمل کرک ارباب حیاته

[عبرت : ۱۴ تشرین اول ۱۲۸۸]

حالاتك تغييرينه بر چوق اسبابك احضارينه توقف ايدرسده اساساً معرفت وسعيده اولان نقصانمرك اصلاحنه بر چاره بولمق هر ايشه مقدمدر .

بزده مهدين حده وارنجيه قدر علمي ولو چينده اولسون طلب ايتمك حقنده اولان اوامر بتون بتون اونوتلمش . انسان بر آز الفبا او قودي و برارزه «اماترين» نك اعلاى كبي عبثيات ايله اوغراشديمي تحصيلنى تمكميل ايتمش ظن اولنيور . هر نه ايشه كيره جكسه سلمه السلام ابتدا ايدنيور .

الذن كان سعيي فعلاه كثيردكدنصكره ميسر اولان كسب ايله اكتفا ديمك اولان قناعت بشقه معنايه حمل اولنمش بر خرقه ايله بر لقمه نصيب اولديمي بر كنزلايفنايه مالكيث ذهابي حاصل اوله رق تنپورولك بيغوله سنده يان كلوب ذوقه باقق ثواب حكمنده طوتيليور .

هر درلو اقبال و منالك بقاسنه غروردن تحذير ايجون نظرگاه عبرته وضع اولنان فناى عالم بتون بتون خلاف مقصد بر طاقم فكلرلر توليدينه مدار ايدلمش . انسان بر كره اوله جكنى بيلديمي اولنجه يه قدر كندينك واندن صكره اولادينك نصل يشايه جغنى هيچ دوشنمك لازم گلز اعتقادنده بولنييور . قرمزى يمى ويا تك يلكنلى چرنيق يامق اعتقادات حكمنى بولمش ، برپوتين اعمال ايلكه ويا بروپور پيدا ايتمكه چالشمقندن الحادى موجب اوله جق حاللر قدر توق ايدنييور .

خلقده بو فكلرلر موجود ايكن همان هيچ كيمسه نك

تمایلات سیئه بیاغی ایلروده عقلایی بر فترت عظمی وقوعندن اندیشهیه دوشورمکدهدر . مع مافیہ یالکیز معرفت و وسائط ثروتنده دمبدم مشهور اولان ککلات و ترقی ، عدالت و اخلاقجه بالاده بحث اولنان نقصانلرک پک چوق تأثیراتی ستر ایدیور . یازدهکی اکمل تشریعات اولان احکام فقہیه حکومتک اساس ترکیبدر . یازدهکی نجات عمومه عائد بر وصف اولدیغی ایچون هیچ کیمسهده بر امتیاز مادی حاصل ایتامش و الی ماشالله تعالی هیچ بر وقت حاصلی ایتیمهچکدر . یازدهکی تفاوت استفادہیی موجب اولان وسائط ذاتاًمنع اولنش و بوممنوعیتک تأثیری قرنا بعد قرن هرکسه توارث ایدن ملکات فیکریه ایله کوکلره یرلشمشدر . یازدهکی اخلاق اکثریت ارسنده بوزولمق دکل حالا لایقیه نشو و نما دخی بولمامشدر . بونکله برابر برده ترقی پرورلک التزام اولنورسه عجیبا مدیتمنز نه حاله کلیر .

اوت شويله بر قاچ سنه ایچنده استانبولی لوندره ویا روم ایلی بی فرانسه حالنه کتیرمک ممکن اولدیغنی بزده بیلیرز . فقط مادامکه اورویا بو حاله طوپو اینکی عصر ایچنده گلش و مادامکه اسباب ترقیجه موجود اولمش بز او و سائطی حاضر بوله جغز ایش اطرافلی طوتلدیغنی حالده هیچ اولمازسه ایکی عصر ایچنده اولسون بزده اک متمدن مملکتلردن صایله جق بر حاله کله ییله . جکمزده هیچ اشتباه وارمیدر ، ایکی عصر ایسه حیات جمعیه نسبة لمحہ بصر حکمنده قالمازی .

بو مقصده وصول ایسه بر چوق موانعک دفعنه و بر چوق

نوبتندن کیری براقماق ایچون اک بیوک اصحاب حیثیتک بر اشارتله فیطونلرینی طوردیرمق و کیجهلری بر قاچ سرخوش مجادله سی باصدر دقدنصکرده صاحبلر دقدر خانه لرك دکانلرك قیوسی قیالی و پنجه لری محفوظ اولوب اولدیغنی کوزتمک کبی عدالت و اسایش خدمتلرندن عبارت . . . خلقک ایسه او قدر مکنتله برابر خزینه لره مالک اولان اک بیوک اصحاب ثروتی سکسان یاشنده اولدیغنی حالدله مغازده سنه کیدر اقشاملره قدر ایلقلی خدمتکار کبی ایشیله اشتغال ایدر .

دائماً سعی و علم جهتلرینه مصروف اولان فکر حقیقت قوتیله او یله برجهان رفاهیت پیدا ایتمشلرکه بیک درلو مبالغات ایله محاط اولان ایران خیالات شاعرانه سنک هند و چینده تصویر ایتدیکی جوهرین قلعه لر زرین سرایلر رنگین کلاستانلر ، یاننده هیچ حکمنده قالیر .

واقعا مدنیت اورالرده دخی بتون بتون نقایصدن بری دکدر هله بر طاقم یرلرده اصلتک حائر اولدیغنی امتیازات مادیه و بعض طرفلرده قونسولیده او یونلری کبی خبائشک ایجاب ایتدیکی تفاوت استفاده و خصوصیه قواعد تشریعه بر طاقم عادات عمیقهنک احکام عقله ترجیح اولنیشندن حصوله کلن سیات کلیه جهتلریله برچوق مظالم وقوعه کلکده و برچوق آدم آچ قالمقده در . و الهیاتده طبیعت فکرینک و سیاسیاتده او فکر نتایجندن اولان منفعت اکثریت و مقتضیات حکومت کبی موهوماتک تأثیریه اخلاق سیاسیه و تربیه عمومیه جه کوریلن

کورن وجودينک قوتنه و قاننک صفوتنه نظراً بشقه بر نوعدن
 طوغمش و ياخود بشقه بر عالمده پرورده اولمش اولسنه ذاهب
 اولور . حيوان تربيه ايديورلر که مثلا بر اوکوز بيک ايکيوز
 اوقه بر قوچ اوچيوز قيه کليور . آغاجلرک قوه نابته سنی تزويد
 ايديورلر ، قارپوز قدر آرمود حاصل اوليور . طوبراغک
 قوه انباتنه فيض ويريورلر صاحدقلری تخم بره الی
 درجه سنده ثمره کتيريور . صحرازننده زراع تربيه سی کورماش
 بر قاريش ير و طاغلرنده استاد الی طوقماش بر کوچک آغاج
 بولماز . هيچ بر ملکک هيچ بر طرفنده آيقلانمغه محتاج بر
 کول ، کورپرسز بر نهر ، انتظامسنز بويول ، شمندوفرسنز
 بر شهر ، ليمانسنز بر ساحل ، ريختمسز بر ليمان کوريله مز .
 ليمانلرک اکثریده تيمورلره غرق اولمش درجه ده مستحکم
 بولنور .

او اصحاب همت ترقی نامنده بر طريق فلاحه کيرمشلر
 بوسايه ده کوندزلری بر عيد سعادت کيجهلری بر شهر آيين
 مسرت اولمش لذت عمردن صحیحاً استفاده ايديورلر .

غریبی شوراسيدر که او قدر سطوتلی بر حکومتک يالکوز
 اسایش خلقی محافظه يه مأمور اولان ضبطهلرندن بشقه اورته ده
 بر اثری کورلمز . وکلا یاری عمرینی صحراالرده کچيرر بيکده بر
 ایش دوائر حکومته دوشمز .

ضبطيه لرک کاری ایسه کوندزلری عمرهلرک چارشماسنه
 نظارت ايدرک مثلا احاد ناسدن برينک بنديکی کيرا عمر به سنی

بر مناره شکنی باغدار . کیجه لری غازلره ، مهتابلره مستغرق اولان ستونلری عمود صبحی آندیرر . نور نظر باغچه نك بر باشندن بر باشنه بیتاب اوله رق یتشیر . اوله بر باغچه که ریاض خلدی تماشاویه مقتدر اولان بر آدم بودار محنت ایچنده اندن مکمل بر تقلیدینی یامغه مقتدر اوله بیللمسی مشکو کدر .

حکومتلرینک سطوتنی کورمک ایچون بر کره نهر کنارینه اینلمک و یاخود شهرک اسکی قلعه سنه کیرمک کافیدر . زرهللی سفینه لر کوریلورکه تیموردن دوکلیش بر بیوک مملکت حکمنده در . یالکز یکی چیتمش و فقط دها منتظمک ظهوریه ترک اولنش او قدر سلاح مشاهده اولنورکه بر یره طوپلامش لر طوانیله دیواریه بولم لریله طوپخانه قدر بر دائره ترتینه کنایت ایش . خلقک مکنتی آکلاشلق ایستیلیرسه یالکز غزته لک اعلان ایتدیکی اعانه دفترلرینی کورمکه بوکا بر علم اجمالی حاصل ایتک قابلدر .

بر طول قادین ایتام مکتبته اوچوز بیک آلتون اهدا ایدیور . قوندره بویاسی پیار بر آدم وصیتنامه سنده فقرایه یکرمی بیک لیرا بر اقییور .

بوسعدت یالکز لوندره و یاخود مجرد انکاترته مخصوص دکل فرانسه نك ، آلمانیا نك ، اسویچره نك ، آمریقانک درجات متفاوته ایله هر طرفنه شاملدر .

ممالک متمدنه دیدیکمز برلرده طبیعت بشر بیاغی طبیعت عالمه حکم ایتمش . چوچق بیودیورلرکه بریاشنده اولنلرینی

کوریلور . و ایچنده مشتری به اشیا کوسترمک ایچون یدی سکنز یوز ارکک و بش آلتی یوز قادین خدمتکار بولنور .

معدنلرندن بحث اولتمق ایستیلیرسه عقل قبول ائیمه جک بر طاقم خیالاته صامقوله آهام اولتمقده احتراز اولنسه روادر .

گرامت معرفت اورالرده تیموری آلتون کموری کموشه

تحویل ایش او ایکی جوهری بولمق ایچون اعماق زمینه

اینورلر بحر محیطک آلتنده بر اوفق قضا قدر یرلر آچیورلر

ایچنه درت بشیدیک کشینک اسکاننه کافی گوشه لری غازی

سوقاقلی منتظم قصبه لر اطرافنده قره واپورلری ایشلیدیورلر .

آلتون چیقارمق ایچون ابراز ایتدکلری غیرت پاره قزانمق

ایچون اولان همترینک هیج برندن دون دکدر . آوسترالیانک

بر بیوک پارچه سنده همان نه قدر طپراق وارسه اله مشلر یالکنز

اورادن حاصل ایتدکلری آلتون بریره جمع اولننجه — حساب

ایدلش — قز قله سی بیوکلیکنه یقین بر شکل اهرامی وجوده

کلور .

نهر آلتنده منتظم چارشولری هوا یوزنده مکمل

کوپریلری وار .

آینه سرای نامنده بر مسیره لری موجوددر . اوزاقدن

باقیلیرسه انعطاف شعله دن حاصل اولان هوایی مائی بر زمین

اوزرنده جوال اولان علائم سما پارچه لری نظر خیال اوکنه

بر مجف کوه الماس کتورر .

کوندزلری فسقیه لردن فوران ایدن صولر نوردن یاپلش

نہرک کوندہ بر کرہ یوکسلوب بر کرہ آجالسنی موجب اولان جزر و مد ایله دنیانک نہ قدر محصولاتی وار ایسه بورایه دوکیلوب کلیور انسانک نہ قدر معمولاتی وار ایسه بورادن طاغیلوب کیدیور . فابریقه لرینه کیرلسه دهشتدن و جوده توپلر اورپریر ایشلیانلر ماکنه دکل کویا طاغ پارچه سی قدر بر دیو آهین بدنر که اغزندن آتشلر پوسکوردک وهر عضوی حرکت ایتدکجه بشقه بر صدای مدھش پیدا ایدرک کندینی زنجیر حکمنه اسیر ایدن ملک العقلمک کیجه کوندوز بلا توقف انفاذ فرماننه چالیشیر . ایچلرنده آلات طبیعه کوریلور که عبرتک سکزی بیوکلمکنده بر غزته دن بر ساعتده ایکیوز بیک نسخه باصار . وسائط تحریک مشاهده اولنور که اداره سنه مأمور اولان آدم او قوتله اوچ درت او طهلی خانه قدر بر پولاد چکیچی استعمال ایدرک ایستدیکی چلیکدن قلعه طوپلری تیموردن کمی زرھلری دوکر .

بر مطبعه ده اللی بیک عمله استعمال اولندیغی بر بیره فابریقه سنک اون بشیک عربہ بارگیری بولندیغی کورلمشدر . سراپا یالذیزلره مستغرق و سراپلره غبطه رسا اوله جق صورتده عزیزین اوتلرلی واردر که ایچنده اوچبیک آدم یاتار سفره لرندہ درت بیک کشی یمک ییه بیلیر . دکانلری موجود درکه مثلاً ترزی النده اولان بر مغازه ده بزم اسکدار خلقتک یدی یاشندن یتیم یاشنه قدر کافه افرادی کیدیروب قوشاتمغه کافی البسه

و اوروپاده اولان فرقتی بیان ایچون کافی عد اولنه ماز چونکه منبع ثروتمز زراعت اولدیغندن بورالرجه ییلده بر ایکی کره آنجق یرندن اوینایه بیان نقود اورالرده تجارت سائقه سیله بلکه برکون بر یرده طوردماز حتی لوندره ده اوارق نقدیه بی یرینه اعطا ایدر کن صاحبی امضالمق معتاد اولدیغندن کونده سکیز اون کره بر تاجرک صندیغنه کیرمش چیممش کاغدلر پک چوق کوریلور .

دور و حرکتک کثرتی او درجه ده درکه سوقاقلرک هر بری دوری دائمی و جریانی سریع بر کیرداب عظیمه دونمش ، لاینقطع بر طرفندن بر طرفنه انسان اقرار طورر . شهر ایچنده قرق بیکی متجاوز اولان او عربهلرندن بشقه اوتوز بش بیکدن زیاده کرا عربه سی واون بش بیکدن زیاده اومنیبوس واردر . بونکله برابر شهرده اولان تیمور یوللرینک بیوک مرکزنده یومی اون درت ساعت هر ایکی دقیقه ده التمش عربه لی بر واپور حرکت ایدر بو حال ایله دخی ینه شمندوفره ویا اومنیبوسه نمک ایچون نوبت بکلمک و شهرک پک غلبه لک یرنده عربه بوله مامق اره صره هرکسک باشنه کلیر حاللردندر . شهرک ایچنده یر واردرکه اوچ قره واپوری، کوپریرله بر برینک اوزرندن کچر . باغچه واردرکه سیر زمانلری ایچنده الی التمش بیک عربه دور ایدر .

تایمس نهرینک کنارنده اولان محزنلره کیدلسه ده هرکون وقوعه بولان ادخالات و اخراجاته باقلسه آدم دیرکه

کتیرمک نه درجه لرده تعمیق نظر ونه مرتبه لرده اتعاب افکار سایه سنده وجوده گلشدر و بو درلو ایجاد و اصلاح اوغورنده دنیایه رکئلردن صایلمغه لایق قاچ بیک صاحب کمال قاچ سنه لر کیجه لرده او یقوسنی کوندزلرده راحتنی ترک ایتمشدر .

هله مملکتک ثروت و معموریتنی نظرلر احاطه دن و تصورلر تصویردن عاجزدر . یالکز شهر ایچینده موجود اولان و هر بری ملیونلرله التون قیمتند، بولنان اینیة عالیه یان یانه کتیرلسه استانبول قدر بر شاهانه سرای تشکل ایدر .

پازارلرنده اولان جواهر و نفایسه باقلسه دنیانک دفائن طبیعت و خزان ثروتی سراپا یغما ایدلمشده اورایه کتیرلمش ظن اولنور . بانقه لرنده اولان و دائما قنظارلرله طاریله رق دور اولنمقده بولنان التونک کثرتی کورلسه خاطرلره شاید ثقلتمندن جزیره متحسف اولسون کبی واهمه کلیر .

معاملات تجارتک احوالی تحقیق اولنسه برانیت کوریلورکه انسان بر درلو ایناتق ایستمز . شرکتلرک تجارت اولرینک ملیون ملیون التون ویا اوراق نقدیه سی اوچر بشر یوز غروش ایلقلی کاتبلرک امانته مو دوعدر . بر حالده که انلرک طوتدینی دفتردن ماعدا هیچ کیمسه نک النده بانقه لرده محفوظ اولان ثروتی مبین اوفاجق بر کاغد پارچه سی بیله بولنماز .

بر سرعت مشاهده اولنورکه وسائط ثروت بوراده ساعت ایامک عقربنه واوراده یلقواننه باغلیدر دینلسه مبالغه ایدلماش اوله جفغه بالبداهه حکم ایدیلیر . بلکه بوفاده تداولک آسیا

دانشلرہ اصحاب معرفتک مجالس مخصوصہ سنہ کیریلیرسہ او زمان
 حجاب و حیرتدن مرکب بر حال ایله مشاهده اولنورکه بر اغزدن
 چیقان سوزی بر آز زمان ایچنده دنیانک هر طرفنه یایه بیلیمک
 خاصه سنہ مالک اولدینی ایچون جهانی بر مجلس معرفت حاله
 کتیرمکه و فکر انسانه جهان قدر وسعت ویرمکه استعداد
 کوسترمکده اولان طباعت، کندی علمنده بر کدانی دخی پادشاه
 ایدن حریت، کیمسه نی مادوننک مغدوریتنه حصه دار ایتیمکسزین
 هر کسی مافوتنک سعادتنه نائل ایتیمکه قابل کورینان مساوات،
 بر ضعیف چوجغک اللرینی یکرمی پهلوانک بازولری قدر مفید
 ایلیان تقسیم مساعی، اعز مثال عد اولنان التونک فیأتی دائماً
 تزید ایتیمکه برابر یرتیق پاچاوردره قیریق کیمکاره او جوهر
 صاف کبی قیمت ویرمکده اولان اصول ثروت، انسانه قروده
 یوزمکه و عمانده کزیمکه اقتدار ویرن وقطع مسافده کمال سرعتی
 و خدمات شاقده ذوی العقوله بر درجه یه قدر و کالتی جهتیله
 ابنای بشرک مدت حیات و مقدار قدرتی قات قات تزید ایدن
 بخار قوتی، دیلدره، دائماً اطاله اولنه کلمکه مألوف اولان بی ادبلیر
 لسانی قدر دخی اوزامقسنزین شرقدن غربه قدر ابلاغ پیام
 ایتدیرن سیاله برقیه خاصیتی. کیجه لری ایتدیکی خدمته نظراً نیر
 افکارک مهتانی دینلمکه شایان اولان غازک ماهیتی کبی شو مقاله نه
 اجمالاً کوستره بیلدیکمز و بلکه بیکده برینی ایما ایدمدیکمز
 یجه یوز بیک فوائد مدنیتک وجودینه سبب اولان قواعد
 و وسائطدن هر برینی ایجاد ایتک و ترقیجه بولندیغی مرتبه یه

کتابخانه لریته کیرلسه هر لساندن ایکی اوج مایون کتاب و انلری بولمق ایچون همان علامه هر فن وصفنه لایق یوزلرجه حافظ کتب موجود در اصحاب مطالعه ایسه اک خالی وقتده سکنز یوز کشیدن نقصان اولماز و ایچلرنده طقسان یاشنده خواجهلر و اون سکنز یاشنده قزلر بولنور .

هله نمونه خانه دروننده اولان دارالکتب ، هر کیم کیدرسه نه قدر نامعروف بر لساندن اولورسه اولسون مطبوع بر کتاب ایسترسه ویرمکه و موجود دکلسه سرعت ممکنه ایله کتیرتمکه مجبور در . پارلمنتوده بر خزانه الکتتاب وار یالکمز برلورد اکا اوتوز بوقدر بیک جلد کتاب وقف ایتمش !

نه حاجت بر تربیه لی اکلنجه محلنه کیدلیدیکی حالده کیمیا و حکمت طبیعیه یه دائر برطاقم مسائل عمیقته نک بر اهین علنیه سنی کوررکه چینده مشهود اولسه معجزه یه حمل ایدرلر . و یاخود آداب و الهیاتدن خطبه و اشعار ایشیدیلیرکه ایرانده مسموع اولسه کرامت عد ایدنلر بولنور . مثالا اون بش یکرمی غروش صرفیله کیریلن بر تیاتروده لطافتیله برابر تشکل ایتمشده نورلره غرق اولمش بر روح مجردکی الکتریق ضیالری مجسم خیاللر کزینور بر اویونجینک اوضاعنه باقیلیرسه بیان ایتدیکی سوزلرده کی معانی و خیالات انسانک کوزی اوکنده تجسم ایدر .

یاهله بو آثار ایله قناعت اولنمیوبده مشهود اولان کالاتک اسبابی اوکره نلک ایستیلیر و او تحری ایله دارلفنونلره انجمن

مکتبه بودرلو مقدماتی بیلمز چوجق کلدیکی ایچون جدولده
 درسلك و جودی عبث کوریلهرک لغو اولندی « جوائی آلیر .
 اون اون ایکی یاشنده یکر می یکر می بش چوجق بر باغچه یه
 کیدر لر کاه اللرنده بر غزته بولنور او واسطه ایله دنیانک حالندن
 خبردار اولمغه چالیشیر لر . و کاه برر کوشده او طورده رق هوانک
 لطافتی و اشجارک طراوتی مدرکاته بر نظرله تماشا ایدرک بدایع
 طبیعتدن وجدانی تلذذ ایدر لر .

کیلرنده طائفه کوریلور که بوش وقت بولنجه مثلا ریاضیانک
 قوه جاذبه قانونلری کبی ا عمیق مسائلی مطالعه یه اوغراشیر .
 دکا نلرنده یازیجی کوریلور که فرضا المانیا حکما سنک حکمت
 حقوق حقنده اولان فکر لرینی محاکمه یه قالدیشیر .

بر نمونه خانه سی وار . دروننه کیر لسه استاد قدرت
 ذوی الارواح و جماداتی خلق و تزیننه نه قدر صنعت بذل ایتش
 و خیال بشر ایجاد بدایعد ، نه درلو کالات کوستر مشسه جمله سی
 بر یره اجتماع ایتش کبی کورینور .

بر حیوانات باغچه سی وار قفسلرنده بولنان مخلوقات برر برر
 نظردن کچیر لسه سفینه نوح هنوز طوفاندن قورتیلهرق اورا جقدده
 قاره یه واصل اولمشده دروننده هر نه موجود ایسه کنارده
 اوغراش تصورنده بولنیلور .

رصد خانه سنده کی دور یینلر له سمایه باقلسه انسان کندیسنی
 طبیعتک فوقنده بر سائقه ایله عوالم علویه نک سیرینه چقمش
 قیاس ایده بیلیر .

کتم ایتماکه یمین ایتمش « ژوری » هیئت معاونت ایدرکه جمله سی ایکی خصمک دخی جان جگری قومشوسی اقرباسیدر . بونلرک حضورنده طرفینک مدعاسنی ترویج ایچون — فقیرلره بادهوا خدمت ایدر — وکیل و معینلر بولنورکه اکثرینک عندنده مسائل حقوقک کافه سی ملکات راسخه لری سایه سنده علوم متعارفه حکمنه کیرمش . برحقلی دعوائی قزاق اتک طولوسی آلتون قزانغه ترجیح اولنه کلمشدر . محکمه لرده هیچ کیمسه اداینک اخسلرندن معدود اولان بر قاتله بیله « افندی » سوزندن آشغی بر تعبیر ایله خطاب ویا اشارت ایده مز . هیچ کیمسه جبر و شدتی مأموریت وظائفندن ویا اظهار حق و سا — نطندن عد ایلز .

ایشته عدالت بو حالده و هله معرفت آندن زیاده کماله در . هانکی مکتبه کیدیایر سه کیدیلسون ایچنده بولنسان اون اون ایکی یاشنده اطفالی کویا که بیومشده صکره ینه کچولمش کبی عادتایکرمی اوتوز یاشنه کیرمش آدملر قدر هر درلو انتظام و تربیه مألوف بولنور . رشده لر واردرکه شاگردان اوچ درت لسان او قور و علوم آلیه و عالیهدن آلتی بدی اساسلی فن بیلیر . صبیان مکتبلرینه تصادف اولنور که اکثر مداوملری سنأ علی - العموم بدی سکیز یاشندن زیاده دکل ایکن تعلیم جدوللرنده بزم مکاتب صبیانیه مخصوص اولان الفبا ، یازی ، اعمال اربعه ، مبادی اعتقاد کبی درس لک هیچ بری بولماز و سببی خواجه - لردن سؤال ایدیلیر سه « اون بش ویا اون سکیز سنهدن بریدر

مصون اولدیغنی کوسترمک ایچون تحجر ایلمش قیاس اولنور .
 ایچنه کیریلسه یوز سکسان ملیون اعضادن مرکب اولان
 وکالات مدنیسه برنجی دکلسه برنجیلرندن صاییلان برملتک
 اک ممتازلرندن اوچ درت یوز مبعوث کوریلور که هر بری آمال
 قومه و مطالب استقباله بر فصاحت فوق العاده ایله ترجمان اولمش
 زور بازوی عرفان ایله احکام عدالت و اسباب ترقی نی سرائر
 خانه طبیعتدن استخراجه چالیشمقده حد امکانه تقرب ایددجک
 قدر مهارت کوسترلر .

بو هیئت ممتازدنک قوه استنادی ایسه هر بری وسعتده بر
 بشتمه مملکت دینلمکه شایان اولان عمومی بر مقصد اوزرینه
 افکارجه اتفاق ایتمش قرق اللی و بعض کره یوز یوز اللی بیک
 کشیدن مرکب انجمن سیاسیلر درکه اجتماعلرندن بر تجاوز ویا
 دغدغه ظهور ایتمک دکل آرهلرنده جریان ایدن مباحثات
 ادیبانه دن بشقه صیقیجه بر اوکسوروک سسی بیله ایشیدلمز .
 اوقدر ادم بریره طوپالانیر ایچلرندن بر قاچی سوز سوبلر
 قصوری سکونتله استماع ایلر جمله سی بردن خلوص نیت و آداب
 مطاوعتله حکومتلرینه کیدرلر عرض حاجت ایدرلر استدعالر .
 ینک یوزده طقسائی حقه موافق و بر قوه غالبه ایله مؤید
 اولدیغنی ایچون مقبول اولور . هله پارلمنتونک ویردیکی احکامی
 تطبیقه مأمور اولان محکمه لرده حاکم کوریلور که طرفینه
 صورلسه انصاف و عدالتلرینه پدرلرینک شفقت ابوتندن زیاده
 استناد ایدرلر . او حاکم لره تعیین حقیقته حکم وجدانیسنی

حکیمک طبیعتدن عالی بر صانعہ احتیاج کوسترہجک قدر آثار
ابداعنہ مقتدر مصنوعاتی بولندیغنہ حیران اولور قالیر .

بتون ممالک متمدنہبی طولاشمغہ نہ حاجت انسان یالکیز
لوندربی امعان نظرله تماشا ایلسہ کوردجکی بدایع عقلہ ولہ
کتورر . لوندربیہ آموزج عالم دینلسہ مبالغہ دکلدر روی
أرضہ موجود اولان آثار ترقینک فوطوغراف ایلہ رسمی
آلمش اولسہ مدنیت حاضرہبی آنجق لوندربہ قدر کوسترہبیلیر .
بناءً علیہ بزده مثال اولہرق آنی اختیار ایلدک .

بو مملکت ریب وکان بلوطلری ایچندہ مستور اولان اقبال
بشر کبی اکثریت اوزرہ بر قرہ دومان ایلہ محاط وحقی کویاکہ
عادات مدنیت احجار و اشجارینہ وارنجیہ قدر سرایت ایتمش
کبی خانہلری بیلہ سیاهلرہ مستغرق کورینور . فقط برده او
نقاب ظلماینک ماوراسنہ تعلیق نظر اولنورسہ نازنین دلربای
تمدن نظر فریب افکار اولہجق بر زینت وسلطنت ایلہ عرض
دیدار ایتمکہ باشلارکہ بدایع پسند اولان کولکلر ایچون حسن
اندامنہ مفتون اولماق احتمالک خارچندہدر .

لوندربده بولنان بر آدم احکام عدالتک جریانی کورمک
ایسترسہ اوکنہ هرشیدن اول مرکز تشریح اولان و دنیادہ
کوردیکمز قواعد سیاستدن همان بر چوغنک مہد ظہوری
بولنان او قوجہ پارلنتو چیقارکہ یالکیز بناسنہ باقلسہ افکار
عمومیہ نک دہشت و مقاومتی نظر ادارہیہ قارشو بر جسمانیت
کسب ایتمش و کویاکہ او جسم هائل دکہ بر صدمہ ایلہ زوالدن

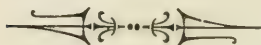
— ترقی —

قابل اولسده اجرام علویہ دن بر مخلوق مدرک کرہ زمین
 اوزرینہ اینہرک انسانک حالی تفتیشہ قیام ایلسہ، مثلاً چیندہ حکما
 کوررکہ مصنوعاتدن استدلالاً بر صانع حکیمک واجب الوجود
 اولدیغنه اعتقاد ایدرلر . و اودعوایی اثبات ایچون بیکلرجه
 دلیل قوی ایراد ایلرلر . صکرہ مصنوعات بشردن بر تحتہ ویا
 طاش پارچہسنی صانع مکونات عدایدہ جک قدر بلاهت
 کوسترلر . و اوروپادہ علمایہ تصادف ایلرکہ قمرده اولان
 انہارک عمقنی تعیین ایدرلر و ادعالرینی فناً اثباتہ مقتدر اولورلر .
 فقط ینہ اوروپا ایچندہ بولنسان مریج نہرینک حالی تمامیلہ
 یلمیہ جک قدر غفلتدہ بولنورلر . البتہ بو حالارہ باقہرق فکر
 بشرک ، ادراک حقایقده اولان عجز تامندن بشقہ ملکات
 ثجربہسندہ دخی عمومیتی اعتباریلہ افراط و تفریط عقبہلرندن
 و برجهتدہ اولان قدرتی نسبتندہ دیگر جهتدہ نقصان شائبہ
 سندن هیج بروقت قورتیلمیہ جق درجہدہ اعتدالدن بری بر
 خاصہ غریبہ اولدیغنه حکم ایدر .

فقط برده مساعی بشرک آثارینہ عطف نظر ایلر
 و باخصوص ممالک متمدنہ بی امعان ایلہ تماشا ایدرسہ انسانک
 نہ بیوک بر معجزہ قدرت اولدیغنی اوزمان ادراک ایلردہ صانع

شمدی شو امتزاج مقصد نجه بزه لازم اولان هر جنسدن
 هر مذهبدن چوجوق قبول ایدر مکتبلر یا مغه چالشمقدر .
 بصیرتده دخی دینلمشمدی که بر کره اولاد وطن مختلط
 مکتبلردن چیقارلسین او زمان آره لرینه تفرقه براقق ناقابل
 اولور ، نته کیم دها فدان ایکن بر برینه صاریلان ایکی اغاجی
 بیود کد نصره آیرمق ایکیسینی بردن کوکلرندن چیقارمقدن
 مشکل اولور .

[عبرت : ۲۰ جزیران سنه ۱۲۸۸]

اولان اسويچره و بلچيقاده متعدد لسانلر سويلنمكده ، امر يقايه هر سنه قرق لسان سويلر آدملر كيدر ك ايرتسى ييل قرق ييللق يرلى حكمنه كيرمكده ، هر طرفده اسلام اتحاده چالشمقده عالمك ارباب تحقيقى ابنای بشر اره سنده امتزاجه مانع نه قدر اسباب وار ايسه جمله سنك ازاله سنى اقصاى مقاصد بيلمكده ايكن عربلق تونسليلق مصر ليلق يمنليك ناميله وحدت كله دن آيرلغه كيمسه نك حقى ويا قدرتى اولمديغنى حس ايتمين ويا حس ايتمك ايسته مين اولور ايسه شريعت هر نه واسطه ايله اولور سه اولسون سمع و بصر و عقل و وجدانك پرده لر نى يرتارق بو حقيقى ارئه واسماع وافهام واقناعه هر حالده مقتدر در .

بو افاده دن اكلاشدى كه عربلك وجودى دخى ملكم زده بر تخم تفرقه پيدا ايده مز . بناءً عليه بز هيچ بر صورتله ضرورى افتراق ايتمك محكوميتنده دكلز .

يا امتزاجك اسبابى نه در دينلور سه بزم اعتقاد مزجه اويله برسؤاله شو بر قاچ كله ايله جواب ويريله بيلير : ارد مزده اتحاد افكار حاصل اوله مامش هر كس بر بيله امتزاج ايتمك ايستيور ، فقط هر كس ديكر نى او امتزاجه ينشماز ظن ايدسيور بناءً عليه بو درلو محاسنى حكومتدن بكليور . شوراسى معلوم اولميدر كه بالادن ورود ايدن بر قوت بر طاقم اجزاي اولسه اولسه تفریق ايده بيلير بر وقت مزج ايده مز .

انسانلر بيننده امتزاج الفتله حاصل اولور . چو جو قلقده و با خصوص مکتبده وجوده كلير .

بوراده بولنان اقوام ، شیمدی وسیلهٔ اختلاف صورتنده
 کوسترملک ایستیلین لسانلرینی ، جنسلرینی ، مذهبلرینی بوکونه
 قدر دولت علیه سایه‌سندمه محافظه ایده بیلدکلرینی و ایلرودده
 ینه او سایه‌ده حفظ ایده بیله جکلرینی ادراک ایده مزلمی ؟
 برنام ایله وطن اصلینک دائرّه انفاقیدن آریلان کوچک
 کوچک اقوامک قاجی باقی اولدی؟ باقی اولنلرک هانکیسی سعادت
 بولدی ؟ قوت ، موفقیت ، سعادت ، مدنیت هپ اتفاق سایه‌سندمه
 حاصل اولدینی مسلماتدن ایکن بز افکار عالمک بتون بتون
 عکسنه یکی بر قاعدیمی کشف ایتدک که اقبال آتمیزک تأمیننی
 تفرقه‌ده آرایه لم .

خرستیان مذهبی هیج سیاسیاته قاریشورمی که اتفاق ویا
 افتراق کبی صرف سیاسی اولان ماده‌لرده اونام ایله حرکت قابل
 اوله بیلسون .

ایشته بوملاحظات میدانده ایکن نه لسان ، نه جنسیت ، نه
 مذهب روم ایلیده ، اناطولیده بولنان اقوامک امتزاجنه مانع
 صایيله بیلیر .

عربستانه کلنجه واقعا اوراده آیری بر لسان سویلر وکندینی
 برجنسندن عدایلر ملیونلر ایله نفوس موجوددر فقط عربلری
 اخوت اسلامیه و تابعیت خلافت بزه بر صورتده ربط ایتمشدرکه
 آنک فکنه اولسه اولسه اه مقتدر اولور ، اولسه اولسه شیطان
 ارزو کوسترر .

حالا بری جمهور بری سلطنت طرزنده نمونهٔ حکومت

بوراجه عمومدمن آیرلمق منافعك اساسی اولان مسألهء حیاتدن بیه قطع امید دیمکدر .

صنوف مختلفه مزك بولندقلری مواعمه بر منتظم خریطه اوزرنده باقلسون عادتا بر انسانك اجزای آلیه سی کبی کافه سی بر برینه کیرمش و جمله سی فردینك و فردی ایسه هم جمله سنك هم افرادینك حیات و قوتنه کافل اولمش بر حالدۀ کورونمزمی؟ هیچ اعضای آلیه دن برینك وجوددن آریلوب ده منفرداً حیاتده قالمسنه امکان وارمیدر؟

یا بز وطنمز ایچنده حقوقه مساوی ، منفعتجه مشترک بولندیغمز حالدۀ لسان و مذهب داعیه سیله نیچون بر بریمزدن آیرلمق ایستیه لم . دنیاده نه قدر متفکر خلق وار ایسه جمله سی اتفاق ایچون درلو درلو ناملر تحری ایدر طوررکن بز نیچون مجرد مدار افتراق اوله جق اسملر ارامنی مراق ایدلم .

اختلاف لسان نه درکه بر یرده اوطورر وهر حالدۀ بر برینك معاوتندن مستفید اولور برچوق آدمك رابطۀ اجتماعنه خلل ویردیلسون .

ابنای بشر سلسلهء انسانی لوح محفوظدن استنساخ ایدلمدکجه جنس تقسیمنك هانکی جزؤنده داخل بولندیغنی دنیاده صحیحاً کیم بیلیر که او داعیه بی وطنداشلق و طائفنه ترجیحده حقی اولسون .

عربستان استننا اولندیغنی کبی بر آیری هیئات تشکیله کافی اوله جق قدر بر لسان سویلر وکندینی برجنسدن عد ایدر نفوس ملک نره سنیده موجوددر .

تعلق ایدر هانکی خط و فرمانه باقلسه بوبابده برویا بر قاج عباره
کورمانک ممکن دکل کیدر.

حتی بر اصل مجرد اسنادی قابل اولدینی ایچون محققلر
نظر نده قطعاً معدوم عد اولنان « حقوق سیاسییه » موجود
فرض اولندی حالدیه دخی مملکت مزده ینه هر مذهب اصحابی
او حقوقه مظهریتده مساویدر. زیرا بز، وقتلر کوردک که
بر خدمته تعیین اولنمق ایچون مطلق مسلمان مطلق خرستیان
مطلق یهودی ویا مطلق عرب مطلق کرد مطلق ارنود مطلق
بلغار مطلق ارمنی آدم اراندی. فقط هیج بر وقت کورمدک که
بر آدم مجرد فلان مذهبیه ویا فلان جنسه تابع اولدینی ایچون
بر مأموریتدن دور ایدلمش اولسون.

ملکمزک خدمت قضا و خدمت اجرا سندن هانکی شعبه یه
مراجعت اولنسه ایچنده هر، و هیج اولمازسه اکثر جنس
و مذهبدن آدم لر موجوددر.

بوکا ایسه احکام شرعییه لایقیه واقف اولان مسلمانلر
قطعا اعتراض ایتزلر، و حتی ایده مزلر.

زیرا مادامکه مأمور خلقتک و لیبی دکل خادمیدر، تعییننده
یالکز جهت استحقاق ارانیر، جنس و مذهبیه باقلمز نته کیم
کیفیت امام ماوردینک « الاحکام السلطانیه » سنده تفصیلاً
مسطوردر.

یاخود منفعتمز مغایر میدر، ؟ بالعکس اودرجه موافقدرکه

فقط هیچ بروقت اجتماعه قطعاً قارشو طورر بر سد ممانعت
اوله ماز .

بوکا دلیدرکه انکتر منک فرانسه نك ، اسپانیانك ،
پورتیکیزك ، بلجیقانك ، فلمنك ، المانیانك ، اوستریانك ،
ایتالیانك ، دانیمارقه نك ، اسوچك و نوروچك هر یرنده اوچ
دین ایله بر دینسزلك هر یرنده برچوق جنس هر یرنده بردن
زیاده لسان اولدیغی حالدده وطن نامیله ظهوراتك تعیین ایتدیگی
و حتی اکثر یرلرده حکمت و هندسه کی احوال طبیعییه دکل ،
سیاست و عسکرلك مقتضیاتنه بیله توفیق ایتکه کیمسه نك
مقتدر اوله مدینی بر خط موهوم ایله کوستریلن یرلری هر کس
اجزای حیاتندن و بلکه حیاتی او یرلك اجزاسندن بیلیور ،
چونکه نظریاتده بر شکل موهومدن عبارت اولان وطن
فعلیاتجه حقوق متساویه و منفعت مشترکینی محافظه یه طاشلره
تیمورلره مستغرق اولان است حکاملردن بیك قات زیاده کافل
اولدیغنده فکرلر تمامیله اتحاد ایتشد .

حال بویله ایکن عجباً بزم وطنمز یوقیدر ؟ بالعکس بدیهیانك
انکاری قابل اولدجه بزم و بلکه هیچ بر قومك وطنی یوقدر
دینیله مز .

یاخود وطن ایچنده حقوقجه مساویمی دکلز ؟ بالعکس
اودرجه مساوی یزکه سیاسیاته طوقنور هانکی فقه کتانبه
مراجعت اولنسه بوکا دائر بر ویا برقاچ فتوی، وقواعد عمومییه

— امتزاج اقوام —

دوات عليه نك صورت تركيبي نظرگاه مطالعه يه آلتنجه
يداهة كوريلور كه حقوقده بربريله مساوى منفعتده يكديكرييله
مشترك و فقط لسانده جنسيتده ، و هله افكارده مجموعى
بربرينه و هر برى مجموعنه مغاير بر چوق اجزانك اجتماعندن
حاصل اولمش برهياتر .

بناءً عليه كرك اسلافده كرك معاصرلرده بقامزجه مثال
امنيت اولابيله جك بر جمعيت بوله مايز .

شوقدر وار كه بو حالده يشامش وياخود يشار بر جمعيت
يوق ايسه ، اوليله بر حالده بولنديغى ايجون يشايه مامش برهيات
هيچ يوقدر . و مادام كه جمعيات مدنیه نك تركيب وزوال خصو-
صنده جهان . جهان اولالى اك زياده سرعت كوسترديكى التى
عصر آخير ايجنده بيك درلو فلا كتله اوغراداغمز وضعفك
حد انتهاسنه كمش اولديغمز حالده يشامشز ، ديمك كه هيچ
برهياتك طاغلديغنى ويا زوالنى كورمديكمز و دمبدم عالمك
اسايشه ميلاننى مشاهده ايتمكده اولديغمز شو عصر ترقيده
بطريق الاولى يشايه جغز .

عالمك حاله وسعتليجه بر نظرله باقلم : ظاهر دركه جنسيت
كبي لسان كبي مذهب كبي رابطلهر جمعيتنه نقطه اجتماع اوله بيلير ،

ولی و وصی احتیاجندن وارسته بیلهلم . آیتله ، حکمتله ، اجماع
ایله ، روایتله ، تجربه ایله عبرتله مثبتدرکه انسان ایچون هر نه
حاصل اولورسه سعی ایله اولور انسان هر نه یه واصل اولور
ایسه سعی ایله اولور .

[عبرت : ۵ حزیران ۱۲۸۸]

و ترتیب تسلسلی بولمغه عبرت بینانه چالیشهرق و بولدقدانصکره
ایشلرینی ترتیب اوزره یوریددرک بولدقلری مرتبهیه واصل
اولمشلردر .

بزایسه هر نه آرزومز وار ایسه حصولنی ابتدا حکومتدن
و اولماز ایسه جناب حقدن بکلیورز . هیچ شبهه ایدلامک اقتضا
ایدرکه بر حکومت خلقک نه پدیدر نه خواهجه سیدر نه وصی سیدر
نه لالاسیدر . افرادک معرفته مدکک معموریتنه انسانیتک کالنه
مدیتک ترقیسنه خدمت ایدر ایسه هم کندینک هم اهلایسنک
همده بتون عالمک منفعته مروتمندانه بر معاونت ابراز ایتمش
اولور نامی قیامته قدر انسانیتک اولیای نعمی اولان اعاضلمه
برابر یاد اولنور . فقط همتمنی یالک: وظیفه اصلیه سی اولان
اجرای عدالته حتمس ایدر سه حقدنه نه دیه بیلیرز . بزه لالالاق
ایتمکه اجبار ایتمکده بر حقمز وار میدر .

جناب حقه ایسه نه عالمک اصلاحی واجیدر نه ملکک
معموریتی ویا بر خلقک تربیتی لازمدر . مشیتی بزی بودار امتحانه
کتیرمش . حکمتی آثاری اسبابه مربوط یراتمش . قدرتی
هیمزه محسوساتمه عبرتله باقهرق او ارتباطک کشفنه اقتدار
ویرمش . قابلیت طبیعیه مزنی میدانه چیقارمق ایسترسه ک بزه
شهره مدیتده کندیلرینی و کندیلری اولمازسه ایزلرینی
کورمکده اولدیغمز اقوامدن عبرت آلهم . بر آزده اسبابک
تعین و تشبثده اقتدار مزنی تجربه ایدم . بر آزده نفس مزنی

دائمك امكانه قابل اولهلم ده ثروتمز اولمدیغی ایچون معرفتدن شرکتدن ، صنعتدن ، تجارتدن ، معرفتمز شرکتمز صنعتمز تجارتمز اولمدیغی ایچون ثروتدن الی الابد محرومی قالهلم ؟ .

قانون طبیعت حکمنجه هر علت بر دیکرینک اثری ، هراثر بر دیکرینک علتیدر . لکن بر آز صرف دقت اولندیغی کبی علل و آثار آرسنده مبدأ اول پک قولایلقله کشف اولنه بیلیر . نته کیم بحث ایتدیکمز دعواده دخی حال بویله در .

مثلا یوز کشی بریره طوپلانسه ده هربری خیر ایچون کونده بر ایکی غروش ویرسه یوز چوجق اوقوته جق بر مکتبک ملکمزده اداردسنه کفایت ایده بیلیر . او چوجق ارسه هیج بر وقت بر کونده خیر ایچون بر غروش ویرد میسه جک بر حالد بولنماز . بلکه بر طاقی بریره طوپلانیرلر . بر فابریقه ویا فابریقه اولمازسه اوفاجق بر دستکاه پیدا ایدرلر آندن قازاندقلری پاره ایله اوفاجق بر شرکت آنک کاریلده اوفاجق بر بانقه تشکیلنه اقتدار حاصل ایده بیلیرلر . بوده حاصل اولدقدنصکره کنیدیرنجه زنکینلکک باشلامسی طبیعیدر یوقسه ابتدا زنکینلشمک صکره بانقه صکره شرکت صکره فابریقه صکره مکتب یا پمق مراد اولنورسه بزجه وصول مقصد ایچون کیمیا ویا دینه آرامقدن بشقه چاره یوقدر .

نظر عبرتله باقیلیرسه کوریلورکه سعادت حاللرینه عالی غبطه کش ایدن اقوامک هپمی علل و آثار آرسنده مبدأ اول

بر چوق سلاح وار ، ایکی اوفق یمور یولمز وار ، بر قاج شوسه مز وار ، حربیه خیلی ضابط یتشدیردی حالا یتشدیر- یمور . جزو یاتدن بر طاقم آثار دها تعداد اولنه بیلور . لکن یونلرک جمله سی اداره نك یا حسن نیت و یاسوق ضرورتله میدانه کتیردیکی شیلردر . خلقمزك کوزه کورینه جک بر اثری شناسی مرحومک سایه دلالتنده غزته لرك ادبیاتجه حاصل ایده بیایدیکی جزئی بر تحولدن عبارت قالور . بر مکتب یامدق . حتی بو قدر همتلر بو قدر آچه لر ایله وجوده کلن دار الشفقیه بیله ناقص بر امدق . شرعاً و عقلاً مأمور اولدینمز تحریء معرفتک طریق بومیدر ؟

بر فابریقه مز یوق ملکمزده صنعت نه ایله ایلری کیدر ؟ بر شرکت تأسیسنه موفق اوله مدق تجارت بویله می ترقی بولور ؟ بر مسلمان بانکه سی وار می بینمزده ثروت نه ایله وجوده کلیر ؟

ایجه بیلملی یز که بز حالا اجداد مز اولان عبالی کبه لی ترکلرک موقع کبی اخلاق کبی الیزه کچن میراثلری سایه سنده یشایورز عثمانلی شانی . ترقی فکری بونیمی اقتضا ایدر ؟ .

بر طاقم عقلا بیلیرز که « بودرلو اسباب ، ثروتله تدارک اولنور بزده ایسه او یوق بناء علمیه آرزو اولنان شیلری پایه مامقده معذورز » دیرلر . حالبوکه ثروت ده بودرلو اسباب موجود اولمدجه استحصال ایدیله مز . بز شمدی نه پایه لم دور

درجه استاد اوليور . بر چوجق ايش ده اولكى كار كذارلرك
اونندن اون بشندن زياده محصول فعله چيقار ييور .

صنعت، اقتدار بشرك خارجه چيقمق داعيه سنه دوشدى .
استاد طبيعتك آثار بديعه سندن ظن اولنه بيله جك رونقه
نقايس ميدانه كتيريور .

تجارت ، بر غريب اعتبار بولدى . بيك شركتدن ثروتلى
آدملر ، بر دولتدن قوتلى شركتلر پيدا ايدييور . حاصلى
زمانمرك مدنيت و معموريتى بر حاله كلدى كه بالاده تعداد
ايتديكمز اسبابى ايجاد ويا كشف ايدنلر احيا ايدلك قابل
اولسيدي احتمالكه ايجلرنده هيچ برى بو عالم ، ينه ترقى ،
سعادتى بولنده كنديلرينك افناى عمر ايتدكلرى عالم اولديغنه
اينا نمازلردى .

مادام كه بوكالات مدنيه هپ هر نه كوريلور هر نه ايشيد .
يلور اوقونورسه جمله سندن آز چوق عبرت آلمق سايه سنده
وجوده گلشدر . و مادام كه بز عبرت آثارندن اولان مدنيتك
كالاتى كوريبورز ، ايشيديورز ، اوقويورز ، هيچ برينندن
عبرت آلامق ماتمزجه ترقيدن بتون بتون ال چكمك دكليدر ؟
بز نه زمان عبرت بين اولمغه باشلايه جغز بز نه زمان نتايح
اعتبار مزي فعله چيقارمغه چاليشه جغز ؟ ياشمدى هيچ برشى
يا مدمقى ؟ خير . خيلى آثار وجوده كتيردك . الهه تنظيمات وار ،
مجله وار ، منتظم عسكروار ، مكمل دونما وار ، نو ايجاد

کجی هم طی زمان هم قصر مکان ایدیور .
 بخار سایه‌سندہ درکہ یکرمی اوتوز میلیون نفوسی اولان
 یرلرده الی آلتش مایون بازگیر قوتسندہ تیمور و باقر هیچ
 آرام ایتکسزین لذاید و حوایجمزک تدارک اسبابنه چالیشیور .
 سیالہ برقیہ قوتیہ درکہ دنیا نیک بو جهتسندہ کی بر خسته
 ناقارشو طرفندہ اولان بر حکیمک خداقتندن استفادہ ایله
 حفظ حیاتنه موفق اولیور .

غاز ظهور ایتدی ، عمر بشر برقات دها مزداد اولدی .
 ممالک متمدنہ ده هر کس کیجه نی کوندزه قاتمش لذت حیاتندن
 مستفید اولیور هر کس لیالک حبس خانہ ظلمندن قورتش
 اسباب سعادتک تزییدینه چاره آرییور .

طب ، محیر عقول اوله جق بر حاله کلدی . بوندن یوز سنه
 اول مهلک عد اولسان امراضک بر چوغی بو کون نزله دن
 اهمیتسز کپیور .

حقوق ، افکار عمومیه نیک تحت حمایتنه کیردی . ممالک
 متمدنہ نیک اکثرنده بر نفسی اعدام ایتک احیا ایتکدن مشکل
 کورینیور .

معرفت ، سرحد تصویره واردی . قطعہ لر آرییور ،
 دکزلر برلشدیرییور . عمان اورته لرندہ قردلر ، قوم دریالرنده
 صولر بولیور .

فن ثروت ، مساعی نی تقسیم ایلدی . بر ناقابل ، صنعتک
 کندینه عائد اولان جهتسندہ اسکی هزار فلردن اون اون بش

عالمك خزائن الكتب معارفه باقلسون ايكي عصر اخيرك
محصولات عرفاني ادوار سابقه نك آثارينه يالكز احتواي
حقايقده دكل كثرته دخي بيك درجه فائق كورينور .

هله اون سگزنجي عصر ميلادي بي اولدن تهيه ويا ايچنده
بولنه رق تريبه ايدن و اثرلرينك انتشارنده كي سرعت و سهولت
جهتيله بربرينك ادراكات موجودانه سنه فيض بخش تقويت
اولان حكما قواعد موجوده بي مجردات و موهوماتندن تجريد
ايه حكمنى تجربه و استبدال اوزرينه تاسيس ايتدكدنصكره
مدنيت طريق ترقيده بر بشقه شوق و شتاب ايله يول آلمغه
باشلامشدر .

او ظهور حقيقتك كوكلكره ويرديكي وجد و حال طبيعي
جهتيله فرانسزلر طقسان سنه اول تا اقصاي غربدن كمال هيچان
و اقدام ايله حقوق بشري سلاح بدست اوله رق نشر و اعلان
ايتديلر . شمدي تامنهاي شرقده اولان چين مملكتنده بيله
انسانك حياتي هيچ اولمازسه اعتياد سايه سنده اولسون بهره ياب
امنيت اوليور .

نظريات علميه نك آثار خارجيه يه تطبيقيه مادي و معنوي
استفاده يه چالیشانلر بخار قوتيله سياله برقيه خاصيتني كشف
ايتديلر . انسانيته خدمت ايچون روح قدر بديع الاثر و خيال
كبي سريع السفر ايكي واسطه پيدا اولدي .

بخار سايه سنده دركه انسان سحر كي دكزده يورييور
قره ده اوچيور . سياله برقيه قوتيله دركه آدم صاحب كرامت

— عبرت —

دقتله باقيليرسه بوكا رگاه قدرتك هر ذرده سي بر جهان
حكمت هر لحظه سي بر دور عبرتدر . عاقل هر كورديكندن
مستفيد اوله بيلير . هر ايشديكنده بر حصه معرفت بوله بيلير .
حتى علامه رياضي مشهور نيوتون معارفك اك معجز لرندن اولان
قوه جاذبه قانونلريني بر المانك سقوظندن عبرت بين اوله رق
كشف ايشدر .

هپ حصه مند عبرت اولمغه چاليشانلر دركه زور بازوي
عرفان ايله طبيعتك ابواب سرائريني سو كه رك سعادت سمرای
مدني تي تزين ايتمكه اولان بو قدر جواهر كالاتي انسانيتك
دامان استفاده سنه ايشار ايتمشدر .

خصوصيله بر لسانه سسني دنيا نك هر كوشه سندن ايشدير مكه ،
و بر قلمه بر آنده يوز بيكارجه اصحاب مطالعه يه مرامندن خبر
ويرمكه قدرت بخش ايتك امتياز فياضانه سنه مالك اولان مطبو -
عائك ظهوريله عالم انسانيته شرف ويرديكي كوندنبري قواعد
سياست و اصول حكمت و مدنيت و معرفتك تمايلات و الجا آتندن
عبرت آلمق عمومك مستفيد اوله بيله چكي بر نعمت حكمنه
كيرديكي همچون افكار بشر تلاحق افكارك انساني سايه سنده
بر ايكي عصر ايچنده اوچ درت بيك سنه دنبري ظهوره كلن
مأثر جليله يي اونوتديره جق درجه لرده بدايع نماي كمال اولمشدر .

Faint, illegible text, possibly a list or a paragraph of handwritten notes.

حاصلی برادر ایشک قنغی جهته باقلسه معترضمک بطالان
 افکارنده شبهه یوقدر مکتوبی اوزرینه اولان طالعاتم ایسه
 ختام بولدی دهابردیه جکی وارسه یازسون جوابی آلسون باقی ....
 [حریت : ۲۳ تشرین نانی ۱۲۸۵]

بشقه برطابور عسکر مز یوق ، بلکه براردوی اداره ایدہ بیلہ۔
 جک قدر خرسٹیان ضابط پیدا ابتدہ، حالادہ یتشدیر بیورز۔
 برقاچ ذاک ہمت مخصوصہ سیلہ یدواحد حکمنہ کیرہ رک پادشاہک
 مقبول و ملتزم خواصنہ بیلہ تقریبی حرام اولان صدارت و خارجہ
 نظارتی کبی بعض مأموریتلردن بشقہ ہر خدمت وار میدرکہ
 مذاہب سائرہ اصحابی مأمور اولہ مسون۔ آنراجرام موریتلرینک
 همان ہیسنہ نائل اولہ بیایرلرایکن حقوق مشروعہ لرینی محافظہ
 ایچون مجلس شورای امتدہ بولندقلری وقتمی حکومت اسلامیہ
 الدن کید جک ؟ . .

مذاہب سائرہ اصحابنک مطاوعتکارانہ حرکتلردن حاصل
 اولہ جق فوائدہ کلنجہ : بونک برنجیسی شمدی یہ قدر کوریلان
 مضرتلرینک اندفاعیدرکہ دولتمزجہ اندن بیونک فائدہ اولہ ماز .
 ایکنجیسی ساقزده . از میرده ، کوریدہ ، سائر یرلردہ طوغمش
 بونجہ ارمیلر روملر تابعیت اجنبیہ یہ کیردیلقیاس اولنمازدرجہده
 ثروت حاصل ایتدیلر انلرکہ کوکلندہ آرنوی وطن وارہ سائر
 اوروپا دولتلری کبی بزدهده اثرعدالت کوررلر و عثمانیلمغہ عودت
 ایدرلر سہ ثروت ملیہ من ایکی قات تزیاد ایدر بوفائدہ کلیدر ؟
 بوکون حفظ وطن ایچون سلاح طوتمق بتون بتون اسلامہ
 منحصر اگر مذاہب سائرہ خلقیدہ وطنی ورو محافظہ سی ایچون
 بزہ اشتراک ایدر سہ نسل اسلامی انقراضدن محافظہ ایتمش اولورز
 بودہ می فائدہ دکلدر ؟

کریدہ کی روملر ، زیتون طاغندہ کی ارمیلر ، ہر سکاڈہ کی خرواتلر داتما سلاح طوتہرق دولتہ قارشو طوزدیلر روسیہ نو قدر ہمتلر ایتدی ینہ بلغارلری عصیان ایتدی رہمدی ، نیچون؟ چونکہ بلغارستاندہ سنہلرچہ مدحت پاشا والیلک ایتدی بر درجہ یہ قدر ظلمک اوکنی آلدی بر درجہ یہ قدر ہرکس حال اسایشدہ بولندی اکر طونہ ولایتی دہ حسنی پاشانک فلانک الندہ قالمش اولایدی کریدہ بکیزہ یہ جکندہ ہیچ شہمی وار ایدی؟

شوراسنی اییجہ اکلاہلم کہ عثمانیلرک طالب اولدینی حکومت اسلامینک عناسی برقاچ مسلمان مسنداقبالہ کچسون ہانکی مذہبہ اولورسہ اولسون سائر وطنداشلری بارظلم آلتندہ ازسون ، محوایتسون دیمک دکلدلر . بزملکتتمزدہ برحکومت عادلہ ایسترز اولا - عثمانلی خاندانک زیر سلطنتندہ اولسون . ثاباً - قانون ادارہ سی شرع احمدی یہ مطابق بولنسون . اما مذاہب سائرہ اصحابندہ صابی کبی بر آدم چیقارده شیخ الاسلام حسن افندی بی بحق الزام ایدر ، ویاخود برمسندہ حسنی پاشادن لایق بولنورمش وارسون ایتسون ، وارسون بولنسون .
اللہ ایچون سویلیہلم شمدی بز نہ حالہ بز .

محاکم سائرہ دن ایشلک اولان مجلس تجارت بتون مذاہب سائرہ خلقنک الندہ خارجہ دائرہ سندہ اللی قدر خرستیان مأمورمز وار . یاریسندن زیادہ سی ایلچی ، سفارت مستشاری یاخود باش کاتبی ، پولتیقیہ مأموری . خرستیاندن قزاق الایندن

خیانتدن حالی اولمیه جقلری مثللو ذاتاً دخی منفعت بخش دولت.
 اوله بيله جك حیثیاتدن بری بولندقلری جهته مطاوعت کارانه
 حرکتلری بيله حکومت اسلامییه سائرلرینی تشریکدن بشقه
 بر فائده یی نتیج اولماز» ایمش ،

سبحان الله ملیت اسلامییه یی کیم اونوتدی ! شریعت
 و اسلامیت نامنه در که بز حریت و اصول مشورت ایستبورز
 ملیتمزی اونوتماق لازم کلیرسه قواعد دینی بر طرفه بر اقوبده
 حجاجك مسالککنه می اتباع ایدلم . اسلامیت حقوقجه نه وقت
 کیمسه یی کیمسه نك مادوننده طوتمشدر . بر آدمك سائر مذهبه
 بولنسی حق وعدلدن حر ماننی ایجاب ایتك قننی کتآبده
 کورولمشدر ؟ . . .

کله لم مذاهب سائره اصحابنك هر حالده خیاتی بختنه : بو
 ادعاده بولنق عادتاً طبایع بشردن خبردار اولماق دیمکدر .
 تواریخ عالمده کوریلان امثالنه نظراً اختلاف دیانت انسان
 ایچون اختلاف مذهبدن اشاعی بر شی دکلددر . وقتیه شیعیلر
 سنیتك محوینه ، خرسستیانلغی قالدیرمقدن آز می صرف همت
 ایتدیلر ؟ قاتولکلر پروتستانتانلغی بترمه که ، مسلمانلغک لغوینه
 کوستردکلری غیرتک مادوننده می چالشدیلر ؟ حال بویله ایکن
 شمدی انکلترده ، فرانسه ده ، اوستریاده ، حتی روسیه ده بيله
 بو قدر ارمی ، بو قدر قاتولیک ، بو قدر پروتستان ، بو قدر
 یهودی وار ، هیچ برینك ملیت داعیه سیله سلاحه صارلدیغی
 و محافظه وطن ایچون فدای جانندن قاچیندیغی کورولمش می ؟ . . .

بزحالا وکلامنک ظلمنی قبول ایدوبده سائر وطنداشلرمنزک مساوات حقوقنی قبول ائیمه جکر ؛ شریعت عمومک مساواتنه حکم ایدر ، آنی براقدق . عقل و حکمت عمومک مساواتنه حکم ایدر انیده براقدق . یالکز برقج کشینک هوسات نفسانیهسی مساوات وعدالتک علیهنده بولنیور قیامته قدر آنلرمی تابع اولهلم ؛ سوزیری کلنجه اسلامک شجاعتنی ، حمیتنی ، درایتنی ، کولکره چیقاریرز . حقیقت حال دخی اودر . ایشته میدان امتحان اچیلیور . اوشجاعت اوحمیت او درایتله بزمی فراری اختیار ایدلم ؛ خیر خیر

« بزاول عالی هم ارباب جهد واجتهادز کیم »

« جهانکیرانه بردوات چیقاردق برعشیرتن »

او دواتی ینه قانمزله جامزله محافظه ایده بیلیرز . خارجدن کیم ایسترسه کلسون یا مغلوب اولور یا خود یکریمی ملیوناق بر ملتک لاشهسنی چیکنه مک لازم کلیر . داخلدن کیم چیقارسه چیقسون اگر سوزی طوغری ایسه - داعیه مذهب برطرف - مقبول اولور . طوغری دکلسه البته قارشوسنده اثبات حق ایده جک مقاومتلر بولور .

ایکنجیسی « تابعیت پادشاهیده بولنان مذاهب سائره خالقنک هیچ بر وقت ملیتلرینی اونوتمدقلری کبی بزیم دخی اسلام اولدیغیمزی اصلا پیش نظردن آیرمامقاعمنز لازم کله جکی کبی مذاهب سائرده تابع اولانلر بزمله صورتا بر اتحاد کوسترسه بریه الاخره کنددی هم مذهبلینک ارتقاع شانی اینچون

نومرو ۸

آرتق بوسفر مباحثه یی توکتهم . اعتراضلر ایچنده طوی
برمسأله وارکه اوده اصول مشورتک مضرتی بخشیدر .
معتزضمک قولنجه بزاصل مضرات صحیحه یی کورماهشز
اوده ایکی جهت اوزرینه ایتمس بریمی « ملل سائره نك حسن
تربیه یی انتناسانجه هر حالده مجلس شورای امده اسلامه
تقدمی ایتمس » .

بز بوسوزی چوق ایشتدك بروقت جوابنه بیله تنزل
ایتمدك . شمعی سویلیهم واقعا عثمانلی تابعیتنده بولنان سائر
ملتلك دها منتظم مكاتبری وار انلرده دهاچوق آدم یتشیور
فقط کیمی تاجر کیمی مهندس کیمی صراف حاصلی بوکبی ایشلرده
یتشیور آنلرک ایچنده اووقتمی وار دیپلوماتمی وار فنون سیاسیه
ایله شهرت بولمش هانکی آدم وار ؟

فقه بزده ، بلاغت بزده ایکن سائر ملتله بزده فصل تقدم
ایده بیلیر . اگر تقدم اید بیلیرنسه بزده بوینمز آلتزده قالسون
دینمکه شایان اولمازمی بز . مجلس شورای امده پترا کینک رأیی
حسن افندبنک رأینه غایبه ایتمسون دیه استانبولک تحت سلطنته
عبدالعزیزه بدل برانکساندرمی اجلاس ایدهم ؟ سبحان الله بز
حالا انتباه حاصل ایتیه جکمی بز . بزحالا روسیه لیلری براقوب
وطنداشمز اولان کوروق . خرستو ایله می اوغراشه جعفر .

ایشامشیدر ؟ مبالغہ نہ حاجت بزم معترضك دیدیکی کبی بردر۔
 جہیہ قدر صاحب غرض اولدیغمز فرض محال طریقہ قبول
 اولنسه بیله حقیقت حالی سـویلك اعتراض ایتدیگمز آدهلك
 تاریخلرده مثلی کورلـامش برر ظالم دون همت اولدیغنی اثباته
 کافی دکلیدر ؟

ارباب حکومت خلتك منفوری دکلسه ایکی کونده برطشره۔
 دهکی اختلالر ، استانبولدهکی جمعیتلر نهدر ضبطیه اداره سنك
 بو قدر مصارف خفیہ سی نهدن نشأت ایدیور ، وکلا منلا قلعه
 ویرمك کبی برمسأله ظهور ایدنجہ نیچون رشید پاشا زمانده
 اولدیغنی کبی مجلس عمومی طوبلامغه جسارت ایدمیور۔ نیچون
 مطبوعات نظامنامه سنی لغو ایتدینر ، نیچون خلتك مقبولی اولان
 غزتلری قپاتدیلر ، غزته جیلری او خدمتدن منع ایتدیلر ،
 نیچون پادشاهه عرضخال ویرمکی یساق ایدیورلر ، نیچون یکی
 عثمانلیلك فریادینسه قارشو یالکیز قولاق اوزادیورلرده دیل
 اوزاته میورلر ، نیچون بعض کونلر اولیورکه وکلا واپوردن باب
 عالی یه قدر طاہور طاہور ضبطیه لرله محاط اوله رق کلیورلر ؟ ...
 مسلمی اثبات ایله اوغراشمغه وقیم یوق بوبابده سویلدیگم الویرر
 ایلروده سائر مسألہلر حقدہ دخی بیان رأی ایدرم .

[حریت : ۹ تشرین ثانی ۱۲۸۵]

نومرو ۷

بو هفته الم پک طولغون ، کچن هفته دخی مخبرده دوام ایده. دیکمدن طولایی عرض اعتذار ایدر و اصول مشورت حقیقده معترضکم تعداد ایتدیکی محذورلردن اول سرد ایلدیکی بر ادعا اوزرینه اوفاجق بر ملاحظه عرض ایتکم ایسترم .

معترضمک اعتقادنجه خاتمک وکلادن نفرتنه دائر ایراد ایتدیکمز سوزلر مبالغه ایتمش . عجبا بوذات اولیه اعتراضات مصنعه ایله بزی سویلتمکمی ایسترم . خاتمک اداره حقیقده اولان کینی نه یرلرده کورلمشدر ؟ قهوه لرده ، واپورلرده وکلا حقیقده سویلنیلن سوزلر کیمک اغزندن، کیمک حقیقده ایشیداشدر ؟ فرض ایدم که خلق ملتنی دوشنمز ، وطنی دوشنمز ، برشی بیلمز ، هر حاله قناعت ایدر ، آج قالورسه ینهمی مایوس اولماز ؟

بر قوجه قاری سلسان غروشلق وظیفه سنی آلمق ایچون سکسان کرم مالیه کلیر وپاره آلمدن عودت ایدر ایکن ایکی حمالک آرقه نده بر چوق پاره و آردندن باق باق صدیق بکک ویاخود عالی پاشا کریمه سنک سهم تقسیطی کیدیور صداسیله بر چوق فریاد جیلر کوررسه وکلایه رحمتی اوقور ؟

بوذات هیچ بریره کتنامه شمیدر ، وهرکوشه باشنده ارباب حکومتک دینه ، ایمانه ، اجدادینه ، جانسه لغت ایدنلری

شمدی باقهلم ایشک ادیان مختلفه اصحابنی بر برینه
دوشوره جک جهتی نره سیدر . وقت یوق ایلروسی ایلروه .

[حریت : ۲۶ تشرین اول ۱۲۸۵]

یهودیلر هر نه نام ایله اولورسه اولسون شکایت ایتدیکی وقت
 مبعوثلر کزک دیلی یوقیدی نیچون اعتراض ایتدی دیرلر.
 حال بوکه دولتک رأی خودیله نشر ایدهجکی بر قانوندن.
 شکایت ایتک ایچون دینه تطبیق اولندیغندن بحث ایتک دکل،
 یالکنز خلقه مراجعت اولنمیور دیمک اورویا نظرنده کافیدر .
 برده بزم معترض اصول فقه اوزرینه یاییلهجق بر قانون
 مجلسه عرض اولدیغنی حالده البته ادیان سائره اصحابندن بولنان.
 مبعوثلر اعتراضه قیام ایدر علما مدافعه یه قالدیشور . اخر الامر
 ملتیریننده اختلاف چبقار و بلکه قان دوکیلور اعتقادنده بولنیور .
 او ظن ایدیور که بزم ایستدیکمز ، شورای دولت بر
 قانون یاپوبده مجلس شورای امته عرض ایتدیکی وقت علی افندی .
 فتوا سنده شویله بر مسأله وار انی قانونه درج ایدهلم دیه جک ،
 خیر ایش اولیله دکل ، اله موجود اولان فقه و حقوق کتابلر .
 نده کی مسألی زمان و مکانک حالنه تطبیقاً التقاط ایده جک ،
 مذاهب سائره اصحابندن اولان مبعوثلر ایشک بر یرینه اعتراض
 ایدر لرسه شورای دولتک .أموری دلائل معقوله ایله مدافعه
 ایلیه جک آندن صوکره « سناتو » یولنده یاییلهجق مجلس — که
 اسمنی تعیین ایتک وظیفه مدن خارچدر — ، او — کورده جک ،
 کرک شرعه و کرک ایجاب وقت و حاله مطابق اولوب اولمدیغنی
 بر کره دخی تدقیق ایدیله جک ، اعضاسندن بولنان شیخ الاسلام
 وسائر علمای کرام افتا ایده جک .

حرب ایتمک و یا خود روم ایلی نی بر اقوب آسیایه چکلمکدن
بشقه چاره اولمدینی بیان اولنمشیدی بنده کز بورایک بتون بتون
خلافنده یم اولامعترضمک دلیل قاطع صورتنده ایراد ایتدیکی افکاری
قبول ایتم .

او دیر که « ملت اسلامیة اتخاذ ایده جکی قوانینی بای حال
قواعد دینییه بنا قیلمق لازم کله جکی حریتده دفعاتله اعتراف
اولندینی حالده ادیان سائرہ اصحابنک قبول اسلامیت ایتمکمزین
قواعد فقهه متابعت ایتسنه نصل احتمال ویردیکندن طولایی
بیان حیرت ایدرم . »

ظن ایدرم که دنیا ده بوندن ساده بر مسأله یوقدر دین
اسلامک قواعد سیاستنی عدالته مدنیته ترقییه تمامیه موافق
بولدق . بویله بر امر معقولک سائرلری طرفدن قبولنده تردد
اولنسنه نیچون احتمال ویره لم خرسستیانلق سیاسته قارشماز که
سیاست اسلامیة ایله تعارضندن قورقلسون بر شی که معقولدر
نافعدر اسلامیتده مشروع اولمسلیه ادیان سائرہ اصحابنک قبولدن
استنکاف ایتمی نهدن لازم کلسون .

برده افاده سندن اکلاشیلان قوانین دولت بای حال قواعد
دین اوزرینه تأسیس ایدلمک لازم کله جکنه کندیسیده قائل ،
یا ادیان سائرہ اصحابنه او نصل متابعت ایتدیره جنک .

هیچ دوشونتمزمی که بر مجلس شورای امت اولورده
انده بر قانون تصدیق ایدیلورسه اندن خرسستیانلر یا خود

کمز بزمه لازم اولان اجراى عدالتدر عدالت بالطبع قوتى استحصال ايدر صاحب ظهور فاروق اعظم کبى اولور که عدل الهينک مثال مشخصى ايدى . حجاج کبى تيمور کبى تايبدم ظلم و تحريب عالم ايله احتشام کوسترمک ايجورن چيقه جق واستحصال قوتى اجراى عدالته ترجيح ايدم جک صاحب ظهور لرك الله بيک درلو بلاسنى ورسون .

اوتوز سنه در وطنمزمى قورتارمق ايجورن شوندن بوندن امداد ارادق اميدلرمزک هيچ برندن استفاده ايدم مدک هان على العموم هر کيمى قنى مسنده کلسون ديه ارزوايتدک و نائل اميد اولد قسه يا کندى اومديغمز کبى چيقمدمى يابرفائده لى ايش کور مسنه اساسک فساده مانع اولدى زمان اوزماندر که شو حکومتک بزده اعضاسندن اولديغمزمى بيله لم بزده وجودک صحتته المزدن کلن معاوتى دريغ ايتيه لم .

« فلکدن انتقام الملق ديمکدر اهل ادراکه »

« ايدوب تزيبدم غيرت مستفيد اولمق ندامتدن »

معترضم بورالردن کچرده اصول مشورتک قبولى ملکمزده بولنان خرسيتيانلرى خشنود ايدم بيله جکنى بتون بتون رد ايدرو مخالفت دينيه نک وجوديله برابر ائتلاف وطنداشيتک حصولنه اصلا امکان ويرمز .

روم فترتنده سلطان محموده ويريلن لايحه لرده دخى اسلام ايجورن سلاحه صاريله رق مذاهب ساثره اصحابنک کافه سنه اعلان

واقعا ادخالاتک کثرتی بزه چوق ضرر ایتدی فقط اوضرر
 یارہ مزی بتردیکندن دکل ، پارہ جلب ایدہ بیلہ جک منبععلری
 قیامغہ طویسیلہ واسطہ اولدیغندندر نته کم ثروت عمومیه یه
 دائر حریتده نشر اولنان بندلرده کیفیت تفصیل و ایضاح
 اولندی .

اوروپا شرق اوزرنده اولان منافع تجارتی غائب ایدر
 دیمک نہ دیمکدر اوزات بیلیرمی استانبوله روسیه استیلا ایدرسہ
 شمعی مالک اولدیغی قوہ عظیمہ یه اوتوز ملیوندن زیادہ
 جفاکش و جنکاور نفوس علاوہ ایدر ، ہندہ ال اوزاتیر ،
 سویش جدولانی طوتار ، آق دکزی و بحر محیطی بتون بایراغی
 آلتہ آلیر ، انکلترہ و فرانسیہ یه آسیا و آفریقانک منافع ثروتندن
 استفادہ نی حرام ایلر . وقتیلہ بوایکی دولتک فلانک و پورتکیزہ
 یایدیغی کبی .

ظن ایدرم کہ شمعی معترضک بطلان مدعای لایقیہ
 تبین ایتدی و اوروپانک منفعتی بزم ثروت و قدرتمزده اولدیغی
 اکلاشدی بناء علیہ اوروپا ایلر ہر حالده بولندیغمز حال تنیدن
 قور تلقیغمزہ مانع اولماز ، معاونت ایدر .

ایشته معترضمک ایستدیکی کبی برصاحب ظہور چیقیمیور ،
 بوندن صکرہدہ چیقیمزسہ نہ یپالم مظلومیت و سفالت ایچندہ می
 اولوب کیدلم ، یوقسہ صاحب ظہور ماخلویاسیلہ می اکلنہ لم .
 برادر معاونت امت اولمدیجہ صاحب ظہور کده اندن برشی

اوج تجارتکاهك سرمایه سنی تشکیله کافی اوله ماز . بزى صومق .
 وحال ضعفده طوتمق ایسه اورویانك هیچ ملتزمی دکدر .
 کتاب استفاده سی مندر اوزرنده ملاحظه اوهام اولان بریوک
 ذات دخی دولت اصلاح اولورسه اوروپالیر آج قالیر و همان
 کلور بزى یغما ایدر ظن ایدر و دائما مجلسنده سویلر یاتار .
 زهی تصور باطل ، زهی خیال محال .

بزنه قدر ایلرولرسهك اورویا تجارتجه او قدر مستفید اولور
 فرض ایدلم که شمدی استانبوله سنوی ایکی ملیون لیرالق
 معمولات صرف ایدیورده بوتجارتی غائب ایده جک او وقتده
 اناطولی و روم ایلی اسکله لرندن اون مثلی یکر می مثلی بلکه ده
 زیاده اخراجات اولور چونکه بز صنعتزمی اوروپالیردرجه سنه چیق
 ره جق قدر انتظام حاصل ایده بیلسهك طوبراغمزك فیض طبیعیسی
 جهتیله هرکوشه سی بر فردوس معموریت اولق مقرر در .

اوزات قیاس ایتمسون که اوروپالیر مثلا بر مملکتده بر مقدار
 معمولات کتیرو بده بدلنده بر ملیون آلتون کتورمکی اون
 ملیون آلتون کتیرو بده بدلنده محصولات کتورمکه ترجیح
 ایدر . آلتون برواسطه در ثروت ایسه احتیاج و یا خود ارزویی
 ایفا ایدن شیلره دیرلر . بدیهی دکلیدر که برانکلیز فابریقه سی
 استانبوله بیک لیرالق باصمه کوندره جکنه از میردن بیک لیرالق
 یاموق السه آندن باصمه یاپسه هنده چینه اوتیه برویه کوندرسه
 آندن ایکی بیک لیرا قزانه بیلیر .

اولا بن دیمم که اوروپا لیلر دین افکارندن بتون بتون بریدر و کندی دینداشلرینی علی العموم مذاهب سائرہ اصحابیلہ مساوی طوتارلر فقط بوکونکی کوندهده اوروپا اهل صلیب زمانه قیاس اولنه ماز روسیه بی مستثنا طوتارسه ق بشقه مذهبه اولدینی ایچون برامتک انقراضنی ایستر هیچ بردولت بوله مایز . جزا یرده ققط جهتیه یتیم قالان اسلام چو جقلرینی اورانک بطریق تحت تربیتنه آلهرق خرستیان ایتک ایستدی کیم مانع اولدی حکومت مدعامک سخته بوندن بیوک دلیلمی ایستر .

ثانیاً مملکت مزک اداره سی خرستیان فرقه لرینه احاله اولنورسه واقعا روسیه نک تسلطدن محافظه سی محالدر فقط بواعتراضلری دعوت ایدن مقاله ده دخی سویلشدم یادولتک شمیدیکی اداره سی طور دجه البته بش اون سنه صکره حتی خرستیان فرقه لری قدرده روسیه یه قارشو طوره میه جغز . اوروپانک ایسه حقیقت شناسلغی هر درلو تعریضدن مصون اولدینی کبی ترجیح اهون شهره عاقلک اختیار ایتدیکی قواعددندر . منافع تجارت بجهته کلیرسه ک ظن ایدرم که معترض اولان ذات بو تعبیردن حقیقه مخالف برمعنا اکلا یور .

اوروپایی بسلین عثمانیلرک نقود و محصولاتیدر دیمک نه غریب سوزدر . واقعا اوروپا ایله معاملات تجارتیه باشلا یه لی کندی سؤ صنعمر اثری اولهرق کندمزه کوره پک چوق پاره ضایع ایتدک فقط بونک جمله سی حساب اولنسه یالکیز انکلتره ده اولان ایکی

نومرو ۶

قالدی که معترض من شرق مسأله سنه دائر اولان ملاحظاتی تصدیق
ایتمزده دیر که « اوروپانک بزمله معاملات ایکی اصلدن تفرع
ایدوب بری مسأله دیانتدر که او اعتبار ایله دول نصرانینک کافه سی
سلطنت سنیه عثمانیه نك انقراضه چالیشور لر .

ایکنجیسی مسأله سیاست و تجارتدر که بو ممالکک دول
معظمه بیننده تقسیمی غیر قابل واداردسی فرق نصرانیه یه احواله
اولنسه بر طرفدن روسیه نك پنجه استیلاسنه دوشماسی محال
اولدیغی کی بر طرفدن دخی منافع تجارتی بو حواله طوتمق
ممکن اوله میه جغندن و باخصوص اورویانی بسلیان عثمانلیک نکود
و محصولاتی اولدیغندن هر حاله مصلحتک جهت سیاسی و تجارتی،
جهت دینه سنه ترجیح اولنه جنی جهته استیلا ای جانب و تاسیس
حکومت متفقه بتون بتون موهوماتدن اولدیغنه مبنی بو کونکی
کونده عثمانلیله لازم اولان اجرای عدالت دکل استحصالی
قوتدر که بوده تدابیر مجددانه سنی انظار عالمدن اخفا و کمال قدرت
واقدام ایله اجرا ایده جک بر صاحب ظهوره محتاجدر .

سبحان الله حقیقت اکر شو عباره بی بوندن ایکی اوچ یوز
سنه اول یازلمش بر ائرده بیله کورسیدم ینه صاحبنک پولتیقه جه
افکار ننده سلامت اولدیغنه بالبداهه حکم ایدردم برادر حقیقت
هیچده آنک دیدیکی کی دکل ؛

صاریله جق اولورسه استانبول قنارمیه دونر . بو بهانه ایله بلسکه
دولتده بتر. همان جناب حق محافظه ایتسون . سوز چوق
وقت یوق ایلروسی ایلروده .

[حریت : ۱۹ تشرین اول ۱۲۸۵]

بر بحق بیل اول یالکنز حوادث ویرمکدن بشقه بر شیئه
مأذونیت بخش اولیان مطبوعات نظامنامه سنک اغوینه قالدشمش
ایکن کچنده حریت عامه نك صورت مطلقه ده اعلاننه مجبور
اولدی .

که مجلس شورای دولتی ، مجلس شورای امت حاله قویتمق ،
که آریجه برده مبعوثان مجلسی یایمق هر کون وکلا بیننده دخی
مذاکره اولتمقده در . بوکا دائر بر قاچ کره نظامنامه لر قلمه
آلندی حتی فؤاد پاشا ، قوناعی لندن آلتحق ایستنادیکی زمان
اصول مشورت اعلان اولتمازسه بو دولت باته جق دیه باربار
باغردی صکره یینه منافع شخصییه آرزولری فعلیته مانع اولدی .
فقط بزم اعتقاد مزجه حتمک طرف خلافی او قدر ضعیفدر که
حامیلرنده نه قدر قوت اولسه سلاح اعتراضه قارشو محافظه می
ممکن اولدماز .

شمدی معترضمک دردنجی سؤالی قالدی که شودر « زورده
مراجعتن مخاطره سنی یکی عثمانیلر جمعیتی ادراک ایده میورمی ؟ »
اگر ادراک ایده مسیدی النده قلم یرینه علم بولنوردی بزم
ظنمزجه واقعا کردتمزده ظلم آدلی بر زنجیر اسارت باغلی فقط
رفی قن بهاسنه آله جق قدر مشکل دکل لکن بیلوره یسکیز که
بن نهدن قورقارم درایت وحمیتله اعتراض مقابله چیقانلر یینه
بویله طریق اعتدالده استحصال مقصده چالیشوب طوررکن
آچلق صوسزلق آباق طاقمن جاننه کارایدوده بر کره آنلر سلاحه

او وقت او استغنائرك او تكبرلرك آرقه سی كسیلیر؛ ذات شاهانه ده استقلال مشروعتك لذتی بولورسه او زمان بولور .

ایکنجی سؤال شودر « ذات شاهانه اصول مشورتك قبولنه قائل اولمش فرض اولندینی حالده بوکا وکلا رضا کوستررمی ؟ »

وکلا کیم ، امت که بر حاکم طبیعیدر حقنك اظهارینی ایستر پادشاه که بر حاکم فعلیدر اکا موافقت ایدرسه آرده آیلقله طوتیش بر قاچ خدمتکارك سوز سویلمکله نه حقی اولور بو بایده وکلانك رضاسنی آرامق عینیله مایینجیلرك ویاخود ضبطیه کتبه .

سنك رأینی آرامق قیلندندر . هله ایشك جهت نظریه سی بویله فقط فعلاً قوت انلرك اللرنده ، اصلاحات مطلوبه نك اجراسنه آنلر مانع اولیورلر ایشته غالباً معترضمز ایشك بو جهندن بحث ایتمکی ایستیورکه اوچننجی مرتبه ده شو سؤالی ایراد ایدیور « وکلانك رضاسی منضم اولمدیغی حالده آرزو اولنان مقصدی زور ایله استحصال ایتمك قابل اوله بیلیرمی ؟ »

اکا شبهه می وار ؛ زور ایله دکل غلبه افکار ایله بیله استحصال مقصدی بز قابل کوریورز دها یکی عثمانیلر میدانه آتیله لی ایکی سنه آنجق اولدی اداره مزده کوریلان تبدله بر کره نظر امعان ایله باقیلیرسه مقصدك اکالی دها بر او قدر وقته بیله محتاج اولمدیغی پك قولای اکلاشیلیر .

حریتك برنجی نسخه سنده دخی بیان ایتدیکم کبی حکومت

عالی پاشا سندسز حجتسز كمرک یرینی غصب ایتدی خزینه دعوايه بيله قیام ایده مدی نهایت قیمتندن فضله بیکلرجه کیسه لرووردی اولیه استرداد ایده بیلدی .

حال بوکه ذات شاهانه فؤاد پاشانک کندی احسان مخصوصيله یاپدیردینی قوناغی استرداد ایتک ایستدی مقتدر اوله مدی . واقعا پادشاهک اراده سی مغایر نظام ایدی فقط عالی پاشانک بابام بغچه قپوسنک قپوجیسیدی آنک ایچون كمرک محلی بنم اولمق لازم کلیر دیمسی ده مطابق نظام دکلدی یا .

بر قاچ کشی بیلیرزکه ذات شاهانه نک مغضوبی و فقط وکلایه منتسبدرلر حدلرندن خارج اقباللره مسندلره نائل اولدیلر . بر قاچ ذاته بیلیرزکه ذات شاهانه سور فقط وکلایله اره لری بوزقدر کنه اسز قباحتمز منکوبیتدن بروقت قورتیله - میورلر . وکلادن بری هیج بر لسانده ایکی سطر یازی یازمق بیلیمیان بر آدمی طوتار سفارته کوندرر مناصب دیوانیه یه تعیین ایدر حیدر افندی کی کامل بک کی . ذات شاهانه صداقت ودرایتندن امین اولدینی بر آدمی تلغراف اداره سنه تعیین ایدر انده بيله محافظه سنه مقتدر اوله ماز .

استقلال بوکامی دیرلر ؟ یوق یوق نه وقت مجلس شورای امت آچیلور ، نه وقت هرکس حریت میدانلرنده اثبات لیاقته مقتدر اولورده هر اداره اهلنک انه کچرسه ایشته او زمان هر مأمور وظیفه سی دائره سننده حرکتی باشلار او وقت اورویا شویله یابه جق فلان بویله کیده جک کی تهدیدلر زائل اولور .

هر نئصاسه منصور اللوا چیقدی و مثلاً وسیم پاشایه قپودان پاشالق ویرلدی بر کون کلیر که سردار اگر مده ایدر لر بویله یا پیلیرسه وسیم پاشا عمر پاشایه معادلی اولور و اشرف امتدن عبارت اوله جق بر مجلسه دخولیمی لازم کلیر ؟

خیر خیر رتبه بشقه حیثیت بشقه در . بویله بر مجلسده او آدم لر ایسترکه علو فطرتی تجربه ایله اثبات ایتمش و امتک روحی مقامنه کچمش اولسون . معترضم « مجلسک فوائد و مضر اتندن اول جهت امکانی دوشونلم » دییورده بر قاق شی صور ییور که برنجیسی شودر « ذات شاهانه بویله کندی استقلالنه طوقونه جق بر شینی ایستیه رک یایدیر می »

اوت یایدیرر . چونکه شمدی به قدر دولته فائده ایدر دیه هر نه تکلیف ایتدیلیرسه هیچ برینه ممانعت ایتدی چونکه خاندان عثمانینک معتادی تبعه سنه حقیقه پدران به بقدر چونکه زیر تابعیتنده بولمان خدیومصر اصول مشورتی ده بر طرفدن طلب اولتمسزین مروتمندانه اعلان ایدرک وظیفه سنی اجرا ایتمش ایکن خالق بوقدر آرزوسی اوزرینه ینه غصب حقوقده دوام ایتکی عثمانلی پادشاهی کندینک و خانداننک شاننه دوشورمز . چونکه او استقلال دیدیکی شی موهومدر . پادشاه آندن هیچ مستفید اولیور . اصول مشورت کیمسینی حکم قانوندن خارجه چیتار میه جق پادشاهک ایسه ذاتاً بر قضا مدیری قدر قانون شکننک ایتدیک یوق مثلاً

نومرو ۵

بینه بمختمزه باشلايه نم : کرچه فرانسده « سناتو » ايکي کره جمهوريتک ايمپراطورلغه انقلابنه سبب اولدی بناء عليه حریت طرفدارانک منفوریدر. فقط تفصیلات مشروحه دن کلاشیامور که براداره مشروطیه اویله برهیا نك اشد لزومی وار. بومدعا بيك درلو تجربه ایله ثابت اولمشدر حتی دنیاده نه قدر اداره مشروطه واریسه یا بویله بر مجلسی بوانورویا خود آنک رینه زادگان مجلسی واردر .

بزده ایسه جمهوریتک عدم امکانی وزادلاک بلیه سنک حقه شکر اولسون فقدانی جهتیلدولتتمز هر نه وقت مشروطیت اداره سنی اعلان ایدر سه بویله بر مجلسه لزوم تحقق ایدر .

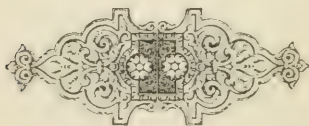
فقط فرانسه سناتوسنک برحالی وار که ايمپراطور هرکیمی ایسترسه اورایه اعضا تعیین ایده بیلیر . بزده بوکا جواز ویرمک مجلسک عانا بتون بتون حکمنی قالدیر مقدر . چونکه حیثیت ذاتیه سیله اورایه داخل اولنلردن اکثریت ازایی آلق ایچون هر ایستدیکنی ذکر اولدن مجلسه تعیین ایتمک حکومته کوره پک قولای برشیدر .

حقیقت حال دخی بوجوازده اصلاراضی اولماز . مثلا عمر پاشا سردار اکرم عنوانی حائز اولدی فقط تا ابراهیم پاشا زمانده باشلادی بیوک کوچک دولتک هر محاربه سنده بواندی جمله سندن

بوزولمسی مقرر در .

بوندن بشقه مبعوثلر بالطبع دوائر حکومتک تقلیل اقتدارینه
مائل اوله جقملرندن وکلا کندیلرینه تودیع اولنان قوتی
محافظه ایچون نظامات اساسیهیه طیانه جقملر، مبعوثلر نظامات
اساسیه نیک محاکمه سنه و تعدیاتی ایستمکه مقتدر اولور لر سه یالا اول
بیله بر کره نظامات اساسیه یی دکشدر مک و یا خود مبعوثلرک
ارزوسنه ممانعتله حقوقنه تعرض ایتمک لازم کلیر که ایکی طرف
دخی خطر دن عبارتدر . بناءً عایه نظامات اساسیه یی دائمی
صورتده محافظه ایتمک و خالقک او خصوصده اولان شکایاتی
دی کلیهرک لزوم کورر سه تعدیل ایتمک ینه بویله بر مجلسه ویرلملیدر .
وقت یوق بچنک ایلروسی ینه ایلر وکی هفته یه باقی ....

[حریت ۱۲ تشرین اول ۱۲۸۵]

ایله افکارینی بو مجلسه بیان ایلر .

بویله بر مجلسك اساساً و بزم احوالمزه تطبیقاً لزومی وار میدر یوقیدر ؟ بر آزده بورالینی آردیه لم بنده کنزه قالیرسه اوچ جهته لزومی واردر : برنجیسی معلومدر که دنیاده تاویل کتورمز کلام پک نادر بولنور بناء علیه مجلس شورای امته بر قانون مذاکره اولنورکن البته نظامات اساسیه به مطابق اولوب اولمدینی حقنده معرثان ایله مأمور لر بیننده اختلاف افکار ظهور ایدر چونکه هر طرف مسأله به ایستدیکی نقطه نظر دن باقار . بویله بر اختلاف کیم حاکم اولسون . ایکنجیسی بر جریء متشبث صدارت و یا خود سرعسکر لیکده بولنوب ده تغلباً مجلس شورای امتی طاغتمق ایسترسه پک قولای مقتدر اوله بیلیر . فقط مثلاً شهزادگان عظام حضراتی ، شرفای مکدن و مصر خاندانندن بر قاج ذات ، حسام الدین افندیلر رفیق افندیلر کبی اجلهء عامه ، نامق پاشا درویش پاشا عمر پاشا عبدی پاشا کبی مشیران عساکر و سائر بر طاقم مسن و مجرب وزرا بویله بر مجلسه جمع اولنورسه نظامات اساسیه و مجلس شورای امتک تعرض متغایبه دن محافظه سی ایچون مکمل اردولردن بیوک بر قوت حاصل ایدلمش اولور . اوچنجیسی افعال حکومتی تقبیح و یا خود نظامات خیریه بی اخطار یولنده تقدیم اولنه جق عرض حاللر ماده سیدر . فرض ایدم که بونلر مجلس شورای امته ویرلسه قدرت تشریح ایله قدرت تفهید بیننده هر کون بر یکی اختلاف ظهوری اخر الامر بوندن بری مغلوب اوله رق صلاح اداره ایچون لازم اولان موازنه اقتدارک

ایمپراطورک اراده سنه تعلق ایدر ایکنجی صنفی رؤسای دین ،
 مارشاللر و قپودان پاشالردر اوچنجی صنفه ایمپراطور ایستدیکی
 ذواتی تعیین ایدر .

مجلسک اساس ظهوری قدرت تشریح ایله قدرت تنفید
 بیننده بر قدرت تعدیلک تحقق لزومیدر . وظیفه سی ایسه
 نظامات اساسیه و حریت عمومیه بی محافظه ایتمکدر . بوجاسه
 عرض اولنمدیجه بر قانون اعلان اولنه ماز فقط مجلس دخی
 عرض اولنان قانونک یالکز زیزده تعداد اولنان قاعده لرده مغایر
 اولوب اولمدیغنی تدقیق ایدر بشته نقطه نظر دن محاکمه سنه
 قالدیشه ماز . نظامات اساسیه ، ۲ اصول مذهب ، ۳ اخلاق ،
 ۴ حریت مذهبییه ، ۵ حریت شخصییه ، ۶ حضور محاکمه
 مساوات عمومیه ، ۷ املاکک تعرضدن مصونیتی ، ۸ حکامک
 معزولیتدن بری قلمسی ، ۹ محافظه مملکت... ایشته «سناتو» بر نظامی
 بوقاعده لر دن برینه خلل ویردجک صورتده کوردیکی حالده رد
 ایدر حکمی ایسه ضروری القبول و تمتع الاستینافدر حتی بوبابده
 ایمپراطورک بیله موافقتنه مراجعت اولنمز . بوندن بشقه بوجلس
 نظامات اساسیه ده نقصان وارسه آنی اکمال ایدر بر فقره سنک
 معناسی تفسیره محتاج اولورسه آنی تعیین ایلر بویله شیلر دده ویردیکی
 حکم دخی قطعیدر . فوائد عامه ایچون بر نظام جدید یامغنی
 مقتضی کوررسه حکومته عرض ایدر .

افراد اهالیدن بری ، بریکی نظام تصور ایستدیکی و یا خود
 حکومتک برفعانی نظامات اساسیه یه مغایر کوردیکی وقت عرضحال

نومرو ۴

چڻڪي مکتوبمده شوراسنی اونو تدم :

غریب مطالعه درکه معترضم اوتوز میلیون نفوس ایچنده
فیاض قدرت درایتی اوچ درت کشی به حصر ایتشدر صانیور .
عثمانیلر اونسل کریمدرکه معترضمک دیدیکی (مدرسه محصو -
لرندن) ابن کلالر ، سعدالدینلر واستخفاف ایتدیکی کوی
آغالرندن کوپرلیلر ، محمد علیلر یتشدر مشدر . هله برکه
میدان امتحان اولان مجلس حریت آچلسون کوریلورکه
کیمسه نك خیال و خاطرینه کلیان افدیلردن آغالردن نیجه محیر
عقول اوله جق خطبا واذکیا ظهور ایدر .

حاصلی بوذاتک لسانندن آکلاشیلان کندی ایسترکه
قانون یایمق اوچ درت ذاتک النده قالسون ، اجرا ایتکینه
آنلره ، خارجیه یینه آنلره ، مالیه یینه آنلره ، محاکم یینه آنلره ،
کندی ایشلرینه نظارت یینه آنلره . باری اولریمزک وکیل
خرجاغنی ده آنلره حواله ایدلم بزصبی اولهلم آنلرده وصی ،
بویله جه آلتی یوزیمللق قوجه بردولت خراب اولسون کتسون .
برده اوچنجی مجلسک تعریفی قالدی او ایسه « سناتو »
درکه اوچ صنف اعضادن مرکب بر مجلسدر . اعضاسنک برنجی
صنفی خاندان سلطنتک افرادیدر هربری اونسکز یاشنه کیردیکی
کبی بوجلاسک اعضاسندن صاییلور فقط مجلسده بوانه بیامسی

بوزمیه جغکزی نیچون اعلان ایتدیگز . نیچون قابل اجرا بر صورت تأمین ارامدیگزده بویله جاب اعتراض ایده جکی بدیهی بر تدبیره قالشدیگز . مادام که بر کره اولان اولدی نیچون قله لرك ترکی ایچون اوروپانك اصرار قطعینسی بکلمیه رك قره طاغك تهیدد ضمنی صورتنده کوستردیسی طلب ایله بوکا تشبث ایدیورسکز . اوروپانك اصرارینه تسلیمیت ناموسه طوقنورده قره طاغدن قورقمق طوقمازمی . هر نه ایسه مادام که بو رأیده بولنیورسکز ، یاغائب ایتدیگز شینه مقابل نیچون بر فائده استحصال ایتك ایستمیورسکز « یوللو هر طرفدن اعتراضلر کلیه جکفی کیم قبول ایدر ولو مجلسك اعضاسی پولتیقه جه مکتب شاگردی تصور اولسون .

ینه وقت طارلشدی قصوری کله جك هقتهیه باقی . . . .

[حریت ۲۹ ایلول ۱۲۸۵]

غوائل و مسائلك حكيمانه و دلفريبانه صورتله تسويه سى ايسه جهات سائر دن زياده خدمت ايدنه چكى مسلماتدن بولنديغندن مستدعيات مبعوثه نك قرين قبول على بيورلمسى حسب الحال مناسب اوله جغنده اتحاد آرا حصوله كلى و چونكه طاغلولر اغفالات سابقه نك نتيجه و خيمه سنى لايقيه مشاهده ايدرك طرف اشرف جهاندارى به طوغريدن طوغرى به مراجعت ايلدك نردن مظهر اوله جقلى مساعدده و اثر شفقت و عاطفت سنیه تبعه پرورى هر نه قدر مكمل اولور ايسه او قدر فوائد و محسناتى جالب و بعدما اجانبه ميل ايتمه رك جانب دولت عليه به ايصنملرينى و رفته رفته رشتمه تابعتلرينك قوى صورتله ارتباطنى موجب اوله جغنى ملاحظاتى دخى بك بجا كورنمش اولانله سايه موفقيت و ايه حضرت پادشاهيده اشپوزدن نقشيكه وارنجيه قدر آچلمش و الان كمال امنيت و سلامتله مرور و عبور اولتمقده بولنمش اولان و سكز ساعت طولى بولنان طريقك امنيت استقباليه و دائيمه سى بر سند قوى به ربط اولنمق و طريق مذكورك اشقودره جانبدن ياپلديغى منللو ممكن اوله بيلور ايسه هر سك طرفنده دخى بر بلوق هاوز انشا اولنمق اوزره بونلرك هيچ بر طرفه مراجعتلرينه محل و وقت براغلميه رق همان مصلحتك تعديل و تسويه سنه روى موافقت كوسترلمسى [. . . . .

شمى تصور ايتديكمز مجلس مبعوثانه بو عرض و ير اسيدى
 « مادام كه سزه اسباب تا مین لازمى قره طاغك هيت اصايه سنى

نام جلینی ابقا ایدرک و طاغلورلرک حدلرینی بیلدیره رک ملکجه وپولتیقه جه فوائد و محسنات کثیره قزاندیرمش اولدیغی مثللو طریق مبحوثک کشادی واستحکاماتک انشامی ماده سی امنیت عمومی حصولی مقصدینه مبنی بولنسیله موقع اجرایه کتورلمسی ایستیلورسه ده رئیس مومی الیهک بو دفعه ده کی مراجعتی رد اولور ایسه ینه دول متحابه یه مراجعتله آنلرک نصایح مصرانه - لری اوزرینه بالجبوریه قول ایلک شانجه وپولتیقه جه محاذیری مستلزم اوله جغندن بشقه درکار اولان مضایقه مالیه وسیواستو- پولدن بی فرق اولان متانت و مش- کلات موقعیه ایجانجه بونک ایچون لازم کلان قوه عسکریه یی اداره ایتمک و مصارف کلیه سنه آچه یتشدرمک بر امر جسیم ایدوکنندن و شو وقت نازکده بویله دول معظمه یی ناخشنود ایده جک بر حالده بولنلمسی دخی موافق قاعده دور اندیشی اوله میه جنی کبی بر کره طاغلورلرک مستدعیات معروضه سنک قبولیله حقنرنده معامله مرحمتکاری کوستریلور ایسه رزش حال و قاللرندن اکلاش- لیدیغی اوزره امنیت طریق ماده سی طبیعی حاصل و حسن نیت عدالت آیات ملوکانه یه بیوک دلایل اوله رق بونک قزاندیره جنی فوائد عظیمه دن ماعدا شمدی به قدر طوتلقده اولان عسا کرک تحقینی وروم ایلینک سائر نقاط مهمه سنده عسا کرجه اولان احتیاجک دخی تهوینی ایله برابر در دست اولان تصرفات اصولنده خیلدیجه مدار ایده جکی و سلطنت سنیه جه اتخازینه لزوم کوریلان اصلاحات مالیه و مالکیه یالکنز تقلیل مصارفه منحصر اولوب بو مقوله

وسفارت سنيه به دخي تمني ودخالت ايدرك آنك اوزرينه واسطه اجنبيه به مراجعتدن صرف نظرله رئيس مومي اليه بوماده ده دولت عليه نك فتوت و مرحمت جليله سنه مراجعت و بعد ما مطلوب بيورلديني اوزره ابراز اثار امنيت و اطاعت ضمننده درسه عاده ارسالي تصميم و اشعار ايلديكي سر كاتي ايله ديكر بر مأموري بوكره و رود ايدرك طرف شناوري به و مقام والاي خارجيه به كلوب رئيس طرفندن كتورديكي مکتوبي اعطا و هر حالده سلطنت سنيه نك شفقت و عنایت سنيه سنه محتاج بولدق لريني و اوتهدن برو فریفته اولدق لری بعض اغفالات و تحریكات سيئاتی اوله رق کور- دکوری تأديبات و مجازاتدن پک پريشان و شمدي به دكين ايتدکلر- ينه نام و پشيمان اولدق لريني افاده و انبا ايش اولم لری به مکتوب مذکور ترجمه ايتديريلوب کچن کيجه باب والاي فتوا پناهيدم عقد اولنان مجلس مخصوص مشورته قرائت و افادات مسرو- ده لری حکايت برله ايجاب حال تامل و مطالعه اولدقده سایه سطوت و ايه حضرت جهانداريده قره طاغولرک تأدیب و تربيه لری امرنده وقوع بولان حرکات عسکريه و مصارفات کليه صرف بهوده اوليوب چونکه من القديم بو طاغک دروننه کيرمک و عصيانی بو صورته تسويه ايلک انظار اجانبه بيله بر امر عسير حکمنده ايکن جناب حق ولي نعمت بيمتيز پادشاهمزر افندمز حضرت تلرينه باغشلاسون جنود فيض نمود ملوکانه لرینک طاغ اوزرنده افلاک کير اولان مظفریت متوالیه لری شان وسطوت قاهره دولت عايله يی بر قات ده اعلای و سيف صارم عثمانیه نك

[روسیه و فرانسه و پروسیا دولتلری جانبندن طاغلولرک بو بایده ادعاسنه حق ویریلهرک خصوصیه فرانسه دولتی بو صورتله استحکامات یاپیلوب عسا کر قونمسی معناً طاغک ضبطی دیمک اوله جغندن سلطنت سنیهنک مقدمه کی اعلاننده طاغک اداره و حدود حاضرهمی اصلا تغییر اولنمیوب فقط قره طاغلولرک مستحق اولدقلری تأدیب و تربیه سیله اکتفا اولنه جغه سوز ویرلمش و شمدی شرط بمجوتک فعله کتورلمسی بوسوزک خلافنده بولندینی درمیان و محاذیر سائره دخی علاوه و اتیان اولنش و دولت علیهنک بومقوله امور مشکله سنده معاونت خیر خواهانه سی مشاهده اولتمقده اولان انکلتره دولتی ، نظر دقتی جاب ایدن مخالفت مشترک بیه قارشو بیان رأی وادیسنه کیتیمیوب اوستریا دولتی دخی آنک مسلکینی طومش اولمسیله باب عالیجه دخی برار وقتدن برو شو اوچ دولتک یعنی فرانسه و پروسیا و روسیهنک دفع اعتراضاتیه تهوین و تسکین افکاری طریقنی التزام اولنه رق مصلحتک بر موجب قرار مرکز اجرایه کلمسنی تسهیل ایلیه جک صورتله کرک بوراده سفارتلره تبلیغات قویه و کرک سفرای سلطنت سنیه واسطه سیله پارس ، برلین و پترسبورغده دلائل مقنعه وهر درلو تدابیر مؤثره اجرا اولنوب امکان زمانک مساعد اولدینی مساعی و اقدامات صرف اولنش ایسه ده اعتراضات واقعیه و خصوصیه فرانسه زیمراطوری خاندانک فرط التزامه اصلا تنزل کلامسیله برابر ایشک فعلیاتنده دخی قطعاً خلل اولمدینی حالده رئیس جبلك باباسی میرقو ویاننده شوایشه خیلی چاره تخری

تطبیقاً تأدیب و تربیه ایلمک اوزره بر عسکری قومیسوننک تشکیل قلمسی و قره طاغلورلک فیما بعد بو مثللو حرکاتی تجویز ایلمیه چکلری وعد رسمیسنی حاوی بر قطعه تعهد سندی اعطا ایلملری مقارن حقانیت و موافق مصلحت کورنمشدر] .

معترضم البته دیه چک که عثمانلیلرک غرور شجاعتی بوکا تحمل ایدرمی ؟ مبعوثلر ، رضیه نه دیمک کیدوب حریفلری تأدیب ایتملی یولنده دعوایه قیام ایله محاربه طلبنده اصرار ایتمزلرمی ؟ اوت ایدرلر فقط ایتمسولرمی ؟ او کوریلان حقارت او چکیلان اذیت نه ایدی اما وکلا اوروپانک پولتیقه سندن قورقارمش مسأله نك مسئولیتنی اوزرلرینه آله رق هیج ایشی میدانه قویما مقده اللرنده ایدی فقط بو تشبته قره طاعیلرک فسادی منع اوانه میوبده تأدیبلرینه لزوم کورندیکی وقت وکلا ایچون ینه مسلک لرنده اصرار ایله بز اوروبایی اقناع ایده میز دیه مأموریتلرندن چکلملری لازم کلیدی .

بودرلو مسأله و قوفسزلغه کلاجه : پولتیقه جه اولان خطالرمز اوقدر بدیهیدرکه تناقضک بطلانی ادراک ایده بیله چک فکری اولانلرا کلار . مثلاً بزم قره طاغده کی نهایت محاربه مزکندیلمی تأدیب و حدودمزی تأمین ایچوندی . بک اهلا تأدیبی اجرا ایتمک تأمین ایچون ایسه طاغ ایچنه بر یول آچهرق اوزرینه قهلهر یایمنی قرارلشدیردق . صکره قره طاغلیلر مقاومتیه و اوروپالیلر اعتراضه باشلادی . قهلهلری ترک ایتمک جانب باب عالیدن مسأله سرای هایونه شو صورتله عرض اولندی .

دائم پاشا وقعه سی مجلس شورای امت موجود ایکن ظهور
ایتسیدی و مجلس ، دولتک مسلك حرکتنی صورسیدی باب عالی
یا اوزمان سویلر یا جوانی نتیجه مصلحته تعلیق ایدردی. اوزمان
سویلسه نه دیه جکدی البته دیه جکدی که بوایشه دائر سفیرلره
بر تعلیمات کوندردک جان آله جق یری عیناً شو عبارلردر .
[آرتق قره طاغلورلرک اشبو حرکات خیانتکارانه لری
اوزرینه بعدما سوزلرینه قطعاً امنیت ایتماکه همده. اهلیمزی
دها زیاده صورت مؤثرده محافظه ایچون مرقوملرک متجاسر
اولدقلری حقارات و تجاوزات جدیدلرینه مقابل برترضیه
استحصال ایتماکه بر قاده کسب استحقاق ایلدی کمز بدیهیاتدندر .
مع مافیه سلطنت سینه مصلحتی بر طاقم مشکلات جدیدیه
دوشورمامک ایچون دول معظمه نیک انسانیت و حقانیت وعدالتمه
استناداً بر وجهله انغماضی جائز اولمیان وقوعات مزبوریه
وقوعی کی و حالصانه بیان ایله طلبی حقوق ووظائفندن اولان
صورت تعمیر و اصلاحی درمیان ایلکی ترجیح بیورمشد
شویله که تحقیقات واقعه مزه کوره قولاشینده وقوعه اولان خسار
و قتل نفوس ماده لری بالجمله دول متمدنه عندنده افعال حیادیدیه دن
معدود اولمغله اشبو افعاله متجاسر اولنلرک حیدودکی تأدیب و تربیه
و کتوریلان نسوان و صبیانک محالرینه اماده و کرک خانه و اموال سائره سنی
ضایع ایتمش اولنلره تضمینات نقدیه اعضا اولنسی و دولت
علیه نیک بر ضابطی حاضر بولنهرق متهملری قوانین عسکریه یه

دیرکه : [اسباب مبرمه صحیحاً موجودایسه آنی اثباتده صعوبت اولدینی جهته ساطنت سینهك عادات قدیمه سندن اولدینی وجهله بومصلحت بر مجلس عمومی یه قولش و حقیقت حال اطرافیه اکلالتش اوایدی هرکس مجنون اولدیغندن بیوک بیوک مخاطراتی دفع ایچون اك متمصوب ووقوفسز بولنازلرك بیله بهر حال بونوع فداکارلقلری کوزه آلدیره جقلرنده شهه اولدیغنه نظراً او حالده بومصلحتك قراری آرای عمومیهك اتحادیله اولور و دولت علیه دخی هر درلو تعریضاتدن و امر اجراده مشکلاتدن مصون بولنوردی و چونکه بوندن مقدم سوختهلر ماده سی و قوعنده اولوقت آرای عمومیه بی و مساغ شرع شریفی و آنك اوزرینه متعلق بیوریلان اراده سینه بی جامع اوله رق الده بولنش اولان سند علنی دفع فساده سلاح قوت اولدینی جملهك معلومی اولدیغندن و بوکره اعلان اولنان نظامات ایسه شمدی یه دکین هیچ امثالی کورلماش غایت تک بر ماده بولندیغندن شمانه سزجه اجرایه مدار ارمق و شاید طشر دلرده بوکا قارشو حرکت ایدنلر اولورسه او مقوله لری قولایاتله یوله یازمق ایچون الده برسند قوی بولنمی قضیه سندن دخی و کلاجه غفلت اولنماق اقتضا ایدردی] .

بوندن ده اکلایشیلورکه دولنك « باخصوص » مسائل خارجیه سی اراده امته کورلمکه محتاج ایمش . شمدی قاعد-
مزی خارجه دخی تعلق اولان داخلی مسأله تطبیق ایدلمکه
ایضاح حقیقته مدار اولسون : بالفرض قره طاغده حسین

و شره اشتراك طبيعىسى جهتيه البته افعال حكومته نظارت ايدر . مسائل خارجيه ايسه منافع وطنك الكروحلى جهتلرى اولديغندن اكاخلكك ، هم مبعوثلرى همده لسان عموم مقامنده اولان غزتهلر واسطه سيله مداخليه ، اعتراضه حقى واردر .

دول منتظده خارجاً بر مهم مسئله ظهور ايدنجه مجلس شوراي امت دولتك مسلك حر كتنى صورار وكلا ايجابنه كوره يابدات مصلحتنده بيان ايدر يا خود كتم لزومنه ذاهب اولورسه هر مسئوليتى اوزرينه آلهرق ايضاح احوالى خاتمه يه صاقلار .

دولت عليه تا اداره حاضر دنك زمان استبدادينه قدر مسائل مهمه يي اولدن امته عرض ايدر و حر كتنى خلقك اراده سنه توفيق ايلردى . اهالى ايسه بوقاعده نك خلافنه هر نه وقوع بولورسه مقاومت كوستر لردى . ايران سفرى رضالرينه مخالف اولديغى ايچون يكيچريلر سلطان سليم اول كبي دهشتدن جهان تتر برشير ژپانك چايرينه قورشون آتديلر نهايت فتوحاتنى تمام ايتدير ميديلر .

بر كره تاريخلره باقلسون بللكه هر صحيفه سنده بر آياق ديواننك تعريفى كوريلور . هر بابنده ارباب حل و عقدك ديوان صدارته بر محاربه ايچون جمع اولنديغنه دائر تفصيلات بولنور . رشيد پاشا روسيه يه اعلان حرب ايتدى فقط اولجه ارباب حل و عقدى طوبلادى امنك رآينى آدى حتى پارس معاهده سنه و امتياز فرماننه اعتراضى حاوى پادشاهه تقديم ايتديكى لايحه ده

مثلا كريد عصياتى الهالالم آنك ظهرندن اول مجلس شورى امت موجود اوليدى كريدك مبعوثلى خلقك اسباب شكايتمندن بحث ايده جكميدى اتميه جكميدى. اكر هييج برشيدن شكايتمندن يونانه التحاق نامنه بر عصيان ظهور ايدرسه حكومتك دفع اختلال ايچون عسكر سوق اتمسسه كيم مانع اوله بيلير. يوق اسباب شكايتم مبعوثلى سويليوبده مجلسجه قبول اولمسه و اوخالده خلق عصيان اتمسسه تاديبلرينه قالقشلسه مجلس، وكلايى ايچون مسئول طوتسون. اما بويله اوليوبده اسباب شكايتم مبعوثلى طرفندن بيان اولنور و مجلس ده تصديق ايله دولتمدن اجراى عدل و احقاق حق اولمسي ايستميرده وكلاينه قبول اتمزسه وارد اوله جق او امر ظالمانه يه مدافعه خلقك حقيدره. اوخالده اوزرلرينه سوق عسكر بحق جايز اوله ماز. وكلا بويله بر معامله غدارانه يى اختيار ايتديكى حالده ايشته او وقت ياقه سنى مسئوليتدن قورتاره مز.

يازام اداره يى اجراى عدالت ايچون الهالانلر كسسون بچسون ايستمديكى اولديرسون ايستمديكى ديرى براقسوننده ينه مى لايسئل عمايفعل مرتبه سنده قالسون بزه اداره حكومت ايچون الهى لازم انسانمى ؟

قالدى امور خارجه. معترضم، علاوه ايتديكى «باخصوص»
كله سيلاه بوايشه پك اهميت ويرديكى ايمسا ايديه. اور اكادائر
بنده كزده بر آز اهميتليجه بحث ايتكم ايسترم.
هر فرد مادام كه جمعيتك اجزاسننددر عموم كله جك خير

ایتسه بجادر چونکه یالکمز کمر کدن برقاچ مثل فائده کور راهالی ایسه احیا اولور ، بونک اوزرینه دیگر اعضا که وطنک اشرافیدر ایکی طرفک مطالعه سنی دکلدکدن صکره ادرنه یولی زمان ترقی به قالسون ، صریح نهرینی آچغه و صوفیه به بر یول یامغه چاره بولمی قرارینی اتخاذ ایتمه مقتدر دکلیدرلر ؟ .

ای برادر اشراف و معتبران وطن ، دکل بویله ساده ایشلری بوندن بیک قات نازک ماده لری تدقیق ایدرلر و فکر سلیم لریله دولته پک چوق خدمت ایده بیلرلر . فقط سنری تأمین ایدرم که مجلس خاص وکلاده شو مسأله یازدیغ قدر بیله تحقیق اولنه ماز چونکه اعضاسنک برطاقمی ادرنه بی صوفیه بی بیلمز ، برطاقنک دنیا وظیفه سی دکل سوزه قارشماز ، بیلنلر و سوز سولینلر ایسه طالبک و حامیلرینک خاطرینه ..... فلانسه رعایه مصلحتی التزام ایدنلره غلبه ایده مز حریف امتیازی آلیر یولی یاماز و یا خود یابه ماز ، باشلانغجنده بر آز مصارف اشراف ایدلش ایسه دولت طاقر طاقر فائضلرینی و بلکه بر آزده تضمینات ویرر ، صکره رهن آچقه سنی ضبط ایدر آئیده بر بهانه ایله سفارت دعوی ایدر کیری آلیر یالکمز ویردی کمز یارملر یانمز کارقالیر نته کم برقاچ دفعه امثالی کورلمشدر .

معترضم بیلیم قنغی حرکات عسکریه بی صورار . اگر مراد اجابنه قارشو سوق عسکر ایسه اکامطلقا خلقک اراده سی منضم اولمق ایستر زیرا جان و مال تلف ایده جک آنلردر . یوق داخل سوق عسکر ایسه اوده برقاچ درلو اولور .

ایستدی؛ اکر مکتب فی الحقیقه بر ترقی کوسترمشسه اکا کیم مانع اولور یوق ینه مکتب سائرلرینک حالنده ایسه مثلاً «چو جقلر برسنه ده علم حالی او قومغه باشلادی دییورسکیز. جمعیت تدریسیه کونده براییکی ساعت درس ویریور طلبه سی طاعدن اینه حمللر فلانلر ایکن اوچ آیده علم حالی پک اعلا او قیورلر سزده او یله بر نمونه طوتکده ایستدیککیز پاره بی ویره لم» دیه میه جک قدر دنیادن یخبر مجنونلرک مجلس شورای امده نه ایشی وار .

برگره نظر انصاف ایله باقلم. ایستدیکمه کوره بریسی ینه استانبولدن ادرنه یه بر تیموریولک امتیازینی طلب ایتمش و یوزده بش اعتباریله فائضنک دولتجه تعهدینی ایسته مش بر مجلس شورای امت اولسه ده بو آدمک استدعاسی آنک تدقیقنه عرض اولنسه و مجلسده ادرنه دن مفتی فلان افندی و فلان بک زاده فلان بک و بلغار تجارندن فلان چورباچی مبعوث بولنسه عجا آنلر دیه مزلمی که «واقعا بو تیمور یولنک محسنات منکر دکدر فقط بزم مریمجز وار بونک ایچون اختیار اولنه جق فدا کارلغک یوزده بریله اینوزدن اورایه واپور ایشلتلمک قابدر حالا صاللرله بو قدر اشیا اینیور صاللرک نقلیه سی ایسه پک او جوزدر تیمور یولی آنلره رقابت ایده بیله جکنی عقل کسمز» .

اوتنه دن طونه ولایتک مبعوثلری شو یله بر مطالعه ایراد ایده مزمی که «بزم صوفیه سنجاغنده هر سنه بر چوق ذخیره مز چورور صمانلری ایسه علی العموم یاقارز . اورادن طونه یه یا خود فله یه بر تیموریول یا نلسه و دولت نه قدر فدا کارلق اختیار

نومرو ۳

ينه بچمزده دوام ايدلم . معترض صورار كه يكي عثمانليلرك
ايسديكي مجلس شوراي امت ، وكلايي اداره داخليه و حركات
عسكريه و باخصوص امور خارجه دن مسؤل طوته جقميدر
طوته جق ايسه برطاقم مدرسه محصوللري و چفتلك آغالري دقائق
سياستي خدمت دولته افنای عمر ايدنلردن ايبي بيلير ؟

بركره مسأله نك كهني اكلايه لم ، بنده كزك افكار مجه داخلي
اداره نك ايكي اساسلي شعبه سي واردر كه بري اجراي عدالت
بري استحصال ترقيدر . مجلس شوراي امت اجراي عدالتجه
وكلايي البته مسؤل طوته جق ، مثلاً دولته « هيچ كيمسه
مخامه مز تاذيب اولته ماز » ديه برقانون ياپلسه ، صكره صدر
اعظم بريني طوتديني كي سويلتمدن نفى ايتسه ، بو حالمه
غزته لر دعوايه قيام ايتسه ، مجلس شوراي امت احقاق حق
اولتمسني مقام سلطتمدن رسماً ايتيه مسه - ولو اوقانون مشروعاً
اعلان اولتمش - نه فائده سي اولور . . بونده دقائق سياسي بيله -
جك برشي يوق لازم اولان ترتيب اولتمش قانونك اجراسه - نه
نظارتدر كه چفتلك آغاسي دكل كوي مختاري بيله يابه بيلير .

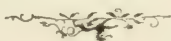
كله لم ترقى جهته ، فرض ايدلم كه معارف ناظري كچن سنه
برمحله مكتهبي نمونه اوله رق اصلاح ايتديده بو سنه استانبول
مكتبلرينك هپسني احواله قويتمق ايجون اوچ بيك كيسه مصرف

برقاچ ماده نك بیاننه لزوم کوریرم .

از جمله مجلسك اخفای مذاکراتی بش کشینك طلبنه
براقلمقدن ایسه اکثریت ارایه حواله اولتمق و غزته لره رئیسك
یابدیره جنی مضبطه دن ایسه مذاکرات علنیه نك عینی ویرمك
دهامحق اولور .

برده شایان دقت ، ایمراطورك ایستدیکی وقت مجلسی
طاغتدیروبده یکیدن اعضا انتخاب ایتدیرمك حقیدر بعض
مسائل مهمه اوزرینه اکثر دولتلرده پادشاهلر برقاچ دفعه
مجالسی طاغتمشدر . سلطنته نظاماً بو حقی ویرمکده شوفائده واردرکه
بر حکمدار جبراً مجلسی طاغتمغه مقتدر اوله بیلیرسه باری بتون بتون
لغوینه قالقشمازده نظاماً ینه طویلامق مجبوریتنده بولنور .
ایشته بو هفته ده پوسته وقتی کلدی ملاحظاتی یتشدیره مدك
قصوری برقاچ کون صکره یه باقی ....

[حریت ۲۱ ایلول ۱۲۸۵]

نطق هایون حریت شخصیه یی اعلان ایتدی هر کس جانندن مالندن عرضندن امین اولسون دیدی اگر ضبطیه نك شبهه سی نابجا ایسه ابتدا او آدم حبس اولندیغی حالده ایشی ایله مشغول اوله میه جغندن پاره غائب ایدر محبوب سیتی ده بالطبع ناموسنه طوقنور بناء علیه بز بوقانونی اساسه مخالف کوریرز قبول ایده میزه دیه منزلرمی ؟

مالیه نك یادیغی موازنه اوکلرینه کلنجه بیکلرجه کیسه اجنبی تضمیناتی قلمنی کوردکاری وقت بونه در دیه صورارلرده فارسودن « نه یاهلم دولت ضعیف، مأمورلرده پك چوق شیلرده خطا ایدیورلر انک ایچون اجنبیلر برر بهانه بوله رق برطاقم دعوالر آچيورلر تابع اولدقلری دولتلرده مسلط اوليورلر مشکلات چیقارماق ایچون برر پارچه شی ووروب اغزلرینی قبادیوروز » دیجه مبعوثلر « یوق بز اجنبیلرک نه اسیری یز نه ده صاغمال

اینکی، کیمده حقلری وار ایسه حکمه لرده دعوا ایتسونلر آلسونلر خلق بیهجک اتمک بوله میور اغز قباتمق ایچون کیمسه نك ویريله جک پاره سی یوقدر « یولوو مقابله ایده مز می ؟. شو وظیفه نی ایفا اتمک ایچون یالکوز سلامت افکار کفایت ایدر بزى آندن ده بری قیاس اتمک عادتا بهایم درجه سنه تنزیل دیمکدر . بناء علیه عموم عثمانیلر نامنه اوله رق بو اسنادی رد ایده رز .

سائر فقره لرک برطاقی فرانسه نك مخصوصاتندن و برطاقی تفرعاتدن اولدیغندن آنلرک ذکرندن قطع نظرله یالکوز یزیده کی

اوت موازنه دفتريني مجلس شورای امت تدقيق ایلیدر که هر کس ویردیکی پاره نك زهیه کیتدیکنی او کرسون . ممکن اولدیغی قدر ایادی سرقت کسانسون قابل اولدیغی مرتبه مجرای اسرافات قیانسون . معترض ایشک بو جهته هپسندن زیاده اهمیت ویریرده « بووظیفه یی ایفا ایده جک درایتلیر بزده زهده بولنور » دیر بنده کز او اعتراضی هیچ قبول ایتم شمدی فرض ایده لم که پادشاه اصول حکومتی شریعتدن واسلی اولان تفرعات اداره یی تجارب عالمدن استنباط ایله برنطق هایونده جمع ایلسه ده دیسه که « حضور محاکمه هر کس مساوی اولسون ، هر کس شخصنجه حر اوله رق جانندن مالندن عرضندن امین بولنسون کیمسه نك خانه سی بر ضرورت مبرمه تبین ایتدکجه تحری اولنه مسون مطبوعات لزومی قدر حر اولسون ، اهالی انتخاب ایده جکی مبعوثان واسطه سیله افعال حکومته نظارت ایتسون محکمهلر آچیق طو تلسون ، حاکمهلر عزلدن مصون بولنسون ، موازنه یی مبعوثان، تدقيق ایتسون کذا و کذا .

البته هر ایالت، مبعوثلرینی معتبراندن کوندره جک هله او قومه یازمه بیلیمک مطلقا شرط اوله جق مبعوثلر ایسه بونطق هایونی کوره جکار مألنی اکلایه جقلر

آندن صکره مجلس شورای دولت برقانون حاضرلیه جق مبعوثلره ویریله جک مثلا بویله برقانونده دینلسه که ضبطه هر کیمدن شبهه لنورسه کتورر حبس ایدر مبعوثلر « یوق حریف ابتدابر محکمه ده محاکمه اولنمالی قباحتی تبین ایدر سه او وقت حبس ایتلی

هله بر کره هر کس محاکمه سز آدم نفی اولنه میه جغنی بالفعل ا کلاسون، شمدی حکومته مقاومت ایده بیله جک اولانلر بشیوزکشی ایسه برییده بش بیک کشی اولور هر مقتدر اولان وطنک خیری ایچون خلقک کوزینی آچغه چالیشیر ارباب حکومت اداره سنی تبدیل ایتمزسه بالطبع مجلسده معترض چوغالیر اعتراضک کثرتی ایسه بالضروره اداره نک دوزلمسنی موجب اولور بو بر قاعدهء سیاستدر که تاریخدرده بیک تجربه سی کورلمشدر .

تقصیلات مشروحه دن ا کلاشلمدی که رأی عاجزانه محجه فرانسز نظامات اساسیه سنک برنجی فقره سی بزده قابل اجرادر . شریعت ایسه بو ماده یه هیچ ممانعت ایتمز .

کله لم ایکنجی فقره سنه: بزده اعضا کندی مطالعه محجه آلتی سنه دکلدها آزمدت ایچون انتخاب اولنلمیدرتا که بدایت مصلحت اولوق جهتیه ایشه پک چوق حیلهر قارشمسی ملحوظ ایکن اهالی منفعت عمومیه خدمت ایتمیان اعضایی تبدیل اقتدارندن مدت مدیده محروم اولسون . اما دینیلورسه که هأموریتک امتدادی تزیاید تجربه بی موجب اولور . مدتک آزلغنده دخی او مقصدینه بر درجه یه قدر حاصلدر . اهالی سودیکی اعضایی انقضای مدتدن صکره تکرار انتخاب ایده بیلیر .

اوچنجی ماده دخی عینیه فرانسده اولدینی کبی اوله جق . اوت شورای دولتک حاضرلدینی قانونلری مجلس شورای امت تصدیق ایتملیدر که قدرت تشریح قدرت تنفیذن آیرلسون وتلقی امت حصوله کلسون ده اجرالری مشروع اولسون .

اولسون؟ خير اعتقاد عاجزانه بجه بوندن دها سربست اولسى لازم كله جك آنى تعريف ايديم ، و مکتوبك بوبابده کوستردىكى اعتراضلرده عقلمک ايردىكى قدر جواب ويرهيم .

شمدى بالطبع مجلس اعضاسنك انتخابى خلقه عائد اوله جق و هر كسك حق انتخابى بالطبع تصديق اولنه جق .

صاحب مکتوب دير كه بزم كويلور منر ارباب درايى انتخابه نصل مقتدر اوله بيلير . و بوبابده حكومتك اغفالاتى نصل منع اولنور . مكر بوذات ظن ايدر مى كه اوروپانك هر كويليسى حقى باطلدن ، آحمقى عاقلدن ، ظالمى عادلدن ، عالمى جاهلدن تفريقه مقتدر در .

خير انلرده عادتاً بزم خلقه بگزر يالكز ايشلرى منتظم اولدينى ايچون ثروتلى زياده . بونلر مبعوثانى نصل انتخاب ايدىيور ؟ حكومت كندينه طرفدار اولان غزته لرله خاقه بر طاقم آدملر عرض ايدىيور مقاومت طاقيده آنلره قارشو بشقه بر طاقم آدملر توصيه ايلور . حكومتدن خشنود اولانلر آنك ايستديكنى اوليانلر مقاومتك طرفدارنى انتخاب ايدىيورلر . اما بزده خلق غزته او قومغه مقتدر دكل ايش حكومت ايچون كندى ايستديكنى و مقاومتده بولنلر ايچون دخى كندى ايستدكلرني اهالى به بيلديرمكه دنياده بشقه واسطه يوق دكل يا ! احتمال كه معترضمك فرض ايتديكى كې « تهديدات ضمنيه و اغفالات متواليه ابله » اكثر اعضايى حكومت ايستدكلرندن انتخاب ايتديره بيلير . فقط بو مخاطره نك حكمى برايكى سنه در

استحقاق اساسی اوزرینه بوبابده بر نظام پابلسه و اعضانک شفیع مجبر تسلطدن مصونیتی ایچون معزولیتلرینه هیچ جواز کوسترلسه هر حالده دها خیرلی اولور .

ایکنجیسی « قورله ژسالاتیف » دینیلان واضع قانون مجلسیدرکه بزم ایستدیکمز شورای امت بو اولیور بو مجلسک اعضاسی اهالی طرفندن انتخاب اولنور هر مرد رشیدک حق انتخابی واردر اعضا آلتی سنه ایچون منتحبدر مجلس شورای دولتک حاضرلدینی قانون لایحه لرینک رد و قبولی و موازنه دولتک تدقیقی بو مجلسک حقوق مخصوصه سندندر .

مجلس معتاد اوزره اوچ آی آچیق طورر حسب الایجاب تمید اولندینی واردر مذاکراتی عموم قارشوسنده در کیم ایسترسه کیدوب استماع ایده بیلیر . فقط بر مسئله مذاکره اولنور کن اعضادن بش کشی طلب ایدرسه مجلس مذاکراتی خفی طوته بیلیر . مجلسک مذاکراتی رئیس مضبطه ایتدیرر غزته لره نظاماً او مضبطه یازیله بیلیر فقط اکثر خطبا ایراد ایتدکری نطقک عیناً نشری ایچون مأذونیت آلیرلر .

مجلسک رئیسینی اعضاسی ایچندن ایمپراطور انتخاب ایدر مدت مأموریتی برسنه در و کلابو مجلسه اعضا وله ماز . بو مجلسه هیچ بر طرفدن عرضحال و یریله مز . ایمپراطور مجلسی جمع ایتمک و طاغتمق حقوقتی حائزدر . فقط طاغیتدینی زمان آلتی آی ایچنده بر دیکرینی جمع ایتمکه مجبوردر .

بزم ایستدیکمز مجلس شورای امتک نظاماتی بونک عینیمی

بزم مجلسك وظيفه سی ایسه یکیدن بر قانون الشرع تنظیمی
اوله جق .

(فرانسه نك بیوك ناپولیون زماننده اولان مجلس شورای
دولتی کبی) عجباً بز بو وظیفه یی ایضا ایده بیله جک بر هیئات
طوپلایه بیلیرمی یز؟ .

بندکمز مأمول ایدرم که اورویایه یرانق ایچون طشره لری
قیو قیو کیزوبده مذاهب مختلفه اصحابندن آدم ارده یه جغمزه
استانبولده ، ایالات ممتازده ، ولایتلرده اولان علما و عقلایی
لایقیله تحری ایتمه ک بر قانون منتظم ترتینه کافی اوله بیله جک
ذاتلر بوله بیلیردک . وارسون عددلرینک قرقه الی یه ابلاغی
مکن اولمازسه اولسون . حقه شکر اولسون خلقک ذکاوت
فطریه سی جهتیله ده حقط رجال ارباب حکومتک ایستدیکی
درجه یه کلمدی .

برده شوراسنی دخی عاجزانه بر سانجه قیلندن اوله رق
سویلرم که فرانسه ده اولان مجلس شورای دولت بیوک
ناپولئون زماننده تجدیداً تنظیم اولندیغی زمان فرانسزلر
حریتک مقام افراطندن یکی قورتلشلردی آنک ایچون حکومتدن
مأمول دکلمدی که اعتدال اوزره یاپیله جق قوانین احرارانه یه
مانعت ایتمسون ده طالبرینی عزل ایلسون . بز ایسه حریته فعالاً
دها یکی نائل اوله جغز ، حکومت بویولده الدن کلن مانعتمده
مساحه ایتمز و اکثرنده موفقده اوله بیلیر . بنساء علیه مجلس
شورای دولت اعضاسنک نصبی یالنکز ارباب حکومته بر اقلمه سده .

نومرو ۲

چکنکی مکتوبمده سوز مسئولیت مسأله سنده کسيلمشدي
شمدي مجلسلر بختنه کلهلم بونلرک برنجیسی «قونسه‌ی ده تا»
دیدکلری مجلس شورای دولتدر اعضاسی قرقدن اللی یه قدر
اوله بیلیر . عزل ونصبلری ایمراتورک النده در .

بو مجلسک وظیفه سی فوانین حکومت ونظامات اداره یی
حاضر لاق وامور اداره ده ظهور ایده بیه جک مشکلاتی حل
ایتمکدر . تهینه اولنسان نظامات مجلس شورای امته ویا خود
« سناتو » یه عرض اولندیغی زمان وقوع بوله جق تعریض اته
دولت نامه اوله رق بو مجلس اعضاسندن بری مدافعه ایدر
او ذاتی ایسه ایمراتور تعیین ایلر ، وکلانک دخی بو مجلسده
بولنه بیلیمک و فقط یالکیز مشاوره صورتیه رأی ویرمک
حقوقلری اقتضاسندندر .

کویا بز چکنده بویه بر مجلس یابدق فقط محتاج اولدیغمز
تأسیسات جدیده نک ینه اک مشکلی بو مجلسدر فرانسه ملکی
بوکون بیاغی دارالفنون عالم حکمنه کیرمش مجلس شورای دولت
ایچون او یله اعظم ارباب معرفت بولورز که هر بری فن حقوقده
بر مجتهد صاییه بیلیر . حتی بو فنده مأذون اولمده قیجه کیمسه
مجلسک کاتبلمکنه بیله کیره من حال بوکه وقتیه دولت لرینک
قانونی تنظیم اولمش شمدیکی ایشلری بعض نفراتک تسویه سیدر .

پوسته وقتی صقشدی ملاحظاتمک اوته سنی مجبوراً کله جک
هفته به تعلیق ایتم هم سزک هم ده معترضک عفوینی نیاز ایدرم
باقی . . . .

(حریت: ۱۴ ایلول ۱۲۸۵)

تعدیلات و توسیعاتی کوستردیم . بونسکه دخی مکتوبک اکثر اعتراضاتی ساقط اولور صانیرم .

نظامات اساسیه اقتضاسنیجه شمدی فرانسه یی بر ایمپراطور ، وکلاسنک و اوچ مجلسک معاوتیه اداره ایدر . وکلا حرکات واقعه لرندن یالکز ایمپراطور عندنده مسؤلدن صورت اداره دن خلقه قارشو ترتب ایدن مسؤلیت ایسه یالکز ایمپراطوره عأددر .

ایمپراطورک عموم مسؤلیتی کنندینه ارجاع ایتسی اداره نک مسؤلیتینی ازالتمق ایچون اختیار اولنش بردسیسه سیاسیهدر . قوجه پادشاهی امورکلیه و جزئیهدن مسؤل ایده بیلمک کیمک الذدن کلیر . واقعا بز پادشاهمزی افکلترده اولدینی کبی هرشیدن مستثنا طوته رق اداره یی یالکز وکلایه براقه میز . چونکه پادشاه وظیفه عدالتک اجراسنه شرعاً مأمورددر . فقط مثلاً خزینیه بریغما کر ال اوزاتسه مقام سلطنتده بولنسان ذاتده اغماض ایتسه ، یغما کره سرقنتی صور میوبده پادشاهی اغماضندن مسؤل ایتک نهدن ، مناسب اولسون . فلسکک چنبرندن کچهرک مسنداقباله واصل اولمش برطاقم دواهی سیاستک هر درلو دسایسندن ترتب ایده جک مسؤلیتلی ناز ونعیم ایله پرورده اولمش ونجابت ووراثت سوقیله مقام سلطنته کلش بر ذاتک اوزرینه ییغمق نصل لایق اوله بیلیر .

ایشته تفصیلات مشروحه دن اکلاشدی که هم شرع وحکمته هم بزم حال وموقعمزه مظابق اولان سورت ، پادشاه کنندی وظیفه سندن وکلاده کنندی حرکاتندن مسؤل اولمقددر .

اداره سنی نمونه طوته حق قدر بزده قابلیت وارمیدر ؟ اوت واردر
 حتی ایستین وارسون افراطدر مبالغه در دیسون بزبوکون
 فرانسه دن دها حرارانہ رنظام اساسی ایله پک اعلا اداره اولنوروز.
 چونکه فرانسه خلقی او قدر تربیه سی، او قدر حمیتیه برابر پک
 آتش مشربدر ، پک تجدده مائلدر . اساس حرکتلری ایسه عقل
 اولدیغندن کام اولور که ظاهری کوزل برسفسطه نك سوقيله بيك
 استدلالک نتیجه سنی بوزار لر ، لزومی قدر حر بر اقلدقلری حالدہ
 هیچ ضبط اولمازلر . بودلیل بدیهیدر که بیوک جمهور دنبری
 اوتوز قرق در لو حکومت تشکیل ایتدیلر . ینه جمله سنی کندیلری
 بوزدیلر . محاربه لرده بر قاچ ملیون اولاد وطن تلف ایتدیلر .
 یونجه غلبه لرك هیچ برندن لایقيله استفاده ایدمه دیلر بلکه
 مضرت کوردیلر . نهایت او چنجی ناپولیون عنان اداره لرینی اله آلدی
 حریتلرینی اخلاقلرینک اقتضا ایتدیردیکی تعدیلات ایله تحدید ایتدی
 ایسته بوگونکی بولندقلری حال سعادتہ اوسایه ده واصل اولدیلر .
 عثمانلی خلقی ایسه ذاتاً مکانت و سکونتله مجبول اولدینی ایچون
 حرکاتده افراطه وار مق مخاطره سی بزجه موجود اولدینی کبی - یاستمزہ
 نصل بر حد وضع ایدلمش ایسه آنی ده تجاوز ایدمه میز . آتی بوز سنه ده
 بر قاچ یوز کره اختلال ایتدک هپسنده اشخاص مدیره دکشدی
 صورت اداره ینه باقی قالدی ایسته یوقاروده بیان ایتدیکم مدعانک
 صحتی بومقایسه دن ثابت اولور .

فقط دها زیاده مدار افقاع اولمق ایچون سزه فرانسه نظامات
 اساسیه سنی عقلمک ایردیکی قدر تدقیق ایدیم . لزوم کوردیکم

اوجوهرك بر عطای الهی اولدیغنی اونوتیرده شونك بونك عنایتندن ایسترسه هم شانی مغل هم منفعتنه مضر اولور . بن حر طوغمش ایکن نیچون عقادن اولدیغمی تصدیق ایدیم نیچون بنی اسیر ایدن حرکتلرک مشروعتینی قبول ایله عودتنه ضمناً جواز کوستریم . شریعت کبی تغیردن مصون بر اساس واریکن نیچون انقلابی ضروریاتدن اولان افعال انسانیه یه اسناد حقوق ایلیهیم . مخبرنه کوزل دیمشدر « نام الهی حمایه سی آلتنده اولان قونستیتو - سیونك بقاوشرفنه شودلیل یتشمزمی که دینسزلك ادعا ایدنلربیلله یابدقلمی نظامك محافظه سنی قسم آلتنه الیرلر ، یمین ایتدیرلر » . شمعی بر کره بواساس قرارلشدیمی آندن صکره ایشك صور و تفرعاتنده یکی برشی ایجادینه حاجت یوق عالمده موجود اولان دول مشروطه دن برینك نظامات اساسیه سنی نمونه صورتنده اله آلیردم . کلخانه خطی ، مساوات فرمانی کچکی نطق هایونی ده . میدانه قوردم بونلردن زمان و مکانمز و اخلاق و عاداتمزجه اقتضایدن تعدیلاتی اجرا ایتدیرهرك نظامات اساسیه مزی ترتیب ایتدیرمك ایستردم .

مثلا دول معظمه نك الك منتظملمری آمریقا ، انكلتره ، المانیا ، فرانسه در . آمریقا جمهوردر ، انكلتره ایله المانیاده زادكان وار آنلر بزه نمونه اوله ناز قاله قاله الده فرانسه قالیر . عجباً بوندن بر عصر اول حریت انسانیه بی دنیا به اعلان ایچون میدانه چیقمش و بوقدر مآثر عظمت کوسترهرك قرون اخیرده بونان اقوامك هان کافه سنه شرفاً تقدم ایتمش اولان فرانسلرک

نظارت ايتمنه توکيلدن بشقه نه چاره بولنه بيلير .

ايتديکمز مجلس شـورای امت برنوع بدعت ايتش ، نه ياپهلم اندلسده ملك جوهر بويله بر مجلس اعلان ايتديکی زمان عجباً بدعت اولديغنی دوشنمديمیدی . واپورلرده بدعت ، آلميه لمده يونانک ليمون قايقری کریدی می ضبط ايتسون . ايکنه لی تفککرده بدعت ، قوللانميلمده پاليقاريالر استانبولیمی آلسون . دنياده اويله بدعتلر واردرکه بدعت حسنه دکل بدعت بديعه دینلسه سزادر . مادام که شرعاً اصول مشورت مقرر در اساس موجود اولدقدن صکره اجرا آتده اولان تفرعاتی اجماع امت تعيين ايدر اجماع امتله ياپيلان شيلر بدعت دکل اصول دیندن اولور .

طلب ايتديکمز نظامات اساسيه نک نصل شی اولديغنی سؤال ایدیور . ايشته مسأله نک الك اغیر یری بوراسيدر . یکی عثمانليرک جمله سيله بوبابده مذاکره ايتدم . وطنی احيا ايدجک بر اساس اداره وضعی ایچون اقتضا ایدن معلوماتی ده حائر دکلم . بو عرصه ده هيچ برفرد کوره مم که کندي کندينه دولتمزک نظامات اساسيه سنی وضع ايدده بيلسون . بنم ايسه مجلسم يوق ، مستشارم يوق ، فقط بو بابده خيلى شيلر او قودم ، پک چوق عقلا ايله مداوله افکار ايتدم بر مطالعه حاصل ايتدم صانيورم . سانحه قيبيلندن اوله رق سويله يه بيليرم مثلاً بو نظامات اساسيه بی ترتيب ايتمک ایچون بر مجلس ياپلسه و قحط رجال سائقه سيله بنده کزده اوراده بولنسه م اولاهر فقره نک مفتی به اولسنی ايتردم و بورایم قبول اولنمازسه مجلسدن چکيليردم . چونکه بنم اعتقاد حجه افرادندن بولنديغم امت عثمانيه حریتی ايتر فقط

بیلیر ، ینه شبهه ایدرسه ایستدیکی کبی شبهه لنسون طور سون . فقط مکتوبده بر مسأله وار آنک تدقیق لازم . اوده شودرکه اصول مشورتک قبولی اوروباده موجود اولان مجالس مبعوثانه تقایدايله می حاصل اولور دیور .

اوت چاره سز انکله حاصل اوله جق ، زیرا دولت علیه تا یکچریلر قالقنجیه قدر ینه اراده امت و بناء علیه بر نوع اصول مشورته اداره اولنوردی . مبعوثانه و بره جکی حق نظارتی اهالی بالنفس کندی اجرا ایدردی

هر قشله بیاعی بر سلاحلی مجلس شورای امت حکمنده ایدی . بواصولک نتیجه سنده نه قدر فتنه لر حادث اولدیغی نه قدر قائلر دوکدیکی معلومدر . وقت اولدی کثرت مظلومن انتقام آلمق ایچون یکچریلر حد نظارتی تجاوز ایتدیلر . مظلومیت نامیله ظالم اولدیلر . زمان اولدی حکومت دفع فتنه نامیله اقتدارینی توسیع ایدرک اداره بی استبداد درجه سنه چیقاردی . بوکشاکش بر قاج یوز سنه لر دولتی خراب ایتدکن صکره نهایت اراده امت آرده محو اولدی کتدی .

بوندنده اکلاشیلورکه عموم اهالی حق حاکمیتی بالنفس اجرا ایده مدیکی کبی ایکنجی درجه ده لزومی ترتب ایدن حق نظارتی ده بالذات اجرا ایده میور نتیجه سنده فتنه لر چیقور جانلر تلف اولیور .

انک ایچون حق نظارت ، اجرای حکومت کبی بالضروره پر فرقه ممتازیه قاله جق ، اوفر قه نک مشروع و نافع صورتده اجرای

صاحب اولان ملت اسلامیه آل عثمانی نه قدر سور و بر عادل
پادشاهنك اكدانا قیلی ایچون باشنی فدا ایدر .

خلقك حاكمتی دیمك بغیر حق نقض بیعتمی دیمكدر ؟ .
سوزك طوغریسی ملكمزده حاكم بززه، هممرك حكومه اشترامز
واردر . فقط حكومتك امر اجراسنی بیعت مشروعه ایله آل
عثمانه تودیبع ایتدك دائما آل عثمانی ایسترز دائما اداره مشروطه
طلبنددیز .

عجائب شی ! حاکمیت خلقك موافق شرع اولدیغنه اهنیم
وارمیدر دیه صوریور سبحان الله بندك ایچنده کی مسئله فقهییه یی
اوقومامشمی ؟

حضرت صدیق (رضی الله عنه) خلیفه اولوبده امام علی
(کرم الله وجهه) حق قرابته استناد آ بیان انکسار ایلدیکی زمان
حضرت فاروق (رضی الله عنه) حضرت تلمینك سزك فضلکنز
مسلمدر فقط خلق آنی ایستدی بوللو ویردیکی جوانی تاریخدرده
کورمامشمی ؟

حکومت بنم سزك وسائر وطنك ابنای قوتندن عبارت دکمیدر ؟
بنم قومه بندن ویا خود اختیار ویا اکثریته تابعیت صورتیله
تودیبع ایتدیکم ذاتدن بشقه بحق کیم مالک اوله بیلیر ؟

بوذات اصول مشورتك ده شرعه موافقتنده شبهه ایدیور .
یکی عثمانیلر اورویایه کلدی کلهلی بو بجنه دائر بلکه ایجابندن
زیاده تفصیلات ویردی . شیمدی بوراده آنلرك تکرارینه لزوم
کورم سزده مخبرك، حریتك هر نسخه سی واردریا آلوب اوقویه

اولمق لازم کلیر . یوق حتی ایجاب ایتمزسه اوقت ارباب حکومتده زور ایله اداره بی اله آلمقده حقسزدر . مألنده برقیاس مقسم ایراد ایدر مکتوبک صاحبنه کوستریکز حقیقت حال بویله دکلسه سویلسون .

اوهیچ دوشونماش کها کر حقوق حکومت، غالبیت اوزرینه تأسیس اولمق لازم کلسه لفتړکده از میر سنجاغنده سلطنت سورمهکه ، زامبرا قاکینکده اسفا کیاطاغلرنده پادشاهلق ایتمکه روسیه نکهده استانبولی ضبط ایلمکه حتی اولمق لازم کلیر .

خلقک حاکمته حتی تصدیق اولندیغی صورتده جمهور یا مغمده استحقاقی اعتراف اولمق لازم کلزمی ، دیمک نه دیمک او حتی دنیاده کیم انکار ایده بیلیر ؟ اسلام ، ابتدای ظهورنده برنوع جمهور دکلیدی .

جمهورک بزی باتیره جفی بشقه مسأله ، آنی ده کیمسه انکار ایتمز . بزده جمهور یا مغمده کیمسه نکه عقانه کلز . فقط اجر اسنده امکان اولما مقله حق ، باطل اولمش دیمک دکدر .

روملر بر جمهور یا مغم ایسترمش ، حاکمیت خلقک تصدیق آنلرک مدعاسنی قبول دیمک اولورمش . روملر کیم ؟ ممالک عثمانیه خلقنک هپسی بریره طویلانسه ایچنده روملری کورمک ایچون خرده بین قوللانمغه احتیاج مس ایدر . بونکله برابر آنلرک ایچندهده جمهور ایستین یوز بیک کشی یوقدر . جمهوری یونانستانده یا پدیره مدیلر . بیلمز لرمی که ملکمزده اکثریت ارایه

(اصول مشورت حقنده مکتوبلر)

نومرو

۱

برادر سزه اومکتوبی کیم ویردی ؟ بر مادهیه اعتراض ایتمک ایستیور که عندمده بداهت حکمنده در ؛ اصول مشورتی براقه یمده نه مقصد اوزرینه حرکت ایدیم ؟ دنیا ده کوردیکمز بدایع مدینتک قوه موجدوسی هپ اصول مشورت دگیلدر ؟ معترضمز « حکومت دنیا ده شرائط اتفایه ایله حاصل اولماز ، زوج و زوجنهک اجتماعی ، عائلهیی وعائله لک تکثری جدالی ، وجدال غلبهیی و اوایسه ظهور حکومتی ایجاب ایدر . » دیور کوزل فقط بوندن نه چیقار ؟ بن حکومتک اساس مشروعتینی آرام مثلا انسان بر اوده بر آدم کورسه وحسب الاقتضا اوسه نیکمیدر دینسه ده اوده اوت اوک اسکی صاحبی بکا سواقده حقارت ایتدی بنده اونی دوکدم ، صکره قاچدی ، اوی ضبط ایتدم شمدی بنمدر « دیسه هیچ بر حاکم صورت احتیاجینی قبول ایدرمی ؟ ادبای حکمدان مشهور روسو شرائط اجتماع نام کتابنده (که شمدی ارقداش لردن بری ترجمه سنه همت ایدیور) حکومت غالبانهیی تدقیق ایتدیکی صرده غالبیت ، حتی ایجاب ایدر سه خلقکده اصحاب حکومت الندن زور ایله اخذ اقتداره حتی

حسن تأثيريه حاصل ايديلن ثمراته باقلسون بدهاهة اكلاشيلور كه
بوكون دولتك نجاتي اصول مشورته وانك استحصالي طوتيلان
مسلك مقاومته مداومته محتاجدر . بزده حب وطنله متصف
ايسهك او مسلك صوابده ايلرولمكه غيرت ايددم غيرت ايددم كه بر
ساعت اول بر آديم ايلري كيددم . . .

[حریت : ۳۰ تموز ۱۲۸۵] [۱۱]

[۱] حریت : یکی عثمانلیلر جمعیتک سروج افکاری اوله رق عبدالعزیز
دور سلطنتنده لوندرده ده نامق کمال طرفندن نشر اولنان غزته در .

روملری حمایه کریده عسکر سوقنه ، کیمی اماکن مبارکه و اوقاف شرعیه تخصیصاتنه معترض اولور سه نه جواب ویریلیر ؟ سبحان اه ایالاتک کافه سنده برر مملکت مجلسی وار آنده هی ملتن اعضا بولنیور جمله سی لسان رسمی ایله مذاکره مصلحت ایدیور . بو بداهت موجود ایکن اختلاف لساندن بحثه نه حق اولور .

شورای امت دیمک اداره سی قانونمز و اعضا سی مختار مطلق بر جمعیت مفسدتمی ظن اولنیور . نظامات اساسیه و مجلسک تعلیمات اداره سی اعلان اولندقدن صکره کریدعصاتی کبی وطنک دائره اتحادندن چیقماق ایستینلری حمایه کیمک حدی اولور و مخصصات دینه کبی بدنده برقاچ قات املاال ضبط اولنمش بر شیئه کیم نه دیه بیلیر .

کله لم جهالت بحثنه . قره طاعنه ، صریده ، مصرده برر مجلس شورای امت وار اوراده بوکا مانع اولمیان جهالت بزده نیچون مانع اولسون . بز تربیه ده قره طاع و حشیلرینک مادوننده می یز . مجلس شورای دولت کبی اعضا لئی معارف سیاسیه ده مهارت کامله یه محتاج اولان بر اداره یه طشرمدن جلب اولنه جق ادم بولنیور ایکن اصحابنه تمیز طبیعی کافی اولان مجلس شورای امت مبعوثلغنه می بولنه میه جق ؟

ای احرار عثمانیان ! بویله موهومات اغفالیه نظر اعتماد ایله باقلمسون . وطنک بوکونکی بولندیغی مخاطره لایقیه دوشو . نلسون بونلرله برابر برده شمدی یه قدر کوستریلن مقاومتک

آرای عمومیہ حقیقت حالہ زہر دکل عین عافیتدر طیبیک
 دواسیلہ انسانک صحتی عناصرک یاردمنہ محتاج اولدینی کبی ارباب
 ادارہنک تدبیریلہ بر شخص معنوی حکمنده اولان دولتک
 اصلاح مزاجی دخی انک اجزای ترکیبی بولنان خلقک اعانہسنہ
 توقف ایدر . موجود اولان مظالم و اسرافاتی قالدیرہ حق
 وخلقک اعتمادسزلغنی دفع ایدہجک تدبیر ایسہ انجق اصول
 مشورتک قبولیدر نتہ کم افادات مشروحه بومدعایی اثبات ایدر .
 اصول مشورتک قبولندہ بعضیلرینک توہم ایتدیکی مضراتہ
 کنبجہ : حقیقتدہ انلرک هیچ حکمی یوقدر . برنجی درجہدہ
 شورای امتک قبولی حقوق پادشاهی یہ طوقنور دینیلور .
 مقدما تمزدن اکلاشادی کہ بزده پادشاهک حتی ارادہ امت
 و اصول حریت اوزرینہ اجرای حکومت ایتمکدر عنوانہ
 صاحب ملک دیرلر ، مالک الملک دکل . ذات حضرت پادشاهی
 آل عثمان کبی بر خاندان عالیقدرک وارثیدر کہ او خاندان ،
 دولتیرینی حمایہ دین سایہسندہ تأسیس ایتدیلر او سایہدہ قبلہگاہ
 انام وینہ او سایہدہ خلیفہ اسلام اولدیلر دین احمدی ایسہ
 ارباب استبدادک داعیہ مالکیتنی « لمن الملک لله الواحد القهار »
 نص قاطعیلہ تکذیب ایدر .

ایکنجی درجہدہ ممالک عثمانیہدہ بولنان مذہب و مشاربجہ
 اختلافی ، برده اہالینک جہالتی بوکا مانع صایلیور . بیوک بیوک
 ذاتلرک مجلسندہ دینیلور کہ بویلہ یتمش ایکی لسان سویلر خلق
 بر مجلسدہ نصل طویلانہ بیلیر وکلہجک مبعوثلرک کیمی مثلا

نظاملری موقع اجرایه کلیرمی ایدی؟. اداره من حال حاضرنده طور دجه افعال آتیه سی احوال سابقه سنه توافق ایتیمه چکنه نصل امارات ایله احتمال ویریله بیلیر. مجربی تجربه ندامتدن بشقه برثمره ویرمدیکی مجربا بدن دکیدر؟

ثانیاً شوراسنی دخی اونو تمیه لم که خلق مزده اداره حاضره یه فوق العاده برنفت، بر اعتماد سزلق وار. لسان رسمیدن هر نه صادر اولسه اکا هرکس برمدار اغفال نظریله باقیور حتی دولت، امریقا محاربه سی مناسبتیه ایالاته پاره سزجه پاموق تخمی توزیع ایتدیکی وقت بر طاقم اصحاب زراعت قبول ایتدیله و او یله بر عنایت ردینه سبب سؤل اولندجه اداره دن خیر کلمز کیم بیلیر بونک التندن نه حقیقه چقدر بزقبوله جسارت ایده میزدیدیلر. یا خاق نصل اعتماد سزلق حالته کلسون. شمده یه قدر یوز بیك شی یاپیلدی. اساس فاسد اولق جهتیله جمله سنندن بر مضرت کلدی. قبول عامه یه مظهر اولمش بونجه ذاتلر مساند عالیله کلدیله یه اساسک فسادی جهتیله هیچ بر شیئه موفق اوله مدیلر. بوندن صکره احتمال وار میدرکه اهالی بالذات اداره یه نظارت ایتدیجه حکومتیه ایصینه بیلسون.

برده بوندن اقدام فرانسه ایمراطوری کرید مسأله سنندن مناسبت الديره رق اصلاحات لازمه ایچون ترکستان خلقنک آرای عمومیه سنه مراجعت اولمسنی باب عالی یه توصیه ایتدیکی زمان باب عالی « بز آرای عمومیه کبی بر زهر قاتل ایچوبده کندی نفسمزی کندمن اعدام ایده میز » دیمش ایدی. حالبوکه

بیله مقاومت ایتمکه اقتداری قائمه جقدر . ایسته او وقت اوروپا لیلر
اهون شرنی اختیار ایتمکه مجبور اوله جقدر .

بوبالیری دفع ایتمکه اصول مشورتدن بشقه چاره بولنه ماز .
اوزمان هر کسک حر اولدیغی میدانه چیقار . اوزمان اوروپا
بزم بر متمدن ملت صورتنده معامله ایدریوقسه شمدیکی کبی روسیه یه
قارشی دیکلمش بر بوستان قورقونلی نظریله باقه ماز . اوزمان
برایالتک خلقی مجلس شورای امتده مبعوثلری موجود ایکن
مظلومیت نامیله سلاحه صاریلیرسه اوروپایه مدعاسنی دکلته مز
بناء علیه دولتک خارجاً نه قدر مهاکسی وارسه هان بتون
بتون محو اولور .

شمدی برده مسأله نک جهت داخلیه سنه نظر ایدم : اولاً
بوکونکی کونده وطن مخاطره انقراضده بولندیغنی وکلا بیله
انکار ایدم . بونک انک باشلی برسبی ایسه ثروت عمومی نک
تدنی صرف حالنده بولنمیدر . اگر بزده شمدی یه قدر اصول
مشورت قبول اولنهرق مجلس شورای امت تأسیس ایدلمش
اولسه ایدی مثلاً بنالر . . . . . فلانلرله خزینه بو حاله کتیر بیله
بیلیرمی ایدی ؟ قونسولیده نک تحویل بیله یکر می ایکی ملیون ایرالتی
دیون داخلیه قرق ملیونه چیقارلمق ممکن اولور می ایدی ؟ بو صوره ده
یکر می ایکی ملیون قونسولیده نک اسهام عمومی دن بدلی حسابجه
یکر می آلتی بحق ملیون لیرادن اشاغی ایکن یکر می طقوز مایوندر
دبهاعلان اولنمغه جسارت اولنور می ایدی ؟ بیک درلومضراتیله
بونجه مملکتلری حراب ایدن طوز ، توتون ، آسویه طریق

وحشیلرینک تسلطدن وقایه ایچون بزى شمى یه قدر محافظه ایتدی و بوندن صکره ده الندن کلدیکی قدر ایدر . فقط بو مظلومیت شکایاتی میدانده ایکن آنلرده بزى تضییق ایتماکه وهیچ اولمازسه مداخلهده روسیه یی منفرد بر اقامق ایچون عاصیلره صاحب چیقمامغه مقتدر دکلدلرله بو بر زماندرکه هیچ کسه افکار عمومیه قارشى طوردهماز . و «الحکم للغالب» مدعاسی غالبیتک صحیحاً وجودی خالنده بیله بیک درلو پرده تزویر النده صاقلاندقجه یوریدیلنه مز . ذاتاً ممالک عثمانیهده بولنان اقوامک هر برینه استقلال ویره رک جرمانیا کی جمله سندن بر حکومت متفقه یایمق اوروپاده چوقدنبری حاصل اولمش بر فکدر .

واقعا بو صورتک تفرقه دن مصون اوله میه چیق و آنکله روسیه نك قارشوسنه دولت علیه نك حکومت واحده سی قدر قوی بر سد چکیله میه چیکی کمال انتباهلری معلوم اولان دول غریبه عنندنه شبه دن آزاده بولندیغی ایچون بو فکره شمیلک او قدر اهمیت ویرلیور . فقط شوراسنی ده هر عاقل دوشنیورکه دولته بو اداره ظالمانه طوردقجه مداخلات اجنبیه نك اوکی کسیله میه جکدر .

مداخلات اجنبیه نك بقاسی ایسه — یالکز کیرداختلالی مناسبیله خزینه نك اوچ درت ملیون کیسه ضرره اوغرا دیغندن دخی معلوم اولدیغی اوزره — از زمان ایچنده دولتی بر حاله کتیره جکدرکه روسیه نك استیلاسنه . تصور اولنان حکومت متفقه درجه سنده

عمومیه سنه بر دولت مشروطه صورتنه کیرمک و بو تدبیر ایله هم مداخلات اجنبیه یی بتون بتون منع وهم ده بقامزی تمامیه تأمین ایلک لازم کلیر ایکن طوتدیلر یالکز خرسیتیانره بعض مساعده لر ویرمکله اوروپایی تطیب ایتدیلر و بو مساعده آتی پارس معاهده سنه ادخال ایله برابر هم خرسیتیان تبعه نک اصلاح احوالی نام پادشاهی یه اوله رق وعد ایلدیلر هم ده دول ضامنیه اولبابده بر حق نظارت ویردیلر .

شمدی خرسیتیانلر یلان . کرچک دولته هر نه عزو ایدرلسه حق قزانیورلر . چونکه اساس اداره فاسد ، مأمورلر مستقل ، مشورت یوق . نظارت امت یوق . بو حاللردن طولانی اصلاح احوالی موعود اولان خرسیتیانلره نه قدر مساعده لر ویرلسه ونه درجه رفاهلرندن بحث اولنسه اوروپالیلر اینانمیورلر . وکندیلری حریتله مألوف اولدقلرندن بر مملکت که نظاماتی تدقیق ایده جک ، وکلاسی مسئول طوته جق مبعونانی اولمیه آسایشده می بولنور . و بر ادم که بر ناظرک تقریراً و تحریراً محاکمه احواله مقتدر بولمیه حرمی اولور دییورلر . بر بلاده بوکه ارباب حکومت خلکک راحتندن بحث ایتدکجه اهل اسلامک لذت حریتدن غافل و ربه ظالم آلتنده بولمغه مائل اولمسنه ذاهب اولیورلر .

بو حاللرک نتیجه سی زده یه واره جق ؟ شبهه یوق که دولت شمدیکی اصول استبدادی دکشیدیر منزه البته باتار . واقعا دول غریبه منافع تجارتی حمایه و اوروپا موازنه سنی شمال

یعنی زواندی تنقیح ، مہمائی توضیح ، ومثلاً حاکمیت خلقہ
عائد اولوق مناسبیہ سرکسک حکومتہ نظارتی واندن طولانی
معاملات دولتک تقریراً و تحریراً محاکمہ سنده ایجابی قدر حریتی
کبی لازم اولان قاعدہ لرتصریح اولنہ رق برنظامات اساسیہ خطی
اعلان اولنسون تاکہ دولت عثمانیہ نیک اداره سی کر چکدن
حریت وعدالت اوزرینہ مؤسس اولدیغنه امنیت حاصل
اولسون .

ایشته بونک نتیجہ ضروریہ سی اصول مشورتدرکہ صدد
بحشمز دخی آندہ در . بر کرہ اولا شودیللمردہ دوران ایدن شرق
مسألہ سنک حقیقتنی دوشونہم: معلومدرکہ روسیہ دولت علیہ نی
باتیرمق ایستیرر دول غربیہ اکامانغ اولیور . حالبوکہ روسیہ
کندی مقصدنی خرسیتاندن بولنان تبعہ دولت علیہ نی تحریک
ایله استحصال ایتمکہ چالیشوب طورر ایکن اوروپا روسیہ نیک
تشویقیہ میدانہ چیقان مشتکیلرہ یاردم ایدیور . بادی نظردہ
بومعاملہ لر نہ بیوک برتناقض صورتندہ کورینور فقط
حقیقده اوروپالیلری بویولده بولمغہ ینہ بزم دولت مجبور
ایتمکده در .

روسیہ لی ، ہم مذہبارینہ حمایہ نامیلہ منجیقوفی استانبولہ
کوندردیکی زمان دول غربیہ انک مداخلہ سنہ قارشی طورمق
ایچون بزمہ برابر ماللر ، جانلر تانف ایتدیلر . فقط نہایت مسألہ ده
زده اداره ظالمانہ مزک اصلاحنی تکلیف ایلدیلر . او وقت
باب عالی ایچون ، اساس حکومتی دوزلتوبده اوروپانک کفالت

وارد در که برنجیسی اداره نك نظامات اساسیه سنی ضمنیتدن
قورتاره رق عالمه اعلان ایتمکدر حکومتدن صادر اوله بیله جک
تأویللر ، اختلافلر ، انکارلر بوصولته مندفع اولور .
ایکنجیسی اصول مشورتدر که اوده قوت تشریحی ارباب
حکومتک النندن المقدر .

دولت بر ششخص معنویدر . قانون یایمق انک اراده سی ،
اجرا ایتمک افعالی حکمنده در . بونلرک ایکیسی برالده اولدجه
حرکات حکومت بروقت اختیار مطلقدن قورتماز . ایشته شورای
امتک لزومی بوندن ترتب ایدر .

بر کره بزم اداره نك نظامات اساسیه سنه باقلم ؛ بوکون
الده کاخانه خطی وار ، اصلاحات فرمانی وار ، کجکی نطق
هایون وار . واقعا بونلرک هیأت عمومیه سنه باقلمه بعض عباره -
لرینک معنای حقیقی و لازمیسندن اولدجه نظامات اساسیه دینیه
بیله جک برطاقم قواعد استنباط اولنه بیلیر . فقط هیچ برنده
بر متمدن دولتک اساس اداره سی اوله بیله جک قدر وضوح
وانتظام بولمقدن بشقه کیمنده « سربستیت درجه سنه
وار مقسزین » تعبیری کبی اهلینک انکار حربتی ایجاب ایدر
قیود ، کیمنده دخی تفصیلات اداره یه متعلق برچوق زواند
کوریلور .

مادامکه حقوق بشر عقل و نقل ایله معیندر و مدنیت مزک بوکونکی
حان و موقعی میدانده در اقتضا ایدر که ذکر اولنان خط و فرمانلرک
شو ایکی اساسی بر بریله توفیق ایدم جک صورتده تصحیح —

هیچ حکمی قالمز چونکه امامت امتك حقیدر . عمومك او حقّه مترتب اولان وظائفی بالذات اجرا ایتمسینه امکان مساعد اولدیغندندر که تعیین امام و تشکیل حکومت ضروریاتدن اولور بو ایسه جمعیتك ذکر اولنان وظائفی اجرایه بعض افرادی نی توکیل ایتمسندن بشقه برشی دکلدرد . بو حالده پادشاهلرک امت طرفندن بیعت نامیه و وکلانک پادشاهلر طرفندن مأموریت صورتیه استحصال ایتمک لری وکالتدن بشقه اجرای حکومت ایتمیرینه حق ویره جک حجت لری یوقدر . « سیدالقوم خادمهم » حدیثنده کی نکتته دخی بو معنای ایما ایدر .

هر امت ، امر توکیلی اخلاق و احتیاجاتك ایجابنه کوره وسعتی طوته بیلیر انجق قواعد حکمیه دندر که حکومت هر نه زمانده ، هر نه مکانده ، هر نه صورتله اولورسه اولسون افرادک حریتی اک آز تقیید ایده جک یولده اولمق کر کدر . هیچ بر امت مثلا بر فردینی تأییداً حاکم مطلق نصب ایتمک یا خود بر شخصک انه قدرت تشریح ویرمک کی شیلرله او قاعده یی اخلال ایتمک ایسته منز ایسته سده بحق مقتدر اوله ماز چونکه نه بر فردک نفسینه ظلم ایتمک ، نه ده عمومک حقوق افرادی اخلال ایلمک حقی واردر .

برده مادامکه بر قرنک احوالی انی تعاقب ایدن قرونه تأثیر ایده کیک قانون طبیعت اقتضاسندندر هیچ بر جمعیتك ، اخلافی متضرر ایده جک حرکاتی اختیار ایلمک صلاحیتی اوله ماز . حکومتی اودائرة عادلده طوتمق ایچون ایکی اساسی چاره

— وشاورهم في الامر —

انسان که قدرتدن حریتله مفطوردر بالطبع او عضاى الهیدن استفادهیه مجبوردر . حریت عامه جمعیت ایچنده محافظه اولنور چونکه فردی فردک تعرضندن امین ایدهجک بر قوه غالبه بی جمعیت حاصل ایده بیلیر .

بوندن اکلشایدی اوزره دنیاچه جمعیتک خدمتی محافظه . حریت ایچون — که بشرک بقاسی اکا محتاجدر — مطلق الوجوب اولان اولیله بر قوه غالبه نك ایجادندن عبارتدر . ایشته اقامه حق ورد باطله مؤکل اولان حاکمیتک عنصر ترکیبی او قوتدر که افرادده اولان قوتلرک اجتماعندن حصوله کلیر . بناء علیه فردک کندی اقتدارینه تصرف طبیعی کبی قوای مجتمعه دخی بالطبع افرادک مجموعنه عائد اولدینی ایچون هر امتده حق حاکمیت عمومکدر .

بو مدعایه دلیل شرعی شو مسألهدر که « بر بلده اهالیسی اجتماع ایله بینلرنده ظهور ایدهجک، دعاوی بی فصل ایچون بر ذاتی کندیلرینه قاضی نصب ایتسه لر قضاسی صحیح اوله ماز ، حکم ینه طرف سلطنتدن منصوب اولان قاضی یه عائد اولور چونکه قضا حکومتک حقیدر . فقط بر بلده اهالیسی اجتماع ایله بر ذاته سلطنت ویا خلافت ایچون عقد بیعت ایتسه لر او ذات سلطان ویا خلیفه اولور اندن اولکی سلطان ویا خلیفه نك

[فاراغوت] که [فرانقلن] اسمندہ کی حرب واپوریلہ و مساعدہ فوق العادہ ایلہ استانبولہ کیروب طولہ بغچہ سرانی اوکنده تیمور آندیغی و غرائبدن اوله رق روسیہ سفیری اعنائیفک و صدراعظم عالی پاشانک ضیافتلرینہ کیتدیکی خالدہ فرانسه سفیری موسیو بوردنک دعوتنہ کیفسزلک بہانہ سیلہ موافقت ایتدیکی و استانبولدن حرکتدن اولجہ آمریقا جمهورینک بو وجهلہ یونانیلر حقندہ ابراز ایلدیکی اوضاغ خیرخواهانہ دن طولایی لاجل التشکر سفینہ سنہ کیدن یونانیلری مظهر حسن قبول ایلدیکی بو کونلردہ بتون اورہ پا و خصوصیلہ فرانسه غزتلرینہ باشلوجہ بر سرمایہ مباحثات اولمشدر . باقالم نتیجہ نرہ یہ وارر .

وکلا ، بویله ہلالی مسألہ لرظہورندن ممنوندرلر ، ولو کہ دولت وامتک ضررینہ اولسون . زین ایلیرلر کہ پادشاہ ، دولتی بویله مشکلاتدن آنجق بونلر قورتارر ظن ایدر و بقای جاہ ایسہ بو ظن سایہ سنندہ حاصل اولور . . . .

[حریت ۱۴ ایلول ۱۲۸۵]

قرارسز تشبث شدہ قاقش دینی کبی کرید مسألہ سنک بدایتدہ روسیہ نك شو ایچہ مطالعہ سنہ باقیہ برق یالکز پروسیا ایلہ بامول اولان اتفاقہ حیولت ایتک اوزرہ روسیہ پولتیقہ سنی ترویج صددندہ بولندی، لکن انکلترہ دولتک حقوق دولت علیہ بی محافظدہ ثابت اولان پولتیقہ سی روسیہ نك اوروپایہ قازدینی قویونی میدانہ چیقاردی، ایشتہ کرید مسألہ سندہ اشقیایہ صحابت ایچون امریقاییلرہ عارض اولان غیرتک سرو حکمتی، واضہ نك یونانہ ویرلسی بختی روسیہ، پروسیا، و آمریقائے فقاً و رسماً دولت علیہ یہ نصیحت ایلد کبری صرہ دہ انکلترہ نك قارشمیوب بر حال ناخشنودی کو ستر مسنک سبب وعلتی، رزواللی یونانستاک کندی حال صنفی دوششمیوبدہ روسیہ یہ خدمت ایچون بوقدر فدا کارلق ایتسنک معنای صحیحی شوذ کر اولنان منافع متنوعه و اغفالات متابعہ در، حتی امریقاییلرہ کرید ایچون کوریلان آثار مرحمت وانسانیت اوروپاییلرک شمیدیلرہ نظر دقتلرینی جلبہ باشلابوب آمریقاغز تہ لرنده بوکا دائر ہرنہ کوریلورسہ موضوع بحث ابدل مکدہ اولدینی صرہ دہ شو آرائق استانبولہ کیدن جنرال [مرتن] کریدک یونانستانہ ترکی چناق قلعه سی داخلندہ وقرہ دکز دہ قریم معاہدہ سی ایجابچہ ہیچ بردولتک سفن حریہ سی بولنماسی مقرر اولدینی خالدہ بو عهدک فسخیلہ آمریقا-فینہ لرینہ مساعدہ اولنسی تکلیفندن عبارت ولدینی ومومی الیہ آلافرانقہ اغسترسک اوتوزنجی کونی عالی پاشا ایلہ ملاقات ایدرک استحصال مقصود، مساعدہ ایچون وعد آلدینی و آمریقانک بحر سفید دونماسی آمرالی

شرطیله تدافعی و تجاوزی بر معاهده خفیه عقدینه موفق اولدی. آمریکا جمهوری محاربه داخلیه سندن قورتیلوب فقط کرک حربك ظهیر و دوامنده و کرک انشای استمرارنده فرانسه و انکلتزه دولتلی طرفندن کورمش اولدینی معاملات دانشکلی و زبون کشی اوزرینه اوروپا ایله اولان مناسبات تجارتنه مدار امنیت اوله حق و اوروپا قطعه سنده جریان ایدن احوال عمومییه پارمق صوغه سبیت ویره جک بر موقع طوغه احتیاج کورمسی دخی روسیه نیک ترویج مقصدینه مدار کلی اوله رق کندینک شرق اوزرنده کی افکارینه اوروپا دولتلی طرفندن کوستریله جک مامته قارشو طورمق مقصوده بو جزیره نیک آمرقا اداره سنه ویرلمنی وعدایلدی و اوزماندن بری آمریقایلیرده کرید ا- قیاسنه بر محبت حاصل اولوب کریدک یونانستانه ترك و الحاقی موافق عدل و انسانییت اولدینی سوزلری آمریقا غرته لرده ترویج اولمغه باشلادی .

واقعا کرید جزیره سی بحر سفیدک اورتیه سنه تصادف ایله اوروپا و آسیا و آفریقا قطعه لرینک سواحلنه مقابل و متعدد لیمان و اورمانلری و محصولاتی جهتیله حرب و تجارت سفینه لرینک بارندیرلمنه و اوچ قطعه ایله اوله حق معاملات تجارتی محافظیه بک قابل و حصول مقصدن صکره اصل امل اولان اوروپا امورینه مدخله ماده سی دخی بالطبع حاصل اولمغه آمریقا ایچون بوندن اعلا بر جهت منفعت اوله ماز . فرانسه دولتی الیوم بر اداره متحکمانه آلتنده بولندینی جهته اوروپا چه هر مسأله ده

سنه د نبری یونانستانده و آق دکنز اطه لرینک هر برندوب اخاصه کړیده پاپاس و یولجی و رسام شکل لرله طولاشوب گز دیلر ، دولت علیه مأمور لری بو تحریکاتدن بی خبر اولیوب هر بری طویدیغی واکلا دیغی احوالی باب عالی به مره بعد اخری یاز دیلر . لکن چیتسز پتسز ایش کورمک و سفارتلرله بر ماده معارضه چیقارماق وکلای دولت علیه نك تدایر حکمت آمیزندن اولدیغندن بونلره قارشى یازیلان جواب رسمیلرده قونسلوسلرله خوش چنوب شو آره لقمده دولتجه شکایته میدان ویریله چک معامله لرده بولنلما مسی هأمورک درایت فطریه سنه حواله اولندی بو تسیلر اوزرینه عاقبت کړید مسأله سی پاتلاق ویردی . یعنی بوبلیه بی صرف باب عالینک قیدسزلتی ، ایش بیلما مزلیکی و حفظ اقبال دردی تولید ایلدی .

روسیه دولتک دولت علیه حقمنده کی افکار معلومه سی و یوز سنه د نبری بر دقیقه تحلف ایتمیان پواتیقه سی ایجابجه شو کړید حادثه سنی میدانه چیقارنجه به قدریک چوق همتلر صرف ایتدیکی صروده اوچ دولتی دائرة اتفاقه آلمق تدبیرینی اونوتمدی . بونلردن یونان دولتی شکار قالدیر مقدمه زاغر قوللانیر کبی غائله نك اشعالی ایچون استخدام ایتدی . روسیه پروسیا دولتی ایله قرابت صهریه سیله برابر «صادووا» محاربه سی مظفرتی اوزرینه فرانسه نك کو ستردیکی صورت رقیبانه سیبیله پروسیا ایچون ایلروده بر محاربه محتمله به حاضر لئمق و بو حالده بر قوت عظیمه کنندینه قوه الظهر بولمق لزومندن استفاده ایله یالکز شرق اوزرنده کی پولیقه سنده مساعد بولمق

باشلانندی. حال بوکه اویونک ال باشلری دخی چیقہ حق نتیجہ بی تمام بیلمیوب مجرد امید منفعتله میدانہ آتدقلرندن مایمونی اویندان کیمدر، پارسہ بی دوشیرن کیمدر؟ دہا یقیندہ بللی اولدی آنلردخی پارمق ایصیردیلمر کرید اطہسنی یونانستانہ الحاق ایتک و براز صکرہ قبریس و ساقز و سائر جزیرہ لر دخی اکا اتباع ایلہ اورایہ ویریلہرک آق دکزہ متصرف مستقل بریونان دولت قویہ سی حاصل اولمق و بو قوتک حصولندہ سلانیک و ترحالہ ویکیشہر ویانیہ وارناودلغک برطاقی دخی اوقوتہ منضم اولہرق دولت علیہنک ادارہ حاضرہ سندنہ کوریلان استعداد اقتصاسنجہ ظهوری قویاً محتمل اولان برقاریشقلقندہ تبعہ دس بولنان روملردہ اغفال ایدیلمہرک استانبولندہ اسکی « بیزانس » دولتی احیا اولمق و آیاصوفیہنک منارہ لرینہ ناقوسلر و محراب و منبرینہ چلمیلر وضع ایلہ ظالم ترکلردن انتقام آلمق و بونلری اجرایہ اوروپانک افکار و مساعدہ سنی جلب ایچون اوروپا غزتہ لرینک احتیاجات نقدیہ لرینی، تشکیل ایدیلان جمعیت و سرمایہ صندوقلری ایلہ حسن استعمال و محمدیلرہ قارشو خرسستیانلنی محافظہ ایتک لازمہ سمیت اولدیغندن و ترکلرک شمدی بہ قدر والیوم خرسستیانلری دیری دیری اکل ایتک و قاریلرینی و قیزلرینی و اختیار و چوققلرینی انواع حقارتلہ اولدرمک کبی کویا دستور العمل طو تندقلری مظالم وحشیانہ دن شکایتلہ اوروپایی اغفال ایتک و بوایشلرک آرہ سندنہ ہرال باشی اومدیغنی و جہلہ ناقیہ قائمق شوق وارزوسیلہ ایشہ کریشلمشدی. بو افکاری القایدن روسیہ مأمورلری برچوق

کرید مسأله سی ، و روسیه پولتیقه سی

کرید مسأله سنی روسیه پولتیقه سی طوغور دیغندن بوا یکی شی
بری برندن آیرماز . ایکی عبارۀ مجمله نك تضمینات خارجه سنده
جریان ایدن شیلر ، صورتده غرابت و حقیقتده اثر ایله مؤثر
بیننده تطابق موافقت کوستردکلرندن مسأله نك توضیحی فائده دن
خالی دکلر : کرید مسأله سی روملرک کریدده سلا حلوب طاغه
چیق دقلری کوندن باشلادی . او یانغینک قونداغی اون بش سنه
دنبری قونلش و اداره خارجه نك مساعده بیقیدانه سی و روسیه
دوستمزك القات مستمره سی ایله کوروکلنه کوروکلنه ، سینه سینه
یانان آتش بوندن ایکی سنه اول میدان چیقمشدر . کریدک
ویرکوسی سائر ایالاته نسبتله خفیف و اصول التزام اعشار یرلی
بر قاج متمول اشخاص اللرنده محصور و دولتمزده قاعده اولان
اصول اعتسافیه هر ایالتدن زیاده کریدده ضعیف ایدی . کریدیلیر
بدایت مسأله ده اورته یه قویدقلری عرضحال عمومیلرده کوستردکاری
وجهله صحیحاً ویرکو و التزامات و مأمورلردن کوریلان تعدیات
سببیله می سر برزاده طغیان اولدیلر ؟ خیر بونی عقلی اولان
بر کریدلی ادعا ایده مز . وقتیله بکیچریلر « ایسته میز ، ایسته میز » دیرک
باب هایون پیشکاهنده باغریشوب نه بی استمدکلرینی بیلمدکاری
کبی ایشک باشلانغچنده کریدک یرلیرلی دخی نهدن شکایت
ایتدکلرینی بیلمزلر ایدی . یالکزر روم مذهبنده اولانلر ایچون
دولت عثمانیه دن خشنودسزلق کوسترمت پالیقاریالق شاننه مترتب
بر فریضه کبی اولدیغندن شویله بویله بهانه لر ایله شماته و عربده یه

دنیاده هیچ بر امتیاز یوقدر که افساد اخلاق ایتسون !
استانبولده طشره لره نسبت کثرتی کوردیکمز مفاستک
سبب اصلیمی ده هر درلو تکالیفدن مصونیتی در . سیمسه حکومته
ویرکو ویره جک و ویره مدیکی حالده محبوس اوله جق دکل که
مصرفنی ایرادینه اویدیرمغه چالشسون، کیمسه وطنی اوغورنده
نفسنی مخاطربه قویمامش که وطنک قیمتی لایقیه اداراک ایلسون .
وقتیله فؤاد پاشا مالیه موازنه سنده استانبول ایچون بر
ویرکو کوسترمش ایدی . البته جق یارهنک نره یه کیده جکی
صوریله بیلیمک قورقوسندنمیدر ؟ نهدر ؟ تخصیانه قالقیشه مدی .
شمدی ایسه حکومت خلق نظرنده بر بیوک امنیت و اعتباره
مظهر اولدیغندن بویله خزینه جه اولان مضرت کلیه سیله برابر
قواعد عدل و حق اخلاصه و اخلاق عمومیه بی افساده بادی
اولان بر حالک دوامنه میدان ویرلمه جکی امید قویسنده یز .
پای تحت ، سیاسیا ته متعلق اولان کافه موادک مرکز انتشار -
یدر . بو درلو مناسبه سزلیکلر اوراده باقی اولدجه طشره لره
انتظامنه بالطبع امکان بولونه ماز .
مأمورلر مزده ویرکو ویرمیدر که مکلفینک حالی لایقیله
بیلسونلر ، ضابطلر منک اوغلاری ده نفر اولمیدر که نفراته
لزومی قدر رحم ایتسونلر .

عجبا استانبولدن نیچون ویرکو و عسکر آلمانز ؟

بر مملکت پای تخت اولغله وطنداشلق وظائفنك كافهسندن

محروم اولمق نهدن لازم کلسون ؟

دینیهچك که دولت علیهنك بدایت ظهورندن بری

استانبول تکالیفدن معاف طوتلمش ، اندن نه چیقار ؟ ذاتاً

حقسز اولان بر شی قدیم اولغله حق ماهیتنی بولمقی لازم

کلیر ؟ روم دولتی استانبول خلقنه بغدادی ده توزیع ایدرمش .

اولیه بر قدیم عادت وار دیه بزده می اتباع ایدلم ؟

دولت مساوات عمومیه بی اعلان ایتمش ایکن نصل جائز

اولورکه عموم ممالک خلقی ویرکو ایله مکلف اولسونده یالکز

بر شهرک اهالیسی معاف طوتلمسون ؟ عموم ممالکتک دلی

قانلیری حفظ وطن اغورنده عسکر اولسون چانطه طاشیسونده

یالکز بر شهرک چوجقلمنده - بر قاج بدلدن بشقه - ملازمدن

اشاغی عسکر بولمسون ؟

قواعد عدل و حقه نه صورتله توافق ایده بیلیرکه طشرده

بذل جان ایدرجه سنه بر اقدام و مشقتله سنهده بر قاج کیله بغدادی

حاصل ایده بیلن بر رنجبر بر قاج نام ایله دولته ویرکو ویرسون -

ده استانبولده اریکه راحتته قوریلهرق کونده بیکلرله آنتونلر

دور ایدن بانکرلرک خزینهیه بر پاره اعانهسی اولمسون ؟

استانبولدن بر منتظم ویرکو النسه یالکز تمتعدن سکسان

یوز بیك کیسه حاصل اولور . بو پار دیه خزینهنك احتیاجی

یوقیدر ؟

بر چوق شیلر کیتمش بو نلرک ایچنده ایکی مسأله وارکه ذهنمزه طوقنیور.

آنلرده محاکمه سز آدم نفی ایتمک و فرمان عالی ایله عزلدن مصون اوله رق دیوان احکام اعضالغنه « تصرفنری » تأمین اولمش بر طاقم ذواتی فرمانلرده مشروط اولدینی اوزره رضالریله بشقه مأموریته تعیین ایتمدن و یاخود بالمحا که تهمتری ثابت اولدن خدمتلرندن اخراج ایلمک خصوصلریدر .

بونک برنجیسی جزاسز قالیر ایسه امنیت شخصییه و یا تعبیر آحرله کلخانه خط هایونی ظلم ایله پامال ایدلمش اولور .
ایکنجیسی جزاسز قالیر ایسه ممالک دولتعلیه ده سربست محاکمک وجودینه و اوصورتله عدالتک جریانه امکان قالماز .

اما نتیجه سی نه اولور ؟ احتمال که بر بندرلی دها چیقار و ظمنزی بر کره دها مخاطره اضمحلاله دوشوره بیلیر !
شمدیکی اداره دن خلقک مأمول ایتمدیکی حمیت و حقانیت ، هم معدله وهمده سعادت آتیه منر ایچون ضروره لازم اولان اولیله بر قانون پرور لکک اجرا سندن کیرو طور میه جغنه کافلدر .
نفی و اخراج اولنان ذواتک دخی کچمشه ماضی دیوبده حقلرنده وقوع بولان معامله یه انظار خلقده لیاقت کوستر میه جکار ی مأمولدر .

حدك وارايسه برمسلك طورت ده آنده دوام ايت !

صدر اعظم وصيتنامه سی میدانہ چيقار . محاکمه ايتک بزہ
قالير ! توجيہات وقوع بولور ، غز تہ لریمز حضراتی اوبابده جدی بر فکر
بیانی ینہ بزہ براقیر ! اسکندر کلیر کولسکہ ایدر ، افلاطون
چيقار کوپی یوارلر . بیوکلردن بزده بیقدم . فقط نہ چاره کہ حقایق
مخلصمز بویله دیلسنز ، بصیرت افندمز بویله بصیرتسز طورر
ایسه زواللی دیوژندن بشقه ایشہ قاریشہ جق آدم یوق ، ها
کرچک ! بزہ برده روزنامه وار ایدی یوزیکرمی ایکنجی قرنده
بزہ واصل اولان روایتہ کوره کنیدی اوقویان اوچ بش کشی
ایچون اوده شمدی کمال عظمتله بندلر یازیورمش نہ مزہ لازم
عاقبتی خیر اوله !

بزشمدی لطیفہ یی براقلمده اولدی اوله جق بر آزده فکریمزی
سویله یلم : معلومدرکہ دنیاده افرادہ متعلق نہ قدر حقوق وارايسه
هپسنگ حامیسی قانون جزادر . قانون جزا فلدن ساقط طوردقجه
دنیاده دولت تشکیل ایتمکه ، نظام یامغہ ، ترقیہ ، مدنیته
اصلا امکان قالہماز .

جزا طبعاً منفور برشی ایکن کافہ اديان وکافہ حکماطر فندن
الترام اولنسی بومطالعہ یه میندر . شوبقیترده کوردیکمز کی صرف
برینک هوسنه خدمت ایچون دکل !

هرنه ايسه بز غالباشونی ديمک ایستیه جک ايدک : اداره سابقدنک
(عالی پاشا اداره سی ظن اولنسون) مبالغه لی فلانلی بر چوق
سوء استعمالندن بحث اولنیور . روایتہ کوره برچوق شیرا اولمش

اولمازسه نظریاتی کورمش اولانلره تودیع ایدلسون او زمان
 کورورز که ملکک هر طرفنده هر کس یادیغنی بیلیمکه باشلار
 وحقی حفظ جاه ایچون دخی بیلمدیکنی یایمق ویا یادیرمق
 بتون بتون اورتهدن زائل اولور .

[حدیقه : ۱۲۸۹]

استحقاق یرینی طو تدقیجه بر دولتک محتاج اولدیغی هر خدمت ایچون تعریف ایتدیکمز یولده مأمور بولنه بیلیمک طبیعتک ابدال قابلیتده هیج مثل مشهود اولمدق برسفاهتنه توقف ایدر . طبیعتک ایسه بو باده امساکی نه درجه لره بالغ اولدیغی کوسترمک ایچون مامورلرمزک درایت و اخلاقجه بولندقلری خدمت لره لایق اولانلری بر کره تعداد ایدیویرمک کافیدر . زمان انقلابمزدنبری رأس اداره یه اهلیت پرورلرده کلدی . فقط ینه لزومی قدر اصحاب قابلیت یتشدیره مدیلر چونکه اصحاب اهلیتی یتشدیرمکه مقصد حاصل اولماز . معرفت ، اهلیتی ایجاد ایتمکدر . (رزقی ، خدایی نابت میوه دن عبارت اولان مملکتک اهالیسی آچ قالور)

یا اهلیتی ایجادک چاره سی وارمیدر ؟ اوت واردر ! حتی دستکاهلرینه مکتب نامی ویریلیر .

وقتیله کائناتی ، اوکنده سرفرو برده انقیاد ایدن شمشیر عثمانی اون اون بش سنه دنبری دلی باش بوزوندیلمزک الندن الندی حربیه مزک یتشدیردیکی اصحاب فطانته تسلیم اولندی . شمدی اردولرمز بریره سوق اولنورسه هیج اولمزسه یاپه جغنی بیلیر واکثر تشببشده ده موفق اولور . بر کره ده خدمات ملکیه وامور عدلیه یه آدم یتشدیرمک ایچون لازم اولان مکتبلر تأسیس اولنسون . مأموریتلر قلملردن چیقان دیوان کاتبی قرینتلیله دائرملردن دوکیلوب کلان قوایس باشی اسکیلرینک نچه سندن قورتارلسون ، مسلک ووظیفه سنک هیج

بتشديدىكى اتش فكرلى تيمور يوركلى قهرمانلر ايدى .
 بوندن يكرمى بش سنه اوله كلنجه يه قدر انلرك يرينه قائم
 اولنلرك اكثريسى ايسه خدمت دولتى يالكزجه بر سرمايه ثروت
 و پك منصب اولورسه مدار معيشت بيلنلردى .

بر مأموره كوره حرص اقبالى نهايت درجه يه كوتورمك بيله
 جائز اوله بيلير . فقط انه الدينغى مأموريت امرينى عمومك
 خوان احساننه دعوت تذكره سى عد ايتمك هيچ بر وقت هيچ
 بر ملت ايچون فوز ونجات علامتلرندن معدود اوله ماز . مأمور
 خدمتنى سرمايه ثروت بيليرسه ارتكابي ده كندنجه بر قاعده
 تجارت عد ايتمك طبيعيدر .

مأمور معيشتى خدمتنه منحصر كورورسه اك بيوك
 وظيفه سنى اك كو چوك بر معزوليت مخاطره سندن قورتارمق
 يولنده فدا ايتك ضروريدر .

مأموره لازم اولان ، خدمت دولته عسكركي وظيفه نامنه
 كيرمك و معيشتى ، تعيين الير يولده قبول ايتك در .

بو ايكي قاعده حاصل اولدقن صكره اره ده حيثيتنى
 اراسون ، اقبالى اراسون ، ترقيسنى اراسون هيچ برينه تعريض
 اولونه ماز . مكر كه بو تحريبلر صره سنده وظيفه شكندلكى ،
 غرضكارلغى مرامنه واسطه حصول ايتمش اوله .

معلوم بر مسأله در كه دولت قپوسى هر مسلكدن سر طرفدن
 توجه ايدوب كلمكده اولانلرك كافه سنه اچيق قالدقجه و كثرت
 عيال وقت معيشتدن بحث ايتمك مأموريت استدعالرنده دليل

حال بويله ايکن عمر بن عبدالعزيزك حسنات فوق العاده سيله
مثلاً حاکم بامر اللهك سيئات رديئه سي بيننده بيانغی عقلک تحدید
ایده ميه چکی درجه لرده فرق کورولمز می ؟

شو قدر وار که انسان بالطبع میل تعدی ایله مجبول
اولدینغی ایچون دنیاده حکومتک ظهوری لازم کیش ایکن انک
حسن حالی ینه انساندن بکلمک علنی بر تناقض دکلی در
مطالعه سی بر وقت خاطر خراش اولمقدن خالی قالماز، بونسکه برابر
طبیعت بشری وهیچ اولمزه جمعیه خدمت ایده چک بر فرقه پی
مکن مرتبه تهذیب اتمک نظامک کفالتی جزوی کلی کافه
معاملات اداره یه تعمیم ایلمکدن بیک قات سهولتیدر .

بو حاله بناء دینیه بیلیر که بر دولتک هیئات اداره سی اخلاق
فاضله اصحابندن مرکب اولنجه نظاماتی - فنا دکل - فقط
ناقص اولسه بیله ینه حسن اداره تحتنده بولنمی قابلدر . لکن
مأمور لرده سیاستجه لازم اولان اخلاق موجود بولمقدیجه
نظاماتده اولان کالاتک سعادت مدنیتجه هیچ بر تأثیری اوله ماز .
مرادمن امر تشریعک اهمیتنی انکار دکل وظیفه سنی لایقیه
بیلیر مأمور یقشدیر مهنک لزومنی بیان اتمکدر . نظر حکیم
اصحابی عندنده محققدر که دولت علیه نک بش عصر مدتده
ودنیاده هیچ مثلی کورولمک صورتده ظننه اقبالی ، نیجه
بیک اختلال آتشرینک نیجه بیک استیلا طوفانلرینک ارسندن ،
شان وناموس سیله چکوب چیقاران یالکیز بیکچری و سرای
ودوائر وزرا نامرله معروف اولان اوچ بیوک مکتب فضائلک

بر لازمه سیاست

حکومت ترك عدل و انتظامنه چاره تحریر سیله مشغول اولان اصحاب دانشك كندیلر نجه اقصی الغایات عد ایلدكاری ماده امر تشریحی هر درلو سوء استعماله مانع اوله بیله جك بر درجه كاله ایصال ایتمكدر .

بویله بر مقصد واقعا مدنیت ایچون الك بیوك بر مدار سعادت اوله بیلیر وموانع بر اندازلده بو قدر ایجاز لر کوسترمش اولان قوت معارف ایلروده بلکه اوله بر مطلب اعلائی دخی فعله کتیره بیلیر .

فقط كرك تاریخلرده و كرك زمانمرك احوالنده بو كونه قدر نظاماتك آرزو اولندیغی درجه ده دكل بلکه آنك عشری مرتبه سنده بیله شمول و تأثیر مشهود اولامیور حتی بو شمول و تأثیرك امکان حصوله استعداد بیله کورلیور .

بناء علیه بو نقصانك تالاقیسی اولسه اولسه اجرای احكامه مؤكل اولنرك انتظام اخلاقیه حاصل اوله بیلیر . اسلام دولتلرینك حالی برر بر نظر تدقیق او كنه النیرسه دعوا مزك برهانی كندی كندی میخانه چیقار . مبدأ ظهوردن تا یقین وقتلره كلنجیه قدر دول اسلامیه نك كافیسی اكمل شرایع اولان احكام فقهیه ایله اداره اولنوردی .

هم آدم يتشدير مكده وهم ده آدم يتشدير مك قدر مهم اولان
 حيثيت مليه محافظه كار لغنده بر بيوك ترقى كوسترلش و خصوصيه
 انطولىده كى ابدال حسنيلر كى تسالدىن بدأ ايدهرك غاصبلقده
 نتيجه ويرن ، اصنافدن بوزمه بر طاقم مأموريت هوسكار لر ينك
 حكومت خزينه سندن و ثروت مليه چيقنلر ندىن اللرى كسلمش اولور .

[عبرت : ۷ تشرین اول ، ۱۲۸۸]

ایدر قاعده سنه اولان اعتقاد من درجه سنه ثابت و مصرز .
 واقعا بزهیچ کیسه مأمور اولمق ایچون هیچ بر حمایت مظهر
 اولسون وارده استحقاق دن بشقه بر وسیله اقبال بولمسون دیمکه
 یالکز حالمزد نظراً جسارت ایدمه یز چونکه هر مأموریتک کافه
 وظائفی اقتضا ایدن لیاقت کامله ایله اداره ایتمکه مقتدر اوله جق
 درجه لدره اصحاب استحقاق بزدن بر قاچ درجه منتظم اولان
 دولترده بیله پک قولای بولمبور .

زده ایسه مثلاً بو کون نه قدر مکتوبیحی وارسه عزل ایدلسه
 ویر لرینه کرک انردن و کرک سائر لردن بحق او خدمتی ایفا
 ایده جک آدمیر آرانسه هیج شبهه بو قدرکه تدارکی قابل اوله ماز .
 بولانلرک دخی هر بری البته برویا بر قاچنک فوقنده و یادوننده

کورینور . البته مکتوبیحلیق وظیفه سنی تامیله ایفایه مقتدر اولنلر
 اولمایانلردن آز ظهور ایدر شو قدر وارکه موجود اولان قحط
 رجال ایله دولت مأموریتی دنیاده هر شیدن عاجز اولنلره
 مراجعتگاه اولمق ایچون وقف ایدلمش بر عمارت حکمندن چیقارمغه
 همت و « آجم و فقیر و بی علاج من غیر استحقاق اقوات ضروریه
 ایچون دولتیجه دیده بانلقدن وزراته قدره نه اولورسه اولسون هیج
 برنی اداره یه مقتدر اوله مدیغ حالده بر خدمته قالدیرلمغه محتاجم »
 یوللوعر فحاللرله خدمت دیلنلره : باب دولت اسکدار مسکینخانه سی
 دکلدربور لسه ده دولتمزده مأموراک بیوک بر صنف عدا لرنور کن اک
 اخس وارذل بر فرقه یه بیله یا قشیمیه جق معامله لدرده بولنلرلمسه ،

اصول اداره مه مغایر برمسلك اختيار ايتمش اولمايز .

بزه اقعاً هر معزول اولان مأموره رتبه سنه و یا وقتيله بولنديغی مسنده مناسب بر معاش ویرلمسنى هيچ بروقتده ترویج ايتمك دكل ، خاطر مزه بيله كتيرمه يز چونك بويله بر طریق آچيليرسه و ضمنزده ذاتاً واجب الازاله اولان رتب ملكيه يه برده بهوده يره معاش آلمق خصوصى علاوه اولته جفندن و مسند ، يعنى ايش ايچون بر آدمك آلدیغی اجرتی قيد حیات بولنده و عينيله ابراهيم پاشا زماننده ابتدا ايدرك اندنصكره دائمشوكا بوكا يكيچرى علوفه لری طرزنده بر ایراد حالته كتوره جكندن بويوله طوتيله جق برمسلك خزينه مزه ، مثلاً وقتيله رشيد پاشا خاندانك و توابعنك بعض اعضاسنه ویريلان قيد حیات معاشری و قباجی و نخلجی كبی اشقيانك آلدقلى يكيچرى علوفه لری قدر مضرت ويره جكنده هيچ شبه من يوقدر .

شوقدر وار كه كيمسه يه سن فلان رتبه يی حائزسك و یا خود فلان خدمتده بولونمشك عن نجاليلك و یا تاجرلك ايدمه منسك دينلمسه و یا خود دها طوغرىسى آره نلورسه بن فلان رتبه ده يم و یا فلان خدمتده بولندم شمدى عن نجاليلق و یا تاجرلك ايدمه ، بناء عليه بكا رتبه مه واسكى بولنديغ خدمته مطابق برايش ویرملك لازم كلير يوللو بر طاقم ادعائره قالفيشلره : خير عن نجاليلك ده تاجرلك ده ايتمكده مأذونسكز دينليورسه منافع دولته مغایر برايش طوتولمش اولماز فكرنده ايسه ، بياغی درت ايله درت سكز

کوز اوکنه ایویرمک بویله بر آرزونک فعله کلمسی ، مملکتی بتون بتون تخریب ایده جگنی بوبابده قاعده دوشنمکه حاجت بر اقیه جق درجه ده کوسترمکه کفایت ایدر .

فقط ، « فلان مأمور فلان یرده اسکیدی بر ازده بشقه بر بنده قایرلسون » دیهرک مأموری عزل ایتمکدن فراغت اولنورسه قاعده ویاتجر بهیه مغایر بر حرکت اختیار اولنماش اولور ظن ایدرز . بز واقعا بر مأمور نظاماً بر سبب تبین ایتمکسرین عزل اولنسون فکرنده دخی بولونه مایز . چونکه انفصال ، جنجهیه احتیاج کوسترمیه جک بعض مأموریتلر و بر خیلی مأمورلر وهله بر چوق سبیلر موجوددر . مثلاً بر آدمک یرینه دها مستحقق بولونه بیلور بر آدمک فعلی خلاف عدل ونظـام اولمدینی حالده دولتجه بر مسأله چیقاره بیلمک استعدادینی بولور ، بر یرک بعض تعدیلاته نمونه طوتمسی لازم کلیر . حاصلی بیک درلو ضرورت ظهور ایدرکه مهم اولمقسرین بر ویابر قاچ مأمورک عزانی ایجاب ایدر . فقط تبدیلی ، ضرورت نظامیه به دکل احتیاج حقیقی به اولسون حصر ایدرده مثلاً ایکی آی اول کریده حایهیه سوق اولنان بروالی بی « حسب الایجاب » عزل ایتمک وایکی هفته صکره « حسب الایجاب » بغداده تعیین ایتمک « و حسب الایجاب » اوراده دخی ایکی ای طور دیر مامق کبی تبدل هوسکار لغنی ترک ایدر ، وصحیحاً لزوم اوزرینه مأموریتندن اخراج اولنان بر آدمی مهم ایسه اقتضا ایدن مجازاته و معصوم ایسه تعیشنه خلل ویرمیه جک قدر بر مکافاته مظهر ایلر ایسه ک ظنمزه کوره قاعده حقوق و

لزوم کورنمز . شو قدر وارکه اولا انسان استقبالی ، دائما حالنک محصولیه تأمینه مجبور اولدیغندن بوکون بر آدم یارین نه اوله جغندن امین اولمق سزین بر خدمته قونیلور و بشقه یردن بر مدار معاشی بولنمزسه ، ایلرو سنی دوشنه رک بر طاقم نامشروع طریق لره دخی کندی ایچون بر خزینئه احتیاط حاضر لمغه چالی شور چالی شمیانلر یاقرنجه قدر ادرا کسز ویا آشیجی بریره کیتدیکی زمان مطبخده کی اتی اغزینک صوی اقدینی حالدله عاجزانه یالکنز باشنه بکلیمان کدی لر قدر جسار تسز و یا خود وطن و وظیفه سی اوغرنده معیشت و رفاهنی تهله کیه قویه حق قدر حمیتلدر .

ثانیاً متمدن اولان مملکت لرده عادی یازجینلر و سایلرلر بیله بر خدمته بر مدت موقته ایچون مقاوله ایله کیرلر و مقاوله نیک ختامنده زمانی تمدید اولنیه حق ایسه هیچ اولمزسه بر آی اول خبر آلورلر آلامدقلری حالدله هیچ اولمزسه بر ایلق معیشتلرینی تأمین ایچون اقتضا ایدن پاره یی افندی لرینه تضمین ایتدیرلر . مدت مقاوله ظرفنده وظیفه لرینه رعایت ایتدکجه طر دایله اجر تدرندن محرومیتلری ممکن اولاماز .

یازده کی مأمورلر خادم دکل عادتاً مخدوم عدوانوب طور رکن بشقه مملکتلرک خدمتکارلری قدر اولسون معیشتنی امنیت الته المقدن محروم اولملری نصل جائز اوله بیلیر ؟

شمدی قاعده و تجربه الهه طور دجه بز واقعا هر مأمور خدمته بر مدت معینه ایله کوندر لسون دیه میز ، کوندر مک استسه ک طشره لرده بولنان ملزمین و حکامک معاملاتنی بر کره

صورت جدیدہ و صحیحہ تعلیم اولیادریں .

برکرہ بوضوئرتلر حاصل اولور ایسه مأمورلرمنك لیاقت
جهتی تأمین اولنور فقط مصلحتجه تأثیری بلکه لیاقتدن برقاچ
قات زیاده اولان غیرت و صداقت یالکیز علم ایله دخی وجوده
کله میه جکندن ، اومقصدہ وصول ایچون دخی بر طاقم تداییره
تشبت اولنمق لازم کلیر وهله براز زماندنبری وطنمزه دوکیلوب
کلکده اولان هوای حیات افزای حریت ، ابنای وطنک خون
حمیتی اوغرائینی وهاملق ومنفعت پرستک امراضندن تطهیر
ایتمک باشلیهلی ، یتشن کنجلمزده صحیحاً استقبالمزجه مدار
امنیت اوله جق بر محبت وطن ومطابعت وظائف استعدادی
کورنمکده اولدیغندن ، بوقابلیته پرورش و بریلورسه بغیرحق اعدامنه
حکم ایدن دشمننک وجودینه ملتجه لزوم اولدیغینی ایچون بقای
اقبالی توصیه ایدریولده عظمتی مشهور اولان عثمانلی رجال حکومتنک
صحیحاً اولادی دینلمک لایق اوله بیله جک پک چوق مأمورلر
یتیشه بیلیر .

بوپرورش استعدادک چاره سی ایسه مکتبلرده هر درلوحسیات
حمینی بیوته جک بر مسلک تربیه اتخاذیله برابر افعال حکومتده
دخی رعایتی ، لیاقتله مجتمع اولان صدق وغیرته حصر ایتمکدره
بونکله برابر مأمورلرک تعیشده امنیتنه دخی برچاره دوشمنک
بویولده طویله جق تداییره متمم اولور. واقعاً قاعده بر مأمور
بر خدمتک ایفاسنه تعیین اولنور وانک ایچون معاش الور
بناء علیه خدمته احتیاج قالمدینی کبی مأموری بسلمک دخی

امید اولنان قواعد اصلاحیه بی دکل ، حتی شمذیکی نظامات ناقصه بی فعله جی قارمق اوزره صحیحاً آدمیتش دیرمک ایچون اعتقاد . مزجه دروننده اصول و احکام فقهیه و حقوق کبی و علم ثروت و فن اداره کبی معارف سیاسیه تدریس اولنور بر منتظم مکتب وجوده کتیرمک و بونده او قونہ جق شیرلی تالیف ویا ترجمه طریقیه لسانمزه نقل ایتدیرمک قطعی الوجوب کورینور بو مقصدک حصولی ایسه بر حسن همت و بر ایکی بیک کیسه مصرفدن بشقه هیج بر شیئه احتیاج کوسترمز .

هرکیم اولورسه اولسون بر فنک مسائلی اکلایمق ایچون کندی لساننده بولدیغی سهولتی بر اجنبی لساننده بوله مامق و حتی اوروپاده مکتبلردن لاتینجه درس او قوتلق قالدیر لمدجه معارف عمومیه نك همان هیج بر اثر ترقی کوسترمذیکی عقلاً و تجربه مثبت اولمق جهتیله ، مکتبلر مزده درس لر بای حال ترجمه او قوتلق ضرور یاتنددر و ملتجه آرزو اولنه جق شی دخی بودر فقط حیفا که لسانمزه استفاده اولنه جق کتابلرک قاتی و بایکه عادتاً فقدانی جهتیله تزید معلومات ایچون بر منبع موجود اولمذیغندن و حالبوکه لیاقت صحیحه ، کیریلن مسلیکک نظریاتنده ملکه راسخه یه و او ایسه پک چوق مطالعه یه توقف ایلدیکندن ملکمزده همان هر بیوجک مأمور ایچون بر اجنبی لسان بیلیمک احتیاجات ضرور یه دن اولمشدر .

بناءً علیه مکاتب ملکیه و عسکریه مزجه کثرت آثار ایله معروف اولان لسانلردن هانکیسی اختیار اولنه جق ایسه بر

مبالغ کلیه ، مکاتب رشديه نك اصلاحنه ويرملك ورشديه لردن يالكيز
حربيه دكل هر درلو مكاتب عاليه يه كيره بيلمك ايچون لازم
اولان لياقته مالك شا كردلر يتشديرمك اقتضا ايدر .

ثانياً حربيه استانبوله و حربيه دخون ايسه هان بتون
بتون استانبول ليله حصر ايدلمش ، حالبوكه استانبول خلقى
صفات عسكريه جه هان كافه ابنای وطنك مادوننده در . بناء عليه
طشمر لرده بولنان اعداديه لر حربيه به تحویل اولنمق وهیچ اولمزسه
هراردو مرکزنده بر مکتب عسکری بولندیرمه نك چاره سی
دوشونلك احتیاج شدید ایله محتاج اولدیغمز تدیردن کورینور .
ملکيه مأموریتیرینه کلنجه بومعلوم برشیدرکه مالیه ده درکنار
یازمق و یا باب عالیده مضبطه قیدایتمک و یا خود بردائرة ده مهر دارلق
وقواص باشلیق کبی خدمات شخصیه ده بولنمق و یا خودکه بر
مملکتک مجلس اداره سنده بر قاچ سوز ایشتمک هیچ بر وقت
فنون سیاسیه نك اک دقیق واک دغدغه لی بر شعبه سی اولان احوال
اداره جه وقوفی اقتضا ایتمز وشو بولندیغمز زمان مدنیتک
معاملات اداره ده ایجاب ایتدیردیکی دقیق و انتظامی فعله چیقارمغه ،
النده هیچ نظریات اولتمسزین یالكيز تجربه ایله ایشه باشلایانلر
ایچون موفقیت هیچ بر صورتله قابل اولماز حتی وقتيله یا پلمش
اولان مکتب ملکیده بر ازابن خلدون و بر ازتجارت قانوننامه سی
کبی شیلر او قومق و بر قاچ سطر یازی یازمقله ینه بر ملک
ایچون مأموریتشمک ممکن دکلدلر .

عسڪرك و ارداتى پيلده بر ايكى بيك كيسه به بالغ بولند قجه ،
تدريس ايله اوغراشه جق علمائى فقه ايله اشتغال ايتك ايسينلردن
آيرمق ملكم زده طريق تدريسى بتون بتون سد ايلك ديمكدر .
هر نه وقت بر مدرس ده حيثيت ومنفعتجه بر قاضى عسكرو يامنلادن
اشاغى قالماغه وهيج كيمسه ايكى مسلك اچون دخى امتحانلر
رؤس الماغه باشلار سه وبونكله بر ابر امر تحصيلى دخى عصر مزجه
احتياج قطعى كوريلان تعديلاته اوغراسه اوزمان صاحب فتوى
عبدالرحيم افندى كچى قاضيلر مز و كاتب چلبى كچى مدرس لرمز
ظهور ايتمكه باشلايه جغنده هيچ شبه اولنسون .

عسكردن ظهور ايدن اصحاب معرفتك لياقتجه نقصانى و عددجه
قتلى بياعى درجه ده مکتبمزمك آرزو اولنديغى قدر منتظم بر حاله
كله مه مسندندر .

واقعا حربه ده همان آروپا مکتب حربه سى درجه سنده
مكمل درس لراوقو تدريس لور فقط اعداديه مزده تحصيل مسلكنه لزومى
قدر الشمس و مقدمات معارفده و خصوصيه هر درلو كالاتك محتاج
الهي اولان كتابت امرنده اويله بر بيوك مکتبه دخول اچون لياقت
كوستره بيله جك قدر تربيه كورمك بر درلو ممكّن اوله ميور .

برده سنده نهايت قرق اللى ضابط يتشدير بر مکتب ،
ارزو ايتديكمز « تعميم وظائف عسكريه » اصولى ميدانه كلديكى
صورتده دكل ، حتى شمديكى حالده بيله دائرة حربه نك الكشديد
احتياج اتى ايفايه كفايت ايدمز .

بناءً عليه اولاً مکتب اعداديتك لغويله اكا صرف اولنان

زده ایسه مدرسه لر دنیوی و اخروی بر طاقم فیوضات
 مادیه و مغنویه نائل اولوق آرزوسيله ، یدی یاشندن یتیمش یاشنه
 قدر وجودینی تحصیل علمه وقف ایدن بر طاقم اصحاب همتله
 مملودر . دولت علیه یه و بلاکه دنیاده هیچ بر دولته کوره خواجه لکه
 مستحق آدم پیدا ایتک ایچون بوندن اعلا بر معدن استفاده اوله ماز .
 قضا ایله مشغول اولان علما منر ایسه ، کرک استانبولده
 و کرک طشره لرده امر عدالتک حامی منفردیدر دینیه بیلیر .
 شوری و دیوان شعبه لرنده علمادن بر صاحب قدرت بولند قجه
 تشریح و قضانک انتظام التمه یوریمه سی محالاتدندر . هله طشره
 محاکمه شرع و فونه واقف اعضا بولوق ، مبتلا اولدیغمز
 نقصان معارف جهتیه بیانی کیمیا بولوق قیلندن اولدنی ایچون
 او درلو محاکمه احقاق حق یالکمز حکام شرعک همت
 و معلوماتنه متوققدر .

مدارس و طریقک شمدیکی حالی ، خواجه وقاضی یتشد .
 یرمکجه نه درلو تأثیرات کوس تردیکنه دائر معارف و محاکم
 اوزرینه غزته مزده اعلا نی مصمم اولان ملاحظات آره سنده
 بعض تفصیلات ویره جکمز شمدیگک مطالعات آتیه نک ایرادیه
 اکتفا ایدرز .

امر تدریس و امر قضانک اصلاح و ترقیسی مطلوب ایسه
 هر شیدن اول بو ایکی مسلیکی بر بوندن تفریق ایتک لازم کلیر .
 فقط زمانمزده کورلدیکی کبی بر مدرسک عائداتی نهایت نهایت
 آیده بیک بیک ایکیوز غروشندن عبارت و حالبو که بر قاضی

و تطبيقاً تنده تجربه يي جامع هيچ بر صاحب اياقت چيقيموز
 و چيقيمسنده احتمال يو قدر دينلسه پك دده مبالغه ايدلماش اولور .
 دولتمزك آرزو اولنديغي درجه ده عظمت و سعادتني احضار
 ايجون لازم كلن تدابيرى فعله كتورمكه ايسه بو اوچ مسلكك
 يتشديره بيلديكي ذوات معدوده دكل ، انلك اون مثلى قدر
 اصحاب استحقاق موجود اولمش اولسه ينه كفايت ايدمز .
 قحط رجال بودرجه ده ايكن طوته لم كه فتاواى عالمكيري دن منتظم بر
 دستور ياپلمش ، طوته لم كه مشهور مؤلفك محاربه اخيره ده كي ترتيبدن
 دها مكممل برسوق الحيش لايحه سى ميدانه كتورلمش ، طوته لم كه سلطنت
 طريقه اداره اولنور دولتمزك نمونه كالى اولان بلچيقانك اصول
 اداره سندن مكممل بر طاقم نظامات ملكيه ياپلمش ! بونلرى
 ا كلامغه وغيورانه وصادقانه فعله چيقارمغه مقتدر مأمورلر
 موجود اولمدقجه تاسيسات واقعه نك نه اطفي كوريله بيلير ؟
 بو بابده اتخاذي لازم كلن تدابيره كلنجه اولا طريق علما
 حد ذاتنده امر قضا ايله تدريس فنون كبي بر برينه هيچ مناسبتي
 اوليان ايكي وظيفه يي جامع اولديغي ايجون . مثلاً درس و كالتنه
 آره صرفه فنور مدونه يي اوقوت مقدن دكل حتى ا كلامقندن عاجز آدملر
 تعيين اولنور ، فقهمك تطبيقاً تيله هيچ اشتغال اتمامش بر علامه
 برسنجاق نيابتنه كوندريلير . اجراى مأموريت ايجون برنجيسى
 عادى بر مدرسه نشين ملازمك و ايكه ننجيسى علم محضرين بشقه
 دنيا ده هيچ بر شئيته واقف اوليان بر محكمه كاتبنك نفوذ
 و بلكه اسارتى التنده قاليبور .

ایتدکلرندن طولایی ملکمزده موجود اولان — پاره سنز درس او قوتیر — مدرسئر، وایچنده اقامت ایدنلره پاره ویرر مدرسهلر سایه سنده بعض ادملر یتشدیره بیلور وکویا که مادرلرینک رحمی بردار الفنون ایش کبی اکثریت اوزره طوغدقلری کون — بشیکلرینک باش اوجنه رؤس تدریس اصلمقده اولان زادکان علمانک هیچ اولمزسه برثلثی بغیرحق مالک اولدقلری شو مرتبه ، بیودکجه ایتدکلری تحصیللر سایه سنده ، غایت جزئی درجده اولسون احراز لیاقت ایده بیلورلر .

عسکرلکده ایسه مکتب حربیه مز ، — اون اون بش سنه اول بوراده وشمدیکی حالده مصدره ؛ توننده . ایرانده فلانده کوریلان ضابط اغالره بیک قانت فائق اوله بیله جک آدملر چیقاریور .

مع مافیله نه علما نه عسکری مسلکلرینک میدانه کتیردیکی آدملر ، کرک عدداً و کرک لیاقة موجود اولان احتیاجه وبلکه باو احتیاجک اونده برینه تقابل ایده بیلیر .

امورملکیه مأمورلر مز ایسه قلملرندن و مأمور داتره لرندن برده نوادر دن اوله رق طشره زادکانی اره سنندن ظهور ایتدکلر . حالبوکه بومنشارک هیچ بریسنده اداره به تعلق ایده جک فنون دن ایکی کله تحصیل ایدلدیکی یوقدر بناء علیه زنجیلر دن یتشان بعض علما کبی ملکیه مأمورلری اره سننده ظهور ایدن واستعداد فوق العاده سیله کندی کندی تربیه ایتدکلر اولان برقاچ نوادر استثنای اولنجه — بولندیفی خدمتک نظریاتنده علمی

سعی و تأمل احتیاجنده ، برخانهك ايشنه قطعاقياس قبول ايتمه چكنه
 و بر مأمور عادی بروكيلخرج کي بشيوزغروش دکل ، مرتبه سنه
 کوره يوز بيك غروشدن يوز بيك و بلکه يدي سکز يوز بيك
 ليرايه قدر ارتکاب ايده بيله چکنه نظراً بولنه جق درت بيك
 کشي ايچنده لزومی قدر غيرت و صداقت خصليتلريني جامع
 بلکه درت يوز کشي موجود اوله مامق طييعدر .

ايشته بو مطالعه يه نظراً اکثر يرلرده و باخصوص بزم
 مملکتده مأمورك — خدایي نابت دينيله بيله چك بر حال ايله
 ظهور ايدوب کلمه سنی بکلکمدن ايسه — تعليم و تربيه ايله
 يتشديرلمسنه چالشمق لازم کلير . مجالس ادبده دائر اولان
 محاضرات مشهوره دندر که معهود « آسياب دولتي بر خرده
 اولسه دونديرر » . مصرعنك قائلنه بوغريب اعتقادی ايچون
 تعريض اولند قجه « بز دونديرر تعبيرندن زمانمزده کوردیکمز
 اداره معکوسه يه نظراً دولتک آلتی اوستنه کتيرمک معناسنی
 مراد ايلدك » دير ايمش .

حقيقت حالده دخي چرخ دولتي اويله بر وصف حماقته
 شايان اولنلر دکل ، بياعي استعدادده طبيعتك فوقنه چيقانلر
 بيله يك قولای دونديره مز .

ممالك عثمانيه ده ايسه مأمور لر علمی وسيفی و ملکی اعتباريله
 اوچ مسلکدن يتشسير . علما ، روحلری شاد اولسرن
 اجدادمز اولان او قوجه « عبالی کبلی » ترکارک غنيمت جهاد
 و ثمره جهد ايله قزاندقلى ثروتی استقبال ملت يولنه وقف

مأمور

بيك درلو دليل وبرهان ايله مثبتدر كه مأمور طاقى معاش ايله خدمت ايدر بر صنفدر .

بناء عليه عادى خدمتكارلرده اولدينى كې بونلرده اصل ارانيه جق شى، الدينى امرى اكلاته جق قدر در ايت و تماميله اجرا ايدم جك قدر غيرت و صداقتدر .

بر افندى ، مثلا بر خانه كيتسه ده كندينه خدمت ايتديره جك اوشاق آراسه - پك مراقلى بر مشكل پسند اولدينى حالده - كوردىكى آدملىك هيچ اولمازسه ياريسىن مطلوبنه موافق بولور و مطلوبه موافق بولدينى خدمتكارلر كده هيچ اولمازسه ياريسى - ولو بر درجه يه قدر اولسون غيرت و صداقتله متصف بولنور .

فقط عموم خدمتكارى اوله جق مأمورلر بر افندينك هوس و مزاجنه دكل درت بيك سـنه لك تجـارب حكمت و حكومتله تدوين اولمش فنون عاليه دن معدود اولان بر چوق قواعد و نظاماته واسطه اجرا اوله جغندن ملكم زده كى قرق مليون نفوس اره سـنده وظيفه مأموريتنك كندينه ويردىكى تعليمات صريحه و ضمنيه ي اكلاته جق درت بيك كشى بولمق وهله امر اداره ،

کندی اخلاص ایتمش اولور .

بوندن اکلاشدی که اکل ناموس ایدن ، حکومتک متهمه اجرا ایتدیکی جزا دکل ، مغدورک شکایتندن عبارتدر . جزا ایسه متهمی تأدیب ایچون ترتیب اولنق جهتیه خفت وشدتنک ناموسه تعلق ایدر یری یوقدر . برده جمعیت داخلنده بولن-ان آدمک کندینه عائد بر فعلک جزاسنی ینه کندیسنک تعیین واجرا ایتسنه صلاحیت نره دن پیدا اولمش ؟

همده نه جزا ! اکثریت اوزره مغدورک اعدام ویاجرحنی موجب اولور ! مثلاً عرضه متعلق بر دوئللو جرح ایله ختام بولور . صکره اغز دالاشندن چیقمش بر دوئللوده آدم اولور ! اما آوروپاده دوئللو وار ایش ، نه یاپلم ؟ آوروپاده بیلانده وار . اوراده موجود اولدیغی ایچون بیلان ای حیواندرمی دیلم ؟ دوئللوی الترام ایدن ذواته معلوم اولماق کرکدرکه آنک آوروپاده وجودی عقلاسنک تحسین والتزامندن دکل خلقک اخلاقه یرلشدیکندن در . آوروپانک نه قدر بکنمیوبده الغاسیله اوغراشدیغی شیلر وار ایسه ، بزم مملکت غربک سویرندیکی ایش کی بورالره می چکوب طوپلایه جغز ؟ هرکسک ناموسنه قانون پک اعلا کفایت ایدوب ظوریور . اوله ابنای جنسنک قانی ایچمکله محافظه حیثیت ملت اسلامیهنک اکلایه جغنی معامله لردن دکلدر .

دوئلو

آور و پادن الزم بر شی ایمش کبی آرایوب آرایوب ده بوراه
کتیرمه چالشدیغمز معرفتلدن بری ده دوئلو در . بودوئلو که
ایکی کشی بینده مبارزه منفرده دیمکدر ، کویا کافل ناموس
ایمش . یعنی قانونک تعیین ایتدیکی جزالر بعض معاملاتن
طولایی بر آدمک ناموسنه ترتب ایدن لکیمی ازاله یه کافی دکل
ایمش ده او یله لکه لک لک قان ایله ییقانمسی لازم کلیر ایمش !

بر شیئک مدیکجه لزومندن بحث اتمک استیائلر ایچون بر
کتاب مطالعه سینه اولسون تنزل لازم دکلیدر ؟ هانکی عاقل
دیمش که ناموس بشر بر قورشونک تصادفه ویا بر قلیچک
تأثیرینه تودیعی اولنه بیلیر ، ناموسی اخلال اولتان، مبارزه ده
غالب کله مزسه انتقام زده قالیر ؟ مغلوب اولورسه حکم عدالت
زیه کیدر ؟ بر ادبسنز بر اهل عرضک ناموسنی اخلال ایدر
وسکره دوئلو نامیله اعدامنه ده مقتدر اولورده یینه جزاسز
قالیرسه بویله بر قاعده یه حقیقی ویا لزوملی نظریله باقی نصل قابل
اوله بیلیر ؟ اکل ناموسه قانون نه دن کفایت ایده میورمش ؟
بر آدمک ناموسنه بر دیکرینک قول و فعلیله خلل کلز . چونکه
ناموسسنزلق مغدور اولانده دکل تجاوز ایدنده در . یالکیز
مغدور اولان آدم کوردیکی تجاوزی قبول ایدرسه کندی ناموسنی

فياض قدرت بوسعادتی بزم اولادیمز ایچون صاقلایور
حالمزدن ممنون اولسه قده فتور کتور میه لم استقبالمزک فیضی
دوشونه لم هر آتی قریبدر . یشاسون عثمانلیلر !

[عبرت : ۱ جزیران سنه ۱۲۸۸]

وجوديله قائمدر.

هردرلو عقايدى وجدان دائرهسند قلوبده غيره تجاوزدن
برى اولدجه حمايت ايمك خصوصى كه حریت افكارك اك صحيح
معناسيدر قرون اخيرهده عثمانليلرك ايجاد مروتى اولديغنى بر
صاحب وقوف انكارايدمه من بومدعا ايلروده بر مفصل بند ايله
دخى اثبات اولنه جقدر .

استقبالمز اميندر . چونكه بودولتك بقاسنده اميد يوقدر ،
بارى بز فرصت المزده ، ايكن يوكمزى طوتهلمده ايلروده رفاه
ايله كچينهلم دينلرك اكثرى قبرستان فئاده ياتيور . فقط بزفانى بز
وطنمز باقيدر بز اولورز وطنمزى احيا ايدرز دينلرك حالا
استقبالده ابا واجدادينك شهرت حميتنى ادامه ايدمك اولادى
دنياه كليور .

تنظيماتك پرورش عدل و حمايتيله آغوش وطنده نشونمايه
باشلايان نازنده طفل ترقى طبيعتيله يقينده شو كورديكمز امكلمه
طرزنده يورويشنى ترك ايله جهان مدنيتك حركت حقايق
جويانه سيله مسابقه يه باشلايه جقدر .

ايسته اووقت برده اقرانمزه فائق واجدادمرك خير الخلفى
يزديمكه لايق اولورز . ايسته اووقت انوار معرفت بومر كزدن
آسيا و افريقا جهتلرينه دخى ياييلور او حلالده آوروپا موازنه سنه
قارشو برده شرق موازنه سى حاصل اولور ، او حلالده ايسه عالم
انسانيتده بر ميزان اعتدال وجوده كلور .

محصولات زراعتمز آوروپا دستکاهلرینک شیمدی بلکه اون بیکدم برینی بسله میور ، فقط ایلروده جمله سنی اداره یه مستعددر . استقبالمز امیندر . چونکه کرک افرادی و کرک عمومی حکمت و سیاستده معلم عالم اولان کلدان و عرب و یونان و ترکک دارالفنون معرفت و دولتسرای مدینتی بوخاک فیاض اولمشدر . بزده او اعظامک اولادی ، و بناءً علیه وارث استعدادی یز . استقبالمز امیندر . چونکه اسلامیت وحدت کلمه بی امرایدر ، جنسیت ولسان کبی عوارض دنیویه پی وسیلهٔ اختلاف ایتمهک قطعاً مانعدر . بناءً علیه هر درلو موهوماته وجود ویرهرک موجوداتی وهم ایچینده برافغنی برهان درایت عد ایدن بعضیلرک ظنی کبی بوراده لازلق ، ارناو دلق ، کردلک ، عربلک دواعیسنک ظهوری محال حکمندهدر .

استقبالمز امیندر . چونکه شیمدیجک سرد ایتدیگمز مقدمه انک استلزامیله ثابتدرکه مسلمانلر بو عالم ترقیده البته بر کون کلمه واحده اوزرینه اجتماع ایده جکدر . بوخالده مادامکه خلافت بوراده درومادامکه قوتده ، نسبتده ، موقعک قابلیتنده ، خلقک استعدادنده ، زمانمزک وطن مدینتی اولان اوروپایه قریبده ، و حتی ثروتده ، معرفتده بوراسی ممالک اسلامیه نیک کافه سنه مقدمدر . بحث ایتدیگمز اجتماعک البته مرکزی بوراسی اوله جقدر .

استقبالمز امیندر . چونکه اسلام اولیمان وطنداش لرمنزه دخی خفی اولمدینی اوزر کندی لرنده نه قدر حقوق مکتسبه وار ایسه جمله سی بودولتک یادکار عنایتدر جمله سی بودولتک بووطنک

حد ذاتنده دخی ماضی به عودت نصل قابل اولسون، هیچ
معدومه یکیدن وجود ویریله بیلیرمی ؟ حالده توقفه نه صورتله
امکان تصور اولنه بیلسون ، هیچ ساعتک رقاصنی توقیف
ایله عمر بشر یولندن قالیرمی ؟

استقبالمز امیندر. چونکه بر زماندبری و بر درجه به قدر مدنیت
عالنده سلطنت سورمکه باشلادیغی کور و ملکده اولان موازنه دولیه
افکارینک مابه الحیاتی بورانک استقلالیدر.

استقبالمز امیندر. چونکه خیره وجودلری درت بیک کشیلک
بر عشرتدن شوقوجه خلافت اسلامیه بی تشکیل ایله درت بشیوز سنه
قره دکز حاکم عالم کچین عثمانلی قهرمانلرینک خون شهادتیه یغورلمش
اولان ابنای وطن، هر زمان دنیاک اکبرنجی عسکری اولدیغنی
حین حاجتده کوسترمکه و بولندقلری یرک هر طاشنی بر جوهر
جانه بدل ویرمکه حاضر در .

سلاح مدافعه شیمدیکی قوتده وهله عثمانلی انده اولدقجه
طونه دن بالقانندن قولایلقله کچیله مز ، موازنه دولیه شیمدیکی
حالده و باخصوص دکز لغملری معلوم اولان خاصیتده
بولندقجه آوروپانک التی اوستنه کتیرمک کوزه آلمانزسه و یاخود
سمواته باد هوا سفر ایتمکه عراق اولنمازسه ساحلر مزه یناشیله مز .
استقبالمز امیندر . چونکه فیاض مطلقک بویرلره احسان
ایتدیکی برکت جهتیله طوپراغی طوتسه التون اولبور . کیم بر
ارشون یرقازسه اتنده بیاغی بر دینه بولبور . اوچ بیوک قطعه نک
اوچ بیوک دکزک جزائن تجارتنه بو مملکت کلید اولمشدر .

ايکن دنياده قازيق قاقه جق صورتده طاشدن يونلش و بلکه
 تيموردن دوکلش سرايلرده او طورمغه چاليشيورلر . بز صرف
 کنديمز کبی آنجق يوزسنه قابل بقاوهر دقیقه بر حادثه نك شرينه
 فدا اولان تحته چادرلری اختيار ايدييورز .

آنلر بشيوزسنه صکره ماکنه نرينی اداره ایچون اقتضایدن
 گورک شمیدین تدارکنه چاره دوشنيورلر بز بش کون صکره
 معده مزك حرکتی ایچون قطعی الوجوب اولان غدانك اسباب .
 استحصالنی بیله دوشنميورز .

انلر ، وطنلرينك هر جهتنده تيموريول يانمخی باعث حیات
 عد ايدييورلر بز يالکز پایخت سلطنتك برکوشه چکنده یاپیلان
 تراموایی علت ممت بیلورز .

آنلر اقتضا ایدرسه کندی قرنلرینی آچ براقيورلر ،
 چوجقلرينك فکرلرینی بسليورلر ، بز دوکوننده احبابنه ضیافت
 ویرمه مک قورقوسيله چوجقلریمزی مکته باشلاته ميورزده نعمت
 معرفدن محروم ايدييورز .

مع مافیه استقبالز امیندر .
 استقبالز امیندر ، چونکه دولتک بنیه اصلیه سنی ، عدل الهینک
 خارجه ظهورندن عبارت اولدیغی ایچون از نیت و ابدیت لوازم
 ضروریه سندن اولان شریعت غرا ترکیب ايدييور .

استقبالز امیندر ، چونکه «قدتتغیر الاحکام تبدل الازمان»
 قاعده فقهییه سی حکمنجه عالمک هر جهتنده ظهور ایدن آثار
 ترقیاتی تلقیه مامور اولدیغمز ایچون بزه کوره ماضیه عودت
 و یا حالده توقف جائز دکلدرد .

نولادینی آچلقدن اولدیرمک قیلندن اولمازمی؟

انتسابیله مفتخر اولدیغمز امتک تحدیث مفاخری یولنده سویلرکه بورالجه اجدادمزک یادمعالیمی . هرکسک وجداننده عقاید مقدسه قوتنی بولمشدر . بوبر حس علویدر که افکار عمومیهده اشرافه تقلید وحاصل اولمش شهرتی وقایه و بیوککه غبطه کبی ذاتاً طبیعتده موجود ومکارم اخلاقه خادم اولان بر طاقم سائقه لری بسلیور و بناء علیه استقبالمزک امنیتتجه پک بیوک امیدلر ویریور . دروننده متعیش بولندیغمز دورک تحدید مائتری یولنده شوراسنی دد بیان ایدرزکه صبح صفای معرفت آفاق عربده بارقه فشان اولدجه ضیاسی طبیعتله بورالره دخی انعکاس ایلدیکندن خیلی زماندر بر طاقم حقایق ، چاره سز کوزیمزه چارپمغه باشلامشدر .

بوبر سوق طبیعیدرکه اخلاق ملیهده ترقی ایستمک ، حقیقت آرامق ، ادراک نقصانه چالشمق کبی برچوق خواهش لری قوتلندیور . و بناء علیه اوده استقبالمزک امنیتتجه پک بیوک امیدلر ویریور .

انجق شوراسنی ده کمال تأسفله علاوهیه مجبورزکه بزدها تأمین استقبالک اهمیتنی لایقیله ادراک ایده میورز ؛ طریق ترقیده اولان اقوامک حالتی کوردک ، کندی مسلکمزیده بیلورزیا . آنلرده بزم کبی بر دقیقه صکره یشایه جغنی صحیحاً بیلمز ونهایت یوز سندن زیاده یشایه میه جنی یقیناً بیلیر ، برر موجود فانی

استقبال

لا يقية دوشوناسون انسانك حياتي يالكيز استقبالدن عبارت
دكيدر؟ ماضي نهدر؟ بر موت ابدی . حال نهدر بر نفس واپسين .
كرك فرد ايچون كرك جمعيت ايچون ماضي مسعود ايمش ،
شانلي ايمش ، بوكونه فائده سي كوريلور حال راحت ايمش ، امين
ايمش يارينه نه لطفی قالور ؟

ياسوا بقمزك حقيقة اك بيوك متاي . سرمایه افتخار اوله -
بيله جك درجه لرده عالی اولان عظمت واقبله الى می اونوته لم ؟
يازما نمزك بتون عالم انسانتي اسير اشتغال ايدن الجأتی می دوشونيمه لم ؟
خاير ! شوراسنی ده اونوتيمه لم که انسان اجدادينك كمال وعلويتيله
افتخار ايدر لکن اولاديني اجدادينه فائق ايتمکه چالشعز ايسه
اخلاف نظارنده اسلافنك محصول عمری اريدیغنه لياقتسر لکنی
کوسترمش اولور . شونوی ده دوشونهم که آدم کوننك خوش
کچمسنی آرزو ايتمکه معذوردر ، فقط همتی او مقصده حصر
ايدرسه نتیجه سنده ينه او مقصددن محروم قالور . زیرا دنيا ده
بر مسعود کون يوقدر که سعادتی دوندن حاضر لنمش اولسون .

بو بدهاتلر ميدانده ايکن انسانه کوره استقبالنك امنيتی
ايتمکدن بيوك برحق ، سعادتی آرامقدن بيوك بروظيفه وارميدر ؟
استقبال ، که ملتک نور ديدسی ، مدنيتک خلاصه امیدی ،
انسانيتک ممد حياتيدر . خلق ايچون آنک سلامتنه چالشما مق ،

جواب

بزم اعتقاد مزه کوره دنیا ده هیچ کیسه یوقدر که منسوب
اولدینی ملتده فقدانندن بحث ایتدیکی شیلری کندیمی حائر
اولمغله مکلف اولسون . مثلاً ملک مزده ثروت ملکیه نك نقصانی
ادعا ایدنلر غایت زنکین اولمقی لازم کلور :

تصویر افکار ایسه ادبیانجه آرزو ایتدیکی صورته موافق
بر اثر میدان کتور مکده اولان عجزینی بند مخصوصک ذیلنه
بر ملاحظه علاوه سیله اعلان ایتشدی ، بو مناسبتله افاده سنی
ینه تکرار ایدر .

افاده مشرحه دن آ کلا شیلور که ورقه نك بو فقره سی جای
بحث دکلدر .

بزه مراد مرکز ایضاح مراد من عبارت اولدینی تأمین ایلرز .
وبویله تعریضات دائره ادب داخلنده قالدجه طوغریدن طوغری به
بزه دخی کوندر لسه غزته مزده بالافتخار نشریله برابر دو قبولی
حقننده وارد افکار اوله جق ملاحظات عاجزانه مرکز لسان احترام
ایله بیاننده قصور ایتمز .

[تصویر افکار : ۱۲۸۳]

بو ایکی فقره نك الفاضلی بیننده هیچ اتحاد وار میدر؟ یوق
ایسه عا کف پاشافن انشایه اصل اعتبار اولنان بر قاعده دن غافل می ایدی؟
بر اترك هر فقره سنده کی الفاضلی دیگر فقره لرینك الفاضله
تطبیق دن ایسه او فقره نك معناسنه توفیق ایلك هر حاله اولی
اولدینی قابل انکار میدر که تلونه طالب اولان افکاره نسبت یکر نك
بر منظره قدر مقبول ایسه، تبدله طالب اولان افکاره نسبت
یکنسق بر اثرده او قدر معتبر اولدیلیر.

ارباب ادب بیننده لفظك معنایه توافقی اودرجه ملتزم مدر که
بعض علمای بدیع، غریب بر معنایی بیان ایچون، غایر فصاحت
اولان الفاظ غریبه استعماله بیله جواز ویر مشلدر
بز بودرجه ایلری کیده میز. بند مخصوصه ایسه بعض
تشبیهات موجود اولغله برابر صاحب ورق نك ادعا ایتدیکی
وجهل غایت مغلق عباردر کوره میورزه، اکر وار ایسه ارائه بیورلسون!
برده مذکور بنده معقد الفاظ اولدینی ادعا اولمشدر.
میزان الادب وسائر کتب عربک بیانه کوره تعقید لفظی مرجع
ضائرده تردد وقوع دن حاصل اولان اختفای مراد دیمکدر.
بند مزك هر زنده بو یله بر قصور کورولمش ایسه بزده کوسترلسون

[اعتراض]

« بوغزته ینه ادبیانه دائر اولان بند مخصوصه بنده بزده ادبیه آتک
نقایص دن بختله بونک استحصال اسباب اصلاحی ایچون بعض اصول
بیان ایتدیکی حاله او بنده او اصوله رعایت ایتماسی جای تعجبدر.
مطالعات مشروحه یی سرد و آیان ایتکدن مقصد عاجزانه دفع اشکال
اولوب بر کونه غرضه مبنی اولدینی تأمین ایده بیلورم. »

افاده مزك مسلك ادبایه موافق اولدیغنی اثبات ایچون
 لسانم زده متأخرین تألیفاتنك اك مقبولی اولان عاكف پاشا
 تبصره سندن ایکی مثال کوسترم .

[تبصره نك مبحث اولندن بر فقره]

بو طریق ایله مرسوم استانبوله کلوب فی الاصل یئمزده
 معارفه یوغیسه ده سرعسکر پاشایه مناسبت قدیمه سی اولدیغندن
 آنلره کلدجه آره صره بنله دخی کوریشور وچونکه کندیسی
 عثمانلیجه براز او قیوب یازمش وایو فرانسرجه بیلمکله کتب
 افرنجیه دن چوقشی مطالعه ایتمش اولدیغندن صحبتنه اعتبار اولنوردی .

[دیگر بر فقر]

خرخره استلقای افکار ودغدغه کابوس استشعار ائناسنده
 مفسد مسفورک وترجماننك سلسله تحریک واغواسیله جامه
 خواب وتشویش وتذبذب دن بردن بره سراسیمه طور انوب شخص
 مصروع کبی نه یاپدیغنی بیلمیه رك فتاده دهلیز خدی وخذلان
 اوله جق صورتده ساحه سوء اطوار استکباره پرتاب ایدر ایتمز
 هله پرتو پاشا قوجا قالیوب تیز الدن روی مرانه رشحه پاش
 استمالت و بازوی سست امیدینه تمیمه بند تقویت اوله رق بر طرفدن
 دخی عزایم طلسمات زمین وزمان اعمالنه مشغول اولغله بالآخره
 آنک اضطرابی تسکین صورتیله نیچه زماندنبرو کندویه درد
 درون و داغ مکنون اولدیغنی سیجای احوالندن نمایان اولان شهرت
 انفرادی بوسایه ده تحصیل وتکمیل ایلدی .

جواب

[فن انشانك تعریفی]

« هو علم يعرف محاسن ترا كيب المنشورة من الخطب والرسائل
من حيث انها خطب او رسائل . »

[مناظر انشا]

یو تعریفدن آ کلاشیاور که فن انشا اتحاد و امتزاج الفاظہ رعایتدن
عبارت دکلدور . چونکه بر ترکیب محاسنی بالکنز لفظہ منحصر
اوله ماز . اکر منحصر اولسیدی منطق و معانی و بیان فنلرینک
و بدیعه کی صنایع معنویہ جهنتک انشایه هیچ تعلقی اولما مق لازم
کلیدی . آنلرک ایسه یالکنز اشعار ایچون تدوین اولمدیغی
میداندور :

ادبای غریب کوزل یازمغی کوزل دوشو نمکله تعریف ایتشلر دی .
واقعا حقیقت حال دخی بومر کزده دکلیدر . ؟ بر اثرک که معنا سنده
لطافت بولنیمه ؛ الفاظنده اتحاد و امتزاج اولمش نه فائده سی کوریلور ؛
بر بشرک که سیرتنده ظرافت اولیمه ، اندامنده اتحاد و ابتهاج
بولنمش نه مزیتی اولور . امتزاج الفاظہ فن انشانک اصلی دکل
فروعاندن اولان بدیعک بر فرعیدر که انسجام و سهوات
صنعتلرینه رعایتله حاصل اولور .

حال بوکه او ایکی صنعتک هر اثرده موجود بولنسی لازم کلر .
بلکه بدیعک ارکاندن اولان (استلاف لفظ مع المعنی) صنعتی نقص
ایتدلر ایچون ایکیسی ده مشاهیر ادبانک آثارنده نادر الاستعمالدر .

نظمده ایسه نفی و ندیم طبیعت فوق العاده ایله متصف عد اولمشلردر . واقعا (دیوان نامیله) فضیلت شاعرانه لرینه برر شاهد تصویر ایدرک بزم ادبایه یادکار ایتمش اولان بوا یکی استادک ایجاد معانیده — که سراتب ادبک منتها سیدر — اقتدار تاملری انکار قبول ایتمز .

اما نفعینک آثاری . عجایب عالمدن بروقتلر (ردوس) لیمانی آغزنده مرکوز بولنمش اولان هیکل عظیمه بکزر ، فی الحقیقه تصدیع نظر فریبنده اولان مهارت استادانه اقتدارک خارجنده در فقط هیئت طبیعتک فوقنده اولدیغی ایچون تماشاسی وجدانه حیرتدن بشقه برتأثیر حاصل ایتمز .

ندیمک دیوانی ایسه آنادن طوغمه صوینمش بر کوزل قز رسمنه مشاهددر . اگرچه ارباب مذاق بر نظرده لطافت حسن و آننه مقتون اولور . لیکن مفسد اخلاق اولدیغی ایچون ندیم افکار ایتک جائز دکلدر .

حاصلی لسانمزده (متذینک) دیوان اشعاری ویا (لسان - الدینک) آثاری کبی جامع الاطراف برتألیف ادیبانه بولنه ماز .

[اعتراض]

« بوندن بشقه سالف الذکر بندرک بعض عباراتی پک مغلق و بعض عبارتی دخی غایت ساده یازلمشدر . خال بوکله فن آنته اصل اتحاد و امتزاج الفاظه دقتدن عبارت اولوب ، بوخسه معقد و غیر متناسب الفاظ استعمال ایتک دکلدر . »

بومدعایمک بطالاننی اثبات ایچون بندمخصوصده بیان ایتمدیکمز
شرائطه مطابق بر کتاب کوسترملک، ویا اوشرائطک مجروحیتنه
دلیل ارأئه اولمق لازم کلور .

نژده ویسی ونظمده نفعیدن بحث ایدیشمز ایسه یالکمز
حسن افده لری جهتنه منحصر ایدی . حتی عباره مزدخی بودر .
« هاه معناو تعبیر لرنده اولان غلو و غرابته اسکیمش بعض شیوه لرندن
قطع نظر ، یالکمز حسن بیان ایچون نژده ویسی ونظمده نفعی
اک کوزل نمونه اونور . »

بوفاده ادبیاتک نقایصی حقنده اولان ادعایمزه نهدن مناقض
اولسون ؟

استطراد

بعض ارباب تمیزک تدقیقانه کوره ادبای روم ایچنده انشا
ایله مشتهر اولانلر یابتون بتون طرز عجمی ویا خلقتک لسانه
مغایرت کلیه ایله مخالف اولان مسالک ارباب قلمی التزام ایتمدکلری
ایچون تقلید اولتماز بر کتاب براقه مامشردر .

بزم اعتقاد مزجه بونقصان ماسکمزده معارفک کمال بوله مامسندن
نشأت ایتمشدر . مع مافیله قوه طبیعت و فنون ادبیهده مهارتلی
مسلم اولان ادبای اسلافک اثر لرنده انواع محاسنی شامل یک
چوق پارچه لر بولانه بیلیر . بوزمین شرقدر . تربیتیاب معرفت
اولسهده ینه طبیعت هر جانبنده کلفشان لطافت اولمقدن خایمی
قالیر ؟

رداعترض

[تصویر فنکار - نومرو ۴۳۱ - فی ۱۶ ربیع لآخر ۱۲۸۳]

گریده مسئله سنه * ولسان عثمانیک ادبیاتنه [۱] دائر تصویر
افکارده نشر اولنان ایکی بند مخصوص حقنده بعض اعتراضاتی
حاوی برذات طرفندن ویرلمش اولان ورقه جریده حوادثک
۵۰۲ نومرولی نسخه سنده اعلان ایلمشدی .
بوزاتک قوللاندیغی لسان اثنای بخنده دائره ادبدن تجاوز
ایتمه چکنه برهان اولدیغی ایچون اعتراضاتی حقنده اولان ملاحظه
ک بیاننه ابتدار ایدهرز .

[اعتراض]

مذکور غزته بوندن اقدام ادبیاتنه دایر یازمش اولدیغی بند مخصوص سنده
ملت عثمانیده آثار ادبیه اولدیغی ایما ایتمه کی خالد برقاچ سطر آشاغیده
(نظمه نفمینک دیوانی نثرده ویسینک تالیفاتنی آثار نفیسه دن) اولدیغی
ذکر ایتمش اولدیغندن بونده دخی ضدیت کورلمشدر . »

جواب

بزلسان عثمانیده آثار ادبیه اولدیغی ایما ایتمک . موجود
اولان آثار ادبیه مز ادبیاتجه اقتضایدن محسناتک همان جمله سندن
محروم اولدیغی تصریح ایتمک .

[۱] گریده دئر اولان مقاله هنوز نشر اولونمدیغندن یالکیز ادبیات
مقاله سنه دائر اولان اعتراض وردی درج ایله اکتفا یتمک [للطابع]

فقط بويله بر جمعيت اوروپاده اولان بعض امثالی کبی ترتیب ایده جکی لغت کتابخی نص قاطع و کوستره جکی قاعده و نمونه لری حکم شارع صورتنده طوته جق اولور سه ادبیاتمزی مطلوب اوزره تجدید ایتسه ده عمومک، افکارینی قرق اللی فردک معلومات و طبیعتیله تجدید ایده جکی ایچون بلکه ضرری فائده سنه غالب کلور .

بوقیلدن اولان جمعیتلرک وظیفه سی اهل ادبه حکومت دکل خدمت ایتمکدر .

طبیعت ادیبانه ده حریت بر درجه ده درکه هیچ کیمسه نیک استقلالنه محکومیت شانلرندن اولدیغی ایچون ارباب قلمک عمومته « جمهور ادبا » تسمیه اولمشدر .

ایشته ماتک دلیل ناطقیتی اولان لسانی اصلاح ایتک کبی بر مقصد جلیک احضار اسبابنه هرکیم تشبث ایدر سه یاد جمیلنه بقای ابدی ویرن مجددلردن اولمق شرفنی احراز ایده جکنده شبهه ایتیزکه بوده جمله دن زیاده هیئت دولتک شاننه یاقیشور .

خاطره

بومقاله نیک طرز افاده سی ادبیاتک ساده لکنی آرزودن عمارت اولان موضوعنه مغایر ایسه تصویر افکارک قول و فعلنده بر نوع تناقص عد اولمشون . مرادمنر لسانیک اصلاحی ایچون ارباب اقتداره بر مراجعت خالصانه در . یوقسه بویله بر امر خطیرده آثار حقیرانه منی مثال کوستره ک هر حالده خدمتک فروقنده اولدیغی لسان عجز ایله اعتراف ایدرز .

نصل ندیم افکار ایدہ بیلور؟ دنیا دہ ہیچ بر صاحب رشد
وار میدر کہ غول بیانی حکایہ لرینی استماعدن محظوظ اولسون؟

بدیعک بیانی

« مبالغه مقبولدر . اکر عقلاً وعادۃً وقوعی قابل ایسه
(بوکا تبلیغ تسمیه اولنور)

معقولدر . اکر عقلاً ممکن وعادۃً باطل ایسه . (بوکا
اغراق دینیلور)

مدخولدر . اکر بر مناسب توجیه ایله اغراق درجه سنه
ارجاعی ممکن اوله نامق اوزره عقل وعادتجه امکاندن عاقل ایسه
(بوکا غلونا می ویریلور .)

اوچنجی نوعک بلا شرط جواز استعمالنه، وار ایسه طبیعتک
محسناتیلہ فقدان قناعت سببدر — طبیعتک محسناتیلہ فقدان قناعت
آثار قدرتک مافوقنی طلبدر — آثار قدرتک مافوقنی طلب
ایدن ادیب دکل نه بیوک بی ادبدر .

نتیجه مراده کله لم : کر چه بویله بر مقصدی هر یرده اولدینی کبی
ملتزمده دخی آنجق افکارک کمالی اکمال ایدر ، فقط شمیدن
اساسنی وضع ایتمک ایچون بالاده تعداد اولنان وسائط نظریه بی
فعله کتوره جک بر ویا بر قاچ بیوک جمعیتک وجودی لازمدر که
حسن طبیعتی جواهر معرفتیلہ تزین ایدن ارباب ادبدر مرکب
ومحتاج اولدینی اسباب ایسه دولتک حمایت ومعاونتیلہ مرتب
اولمیدر .

ایلیکی کبی ، بر عالم ادب دخی الفاظی تزین مقالدن ایسه تبیین مآله صرف ایتمک لازم کلور . اما بزہ قالورسه طبیعت افاده نک جارجه چیقیمیہ جق قدر تزیناتدن کلامک فصاحتنه بر فائده کلمسه بیله لطافتنه خلل ترتب ایتمز . نته کیم دأب معروفه مغایر اولمیان لباس فاخر ، باطن و ظاهرک محسناتی تزید ایتمزسه تقیصده ایلمز .

بناء علیه لسانمزده تزینات لفظیه نک بتون بتون اعتباردن اسقاطی اقتضا ایتمز . بزہ لازم اولان ادبیاتمزى « خیر الکلام ما فهمته العامة بسلاسة مقاله ورضيته الخاصة بحقیقة مآله » تعریفنک دائره سنه ارجاع ایتمکده در . بو ایسه لسانمزده ایران شیودسنک جاری اولان تأثیرینه بر نهایت ویرمکله حاصل اولورکه آثارمزى دشمن حقیقت و منفور طبیعت اولان اعظام و ابهام تقیصه لرندن قور تاره جق واسطه دخی بودر .

اربابنه معلومدرکه اکثر آثارنده ایرانک تحریری تصو - یرینه بکزر . برنده الوان نه قدر دلنشین ایسه دیگرنده الفاظ اوقدر رنگین اولغله برابر ، بری مناظره و دیگرى مناظره یه مطابق اولدینی ایچون ایکیسی دخی طبیعتک خلافتده در . حتی عجمک لوایح مرسومه سنه نظر اولنسه بر پهلو انک بیغی مزرا - غندن اوزون ، ومدایح منظومه سنه باقلسه بر مزراغک طولی ماه ایله ماهی بیتنده اولان بعد مجرددن فزون کوریلور .

معرفتک سن کالی اطلاقه شایان اولان بو عصر مدنیتده اوله بر طاقم هیاکل هائله مداحلرینی ، حسن طبیعت اصحابی

اختلاف حاصل ایده جکدر . چونکه عصر مزده حسن طبیعتله شهرت بولان ادبایه مراجعت اولنسه بر چوغنی تزینانک اسکی اعتباریله بقاسنی ایستر . بر طاقمی ایسه بالعکس جوازینی بیله قبول ایتمز . که اولکیسی آثار عربیه وایکنجیسی افیکار غربیه به مفتونیتدن حاصل اومش برر مطالعه در .

واقعا کوزل سوزک ذاتنده بر لطافت وارد که آنک محاسن بدیعیه قیاسی حسن فطرینک زینت عارضیه نسبتی قبیلندن اولور . لیکن مادامه اجزای لسانمزک کیسویکی اولان عربیه اشکال کلمات بر انتظام کلی حالنده در ، ترکیه نک آثار ادبیه سنی ساده لک لطافتنی غائب ایتمه جک صورتده بر درجهیه قدر تزین ایتمک قابل وبلسکه سجع و توازن کبی بعض صنعتلردن بری اوله رق کوزل بر اثر میدانه کتورمک دهها مشکلدر .

بو حالده صرف اجنبی لسانلرینه تقاید ایچون شیوه افاده بی تعقید نهدن تجویز اولنسون !

مأله لطافت اولنجه افاده نک قنغی طرزینی قبول ایتمز ؟ مکر که موضوعنی طبیعت اصلیه سندن چیقاره جق قدر کلفت و غریابت اختیار اولنه .

کوزله نه یاقشمز ؟ وار ایسه بعض طبیعتسز مشاطه لریک تزینات قبایح پسندانه سیدر . بر طاقم محله کلینلرینی اعجوبه قیافته کتورن رنگارنک دوز کونلر و آلتونلی . کوموشلی ورقلر کبی . کرچه بر مشهور فرانسز منشیسنک اعتقادینه کور هر عاقل مؤدب البسه نی آرایش ایچون دکل تستر مقصدیله اکتسا

آرامق قبیلندندر — هیج بر صورتله قابل اجرا اوله ماز . لغت ، عثمانلیلر ایچون یاپیله جق ایسه آنلرک احتیاجنه توفیق اولمایدر . اوچنجیسی — (غلط مشهور دینلن) استعمال عمومینک (لغت فصیحه اعتبار اولنان) وضع اصلی یه ترجیحنه متوققدر . بو مقصدی ایسه اهل قلمک رغبتی حاصل ایدر . حتی لسانمزک بو بابدی بعض مرتبه ترقیسی دخی — ال بیوکاری مرحوم عاکف پاشا اولان — بر طاقم مجددین ادبانک همتی سایه سنده در .

در دنجیسی — آثار موجوده نك افادات طبیعیه لطافتته مالک اولان مقاله لرندن مرتب و محاکمه لی بر منتخبات مجموعه سی تنظیم و مکتبلر ده تعلیم اولمغه منوطدر . ادیب مشار الیه ایله تاریخ صاحبی نعیا و اسلاف و معاصریندن سائر بعض ادبانک بوکا خدمت ایده جک خیلی اثر لری بولنه بیلور . هله معنی و تعبیر لرنده اولان غلو و غرابتله اسکیمش بعض شیوہ لرندن قطع نظر یالکنز حسن بیان ایچون نثرده ویسی و نظمه نفعی اک کوزل نمونه اولور . فقط بزده کتابتدن مقصد خدمت دولت اولمق اعتقادی غالب و بلکه عمومی حکمنه کیرمش برظن کاذب اولسنه کوره افلام دولت شمیدیکی طرز افاده نی التزام ایتدجکه تجدید شیوه ممکن دکلدرد .

بشنجیسی — لسانمزه مخصوص بر بلاغت کتابنک تألیف و تدریسیله وجوده کلور .

بو یولده بر اثر میدانه کتورمکه همت ایدنلر ایچون ظن اولنور که تزینات لفظیه نك بحث جوازی افکارده بعض مرتبه

کره دخی ماضی و مضارع کبی) بر چوق صیغه ده وهر صیغه یی (جمع و تأنیت اشکالنه و مزیداته نقل ایله) متعدد هیئتندمه استعمال ایتمکده یز. قاموسک اصولی ایسه یالکیز ماده لغتی ضبط ایتمک و اشکالندن معنای اصلی و بنسای معروفه مطابق اولیانلری علاوه ایلمکدن عبارتدر. بوحالده طوتهلم که قاموس اولکی حروف اعتباریله ترتیب اولنسون. مادام که قواعد عربیه مضبوطی اولیان بر آدم، دروننده صیغه و اشکال مستعمله دن استدیکی کله یی ینه بوله میه جقدر، نهایت بر قاق یوز لغتک تحریرسنده اولان صعوبتی از الهدن بشقه بوندن نه استفاده اولنور؟ بوندن بشقه عربی و یا فارسی پک چوق کله لر واردر که لسان عثمانیده بر ویا بر قاق معنا ایله معروف ایکن قاموس ویا برهانده معانی زائده و مباینه ایله مضبوط بولنور. بوصورتده آنلرک مزجندن حاصل اوله جق بر لغت کتایندن یالکیز ترکیه یی بیلنلره کوره حین مراجعتده تغلیط ذهنندن غیره نه حاصل اوله بیلور؟

برده عرب و عجمک بزجه مستعمل اولیان بر چوق کلماتی عثمانلی لغت کتاینده ابقا ایله ادبیاتمزده کی نقایصک اک بیوک سبیلرندن معدود اولان غرابت الفاظه بر جواز معنی کوسترمه نک نه لزومی واردر؟

ایشته بودلائلک اثبات استدیکی وجهله بعض ترتیبانی تغییر ایله قاموس و برهانی ترکیه یه لغت اتخاذ ایتمک تصوری که عرب و عجمک باشلرینه برر فس کیدر مکه ترک ملیتته ادخالورنی.

خامساً ، افاده نك حسن طبيعىسنه حائل اولان كلفتملى صنعتلردن تجریدی صورتلردن عبارتدر .

كله لم بوبش صورتك وسائط حصوله :

برنجیسی -- الده موجود اولان قواعد عثمانیه نك تعديل واكليله تعميماً و عربی و فارسی نك قواعد و امثال رسائله تقدیماً تعلیمنه توقف ایدر . زیرا بر آدم كه معارف ادبیه یی بشقه لساندن تحصیل ایده البته كندی لسانك ادبیاتنده تقایدشائبه سندن قورتیه ماز . تجرید ایسه ایجاد دیمك اولدیغی معلومدر .

ایکنجیسی -- ترکیه یه مخصوص ممکن مرتبه منتظم و مکمل بر لغت ترتیبیه حاصل اولور ، بواحتیاج بر وقتدن بری عمومأحس اولمقدهدر . حتی بعض طرفلردن قاموس و برهان مزج اولنه رق لغاتك ابتداكى حروفی اعتباریه بر ترتیب جدیده قولمق آرزو اولدیغی کی بر قاچ کرم اجرا آتیه دخی تشبث ایدلمشدی .

تصویر افکارك مطالعه سنه کوره مادام که بر ملتك موضوعات خاصه سنی بشقه بر قومه تمامیه تطبیق ایتمك قابل دکلدر . عرب و عجم ایچون ترتیب ایدیلن لغتلر دخی هر نه صورته کیرسه ترکیه ده مرجع فصاحت اوله ماز . چونکه بویله بر لغت لسانك رکن اصلیسی اولان ترکیه ایله بونجه اصطلاحات علمیه یی -- که ترقیات زمانه آتارندندر -- شامل اولیه جنی ایچون هیچ بر وقت مکمل اولمق احتمالی یوقدر . برده تصریف اولنان کلمات عربیه یی لسانمزده (اکثریت اوزره مصدر و فاعل و مفعول و صفت مشبهه و اسم زمان و مکان و اسم آلت و مبالغه و تفضیل و تصغیر و بعض

جلوه ساز تنزه اولان اباکاران دیشه، عرب بادیه لرینک اثمار و افکار یله
 روم و ایران چمنزار لرینک ازهار آثارینی جمع ایدرک کلدسته
 بیانته بکندیکی کبی زینت ویره بیلور .

آنکله متکلم اولان خلق ایسه روی ارضک او یله بر عرض
 اعتدالی ایچنده یشامتمده درکه آفاقنده کی لطافتک کوی قبه سنده
 اصلا نظیری منظور اولماز . مگر که در یالرینک عکس مائسی
 صباح نوبهارک سمائی جوهر دن مصنوع بر آینه آبداری آکدیرن
 ابر هوایسنه انعطاف ایله طبیعتک بویله انفس و آفاقی ایکی
 بدیعه رنگینی بر یرده ائتلاف ایلیه .

یا ادبیات مزده بویله اوچ بیوک لسانک محسناتی ممتزج و زمانمزک
 فیکر کالی مکانمزک بکر خیالیله مزدوج ایکن آثار من حسن
 صورتده نه درجه فائق اولمیدر که زه کوره زاده طبیعت دینلمکه
 لایق اوله بیلسون .

بو مطالعه یه کوره ادبیاتک حالی دخی ملکمزده اصلاحنه احتیاج
 اولان نقایص جمله سندن دکلیدر او یله ایسه ظن عاجزانه مزجه
 اسباب اصلاحی :

اولا ، قواعد لسانک مکمل صورتده تدوین و تمهیدی .
 ثانیاً ، کلماتک استعمال عمومی دأره سنده تحدیدی .

ثالثاً ، املا و معناجه اجزای لسان بیننده کی ارتباط صورینک
 اتحاد حقیقی حاله کله چک قدر تشیدی .

رابعاً ، ربط کلام و افاده مرام شیوه لرینک طبیعت لسانه
 تطبیقاً تعدیل و تجدیدی .

حکمنه کیردیندن کلامک بنیه وجودی اولمق لازم کلن معنا، پک
چوق آ ناره صاتملق البسه بی ارائه ایچون استعمال اولنان
آغاچ پارچه لرینه مائلدر .

افادهده مجاز بر صورتله مجاز اولمیه جق قدر رواج بولدیغی
ایچون آ ناره لطافت طبیعیه دن محروم اولدقدن بشقه اکثری
حقیقتدن دخی عاطلدر .

استطراد

بوملاحظات ، ادبیاتک طرزینه عائددر ؛ ادبای سالفیه
تعریض عد اولنسون . مشاهیر اسلافک تالیقاتی نقیصه لی دخی
اولسه ینه کالارینه دلالت ایدر . زیرا بر مؤلف که دور معارفک
اوائلنه مصادف اولور ، ایجاد قوتنه مالک اولنجه آ ناری
بر مرتبه یه قدر صورت غیر طبیعیه ده بولمق طبیعت ادیبانه سنک
قدرینه مناقض دکلدز نته کیم مبادیء خلقتده کی بعض مصنوعاتک
ترکیب اعضا سنده انتظام سنزلق کورلمکله قدرت فاطره نک
شانه خلل کلز .

تکملهء صدد

ترجیه من برلساندرکه بالقوه شامل اولدیغی محسنانه کوره
دنیا ده اک برنجی لسانلردن عد اولنمغه شایاندر . چونکه زمین
افاده سی مناقب طبیعیات ایچون ترتیب اولنمش بر نمونه خانه کی
اوج اقلیم جسمک حصول طبیعتی جامع بولدیغی ایچون دروننده

مبایته بوسهویاتك انضمامی تعیین فصاحتده او قدر صعوبت حاصل
ایتمشد که تصویر افکار « مبحوثة عنها » تعبیر معهودینک
بدهات مرتبه سنده اولان سقامتنی انظار عمومیه ده اثبات ایچون
دور و دراز بر طاقم مباحث ایرادینه مجبور اولمشدی .

شیوه لسانی یولنه فدا ایتدی کمز اسلوب تحریر ایسه او یله
بر طرز غریبدر که لذت شناس ادب اولانلره کوره تخطاری
حقیقه موجب تأثر اولور . بعض نقایصنک مجملاً زیزده بیاننه
استدار اولدی .

ظن و بدهات افاده ایدن کله لر بر معناده قولانیله جق قدر
الفاظک حکم و قوتی اعتباردن قالمق جهتیله بیاغی دقیقه تصور لرده
ایضاح مرام ناقابلدر .

الفاظده غرابت او قدر معتبردر که مثلاً ترکیبی کی ملتزمک
ک مشهور بر تألیف ادیبانه سندن استخراج مال ایتک بزه کوره
اجنبی بر لسانده یازلمش اولان کاستانی ا کلامقندن مشکلدر .

ترکجه نک اجزای ترکیبی اولان اوج لسان ، که تلفظده
اولدجه اتحاد بولمش ایکن ، تحریرده حالا هیئت اصلیه لرینی محافظه
ایدیور ؛ اقایم نلته کی سوزده کویا متحد و حقیقه متده ضدکاملدر .
بر مصلحت نه قدر تفصیل اولدنه افاده ده هیچ فاصله ویر مامک

ملتزم اولدیغی ایچون محرراتک امواج ظلمت کی بر برینی
تعاقب ایدن سطرلری ، افکاری کشاکش سندن قور تار مق ممتنع
برر کرداب هائلدر .

مؤلفات ادبیه ده صنعت وزینت کوسه ترمک مقصد اصلی

یازہ بیلسون . ایشته ادبیاتمزمک معارف عمومیہ جه تاثیر
بومضرت عظامدر .

ادبیاتک رابطہ ملیہ عائد اولان خدمتدن ایسه او قدر
محرورمزمکه لسان عرب منتشر اولدیغی یرلرده یونانی کبی زمانسک
کافه مائر علمیه سیله قوت بولمش بر لسانی غلبه فصاحتله محو
ایتمش ایکن ترکیه مزنهنوز الف باسی بیله اولمیان ارنود و لاز
لسانلرینی دخی اونوتدیره مامشدر . مناسبات ادبیه نک فمقدانی
جهتیه مثلا بر بخارالی ترکیه سویلیدیکی حالد بوراده کی ترکر
ایچنده بر فرانسز قدر دیلندن آ کلایه جق آشنا بوله مزن .

آنلرشوبله طورسون استانبولده اوقویوب یازمه بیلنلردن
دخی بیلکه اونده بری سبک معروف اوزره یازلمش بر کاغدن
وحتی کافل حقوق اولان قانون دولتدن بیله استفاده مرامه
قادر دکلدر . چونکه ادبیاتمزمه شرق و غربک بر قاچ اجنبی
لسانندن مستعار اولان شیوه لر غلبه ایدرک اطراد افاده خلیل
ویرمش وادوات و تعبیرات و افاداتی تقریردن بتون بتون آیرلمش
اولان اسلوب تحریر ایسه بیانغی بر بشقه لسان حکمنه کیرمشدر .
بر صورتده که اکثر ارباب قلم یازدیغی سویلیدکن و سویلیدیکنی
یازمقدن حیا ایدر . حال بوکه بونده اوتانه جق بر حال وار ایسه
تبلیغ افکارده اصیل اولان لسانه بشقه و وکیل اولان قلمه بشقه
ادب تصور ایتمکدر .

بوتخلف سیئه سیدرکه لسانمزمده سهویات ادبیه دن عاری پک
آزائر بولنه بیلور . وضع قاعده ایله عرف استعمال بیلنده اولان

فصاحتك تدری بیله معلوم دكلدر .

مؤلفات مشوره مزده افكار و كفتاری طبیعی بر کتاب
یوقدر که طبیعته تأثیر ایله تهذیب اخلاقه خدمت ایتسون .
رکن اعظمی مبالغات ریا کارانه و مشرب قلندراندن عبارت اولان
منظوم آتمز ایسه فساد اخلاقی او قدر ترویج ایدر که دیوانی — فرس
جدید لغتلرنده ، شیطان معناسنه مضبوط اولان — دیوک صیغه الجمعی ظن
ایدنلرک قولنه شاعرانه بر توجیه آرانورسه بزم دیوانلری
کوسترمک کفایت ایدر .

ادبیات مزده معنی صنعت اغورینه فدا اولنه کلدیکندن وسعت
تصور او درجه افراطه وارمشدر که بعض کرم تخلیه ابعاد
مطابقه داخلنه بیله قاعات اولتماز . وظیفه اصلیه سی تمیز حقیقت
اولان افکاره ایسه بویله آثارک مضر تدن بشقه نه تأثیری اوله بیلور ؟
ترکجه ده ، دهل فنون ، حالا ادبیات دخی لایقیله تدوین
اولندیفی ایچون عرب و عجم و آنلره علاوه اهل قلم لسانلرینی
او کرتمک یولنده زمان تحصیلک بر چوغنی افنا ایتدکجه تحریر آ
درستجه افاده مرام قابل دكلدر . حال بو که او قدر همت ، معارف
سائر مه صرف اولنسه ذکی بر انسانی بیاغی بر عالم ذو فنون ایدر .
واقعا قرون اخیر ده کی ملتلك بلغاسی لغات و ادبیاتده لسانلرینک
مأخذی اولان السنه عتیقه یه انتسات ایتک مجبوریتدن وارسته
دكلدر فقط آنلرده بو مجبوریت ، فتنک اکلانی آرزو ایدنلره
مخصوصدر . بزده ایسه بر آدم عربی و فارسی مقدماتنه آلتی
یدی سنه وقف وجود ایتلیدر که املا و معناسی یرنده بر مکتوب

ادبیاتسز ملت دیلسز انسان قیندن اولور .
 فی الحقیقہ تاریخ مدنیتی نظر حکمتلہ مطالعہ ایدنلر ادبیاتک
 محافظہ ملیتدہ اولان تأثیرینہ ہر ملت منتظمہ بی بر دلیل ناطق
 بولشلردر . شمدیکی حالہ دولت و معرفتتری منقرض اولمش
 اولان عربک احوالی بزم ایچون بر عبرت کافیہدر کہ بعض
 فرقہلری وحدت کلہلرینک رابطہسی اولان دیانت اسلامیہ بی
 دخی غائب ایتمش ایکن لسانلری قوتیلہ حالا قومیتلرینی محافظہ
 ایتمکدہدرلر .

ایشته ادبیات بوقدر فوآندی حائر اولوق، حسینیلہ ہر ملت
 عندندہ غایت قیمتدار بر فن جلیل اعتبار اولنور . بزده ایسہ
 رغبتی او قدر افراطہ وارمشدی کہ بیاغی کوزلجہ کتابت ،
 کرامت درجہسندہ طوتیلور . بونکلہ برابر شایان تأسفدر کہ
 ادبیاتمز یوقارودہ تعداد اولنان محسنانک همان جملہسندن محروم
 کییدر .

کتاب صورتندہ قنغی تألیف ادیبانہمز واردر کہ تزینات
 لفظیلہدن آیرلدیغی حالہ بحق شایان تحسین اولہ بیلسون ؟ صباح
 معرفت — کہ ماہیت اشیائی کوسترمک شانسنددر — انوارینی
 ہر طرفہ نشر ایتدیکہ خیالات کبی حقیقت وطبیعتک خارچندہ
 اولان بویلہ بر طاقم آثارک زوالدن قورتلمسی نصل امید اولنور ؟
 لسان ادبیاتی آ کلامغہ عواممقتدر دکلدر کہ اصول اداره مز
 خطابتہ مساعد اولسہ دخی تأثیرندن استفادہ ممکن اولسون .
 حتی ادبیاتمز نطق دینیلہجک بر اثر مالک اولمدندن بشقہ مکالمہدہ

اگرچہ ادبیات ، مأمورینہ کورہ ماہہ الاستحقاق اولدینی مسلمدر ؛ اما بر قسمی اولان انشانک تداول معاملاتہ واسطہٴ منفردہ اولسی جہتیلہ ادارہٴ دولتجہٴ دخی وجود وانتظامی الزمدر .

سوزک احوال وجدانیہی تحویلده اولان تأثیر بلیغنه مبنی بر بیوک فائدہسی دخی ملنک حسن تربیتہ خدمتیدر کہ حقیقت حالده لفظاً ادبیاتک مأخذ اشتقاقی ادب ایسہ معناً ادبک مصدر انتشاری ادبیاتدر دینیلہ بیلور . زیرا ایکی معناسیلہ ادیبانہ یازلمش بر اثر ، مکارم اخلاق ایچون اویلہ بر قانون معتبردر کہ هرکس بالاختیار اطاعتنه مائل و او جہتله یالکیز وجودی محافظہٴ احکامنہ کافل اولور .

بوندن بشقہ توسیع قریحہیہ خدمتی جہتیلہ معارف ادبیہ افکارک دخی معلم اولی عد اولنور . حتی بو مطالعہ ایلہ بعض ارباب دانش فیکرک کالانی لسانک کالندن بیلمشلدر . حقیقت بوکا بر برهان استقرائی دکلیدر کہ فطرتلری طبیعتہ موجب افتخار اولان اجلہٴ حکمانک همان جملہسی محاسن ادبیہ ایلہ ترین لسان ایدن ملتلر بلغاسندن ظهور ایتمشدر .

بو قدر فنون دقیقہ وحوادث کونیهنک تدوین و تعلیمندہکی سهولت کلامک وضوح واختصار و حسن ترتیبی کبی قواعد ادبیہیہ رعایت سایہ سنده حاصل اولدینی ایچون ادبیات ، معارفک دخی احتیاجات اصلیه سندن صاییلور . برده اتحاد ، مدنیت ملنک برمشخص مثال ذی حیاتیدر کہ لسانی ادبیاتدر . او جہتله

توصیفنه لایقدر - شرح و ایضاح ایچون خاصیت مقلک حقایقنه عارف اولان نیجه اصحاب هنر تقریضات عدیده انشاد ایلمکده در. حتی ادبای حکمادان بری محاسن ادبیه فوایدینی محاکمه ایتدیکی صروده معلومات کثیره و وقوعات غریبه و بلکه کشفیات جدیده بیه بر اثرک بقاسنه ضمین امین اوله میه جغنی بیان ایلد - کدن صکره دیرکه : « بونلر انساندن خارج شیر اولوب بیان ایسه عینیله انساندر »

بو معاملهیه باقیلنجه اخلافنه ادیبانه بر اثر بر اقلنر ماهیت انسانیه سنی حیات ابدیه ایله انسانیته خدمت ایچون استخلاف ایتمش اولیور . بویله بر خیر الخلف صاحبنه کوره نه بیوک شرفدرکه بنی نوعی ایچینده الی الابد یاد جیلنی صاقلار . بر صورتده که انقلابات عالم بر ادیب کاملک نامنی سنک مزارندن افنا ایتسه . ینه سرنامه آثارندن محایده مز .

سوزک ابقای نامدن بشقه اجرای مرآمده دخی خدمتی بر درجده درکه تحویل افکارده تأثیر نطق . شمشیر قهره غالب اولدینی تجارب عدیده ایله ثابت اولمشدر . حتی ز محشری مقدمه تفسیرنده کلامک شانی تأیید ایچون دیمشدرکه « ظهور اسلامده سیف شریعتنه قارشو طوران متعصبین عرب ، حکم بلاغته مقاومت ایده مدیلر . »

واقعا افکار عمومیه نك حصه دار حکومت اولدینی یرلرده قوه نظر صاحبی اولان بر بلیغ ، ماتنک قوه عسکر احتیاجندن وارسته بر حاکم نافذ الکلامی حکمنده بولنور .

جسم لطیفدر ، که بیکارجه سنه لر کچسه طراوت نوجوانیسنه زوال ایرشمز ؛ اما حیثیت کمالی اعتبارنده بولنان صحت مألله تناسب اندامی حکمنده اولان ترتیب انتظامی برنده اولمیدر، که هرکس عندنده محبوب قلوب و او حال ایله هر زمانده ممدوح و مرغوب اولایلمسون .

اگرچه سیرت ظریف اولنجه صورت لطیف اولماسده نقایصدن معدود اولماق لازم کلور . فقط آثار ادیبی بلاغت مؤدا ؛ فصاحت ادا احتیاجندن وارسته ایدمز . زیرا بر تألیف که حسن افاددن محروم اولور ؛ حاوی اولدیغی حقایق ، چیره دستیء انتقال ایله مهارت قلمیه احبابنک ملک یمینی صرمسنه پک قولای انتقال ایده بیله جکی ایچون محفظه سز جوهر حکمنده در .

خلاصه بشرده دائم اولان کالدر ؛ جمال متحول اولور . حال بوکه اثرده قائم اولان مقالدر ؛ مأل منتقل اولور . فقط مادام که ماهیتک تغیری وطبیعتک حسن افاددن تنفری عدیم . الاحتمالدر . بر اثرک ابدیتنه مأل صحیحنک مقال فصیح ایله اتحادی کافل اولور .

بوکا بر برهان مؤیددر که عصر مزده ترقیات معارف اثریله قدماى فلاسفه نك افکار حکمیه سنی - که هیولای عرفان تعریفنه صادقدر - جرح و اصلاح ایچون ماهیت کمالک دقایقه واقف اولان بونجه ارباب نظر تعریضات شدید ایراد ایتکده ایکن ادبای سالفه نك آثار قلمیه سنی - که مزایای وجدان

ادبیات حقنہ بعض ملاحظیات

اجزای بشر جالب تعجیل فنادر

ابقای اثر موجب تحصیل بقادر

(لنامتہ)

حقیقت انسان ایچون سرعت زوالده مثل سائر اولان لذت حیاتک ثباتسز اغنه مقابل کله جک بر نعمت وار ایسه اوده بنی نوعنه بر یادکار عمر اهدا ایدرک نفع ناس ایله خیرناس اولوق شرفنی - که وجودک فضیلت صحیحه سیدر - الی الابد محافظه ایله جبر مافات ایتمکدر .

آثار بشریه ده ایسه - سوزدن پایدار بر بر کذار یوقدر ؛ چونکه اک زیاده رصانت معموریتله معروف کشورلری بیه دور زمانه غور زمینه کچورسه ینه خاطرہ انامده جایکیر اولان بر بیت متین رغبت اسلافدن حمایت اخلافه انتقال ایدرک دنیا طور قجه خللدن امین قالور .

واقعا ، مادام که سوز تعاطی افکاره واسطه در ؛ و مادام که تعاطی افکار انسانیت مجسمه دینلمکد شایان اولان تمدن عمومی مناسباتنه رابطه در ؛ کلامک فائده سو ، بشرک نوعیتیه قائم و بناء علیه بر کوزل سوز ناطقیته برابر دائم اولور .

ایشته کلام ، مداوله تصور خدمته قدرتن مؤکل بر

هیچ بر خسته نك صحتی قابل اولمیه جغنی ده بیلیر سگیز نیجه بر بوداعیه
 منفعت ، نیجه بر بو آرزوی استقلال ! طبابت مقامنه کلشکن سنز
 عین علت اولدیکز خسته دلغنده آیاق ترندن مستفید اولمغه کوز
 دیکمک و اولد کد نصکره اشیا سنی چالوب صاتمق ایچون والده سنک
 اتلافنه چالشمق قنغی انسانه یاقیشیر! لعنت او اخلاق خبیثه یه که
 اوچ کونلک صفا ایچون آلتی بوز ییملق بر دولتک خرابنه سبب
 اوله رق نامنی الی الابد عالمک محکمه و وجداننده مظهر نفرین ایده.

[حریت ، ۷ کانون اول ۱۸۶۸]

بشقه بر شیئه اقتداری یوق اهلینک حالی نعوذبالله. بری قهوه یه
چیقوبده عجباً بوکون نهوار نه یوق دیسه محبسده چوریمک مقرر
ایشته دولت علیه نك « خسته آدم » نامنی قزانهرق کندینه
نسبت بر اوافق فاره حکمنده بولنان قره طاغدن بیله تیرل تیرل
ترددیکی زمانلرده بوزمانلردر .

تفصیلات مشروحه دن اکلایشیلیر که خلقک اسیکی حرینی
و شرعک اولکی حکومتی هر نه وقت اعاده اولنورسه دولت او
وقت علتندن قور تیلور بز اویله بر زماندیز که نحاتمز ایچون
حکمه دینلرکجه . قانون و (هر نه عنوان ایله اولورسه اولسون)
مأمور دینلرکجه ، خدمتکار و فقط اهالی دینلرکجه « حاکمیت
مشروعه » معناری اکلایشلمیلیر .

بعضیلری « خلقک حریتی ابتدا اکل معرفته محتاجدر »
و بعضیلری ده « حریتی زمانک اقتضاسنه کوره درجه درجه
ویرمیلیر » دیرلر .

برنجی سوز « شو خسته نك قور تلمسی طبابت او کر نسمنه
محتاجدر » ایکنجی ادعا ایسه « نه مزه لازم شمدی بز خسته لملک
دوامی سایه سنده راحت ای دیور زیا باقم خسته شکایت باشلاسون
قولم آغریور دیرسه مرهم سوره رز، باشم آغریور دیرسه روح
قو قلا دیرز، اویله اویله خسته لق کیدر بزده تعیشمزدن قالمایز » دیمکدر
ای اطبای دولت ! شو وطن که عمومک مشترک والده سیدر
الکزده زار زار ایکیور عناصرک معاونته مراجعت ایتمدن

حکومتده اوقونور ، خواجه افندی همان فرمانی مباشرک‌الندن آلور بونک حکمی خلاف شریعتدر پادشاه شرعه مخالف فرمان کوندره مزب (نهی عن المنکره) مأمورزدیه‌رک فرمانی پاره‌لر او حدتله قالقار مصره قدر اختیار غربت ایدر . فاتح مرحومک مآثر جلادتندن زیاده شان سلطنتی اعلا ایده‌جک وقایعندندرکه کوردیکی حقارت اوزرینه استادینک حقنی تسلیم وشاننه بر قاندها تعظیم ایدرک آقچیلر بوقچیلر رجالر نی‌ازلرله مصردن جلبینه اهتمام ایلر . کوریلیلردن برینه بر طاقم عجزه ورثه کلیر ولیلرینک کیندن اولکی صدر اعظم طرفندن بغیر حق قتل اولندیغنی دعوا ایلراوده مرافعه شرعیه‌نک اجراسندن صکره صدر اعظمی باحکم شرعی قصاص ایلر .

ایشته وقتیله بر کوچک عشیرتدن برخلافت کبرانشکیل ایدن وصدما ت جلادتیله دنیایی تتره‌دن دولت علیه‌نک زمان اقبالی بوزمانلر ایمش .

یا شمدی نه زماندیز ؟ اوپله بر زماندیز که باب‌عالی قانون یاییور باب‌عالی حکم ایدیور باب‌عالی اجرا ایللیور اجرا آته یینه باب‌عالی ناظر اولیور پادشاه‌دیسه‌ک ، باب‌عالی اکلاشمیلیور . قانون دیسه‌ک کذلک ، مجلس محکمه‌دیسه‌ک کذلک ، اهالی دیسه‌ک هیچ برشی اکلاشمیلیور .

علمادن برذات استانبوله کلیر ، وعظ ایدر نصیحت یازار دها طهارتتی بیلمز برطاقم مستبدان دولت طوتدقلری کبی آناتولی‌یه نفی ایدرلر پادشاهک کندی خانداننه ظلم ایتمکدن

بورالزندہ . شو اوچ سؤالک تفضیلاتنه کیریشاسه مجلداتنه صیغمز
فقط کلیاتندن خلاصه بحت ایتمک مناسب کورلدی :

خسته لغنک حقیقی قلت رجال ، قلت مال ، قلت عسکر ،
قلت اسباب والحاصل قلت ، قلت ، قلت . هرشیده قات آنک منشای
ایسه استبداد حکومتدر . نیچون دفع ایدم میوریا ؟ حکیملری که
عین علمدر اطرافنه طوپلانان برطاقم بیلانرله سوز برلکی
ایتمش بر آز قلدانسه حکیملر اشارت ایدم جک بیلانر همان
صوقغه یومتغه قالدیشه جق اوده کندی سایه سنده تعیش ایدن
و آنک فاسندن صکره قوندوره بویامقله بیله کچنمکه مقتدر اوله میان
حکیملرک انتباه حاصل ایتسنه انتظاراً بر مدت دها توقف ایدوب
طوریور فقط بیحاقده کیمکه طیاندی بر آز دها بویله سوررسه
خسته ، الی آیاغی باغلی قالبده ایکلیه ایکلیه اولمکن ایسه وار
قوتی بازویه کتوره رک ویلانلی ملانی کوزینه آلهرق نهایت
درجده بر حرکتہ تثبث ایدم چکنده شبهه یوقدر .

شمدی باقلم نصل اولورسه بوخسته لکی دفع ایدم بیلیر ؟
بومعلومدرکه بزم دولت وقتیله هر نه قدر ظاهراً حکومت مستقله
صورتنده کورینور ایسه ده حقیقت حالده بیاغی حریتک درجه
افراطنه وارمش بر حکومت مشروطه ایدی . علما حکم ایدر
پادشاه و وزرا اجرا ایلر اهالی سلاح بدست اولهرق بواجرایه
ناظر بولنوردی .

منلا کورانی مرحوم تفتیش اوقاف مأموریتیله بروسه ده
بولندینی زمان فاتح سلطان محمد اورایه بر فرمان کوندرر ، مقام

« خسته آدم »

تعمیری فرانسز لر بیننده اویله بر وجود معنوی به علم اولمشدر که باشی ، ازروپا دیدیکمز دولتیخانه مدینتک اک کوزل بر نقطه سنه یاصالانمش وکندی اوچ قطعه تک اک مهم موقعلرینه اوزانمش کنیج ، دینیج ، کوزل ، دنیا طور دقجه یشامغه مستعد بر قوجه یکیت ایکن جان چکیشوب یاتیور . بچار تک نامی ایسه دولت علیه در .

« آغلامز می باقوب احوال پریشانمزه »

« دل و جانیه سون دولتی ملتی »

« نیجه زار اولمیه لم سلطنتک حالنه کیم »

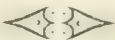
« نه زماندر چکیور صدر وفو اعلتنی »

یاز بومز من علتلری دوشونه لم ده خسته مزک حیاتندن قطع امید می ایدم ؟ خیر دولت بر شیخ صدر اما شخص معنویدر . ابن خلدونک دیدیکی کبی اویله عمر طبعیسی فلانی یوقدر حتی صدر وفو اددیدیکمز علتلرده حقیقت دکل بر قروری عنوان و نامدن عبارتدر او « خسته آدم » یالکمز مقتضای طبیعته کوره حرکت ایتسه هم صحت بولور هم قوتلنیر هم دنیا طوز دقجه عمر سورر .

یاخسته لغتک حقیقتی نهدر ؟ نیچون دفع ایده میور ؟ نصل اولورسه دفع ایده بیلیر ؟ ها ایشه مسئله تک جان اله جق یری

احسان فلان لازم دکل شو او ستمزه کی کولمکدنی قالدیرسوندر
 ده بزده برآز ایصینهلم ، بزده برآز نفس اللم . جانیلری ،
 قاتلیری ، کریدعاصیلرینی ، یونان حیدودلرینی محکمه اوکنه
 چکدیلر . حالاده چکیورلر . محاکمهسنر نفی اولمق ، محاکمهسنر
 حبس لسانه اوغرامق ، محاکمهسنر معیشتدن آیرلمق ، محاکمه
 سنر آچ بر اقلمق یا لکنز بیچاره مأمورلرله غزته جیلره مخصوص
 بر بلامید ؟ اما ادارنک عدالتنه امنیت بوقمی ؟ اگر اولمق
 لازم کاسه یدی هیچ افکارمزی بوقدر سربست سو بلامه جسارت
 ایدهمزدک .

[دیوژن : ۹ آغستوس ، ۱۲۸۸]

سبب تصور ایدم‌امشدك، چونكه قولاق قویر و قدن بحث ایتدك
 قپاندق، برنده قولاقدن بحث ایتدك برشی دیمدیلر . « خزینه
 فاره » ديدك قپاندق « خزینه موشامبه‌سی » « فاره اوتی » ديدك
 برشی دیمدیلر. غزته‌مرك نه‌ایتنه ایکی رسم قویدق قپاندق اوست
 طرفنده آلتش بر و ۷۴ نومرولی نسخه‌ده‌دخی اوزون قولاقلی
 بر رسم نشر ایلدك برشی دیمدیلر !

ایشته مطبوعات نظامنامه‌سنگ خالی . ایشته قرارنامه‌لرک
 تأثیری . . . شمدی اومارمسیکرکه قرارنامه‌لر بوندن صکره
 ده بقا بولسون ؟ هیهات ! بز برطاقم بیچاره‌لرزه که کوپده
 اوطورمغه ، آغاچ یا اغندن اثواب کیمکه ، قباحتمز اولدینی
 وقت هردرلو جزایه قائلز . فقط الله ایچون اولسون هیچ
 برسبب کوسترلمدن دیلمیزی کسمکه بینمزی ازمکه هله اچلقدن
 معده‌مزی حرکتسز برانغه اقدامک بر فائده‌سی وارمیدر ؟
 بز سقراط شاگردلی دیرلردی نه « هیچ کیمسه سوز
 سویلکله و باخود یازی یازمقله عمومده افکار حاصل ایده‌مزه .
 اولسه اولسه عمومک افکارینه ترجمان اوله‌بیلیر شمیدیکی اصحاب
 درایت‌ده « هر حکومت افکار عمومی بیلمکه محتاجدر »
 دیورلر .

حقیقت حال بویله ایسه افکار عمومی بی حکومته بیلدیرمک
 ایچون غزته‌لر کی برلسان صداقت موجود ایکن آنی قویاروب
 ده رینه تحقیق افکار خدمتی ایفا ایچون جاسوس دینیلان
 اوزون قولاقلی قوللانمق‌ده‌نه لطافت تصور اولنه‌بیلیر ؟

لغو ایتمدی حتی تعطیل ایلمدی. آنک حکمنجه واقعا بز دولت
 علیه نك دوست و متفقى بولنان حکمدارانہ طوقنور الفاظ و تعبیرات
 استعمال ایده میه جگیز فقط « فرانسه جمهورى رئیسى موسیو
 تیه ر جنابلى و وقعہ اخیرہ دہ مدخلى اولمق تہمتیلہ محکوم اولانلردن
 سکیز اختیار خاتونلہ اونر اون ایکیشر یاشنده بش چو جوغى
 لطفاً و تزللاً قورشونہ دیزدیر مشلردر » دیه بیله جگیزیا !!

واقعا وکلای سلطنت سنیہ یه طوقور سوز یازمیہ جغز
 (یازمق ده ایستہ میز) لکن « فلان ذات فلان مأموریتده
 ایکن فلان فعلیلہ فلان نظامی اخلال ایلمدی » دیمکه مقتدر
 اوله جغزیا !

واقعا خصمانه و متعرضانه لسان قوللانده میه جغز « قوللانمغی ده
 کیم دوشونیور » انجق حد و ادب داخلمده اوله رق هرشیدن بحث
 ایتمکه ماذونزیا !

قرار نامه لر ایسه اکانسبت « زرقای عرب » دینلمکه
 شایسته در حتی تولد ایتدیکی کون استانبولده اوچ غزته بردن
 محو اولدی .

آندن صکرده محاکمه سزجه سیب سزجه تعطیل ایدی لان غزته لک
 مقداری ایسه بوندن بر آز اول کوردیکمز تبديلردن پک ده
 کیر و قالمز دکلی ؟

هله بز بر قاچ کره قپاندق بوکا اکثر تعطیللار مزک و یا ظهور
 لرمزک ۲ عدلی بر نومروه تصادف ایتمسک شامتمدن بشقه بر

«مطبوعات نظامنامه سی»

قانون ندر؟ نظام ندر؟ آنی حکیمانه تعریف اتمک
عبرته یا قیشور اگر بردها چیه بیلیرسه . . . .

اماتعریقی صحیح اولزمش. اوراسنی ده حقایق دوشونسون،
اگر عبرت بردها چیقنجهیه قدر یشامغه مقتدر اولورسه . . .
بنده اول تصورات ایله اوغراشور حکمان ایدم بر فائده
کورمدم، برشی بیلمدیکمی بیلماکدن بشقه برشی بیله مدم
شمدی یالکز کوزیمک کوردیکی عقلمک ایردیکی احوالی
دوشونیورم.

بناءً علیه بنم اعتقاد مجله «قانون ونظام حکمی دائمی
الجریان اولان او امرسنیه حضرت پادشاهیدن عبارتدر»
چونکه دستور اولیه دیور.

لکن اتعاب افیکاری وسعم درجه سنه کوردیکم حالده شونی
ادراک ایده میورم که مطبوعات نظامنامه سی نامیله حکمی دائمی
الجریان اولمق اوزره صدور ایدن او امر سنیه نک جریان حکمی
دائمی صورتله قرارنامه لر نصل تعطیل ایده بیلیر؟ وکیلک رای
اصیلک اراده سنی اجرادن اسقاط ایده بیله چکنه دائر یونان
سوفسطایه سندن بیله برقاعده ایشتمامش ایدم.

اما بز نظامنامه دن ممنوعی یز؟ طوغریسی ارانیرسه پکده
منون دکلز دینیه مز. نظامنامه مملکت مزده هیچ برغزته بی

اولان قلمبنده کی صلاحیت بی رحمانه سایه سندهینه اولاد وطندن کینج اختیار ، قالدین ، چو حق الملی آلتمش بیك کیشی تلف ایدهرک مملکتده . اطرافنی علو صارمش آرسلانلرک سـکوتی کبی بر اسایش ادامه سنه مقتدر اوله بیلمشدر .

آوستریا ، برقاچ سنه در مجارستانه برنوع اسـتقلال بخش ایدرک ، حکومتی حریت سایه سنده تأمین ایده بیلدی . اسپانیا ، ظلمندن مشتکی اولدیغی بر متعصب حکومتی دفع ایلدی .

فقط شو بر عصرک انقلاباتی آره سنده دخی فرانسه جه ظهور ایدن ایکی صوری جمهور استئنا اولورسه آوروپانک هیچ بریرنده سیاستک قواعد صایه سنه متعلق بر بیوک تغیر ظهور ایتمه مش ومشهود اولان کشا کشلرک جمله سی بریرک حلقنی بر خانداندن دیگر خاندانک اداره سنه نقل ایتمکدن عبارت قالمشدر .

[عبرت : ۶ کانون اول ، ۱۲۸۸]

اوله بيله جك اوليله برتكليفى جاننه منت بيليردى . فقط بداندده فرانسه اتفاقى كې بتون آوروپايى سلا حلمنديره بيله جك بر مخاطر مې اخطار اتمك اقتضا ايدى جكي ايجون يالكوز ناپوليونى آووددهرق آرادده ممكن اولان استفاده دن محروم اولماق ايستدى اكاده طبيعتيله موفق اوله مدى .

روسىديه كلنجه معلوم برشيدركه : بودولت هيچ بروقت معهود وصيتنامه نك احكامنى اجرايه چاره تحريسندن كېرى طور اماز . حالوكه ملكنك وسعتى ، عسكرينك كثرتى مسلم اولمغله برابر زمانمزدده محاربه پك چوق اسباب مدنيدن استعانه يه محتاج اولديغى ايجون روسيه نك شيمديكى حاه آوروپا اوزرينه غالبانه بر تشبته قيام ايدده بيلمسى محال كيددر . مسلكى هر كسه معلوم اولديغىدن قولايقله اتفاقره گيره بيلمسى دخى قابل اولماز . مثلاً آوستريا ايله حرب اتمسى لازم كلسه اون اون بش كون ايجنده آوستريا دولتى موجود اولان تيور يوللر سايه سنده حدوده اتى بوز بيك كيشى اينديره بيلير . روسيه ايه اوقدر زمان ايجنده التمش بيك كيشى بيله سوق ايدده من . دولتلردن بريله اتفاق ايدده جك اولسه دنيا يرندن اوينار . ايسته بومطالعه لرده بناء تشبثات استيلا جهانبانه نى ، آوروپايه كوستردىكى اسايش پرورلك پرده سيله ستر ايدرك آسماي شرفينك ضبطنى اخص آمال عد ايلدى .

فرانسه محاربه سنك ختامندن صكره رياست اداره سنه كتيردىكى بيرجهان ديدده نك مرور زمان ايله تحجر اتمش دينامكه شايان

حکومتك بالطمع وسعت واستقلالى آزالدینی جهتله انكلكتره
وكلاسی طوغریدن طوغری به انكلكتره دولتك منفعته طوقمیه جق
صورتده ظهور ایده جك هر درلو مسائله عدم مداخله یوانه
دوكلشار ایدی .

روسیه دولتی ایسه تشبثات استیلا جویانه سندن بتون
عالمی ییلدی ریغنی وهر نه وقت سلاحه صاریلیرسه قارشو سنده
كسر شوكتنه كافی بر اتفافی مهیا بوله جغنی قریم محاربه سنده پك
آغر تجربه لرله تیقن ایلدیكندن بر مدتر آو. ویاچه همتی .
لهستانده غلیان ایدن آتش حمیتی حامیلرینك قانیله سوندیرمك
كبی بعض تدابیر تحفظیه ایله برابر او یانوب كلان افكار اتحاددن
اسلاولر ایچون دخی بر حصه چیقارمق حصو صلیرینه حصر
ایلدی برده پروسیانك آوستریا علیه حاصل ایتدیكى غلبه
كلیه دن صكره فرانسه یه قارشو اتخاذ ایتدیكى مسلك لابلایانه
وكوستردیكى تمایلات خصمانه اوززینه ناپولیون پرنس بسمارقه
رغمأ محاربه یه قیامی شار و اقبالنك لوازم قطعیه سندن عدایتمكله
برابر آرزو ایتدیكى غلبه یی پك ده سهولتلی كورم دیکندن حین
حاجنده استناد ایده جك بر منفق تحریسنه قالمشوق بو خصوصه
روسیه یی هر دولتدن مساعد كورمك جهتله بر مقدمه موالات
اولوق اوزره كریك یونانه تركنی ذهننده قرارلشدرمشدی .
اول دخی بیان اولوندیغی اوزره كریك عصیان اخیرینك سبب
حقیقسی بودر . روسیه ایسه ممالك عثمانیه نك طاغیامسنه مقدمه

زمینه کچیر جه سنه ازهرک ایکی قوجه ایالتیه درت میلیون فرانقن محروم ایتدکن صکره، قرون وسطاده تشکل ایدهرک بتون آوروپانک متبوع اعظمی عد اولنسان ومؤخرأ تبدلات زمان ایله زوال بولان، آلمانیا ایمپراطور لغنی دخی تجدید ایلدی . شمدی آلمانیا ایمپراطور لغنی حکمره متلرک متبوعی دکلسه اک بیوکید . هریری اداره داخلیه جه بر استقلال حالده بر اقلله برابر آلمانیا اداره عسکریه و خارجه سنی بریره جمع ایتمک بوللو اختیار ایتدی قاعده سالمه به نظر اتفاقک پک قولایلقه یوزوله بیلمسی دخی قریب الاحتمال دکلد .

همیچ شبهه یوقدرکه بوموفقیت جلیهنک برنجی سببی پرنس بسارک درایت فوق العاده سیدر . فقط شونی ده انکار ایتمه لمکه آلمانیا تک تعایم عسکری و اخلاق و معارفجه بولندیغی حالده واتحاد امم فکرینک اورالرجه بر طاقم کوچوک پرنس لری منافع ذاتیه لرینک بر چوغندن محروم اوله جقنرینی بیلدکاری حالده پروسیا به مطاوعت کاملده بولمغه مجبور ایده جک قدر حاصل ایتدیکی تأثیر ایله انکلتره و روسیه تک برخیلی وقتدن بری طوتدقنری مسالک دخی بوبایده پک بیوک یاردیملر ایتشد . چونکه انکلتره جه . موازنه دولیه تک دائماً میل و تعدیلانی النده طوتمق دنیا ده اکثریه التزام اولنان مقصددن ایکن ، اها ایسی ثروت و تجارتی تزید ایتدکجه بولایقنک بتون بتون آسایشنی التزامه باشلا دقنری و خلقک حریت و استراحتی چوغالدقجه

حدود طبیعیہ دن محروم اولدینی حالده کندندن بیوک اوچ دولت آراسنه صیقشمش بولدی . داخلاً تنظیمات عسگریہ سنه اعتماد ایتدی وحتی حربیه موازنه سنی تنزیلدن محافظه ایچون هر مخاطره بی کوزینه آدرق مبعوثان امتله بیک درلو مجادلهره کیریشدی . خارجه ايسه ذاتاً بر زماندنبری آلمانلر آرمسنده موجود اولان وایمپراطور ناپولیون طرفندن هر یرده ترویج اولنن اتحاد افیکارینی اقصا مقصد عد ایدرک تصورینک اجرا سنه ايسه شنزویق هه لستاین مسأله سیمه ابتدا ایلدی .

بو بایده دایمارقه یه قارشو نائل اولدینی غلبه بی آلمانیا نامی و آوستریا اتفاقله وجوده کتیرمش ایکن نتیجه سندن ترتب ایدن فوآندی ، یالکیز پروسیایه حصر ایتدیکنه امعان نظر ایدن بعض دور اندیشلر مشار الیهک اتحاد بهانه سیمه پروسیا قرانغنی آلمانیا ایمپراطورلغنه تحویل ایتک عزمنده پولندینغنی کشفه باشلامش ایدی . پرنس بسمارق ايسه بومسأله ده حاصل ایتدیکی تجربه لرله تصور اتک رقابین اجرا سنه برقات ده ایقین حاصل ایتدیکی کبی بعض کریز کاهلی مواعید ایله فرانسه بی اغفاله دخی موفق اولقله ناپولیون ، اطرافنی احاطه ایلمن عفات و غرور ایچنده «فرانسه نیک قلبی نه طرفه دونر ايسه غالبیت ده اوجانبه میل ایدر» کبی بر طاقم طرفره فروشلقلره مشغول اولوب صور مقده ایکن سادو محاربه سنی قرانندی ، شمال اتفاقنی تشکیل ایتدی ، نهایت فرانسه بی عسکر ایانغی آلتنده زیر

مع مائيه ينه ناپوليونك غلبه سى سايه سنده لومباردياى قزانديلر .
بويله خلاف مأمول براسه استفاده دن صكره چوق چك مكنسز ين
قوت قاور وفات ايتمش ايسه ده كندندن صكره دخى فكرينك
ايتالياده ادامة خيانتنه موفق اولمق جهتيله ، ايتاليا حكومتى
آوستريا علمينه قيام ايتديكى ايكنجى محاربه ده ينه قروده درياده
برباد وپريشان اولدينى حالده پروسيانك احراز ايتديكى غالبيتلر
صره سنده قوجه ونديك ايلتنى خصمنك الندن قورتاردى .
ايكيسندن دخى وقتيله معاونت كوزديكى فرانسه وپروسيا يكديكرى ايله
محاربه يه قيام ايتديكى زمان دخى شكر كذارانه بر بيطر فلق
التزاميله برابر ظهور ايدن فرصتى دخى انتهاز ايدرك رومايى دائره
اتحادينه ادخال ايلدى .

ايتاليا حكومتنك واصل مقصد اولنجه يه قدر هيچ بر زمان كلان
بر فرصتى ترك ايتمامكده ووقتسز ظهور ايدن بيك درلوهيچ جانلرك
هيچ برينه منجذب اولمامقده كوستردىكى تبصر و مكانت حقيقة
دنياهه پك آزمئلى كورينن مهارت لر دندر .

آلمانياه كلنجه پروسيا دولتنك رونق اقبالى ، بيوك فرده دريق
كبي نوادر روزكاردن بر ذات اداره سنده وياخود فرانسه يه
قارشى عموم آوروپانك اتفاقى كبي بر حادثه فوق العاده ايچنده بولندينى
زمانلره مخصوص ايدى .

پرنس بسمارق رياست اداره يه كلديكى زمان پروسيايى ،

محافظهٔ حال حاضر اصولی زیر و زبر ایتمکه استعداد کوستردیکی
 صرمده عالمک پک آزی تشدیره بیلدیکی اعاضمدن ایکی صاحب
 فطانت سایه نده پولتیقه ک بو انقلاب مغویسندن ایتالیا ایله آلمانیا
 استفاده ایلدی که فرانسه ایله ایتالیا، پانک حنومت جسمانیه سنی دخی
 افنا ایتمکله قتولک مذهبک حامیسی صفتیله جهانک هر یرنده
 اعمال ایلدیکی نفوذدن و آلمانیا، محاربهٔ اخیریه قزانمقله غالب
 مطلق صورتنده آوروپاچه اجرا سنه قالقشیدینی مرجعندن
 محروم ایلدی .

ایتالیانک بولندیینی حال اتحادی وجوده کتیرنجه به قدر مظهر
 اولدینی بختیارلق تاریخ انسانیته بلکه هیسج برملته نصیب
 اولمامشدر . قونت قاورک درایت فوق العاده سی سایه سنده
 اوچنچی دردنچی درجه ده کی کوچوک دولتلرک اک حکم سز لرندن
 معدود اولان ساردنیا حکومتی قریم محاربه سنده دول ثلثه ک اتفافنه
 داخل اولق جهتیله پارس قونفرانسنده کندیسنی دول معظمه دن
 عد ایتدیرمش و بوضورتله عموم ایتالیا تاجنی استحصال ایتمکه
 بر مقدمه وجوده کتیرمش ایدی .

مشارالیه دولتک پولتیقه سنه بو قدر ماهرانه بر نقطهٔ ذهاب
 تعیین ایتمکله برابر عسکرینه اقتضا ایدن قدرت وسطوتی دفعه
 اعطایه بالطبع مقتدر اوله مدیغندن ، آوستریا علمینه فرانسه ایله
 بالاتفاق اعلان ایلدیکی محاربه ده ایتالیا نلر یالکوز بر میدان غوغا سنه
 کیریشه بیلمش و آنده دخی فنا حالده منهزم اولمشلر ایدی .

قیام ابتدکی عبثیات شویله طورسون، یالکز اور وپادہ اتحاد ام فکرینہ ویردیکی رواج انتباہسزلغنی پک قولای کوسترر ذاتاً کافہ افرادی متحد اولان و اطرافندہ بولنان اقوامک اتحادسزلغنی سایہ مندہ غلبہ و عظمتجہ بر مرتبہ علیادہ بولنا۔ فرانسرک حکمدارینہ کورہ اتحاد ام حامیلکنہ قالقشمقدن نہ فائدہ حاصل اولوردی؟ حرکاتندہ اختیار ابتدکی تناقصسر دنیاہ کلان رجال حکومتک ہیچ برندن صادر اولامشدر دینلسہ پکدہ مبالغہیہ حمل اولوناماز۔ بر طرفدن ایٹالیانک اتحادی ایچون اوستریایہ بر قوجہ، محاربه آچش ایکن دیگر طرفدن سادواونیش ایالتیرینی فرانسیہیہ الحق ایلیہرک و پاپانک حکومت جہمانیہ سنہ حامی چبقارق ایٹالیای اتحادینہ اوستریادن زیادہ مانع اولدی۔ بر طرفدن شرق مسألہسی ایچون روسیہ قارشیدسنده ایکی یوز بیکن دن زیادہ عسکر تلف ایتمش ایکن، دیگر طرفدن مملکتین و صربستان و قرطاغ و سوریہ و کرید حادثہ لرندہ کی تحریکات و مداخلاتیہ دولت علیہیہ یی اضرار ایتمکدہ روسیہیہ تفوق کوستردی۔ بر طرفدن قبتولیک مذہبنک واستقلال ام فکرینک حامی مطلق کچینورکن، دیگر طرفدن لہستانی روسیہنک آتش قہری ایچندہ محو اولمقدن منع ایتمک ایچون تأثیرسز بر مخا بردن بشقہ ہیچ بر تشبثہ قیام ایتمدی۔

ہرنہ ایسہ ناپولیونک میدانہ چبقاردینی مسملک آوروپاجہ

و داخلیاً ذوق دومورانی کبی بر طبق اصحاب درایتک معاونتته
 مظهر اولادقندن بشقه عمجه سندن قالان شهرت و عظمتک آحاده
 و بر دیکي مفتونیت و فرانسه نك تزید ثروت و مکتنته ادارد سنك
 ایتدیکی خدمت قوتیله اورالجه دوام انتظامه موفق اولدیغندن
 و خصوصیه قدرتی بر قاچ قات کوسترمکده فرانسر لرك طبیعت
 فخرارانه سندن پك بیوک معاونتله اوغرا دیغندن کیده کیده
 پولتیقه جه مرجعیت معنویه بتون بتون آکا انتقال ایتمشدی .
 حتی بتون حکمدار لری دعوت ایتدیکی قونقره، اکر انکتره
 و کلا سنك تبصری مانع اولمیوب، ده فعله چیقمش اوله ییدی
 کندیسنك معنوی متبوع جهان اولسی مقرر ایدی .

مع مافیله اقبالنك پارلاقندن انظار دقتی خیر لایمانلره کوره
 ناپولیونك پولتیته جه اوله پك ده بیه نك بر اقتداره مالک آدم
 اولدیغنی . اوغراشدیغنی مسائلك همان کافه سندن استمدال
 ایتك پك کوچ بر شی دکل ایدی . عننك انتقامی آله حق
 یوللو بر طنطنه فخرارانه ایله قرییم محاربه سنه قاریشدی .
 بر طرفدن روسیه نك بر آقوتنی کسر ایدرك آوروپا اوزرینه
 مکتنت عسکریه جه منفرد قالمغه چالشمقغه برابر بجرده اولان
 اقتدارینی حین حاجتده انکتره علیهنده استعماله صاقلامق
 کبی زوالوجهین بر صورت حرکت اختیار ایدرك درت دولنك
 باشلادیغنی بر تشبئی یوزده طقسان درجه نتایج مأمولدن بری
 بر اقمغه سبب اولدی .

اوروپانك خارجنده مکیسقا امپراطورانی کبی فعله چیقارمغه

غائب ایتک کبی خسار لردن بر وقت خلاص اوله نامشدر .
 قونت نسلرود آوروپا و شرقده ظهور ایدن مسائلیجه ،
 روسیه نك اعلاى نفوذنده بر موفقیت دائمیه نائل اولدینی
 و خصوصیه دول متفقہ اردولرینک فرانسیه هجومی صرہ سنده
 روسیه ایمپراطوری ایچون بر ریاست معنویه حاصل ایتلمده
 وقز اقلرک سونکولرینی ادرنه و تبریز کنار لرنده کوسترمکه میدان
 بولاجق قدر شرقک حالندن آوروپایی اغفال ایللمکه و مجار
 مسالہ سی مناسبیله قوجه آوستریا دولتی عادتاً روسیه یه التجا
 ایتدیر مکده خیلی مهارت لر کوستردیکی حالده دولت علیه ایله آوستریا
 بیننده اولان معاهدات عمیقہ نك بر فقره سنہ استناد ایدرک مجار
 ملتجیلرینک استردادینه قالمشقمده مساعدہ زمان لایقیله تقدیر
 ایتمکمزین کشادینه قیام ایتدیکی فریم محاربه سنده رشید پاشانک
 رجحان ذکاسی آلتنده ازیش و آندن صکره حکم و نفوذندن
 همان بتون بتون عاری اوله رق وفات ایتمشدر .

بو دیپلوماتلر آره سنده یالکنز انکلترده لورد پالمستون
 کندینه بر فرقه پیدا ایدرک ، خصمیه دایما غالبانه اوغراشیر
 و وفاتنه قدر عالم انسانیتی پنجه تصرفنده تدویر ایدن احباب
 اقتداردن عد اولنورد .

پالمستونک آوروپاچه مرجع کلیات امور عد اولندینی
 صرہ لرده ایدی که ، ایمپراطورلغه واصل اولان اوچنجی ناپولیون
 دخی پولیتیکه عالمده فرانسه نك نفوذینی قوتلندیرمکه باشلادی .
 مشارالیه مبادی ظهورنده خارجاً انکلترونک دوستلغنه

آوروپانك اوتەسندە بريسندە برخىلى فرقلر حرىت وجمهورىت ناميله سلاحه سارلمش و حكومات مستقلمه نك، هان كافهسى آجال موعوده لرىنى مشاهده ايتمشجه سنه بر دهشت و حىرت اىچنده قالمش اىكن جمهورك اداره موقته سنه تعين اولنان ذاتلر، هىچ لزومى اولمدينى حالده، ساده دلانه برىطرقلق اعلان ايدرك انقلاب فرقلرلىنى، قارشو طور دقلرى حكومتلك پنجه قهرنده از دىردىكىندن فرانسە نك دولتلر نزدنده حيثىتسزلكى بو حال ايله برقات دها نزايد ايلدىكى كى انقلاب فرقلرى نظر نده دخى ذره قدر اعتبارى قالمش ايدى .

مترىخ ايسه آوستريانك رياست حكومتنده پك چوق زمان طور مش و پولتيقه جه كرك كندى حكومته و كرك موازنه دوليه به برخىلى خدمتلر ايتمش ايسه ده، اداره داخليه به اصول استبدادى نهايت درجه ده التزام ايلدىكىندن، حرىت طرفدارانك صدمات هيجانه بردرلو مقاومت ايدمه يهرك مسندينى غائب ايتدكندن بشقه بر آز زمان اىچون اغترابه مجبور اولمشيدى !

بو سقوطدن صكره كرك مشار اليهك و كرك مسلكنك بر دها رياست حكومته عودتى قابل اولمدينى اىچون آوستريا اداره داخليه جه . اولدجه استبداددن قورتلش ايسه ده خارجاً بر قاچ سنه يه كلنجيه قدر نفوذ و اقبالى كان لم يكن حكمنده قاله رق احتمالات داخليه سنى باصديرمق اىچون روسيه نك حمايه سنه صيغنمق كى مذلتدرن وفرانسە و پروسيا قارشوسنده اوغرا دىنى مغلوبيتلرله ايتالياده كى منافعى و آلمانياه كى رياستنى

يکي عصر من پولتيقه سي تاريخنک براو فاجق فهرستی

معلومد که فرانسه انقلاب عظیمی ، قوت فکر و ضرب - دست ایله مبانی مدرکات بشره ویردیکی تزلزلر ، معاملات دولیه بی دخی تالاسمندن لرزه ناک ایدرک آوروپایی هرچ و مرج ایدن هیجانلر اوردسندده فرانسه ده تاله ران ، آوستریاده متریح . روسیه ده نسلرود وانکلترده ده پلر ستون آوروپا پولتيقه سنی اداره ده متفردانه بر مهارت اظهاریله ملک متمدنه بر یکی موازنه و دیپلوماسی به بر یکی مسلک تعیین ایتشلر ایدی .

فرانسه پولتيقه سی . خلقک مشرب تجدد پسندانه سی حکمنجه بالصبح دائما تاله ارن النده قله میوب الک زوال نفوذندن صکره ایسه فرانسه حکومتک اعتبار خارجیسی بیانغی ایکنجی درجه به اینمش وهله مصر مسأله سنده دول معظمه نک پولتيقه سنه قارشو یالیکز باشنه بر مسلک مخالفت اتخاذ ایتدیکی ایچون ایشک تسویه سنده رأیی بیله صورلماش ایدی .

برده هر طرفجه ، فرانسه ، افکار سربستینک مرکز انتشاری ، اوراده ظهور ایده جنک بر حکومت جمهوری ایسه ، ذالک امر جهتنده بولان طرفداران حریتک حامیء مطلق بیلندیکندن . لوتی فلیک خلغنی موجب اولان جمهور میدانه چیقار چیقماز

لیکن کریددن زباده اصل تأسف اولنه جق برشی وار که بو مقوله ایشلر اولوب طور مقدمه یعنی دولت متبوعه مزك و حقیقتده ملت معظمه مزك. هر عضو و نده هر کون برر تازه یاره آچیلوب اولوم یته اغنده یا غمده اولدینی حالده هیأت ملت بعض مناسبتسز او هامة تابع اوله رق کویا هیچ کندینه تعلق ایتمزکی بر وظیفه مزك یوزی کوستر مکده بولونمسی در .

ایشته اک تأسف اولنه جق شی ده بودر چونکه حرص اقبال و جمع مال دردی انسان ایله برابر یر ادلش علت دائمه لردن اولوب هر عصرده و هر دولتده مسند حکومت و نفوذ کلنلرک اکثریسی منافع ذاتیلرینی فوائد عمومیه تر جیح ایده کلش اولدقلرندن بونلرک قوتی تعدیل ایچون قارشولرینه دیگر بر قوت قونتی لوازم طبیعه دن عد اولنمشدر . بونک ایچوندر که شریعت احمدیه « و شاورهم فی الامر » نص صریحی ایله اصول مشورتی امر ایدر ، بونک ایچوندر که آوروپا دولتلری مجلس شورای امتلرک ارایی یله حرکت ایدر لر حقیقتده حکومت امتک حقیدر ، زیرا حکومت امت ایله قائمدر حکومته آجریه و یرن و عسکر و اقتدار و یرن امتدر دیمک در که حکومت ، امت طرفدن اجرای نفوذ و احکامه مأمور خدمتکاردر . اصل حاکم هیات امتدر بر مات که اللهک امرینه و پیغمبرینک شرعنه و قواعد عقل و حکمتک جمله سنه مغایر اوله رق حقوق حکومتی آرا ماز چکدیکی بلالز کندی کسب یدی اولدیغندن آجیوب تأسف ایتمکدن بشقه برشی دینله مز فقط ایلروده باشنکه جک عقوبتتلر شناسنده حاله ترجم ایدن ده بولنمز و کندی روشن آغلاماز .

اوله رق قلعه لر داخلنده سفيل وسرگردان سورينه رك ترك جان
ايدن عليل واختيار واطفال ونسوان و فقر اوضعفاي اهالي، بونلرك
ايادي اشقياده خاك ايله يكسان ايديلان املاك و اشيا و اراضي
و اشجار و نقودي، سوق اولنان عساكر مهمات و ادواتي ايله
مصارف نقله لري، سوزده آطه يي آبلوقه ايدن سفن حربيه نك
كور و مهمات سائره مصارفي و ارسال اولنان مضطفي نائلي
پاشا، حسين عوني پاشا، عمر پاشا و سرور افندي و بلذات صدر
عالی و طاقم دائره لري مصارف و خرج راهلري و هر هفته كيدوب
كلان ياور حربلرك و بونلره و يريلان عطايا و خرج راهلرك
مقداري بر كره نظر مطالعويه آنسوب برده ميدانده اولان
نتيجه كوزدن كچيريلورسه، قابنده ذره قدر انصاف و انساني
اولان ايجون اغلاماق و سبب اولانلره لعنت ايتماك قابل
دكلدر . . . . .

يا نصل اغلامز. يا نصل سبب اوللره لعنت اولمز كه هم بوقدر
جان و بوقدر مال تانف اولدي همده كريد الدن كيديور برده
فضله اوله رق آلتی يوز سنهدن بري ابا و اجداد مزك قانلري بهاسنه
قز انوب بزه ميراث براقدرلري عثمانليق نام شجعت اتسامني
ضايغ ايدوب. آلك يرينه عثمانليق بتمش كتمش بونلرده هيچ
جان قلامش زيرا ايكي ييل اوغمر اشديلر بر قاچ بيك ديرنتي
مقوله سي يونان چاقينلريني اطهدن دفع ايدمهديلر، يكرمي بش
قطعه سفينه حربيه ايله ايكي يونان تكنه سنك جزيره به كيدوب
كلسني منعه مقتدر اوله مديلر عنوانلريني ده قز اندق. ايشته باب عالينك
اتخذ بيورديني تدابير حكيمانهك نتيجه سي بورايه چيقدی

ايکنجی نسخہ مزیدہ مخصوصاً موضوع بحث ایدیلوب ذکر اولانان جمهورک محاربه داخلیه سندن قور تیه رقی اورپا ایله اولان مناسبات تجارتنه مدار امنیت اوله جق و آوروپانک احوال عمومیہ سنه پارمق صوقغه سبیت ویره جک بر موقع طومغه احتیاج کورمسی و کرید جزیره سی بحر سفیدک و سطنده اوله رقی آوروپا آسیا و آفریقا قطعہ لرینک سواحلنه متقابل و متعدد لیمان و اورمانلری و محصولاتنی جهتیه حرب و تجارت سفینه لرینک بارندرلمسنه و قطعات مذکورہ ایله حفظ معاملات تجارته پک قابل و بر کره بوراسی اله کچیریلرسه آوروپا امورینه مداخله ماده سی دخی بالطبع حاصل اولسی و بومقصدہ روسیه دولتی طرفندن رواج کوسترلمسی اوزرینه آمریقاییلرده کرید ایچون ابراز حمیت اولمغه باشلادیغی و بوحاله قارشی یونانیلرک مساعی واقعه سی نهدرلو ثمره کوستره جکی و روسیه نیک اصل پولتیقه سی نهدن عبارت اولدیغی بر تفصیل یازلمش ایدی ایشته شمدی بزم بو استجراجه زک مقرون اصابت اولدیغنیک علایمی کورلمکه وذات حضرت صدارتینہ اینک تقریرنده کی سوزلرک یالان اولدیغی اکلاشلمغه باشلادی. کاشکی قضیه بر عکس اولوب بز یالان سویلش اولسه ق و عالی پاشانک دیدیکی طوغری چیقسه ایدی و عادتی اوزره شمدی او اوطانمورسده بز اوطانسه ایدک . . . . .

کرید غلہ سنک بدایت ظہر رندن بو آنه قدر محاربه لرده و خسته خانلرده تلف اولان عسکر، و دار و دیارندن مہجور

یونان قومیت‌ه سی لزومی اولان آچیهی آوروپاده بولن ان روم
 تاجارندن اعانه صورتیه طویلامقده ایکن ایکی آیدن بری بونلر
 طرفندن بر آچیه کوندرلیور یا بو عسکرلر نصل یازیلیور؟ بو
 مهمات جدیده نه ایله تدارک اولنیور؟ بو پاره نرهدن کلیور؟
 زواللی باب عالی متصل یونان قاینه سنندن فرانسه وانکلتردی
 فریاد وشکایتلر ایدوب اعاده مهاجرینه موافقت استحصاله
 چیلار غالباً بو معاونت تقدیه بی دخی یونان دولتندن ظن
 ایدیور حال بوکه یونان دولتی آخره اعانه بر طرفه طور سهون
 قرال یورکینک آیلغنی بیله ویرمکدن عاجز اولدیغندن تحفیف
 مصارف ایچون یقینده آنی دخی متوفی قرال اوپونه بکزه ده -
 جکی روش حاله دن آکلاش-یلیور فرض ایده لم که روسیه
 دولتی دخی بو باده ظن آلتنده در . لکن آنک احوال مالیه سی
 او قدر بوزوق و ترتیب و تجهیزینه اوغراشدیفی اردولر وعسا کر
 بحریه و مهمات حربیه او درجه مصرفه محتاجدرکه معاونتک
 یالکنز آکا انحصاری بعید الاحتمال کورینور بنا برین بز بو
 تشبثله آمریکا جمهوریتنی دخی کلیت اوزرده مشترک ظن ایدیورز
 وبوکا مبنی مسأله نك بدایتندن بری کوروب سوئیٹیکدن خالی
 اولدیغمز کبی کریدک اعاده آسایشی جزوی مدته حاصل
 اوله جنی امیدندن واز کچوب ایشک بوندن صکره کسب اهمیت
 ایده جکی و بلکه بالآخره کرید الدن کیده جکی خوفنده
 بولنیورز. حتی آمریکا جمهوریتنک کرید آطه سی حقننده ظهوره
 کلان نیت جدیده سنک اسباب معنویه سی و صورت نشبثاتی اون

کېرويه اعاده ايدديلر و حالا اولونقمدهدر . تمامی حصول آسایش ایچون تقدیر اولنان جزوی مدت ایسه اون آیه بالغ اولدی وفاملیا نقلی خصوصنک دوامی ایله دخی تدابیرمتخذة صدارتپناهینک مشعر اولهجنی شهبندن آزاده ایدی . کرید غزتهسنک هر نسجهسی اجرا آت جلیله جناب وکالتپناهی وتشبثات واقدمات حضرت ولایتپناهی ایله شراره عصیانک محو اولمق حالنه کلدیکی تبشیراتیه طولدیریلیور . یا نیچون بو مسأله بیتمدی ؟ یا نیچون تمامی آسایش حصوله کلدی ؟ عالی پاشا حضرتنلری دشاهی وعالمی آلداتمق ایچون رسماً یالانمی سویلدی . یوقسه انهای مأموریتنده برایشه موفق اوله میوب صدارتی الدن قایدیرمامق ایچون ایشلری یارم یمالق یوزی اوستنه براقه رق استانبوله عودتنده بو سوزلرله محجوبیتتی ستر و تأویل ایتمک می ایستدی ؛ والحاصل هر فصل معنی ویرلسه یالان ینه یالاندر . زیرا بزکریده جریان ایدن احوالی اورادکی مخبرلرمزدن وکرید حقهنده دوران ایدن پولتیقه بی دخی آوروپا غزته لردن برتفصیل آکلایورز بونلرک خلاصه سنده کرید آسایشی اعاده اولتمق شویله طورسون بتون بتون الدن چیقمسی مقدماتی کوریلیمور چونکه طاقم طاقم یکیدن کوکللی عسکرلر یازیلوب شیرادن واپه رلرله نقل اولنیمور ذخایر ومهمات کوندریلیور مقدا یازیلان کوکللوره یالانکز برقاچ آیلق پشه بین ویریلوب کوندریلورکن شمعی البسهده ویریلیور حال بوکه مقدا کرید عصیاننه معاونت ایچون شیراده رسماً تشکی ایدن

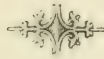
ينه گريد مسألهسى تازه لندى

ذات عالی، حضرت صدارت پناهی، کچن سنه کربده عزیمتله
اجرا بیورقلىرى اصلاحات نافعہ اوزرینه قلمه آلوب خاکپای
شاهانه به تقدیم وترجمه سنی دول متحابه به رسماً تبلیغ ایلدکلری
تفریرده :

اگرچه گريد جزیره سنک کافه جوانب و انخاستنده آسایشک
تماماً اعاده اولوندیغی خبرینی شمیدین خاکپای هایون خلافت پناهی لری نه
عرض و تقدیمه موفق اوله مدم ایسه ده عهده بندکانه تودیغنه
مساعده مکارم افاده حضرت کیتی سستانیلری شایان بیوریلان
مأموریتک گريد عصیانی طرفدار لرینک و آنلرک کرک بوراده
و کرک آوروپاده ایناندرمغه چالشدقلىرى آدملرک ظنی کبی بی
حاصل قالمدیغی تأمینات قطعیه سنی تکراره جسارت ایلم .
مقتضای اراده سنی حضرت پادشاهی لری اوزره اتخاذ اولنان
تدابیرک فاملیا نقلی خصوصنک انقطاعی حالنده نتیجه سريعه
و مکمله سی کوريله چکی و بونک دوامی ایله دخی مئمر اوله جغی
شبه دن آزاده اولوب فقط نمامی، حصولی جزوی مدت تأخیر
ایده بیله چکی درکاردر)

بیورلمش ایدی . یدی سکز آیدن بری گريددن یونانستانه
فاملیا نقلی خصوصی آوروپا دولتلرینک همت متفقانه لری ایله
منع اولندی . حتی اولجه نقل اولسانلرک برخیلیسی دخی

تصدیقات فکریه نك حقیقتی اثباته امکان اولدیغی کبی حسیات
 وجدانیه نك ماهیتی، عوارضی کوس-ترمن دخی محالدر . بزم
 «انسان نیچون سور؟» سؤالنه «وجدانه سور!» جوابندن
 بشقه سوزمز یوقدر . «انسان نصل سور؟» دیانلره ایسه
 «پك مراقلی اولدیغی حالده هندك ، یونانك . رومانك ، عربك ،
 عجمك ، تركك . اورویانك آثار ادبیه سنی تتبع ایت ، بلکه
 وجدانك حسیاتنه مرأت انعطاف اوله جق بر اثر بولورسك!»
 دیمکله اکتفا ایدرز .

مصراعی مألجه کوزیمه دنیاده هیچ برشی کورونمز اولور .
 فقط ینه خیال یار قارشیمده طوروردی .

بعض کیجه لرده مهتابه نگاه ایدردم : مهتاب ! اوزمه
 تابعدر ، بناء علیه ضیاسی او قدر شدتلی دکلدرد . مهتابه باقدس
 کوزمک اوکنده ینه جانام کورینوردی . فقط رنکی ضیاسی
 اولیه خیرت بخش نظر اوله جق صورتده کورونمزدی ، مهتابی
 کورنجه کوزلریمه یاش کلزدی ، بالعکس کوکله فرح طولاردی .
 دنیا کوزیمه قرارمزدی ، بالعکس کیجه لری ایدیناق اولوردی .
 بو جهته مهتابی ده اک خفیف اک لذتلی کچیردیکم ایم وصاله
 بکزه دیردم . شعرای سالفهک اثارنده مهتاب ایله خورشید ایله
 برچوق عاشقک محاوره لری حیوی منظومه لره تصادف ایتدم ،
 فقط هیچ برنی کندی حسیاته موافق بوله مدم .

کیجه لری اوبونه مقتدر اولدیغم ایکی ساعت ظرفنده
 رؤیاده کوروردم . امانه رؤیا ! هر نه حالده ، هر نه موقعدمه بولانسه
 دائما سودیکم یانمده بولنوردی . حتی بعض کره کوزیمی آچاردم
 یارمک یالکنز خیالی بولوردم ، انکله ده اکتفا ایدردم . بعض
 کرده اعاده رؤیا امیدله کوزلریمی قیاردم !

مشهوداته کلنجه : پک چوق عاشق کوردم . فقط یارینی
 نصل سودیکنی نیچون سودیکنی اکر ازدواج سألسن استئنا
 اولنورسه — محبتک نتیجه سندن نه مأمول ایلدیکنی بیایر کیمسه
 کورمدم بونکله برابر عاده ، خلقة ازدواجی قابل اولیه جق
 پک چوق ادملر بیننده پک قوتلی محبتلر کوردم . ماحصل

مشهوداتمه ایسه غریب بر حاله تصادف ایتدم :
 احبابم دن ... برینی سوردی و حتی یاننده نامی آ کلسه چهره می
 میت رنگنی باغلاردی ، مع مافیه سودیکی یاننه کلدیکی کبی
 بیلان کورمش درجه ده نفرت کوستردی . سینی اکلایه مدم
 صوردم ، اوته کندن بریکندن قصقانیرمش و کندی یاننده
 بولندجه چکدیکی عذابک یاننه کلدجه انتقامنی آیرمش !
 صده یعنی حسیاته کلم بن سودیکمک یانندن آیریلنجه
 دنیا بکا زندان دکل عادتا بر « طمع دنیا می » اولوردی . جمالی
 خیالده بر کونش ، محبتی کوکلده بر مهتاب ! تا او یقو وجودمک
 قوتنه غلبه ایدنجه به قدر کیجه لی کوندوزلی نورلر ایچنده
 مطالعات و تحیلاتمه صرف ذهن ایدردم . بو مشاغل ایچنده
 اده صره سودیکمک وجودنی ضیادن دوکولمش بر شمع دان ،
 جمالی کونشدن آیرمش بر علو ، صاچلرینی ابر سحردن یره
 دوشمش بر پارچه ، کوزلرینی او آفاق لطافتلر دمنضم اولمش ایکی
 روح ثانی عد ایدرجه نه تمثاله حیران اولدیغمی انکار ایتتم .
 حتی بعضاً کونشه باقاردم ، صاریلق ، نورانیلک ، ساترک علاقه لر یله
 سودیکمه بکزه دیردم کوزلریمی او نور الهی به دیکردم عاقبت
 یا باقینک :

« خورشیده باقیسه کوزلری خالقک طولا کلیر ! »
 قولنجه کوزلرم یا شلرله طولار ویا براز ده اصرار
 ایدرسم ممدوح فائقک :

« چشمه دنیا طار اولور خورشیده ایتدجه نگاه ا »

طبیعت مختلف ایتمش . برانس انک حدقہ چشمہ ویا خود لوحہ
خیالنه عکس ایدن کوزل سولمز وحقی کورونمز ایتمش ، اورالری
کیم دوشونور ..

برابر بولندیغ زمان اک بیوک سبب تعجیزم اولان شیلردن
بری ده بکا متعلق بر آرزوسی اولوب اولدیغنی سورمق ایدی .
چونکہ ذهنمی طویلامق ایستدکجه دائما ملاحظه ایدہ بیلدیکم ،
سودیکمک بر خدمته محتاج اوله بیله جکنی ویا خود بر طرفدن
خوف اوزرد بولندیغنی دوشنمک ایدی . برنجی مسأله خاطریمه
کلدکجه وجدانمده کی حسیاتی :

قائم جان ویرمکه جانا اک ادنامیلکه ،

طالب اول هر مقصده دنیا ده بن موجود ایکن !

بیتمده خلاصه ایتمک ایستردم ! ایکنجی مبحثی دوشوندکجه
ذهنمده :

« شانه کر کلکنک بر تلنه ویرسه ضرر

چوپ شمشاد بیتن برلری سوزان ایدرم !

مألنی حسب حال ایدرم .

محبتک بر طور حسیاتی دوشونولو سه انساار ایچون

« قدرله پنجه لشمک » ممکن اوله مدیغندن سودیکنی هر مقصدینه

نائل ایتمک قابل اولامیور . فقط حسیات عاشقانه سنه تعلق ایدن

تعدیاته قارشى طورمق « بعون الجمیل » دائما ممکن اولیور .

مسموعانه قالیرسه سودیکنی کوردیکی کی قارشیننده غشی اولانلر

وارایتمش بن بر کره بایلدیم . فقط حالم اوله اوزون سورمدی .

نفسمده تجربه ایتدیکم علاقه لر غریب ایدی . بیلیم اعتماد
 بیوریلورمی ؛ آتاسله دوشورمه مک ایچون زمان وصالدن
 باشلا یلم : - سودیکمی اکثر کونلر ساعت درت ایله بش آره سنده
 کوروردم . بوزمان مواصلت بکا فردوس اعلانک بر برینه
 منجذب ایکی روح ایچون ترتیب اولمش بر شهر آینی حکمنده
 کلیردی ! نه طرفه باقسه کوزمه او یله کلزار فلان دکل ؛ مادتا
 مافوق الطبیعیانن بر طاقم هیاکل کورونوردی . بر حالدله که
 حذقه چشممه هر نه عکس ایتسه سودیکمک کوچولمش بر
 تصویری صانیردم . زمان مواصلتنده اخص آمالم سودیکیمی
 ممنون و نتیجه آمالم مخزون ایتدی . چونکه فنا حالدله
 قصقانیردم . بر درجه ده که کویا وجه دمک هر عضوی بدن
 آیری بر شی ایش کبی آنی کوردیکی ایچون، آنی سودیکی ایچون
 قلبی پارملک ایستردم . بعض کره جماله باقدقجه کنیدی
 بشقه سنکده سودیکنی دوشونوردم . آه او حالدله : « انصاف
 اولسه بزده رقیب رقیب بز ؛ » حقیقتی هیچ خاطر مه کلزندی .
 دائماً :

هر که کوید عاشقم آتش زند بر جان من

زان که میترسم که باشد عاشق جانان من !

خیالاتی دوشونورد در قابت و یا تعبیر صحیحیه عادتاً حسد سائقه

سیله کوزیمه کیم کورینورسه محو ایتمک ایستردم، زیرا اعتقاد مجه بر آدم

سودیکمک جمالی — ولو کوزومک بیکنده اولسون — بر کره

کوردکن صکره دنیا ده بشقه برینسی سومک محال ایدی . اما

قولاقدن علاقه مسأله سنده کوچ اعتماد ایده بیلیریم . چونکه معلومات مسموعات نتایجندن عبارتدر . « لیس الخیر کالعیان » مسأله سی ایسه معلومدر .

مجتک بر نوعی دهها وارددر که غایت آغیر کلیر . بو نوعی ایسه مؤاخذات حکیمانه نظرنده ائتلافدن عد اولمق ایستتمش وحتی بعض کتب حکمیهد « انسان کوره کوره آلیشیر ، آلیشه آلیشه سور . » سوزی بر قاعده حکمیهد صورتنده کوسترلمشدر . بو قاعده ایسه کوره نک دیدکاری عقاید باطله خلاصه سنک مفتونی اولانلره قارشی وجدانی بر سد سدید اوله بیلیر . فقط اعتقادجه سودیکنه ایکی اوچ بیل کورشدکن صکره علاقه ایدنلره ، کثرت الفتدن طولایی بر ذوق روحانی یه واصل اولمشلردر دیه میز چونکه انسان اولور ، بر نازنین ایله سنه لرجه کوروشور سومکی خاطرینه بیله کتیرمدیکی . انسان اولور سنه لرجه کوروشوب ده سومکی خاطرینه کتیرمدیکی بر کوزلی بر کونده سور ! فقط چون بعضیسی بر کوروشده سور ؟ ایچون کیمیسی سنه لرجه کوروشدن صکره یا آغر آغر و یا خود دفعة سومکه باشلار ؟ بورالینی حل ایتک ، فکر انسانی یه بر ناطقه مخصوصه ، وجدان بشره بر لسان بیان ویرمدکجه حاصل اوله ماز . . .

عشقک تأثیراته کلنجه : اوده افرادی جامع وخصوصیه اغیارینی مانع بر شکلده تعریف اولنه ماز . بو خصوصده برنجی درجده سویله بیله جکمز حسیات و بعض کره مسموعات و برده مشهوداتدر .

سات و مشهوداتدن استدلالاً ملاحظات آتیه نك ایرادینه باشلار ق.
« خذما صفا ودع ما كدر . »

عشقك، بعضیسی صرف نا کھانی اولور. سویله جك بر چهره یه
همان بر کوروشده مفتون اولانلر اوزون اوزادی الفتدن
صکره محبت ایدنلر قدر اولسون چوقدر . بر کوزل کوز جذب
قلب ایتکده بیک قات مؤثر اولدنی کبی بر حس آشنا نظر دخی
قبه رهبر محبت اولمقده بر متخیل فکر دن بیک قات سر عتلیدر .
ابتصار ادیبانه سنی قلبك مستور اولان یرلرینه ایصال ایتکده
اولدقجه بیوک بر مهارت کوسه تردیکی جهتله ، آروپا ارباب
تدقیقنه کوره دنیا نك اك بیوک شاعر لر ندن معدود اولان
(شکسپر) ك « رومه نووز ولیت » نامیله ترتیب ایتدیکی اویوننده
بر برینه حصم جان ایکی خاندان ایچنده پرورده اولمش بر دلی
قانی ایله بر قیزك نظر ء واحده ده یکدیگرینه حاصل ایتدکلی
ایتلای فدا کارانه یی هر درلو نتایج حکیمانه و شاعرانه سیله برابر
معرض تماشاده جلوه ساز ایلمسی ، بو محبت نا کھانی حقیقتنی بیان
ایچون در ظن اولنور .

ادبای شرق ایسه بویولده اولان اعتقاد لرینی ایلری کورتوره رك
ایچلر ندن بری « الاذن تعشق قبل العین احیانا » دیمشدر .
ترکده دخی « قولاق دن عاشق اولمق » امثال مشهوره دندر .
بکا قالیرسه ینه بر معتاد نتیجه محسوسات و مشهوداتم اوزرینه
بنا ایدرك دیرم که : علاقه نا کھانی واقعدر ؛ چونکه بر کره
نقسمده حس ایتدم ، بر قاچ کرده احبابمده کوردم . فقط

نه در لو نائیراتی کوریلور؟

تجارب محسوسه و مشهوره مز اوزرینه یا الکنز اندن بحث ایده بیه جگزر .
 نخبه ابتدادن اول شو معذرتك ایرادینه دخی لزوم کوریرز که خورشید
 منور هر معکسده بررنت دیگر . هر منظرده بر رونق آخر کوستردیکی
 کبی هر قلبك صیقل انجلاسی اولان حسیات علویه دخی مساوات حالنده
 اولمدیغندن او بارقه آسمانی بر چوق کو کلدرده بزم دکل بلکه دنیاده
 کیمسه نك خیالندن کچمه مش بر طاقم اطوار ایله اثرینی کوستره بیلیر .
 جهان انسانیتك کافه حقایقنی بیلمک هیچ بر فکره کوره ممکن
 اولدیغنی نبی بو عالم شهود ایچنده عوالم غینك بر انموزج مصغری
 اولان شو اوفاجق قلبك دخی ، کرک حکیمانه و کرک ادبیانه
 بر تاریخ طبیعی ویا تشریح مغویسنی یازمق کیمسه نك وهله بنم
 کبی بر عاجزك اقتدای داخلنده دکلدر . حتی تاریخ و اخلاق
 و حکایه و اویون کبی المی آلتمش قدر ملل متمدنه نك ، المی
 آلتمش بیکی متجاوز اوله رق المزه کیچن تالیفاتنك اکثری .
 کوکل دیدیکمز خزینه الغیب اسرارك حالندن بحث ایتمش ، مع ، فیه
 هیچ بری عمومك دکل ، حتی بر مسأله سنك حالنه مقتدر اولمامش
 بر طاقم ملاحظت و وجدانیات شخصییه قییلندندر . اوجهته
 معنویاته متعلق کافه حقایق کبی شدوزی قواعدینه بیک درجه
 غالب اولان محبت خصوصنده ایراد ایده جگمز مباحثك کندی
 درکات ادراکاتمز دائره سنده بولندیغنی پیش نظر دن آیر ماملر .
 نبی اصحاب مطالعه نك دقت مخصوصه لرینه حواله ایدرک محسوسه .

شعور اوزرہ پیش نظرہ آننجه بزم ایچون یالکز تصویرى ممکن
اوله بیلیر. فقط قیاس ایله تصدیقی قابل اوله ماز.
حتی حکمتک معله ثانی و شیخ از رئیس اولی عداولان ابن
سینایی ،

« لقد طقت فی تلك المعاهدکها

وسیرت طرفی بین هذا المعالم .

ولم ار الا واضماً کف حازر

علی ذقن اوفار غامن نادم .

کبی مایوسانه فریادلرله حقیقتک وسعت و عظمتنه فارشی رو-
بزمین عجز ایدن سبب ، ادراکات بشرک احاطه کلیانده کی ضعفی
نتایجندن اولمق اغلب احتمالدر .

افادات مشروحه دن ا کلاشدی که . جذبۀ الهیه ، علاقه
روحانیه ، تمایلات حیوانیه و انخدا بات مادیه و طبیعیه کبی دینی
و حکمی و وجدانی و فنی عشقه ترتب اید بیله جک نه قدر
مسائل و ارایسه نظر حکمتک جمع ایله مشاهده لرینه چالشمق
ابعاد نامتناهیته ک حاوی اولدنی مکنوناتی دور بین ایله کورمک
داعیه سی کبی برخیا ل محال اولور . بناء علیه عشقندن بحث
اولند قجه انسانک کندی ادراکات و وجدانیاتی و بلکه تجارب
و مشهوداتی داخلنده اداره افکار اتمی ضروریاتدن اولور .
دیمک که بزم سویله بیه بیه جکمز شیر عشقک انسانی اولان جهاتنه
و آنددخی — ماهیتندن قطع نظر — عوارض مترتبه سندن حالاتنه
عائددر یعنی آدمک قابنده ندر لو ظهور ایدر و ظهورندن صکره

هر کجچه هر یرده روشندر نشان حسن و عشق !
 کبی تخیلات ایله حسیات محبتی انسانیتدن بهیمیته قدر ایصال
 ایتمشلدردر. فقط ظن اولندیغنه کوره بودرلو افاده لرهند حلاماسندن
 (بیدبای ك) کلیله و دمنه) و فرانسه ادباسندن (لافونتهن) نك
 « قورت و قوزی » حکایه سی کبی صفات بشریه یی مجاز و استعاره
 طریقیله مخلوقات سائرده ارا نئدی مکرر .

مع مافیله بعض حکما حیوانانده عشقک وجودینی ادعا
 و تجارب حکمیه ایله — اشینک هلاکنده چقتلشمز و یا خود هلاک
 اولور — قوشلرک وجودینی اثبات ایده رک ادعایرینی خیالات
 شاعرانه دن عالم بحث و مناظره یه ادخال ایلدیلر . فقط حیوانلرده
 دخی کندی لرینه مخصوص بر نوع روح اولدیغی حکمیات اسلامیه ده
 مسلم و حتی بو خاصه روح حیوانی تعبیر یله معروفدر . مشهود اتمز
 ایچنده ابداع مخلوقات اولان روح انسانی کبی بر قوه کلیه یی بر آوج
 طور اراغه احسان ایدن صانع حکیمک ، عنایاتندن روح حیوانی یه
 دخی میل محاسن کبی بعض خواص احسان ایتمش اولسی
 استبعاد اولنه باز . شو قدر وار که او میلک صاحبی اولان حیوانات
 عنندنه معلوم بر حس نتایجندن اولدیغنی دخی پک قولای ادعا
 ایده میز . چونکه جماداته بیله قوه جاذبه قانونلرینه اتباع
 و مقناطیسه انجذاب کبی سببی مجهول و تغیری متمتع بر طاقم
 حاللر کور ییوروز . عجب بو انجذابلر ، بومیللر هپ ماهیت عشقک
 نتایجندمدر ؟ یوقسه جنس مخلوقاتک هر نوعنده ظهور ایدن
 آثار بشقه بر خاصیت نتیجه سی میدر ؟ بر مسأله بودر جهلرده

طاقم احبابك سرگذشت نردن استدلالات يقين حاصل ايتديكمندن
 حال آشنا اولانلرك وجدانه مراجعت ايدرم . برصينك
 محبتنده علاقه شهوت تصورينه امكان وارميدر ؟ بوق ايسه صبيلرده
 حاصل اولان برحس خالصانه ، بالغ ورشيد اولان ابنای بشرده
 نچون ظهور ايتسون ؟

اماصينك ، بالغك قابنده حاصل اولان بو محبت ندر ؟
 ويا نچوندر ؟ دينلير ايسه بوكا جواب ویرمه دن عجز مزی ينه
 تکرار ايدهرز . شوراسنی ده علاوه ايلرزه که : مادام که عشق
 روحانيدر . و مادام که روح کبی مجرد انك تعريفی منطقاً ممکن
 دکلدر . انك عوارضندن اولان خواصک ماهيتنی تبیین ايتک
 دخی قابل اوله ماز . محبتی شهوته اساس طوتمق ايتينلرك بطلان
 ادعائینی اثبات اچون هر محبتدن شهوت وهر شهوتدن محبت تولد
 ايتدیکی و بالعکس یوقارید . دخی سويلندیکی وجهله ، غیر رشید
 اولان صبیانده متعدد عشق آثاری کورندیکنی ایراداتک کفایت
 ايدر . عشق دیدیکمز حال نتیجه خیال ايسه خیال دیدیکمز ماده
 دخی مجرد اتدن و بناء علیه تعریف قبول ايتمین ماهیاتدن اولدینی
 اچون ينه حقیقت عشقی میدانه قویمقدن عجز مزی ثابت اولور .

اوت بعض شاعر لر مزی :

خنده کله دکل کلشنده آه عندلیب

منتشر در گوشه گوشه داستان حسن و عشق

و یا خود :

شمعه خالی قلامش بر جان فدا پروانه دن

از جمله شرقده عشقك غایت شاعرانه بر تمثال خزینی اولان
 مجنون عامرینك ایلییه ابتلاسی مکتبده ابتداء ایتدیکی، یالکیز
 نظامیلرک، جامیلرک، فضولیلرک، سید وهیلرک تخیلات ادیبه لر
 ندن حاصل اولمش بر حکایت دکل بر چوق مورخلرک اثباتنه
 چالشدینی وحقی صاحب تذکره (داود ضریر) کی حکمانک
 دخی تحقیق وتصدیقنه مظهر اولمش برروایندر .

فرانسه نك المشهور حکما سندن (ژان ژاق روسو)
 « قونفسیون دوفوآ » نامیله معروف و بزم عادات واصطلاحاتمه
 کوره « محاسبه نفس » ویاخود « نامه اعمال » کله لریله بر درجه یه
 قدر ترجمه سی قابل اولان اثر بی نظیرنده دهاصبی ایکن مبتلا اولدیغی
 محبتلری تعریف ایدر .

روسو ایسه ، ینه او کتاینده مجرد هر حالی حقی اوزره بیان
 ایچون خرسزلغه وارنجیه قدر ارتکاب ایتدیکی ویاخود ایتک
 ایستدیکی کافه قبایحی میدانه قویمش وحقی کتابک مقدمه سنده،
 دیوان محشره واروبده اعمالنه دائر بر خطاب عزت مظهر اولنجه
 جواباً او کتابی عرض ایتک ایستیه جکفی بیان ایلش ایکن
 عشقه متعلق اوله بر یالان سولیسنه عقل قائل اولماز . بو حال
 مجنونک ، روسونک مخصوصاتندیمیدر ؟

اگر قولم اعتماد بیوریلورسه ، حقانیت نامه تأمین ایدرم که
 بنده برنجی علاقیه اوغرا دیغم زمان سکیز یاشنده ایدم . مقاله
 عاجزانه می اوقومغه تنزل ایدن ارباب مطالعه ایچنده صباوت
 ایله محبتی جمع ایتمش پک چوق ذوات بولنه جغنه کوروشدیکم بر

نه مناسبست ! حالا وجدانمك حقیقتنی بیامكه مقتدر اوله مدق ،
 حالا ایکی بیک سنه دن بری کل یوم بوقدر ابنای جنسمك وجو-
 دلری تشریح نامه پارچه پارچه ایدیلوب طور رکن اعضای
 مرکبه مزدن بر طاقنك حیاته جهت لزومنی او کر نه مدك ! بو
 عجز ایله معنویاتی می کشفه مقتدر اوله بیله جگیز ؟ اولسه اولسه
 او قدرت معنویك آثارندن بر قاق لقردی سویله بیلیرز . وارسون
 بعض اطبا ، عشق ایچون ، حجاب حاجزه عارض بر علتدر دیسون
 حجاب حاجز عشقك ترقیسنه علت اوله بیلیر . فقط عشق ، اعضای
 بدنن بر علت آثارندن اولسه کرکدر .

بعض آدملر بیلیرمکه : اون بش سنه دن بری اون بش کون
 نجه محمتدن قور تلمدیلمر فقط اون بش ساعت اولسون نتیجه ابتلا
 دینیه جک بر اضطراب جسمانی به دوشمدیلر . بونلر ابنای بشر
 آرسنده طوپر اعی مرمر و یادمیر معدنندن آلمش بر موجود
 منفرد دکل ایدیلریا !

بعض کلیاتده « عشق ، ایله کی شهوتدن بو کولور ، کنیدیسی
 خیال ایله طوقونور برر نئین قاشدر . » یولنده کنایه لی ایهاملی
 تعریفلر کور یلیور . خیالک محبته یاردم ایتدیکنی ، آز چوق
 محبت و یا اصحاب محبت کورمش اولانلرک هیچ بری انکار ایتمز .
 شهوته کایجه : آنکده بعض علاقهلرده تأثیری امور مسلمه دندر .
 فقط شهوت محبته ، هانی بزم کبی ارباب دنیا ایچنده کی محبته
 سبب مستقل اولدیغنی ادعا ایده بیلیرز . بونا بده تجر بیاتدن بر
 چوق دازل دخی کوستره بیلیرز .

محبت

ان الله جميل يحب الجمال

عجبا لسانم زده گاه عشق ، گاه محبت ، گاه علاقه سوز لریله
افاده اولنمق ایستیلن خاصیت عجیبه نه در ؟ بیلمدیکمز شیئی
زردن او کره نه جکمز ؟ الهامات قدسیه و سانحات فیکریه دن دکلی ؟
کتب شرعیه یه باقیورز ، مفخر موجودات علیه الصلوة افدمزی
انبیای عظام ایچنده محبوبیت صفتیله ممتاز کوریسورز ، بو قدر
مکونات طبیعیه نك علت ایجادی عشق اولدیغنی آکلایورز .
ترجمان الغیب حقیقت اولان انسان تصوفدن « خدا عاشق ،
رسول عاشق ، بتون کون و مکان عاشق ! » کبی حوصله سوز
ادراک اوله جق نیجه نعمات آتشناک ایشدیورز . برسودای
طاهر ایله نیجه بیک داغ الیمه مبتلا اولان بر قلب متأثر آله بر
کره یکی بر حقیقت تحریسنه عزم ایدرسه ؛ بر قاچ بیک دفعه
خطیئات سابقه سنی اونونمغه ضرورت کورن بر ذهن متفکر ،
اویله عرش اعلاى الوهیه قدر اتصال ایتمک کبی بر حالک عمومیت
اعتباریله حس و تقدیر و تعریف و تصویرینه زردن مقتدر اولسون ؟
برم کبی محجوب اولان عجزه نك حالی ، تحقیق ماهیاتده
یا تشریح وجدانه و یا نظریاتجه تحری ، برهانه چالیشمقدر . عجبا
بز او واسطه لرله ماهیت عشقی میدانه چیقاره بیلیرمی یز ؟ . . .

حال بویله ایکن ، اکثر احوالک تعدیلنه چالش مقده اولان مالک عثمانیه ده . رتب ملکیه بی ابقا ایتمک اسکیدن قالمش فقط معمارلغک ترقیات حاضره سنه تطبیقاً تغییر و تعمیرینه لزوم کوروش اولان بر خانه نک اک مکمل صالوننده . بر قاووقلق بر اقمق قییلندن دکلی در ؟

مسائل سیاسیه نک نظریات و تطبیقاتنده ، کمالی مسلم اولان بعض فضائل ، تا دولت علیه نک بدایتندن بری خلقک قولاغنی طولدیرمش اولان وزارتک ایسه صرف استحقاقه حصری شمدیلک دولتک نظام اداره سنجه لازم کورورلر .

بز ایسه سائر رتب ملکیه احما اولندقدن صکره وزارتک بقا و یازوالنده بر بیوک محذور و یا فائده کورنلردن اولمدیغمز ایچون مسأله نک او قدر تعمیقی لازمیدن عد ایتمیز بر کره اونه کیلر لغو اولنسنسـونده خلق عنندنه نظراً و خدمه قدری عالی اولان بر قاچ ذاته خطابده بک و یا افندی دینیله جکنه پاشا و مخابرده : حمیتلو و یا غیرتلودینیله جکنه دولتلو دینلسون ، ایشک بو قدرینه بیک جان ایله قائلز . وزارت لازم دکل ایسه آنی ده اخلافز دوشونه بیلیر .

[عبرت : ۱۴ تشرین اول ۱۲۸۸۰]

ویا بر کیمسه ایله الیش ویریش ایدرسه کاه اولور که اسکی دره بکارینه رحمت اوقودر .

بورتبه‌لر ایسه رتب عسکریه کبی ، دشمن قارشوسنه کوکس کرده رک ویا رتب علمیه کبی مدرسه ده دیرسه ک چوریده رک حفظ وطن ویا ترقی ککلات اوغورنده اختیار ایدلمش فداکارلقله بدل دکل ، یالکنز بر ذاتک بر وقت فلان ایشده بولنش اولمسی ویا خود بر ذاته منسوب بولمسی نتایج دن حاصل اولمش بر امتیاز اضافیدر . اکر بولندیغی خدمتده وظیفه سنی لایقيله ایفایتدیه لایقيله وبلکه لایق اولدیغندن زیاده معاش اکا بدل کافی اوله مزمی ؟ اکر بر ذاته منسوب ایسه نسبتی ایچون اوزاتدن کورذیکی التفاتدن بشقه نه مکافات آرامغه حتی اوله بیلور ؟

حالا بزده دخی رتبه سنر ویا کوچک رتبه ده مأمورین کرام کوریلور که ، معیتلرنده رتبه لی ویا بیوک رتبه ده ذاتلر استخدام اولنیور .

سلسله رتبه موجود اولان بو تشوش ایله ، جریان مصالحجه لازم اولان سلسله مراتبه ویا خود مأمورلرک حیثیتنه قطعاً خلل کلدیکی یوقدر .

بحمداه رتبه لرک حالی بر درجه یه وارمشدرکه ، بونک کبی وسائل غروره الک زیاده اهمیت ویرنلر بیله ایکی کون صکره فوقه کندنن کوچوک رتبه لی ویا هیچ رتبه سنر بر آدم کله جکی مضالعه سنمیدر ، ندر کویولردن بشقه کیمسه نک یاننده ، ثانیه نندن ، اصطبل عامر سنندن بحث ایده میور .

وکلادن اولمش و وکلا بیننده دخی بر صورت مخصوصهده کسب امتیاز ایتمش ذاتلر بیلورز که بر یره والی ایدلمک ارزو اولندجقه کثرتده بولنان بونجه وزرای خدمتسز بر اقه مامق مطالعه لری او بولده اولان استحقاق پرور اکلره مانع اولمشدره . نفوس زائده دن اولدینغی حالده هر نصلسه بر کره رتبه بالایی احراز ایتمش اولان بش اوز کشی بی دولت ، اوز بشر بیکر میشر سنه ، اوز بشر بیکر میشر بیک غروت معاش ایله بسله مشدر . حالا دخی بر کره آدینه پاشا و القابنه سعادتلو دینلمش اولنلرک تعیشنه چاره بولمق ویا مطالبنه دفع لین یولنده جواب آرامق وحتی صباح وقتلری و تعطیل کونلری اوطه لری صفه لری یقه جق درجهده کثرتده اولان زیارتلرندن قور تولمق وکلای فخام ایچون اعظم مشاغدر دینلسه مبالغهیه حمل اولنه ماز .

خزینة دولت ایسه اصحاب رتبهیه یهوده و یردیکی معاشلرندن اولدرجه لرده متضرر اولمقده در که وقتیله بونلره اعطا اولنورکن لزومسزلکی و مصرفک کثرتی ایچون لغو اولنان مجوه نشانلرک خساری شمیدیکی مصرفک بر ایکی آیلغنه آنجق تقابل ایده بیلور . بوندن بشقه بعض یرده وهله طشره لرده اکثریت اوزره محاکم اوکنده مظهر رعایت اولور لر حق لرنده بر دعوی وقوعه بولورسه مدعی خصمنک جایی ایچون آیلرجه قپو قپو طولاشه رق برویا بر قایچ تذکره سامیه استحصال ایتک ایچون بیک درلو مشقته بیک درلو ضرره اوغرامق مجبوریتنده بولنور . هله طشر لرده بر قپو جی باشیلغنه نائل اولانلر اکر بر کویه کیدر .

طریق علما ، بنیان دولتک ال بیوک ارکانندن ویتشدیر
دیکی ویتشدیرمه بیله چکی اصحاب عرفان ایسه اصلاحاتک القوی
استناد دکاهلرندن اولغله برابر طریقک قانون مراتبی افادات
حوادث ایله رخنه دار اولمقد، چنبرلی طاشمه مشابه کورینور .
آثار عتیقه دن اولدیفی ایچون بقاسنی کوکلر ارزو ایدر ،
حال اصلیسنه ارجاعی ممکن اوله ماز ، اصلاحنه مهارت کامله ایله
باشلانمز سه بابتون بتون مندرس اولور ویا خود باشلار باشلامز
برپارچه سی بیقیلور تعمیرینه تشبث ایدلری ازر . فقط بو
اصلاحه حسن نیت و مهارت وحقانیتله تشبث اولنوبده معامله
استحقاقه توقیق ایدمک ایسته نیلیرسه علمای کرام عندالشرع
وضع شریفک مساواتنه ووحیثیات نبویه نك علائق دینه دن
بولندیغنه و اشرف علمای عثمانیان سلف صالحین حضراتنک
دائما تدریسدن قضا دهن مشیخته وفضا افتادی تدریسه انتقال
ایده کلدکلرینه وفی حد ذاتها رتبه علمدن اعلا برتبه اولمدیغنه
هرکسدن زیاده واقف اولدقلری ایچون اوله بر میزان عدل
حق موجود ایکن ، علمای کرامجه رتبه و قدم آرزولری کندی
کندینه ساقط اوله جغنده هیچ شبهه من یوقدر .

رتب ملکیه یه کاججه : بولردنه بر لزوم کوریلور ،
نده الغاسندن بر محذور تولد ایده بیلمک احتمالی واردر .
بوقدر خلاف معقولات و محمل مساوات اولان برحاک دفعنه
هیچ بر مضرتی اولسه بیله فائده سزلیکی سبب کافی دکلیدر ؟
حال بوکه بیک درلو مضرتی ده میدانده طورییور . صکرملری

دائماً رتبه اعتباريله ويرلدیکی کبی، ضابطلك خدمتی حد ذاتنده دائمی و جنجه سز معذولیتدن مصون بولمسنه نظر آرتب عسکر-یهنک بتون بتون لغوی و یا خود بالفعل خدمتده بولمغه حصری قابل اوله ماز .

صدراتضیه ارسلان نچهلی ، ملک یورکلی قدمای مجاهدینه که مثلاً « سیف الله خالد ابن ولید » کی ، ایکی سنه ایچنده بر آووج عسکرله قوجه جزیره العربی ارتداددن بالکلیه تطهیر ایتدکن بشقه بازوی آهنینی ایله روم و عجم ملتنک بررکن نباتنه یا پیشه رق بر قاق صدمده ایکیسنی ده بتون بتون اندراسه یا قلاشدرمش اولان سر عسکرلری بیله مأموریتلرندن عزل ایدیلور معیتده بولنان برنفر یرینه تعیین اولور ، کندی نفر اوله رق انک معیتنه ویریلیدی .

بو حالده دخی صکره کی خدمته ، اولکی مسندنن زیاده مشتاق ایمش کی امکنک منتهای حدودینه وارمش دینیه بیله جک بر شوق وغیرتله وظیفه سنی ایفا ایدردی .

اوله بر قوم شریف ایچنده رتب عسکریه تی قالدیر مق دکل ابقا ایده بیلیمک محال کورونور .

فقط حیف که بحث ایتدی کمز دور لر زمان ماضیدر ، انک تقلیدی دینیه جک بر حالده ظهورینه مشتاق اولدیغمز دور استقبال ایسه پک بعید کورونور . ایشته رتب عسکریه نیک لغونده بحث ایتدی کمز استحاله شمیدیکی حالمزه و قریب اولان استقبالزه قیاس ایله در .

رتبه‌لر

بومعلوم درکه افراد بشر ، مساوات حقوق ایله مجبول اوله‌رق فضائل ذاتیه‌نک ویردیکی حیثیت و مساند حکومتک اقتضا ایتدیردیکی مطاعتدن بشقه ، هیچ کیمسه ایچون کرک حقیقی و کرک اضافی برامتیاز بولنه‌مازکه حقه مطابق اولسون . شو قدر وارکه اوامر حکومت بر مرکزدن هر طرفه طاغلمق ایچون وسائطه و بو وسائط دخی آمریت و مأموریتک درجانی تعیین ایدر بر سلسلهء ترتیه احتیاج قطعی کوستر دیکی ایچون قرون اخیره حکومتلرنده رتبه مسأله‌سی میدانه چیقمش وهله بزده ییکچریلرک حدوشیله برابر ظهور ایدره‌ک متعاقباً ملکیه صنفه و سلطان سلیمان زماننده علمایه دخی سرایت ایتشدر . هله رتب ملکیه من اوللری عدداً ایکی اوچه و توجیهاً ایتمش سکسان کشی‌یه منحصر ایکن ، تنظیماتدن صدره‌نوعی اون بش اون التیه بالغ اولدی واره صره بر صلاهی عام ایله آچیلان یغمالر مناسبیله شهرلریمزده بولنان اصحاب مراتبک عددی هان رتبه‌سی اولیانلره تقرب ایلدی . واقعا ادارهء عسکریه‌نک ال‌بیوک برقاعدهء انتظامی‌ده سلسلهء مراتبنده کی قوت و حیثیت اوله‌رق بر ضابطلک رتبه‌سی بحق قزائمق دخی وطن اوغورنده نفسنی بالذ فعات تهلکدیه آتمقله حاصل اوله‌جغنه و تقاعد معاشلری

حاله و سائر بونک کبی خصوصانه دائر اوتهدن بریدن بر طاقم آرا و افکار ایشیدلمکده ایسهده ذاتاً معارف حربیه دن بهرددار اولوق شرفه نائل اوله مدیغمزدن بو بایده مطالعه بیانی ایچون کندیمزده اصلا صلاحیت کوره میز .

یالکمز ملتنی سون و دولتنت اعتلای شانی آرزو ایدن حمیت پروران و طنک عمومیه برابر شو تعمیم تعلیم و اتحاد اداره عسکریه خصوصالرینت پک آرزومان ایچنده ظهورینی جاندن کوکلدن سیک درلو تحسین و ستایشلرله القشلامغه فوق الغایه امیدوار اولنلردنز .
 بر کره بو مقصد حاصل اولوب ده بعض داستانلرده کوریلان هیاکل آسمانی کبی کره ارضک باشی بر قطعه سنه یاصالانمش ، وجودی بر قطعه سنه صارلمش . و آیاقاری دیگر بر قطعه سنه اوزانمش اولدینی حالده غنوده سکون و آرام ایکن ینه پیرامننده طولاشمغه پک قولایقله جسارت اولنه میان سطوت عثمانیه قوای موجوده سنی جمع ایدرک سیلکنور ، میدان ظهوره چیقارسه اوزرینه کلن دشمنی دائماً بر بچق ملیون سونکی ایله قارشیه به بیلور و خارجده نفوذ ایله توسیع قدرت و تجارت . اسلامک معارجه اتحاد و افکارینه خدمت و داخلده بر طاقم یولسز کمرکار و حقسنز معاهده لریک اسقاط حکمیه تزید ثروت و مکننت، کبی مقاصد عالیه بر بر بو مقدمه ثروتک عقبندن کلور ، ظهور ایدر .

بناء علیه دولتمز ایچون اک برنجی مقصد بالاده بیان ایتدیگمز ایکی لازمه سطوتک ستحصالنه چالشمقدر، دینلسه ظننمز جه خطا ایدله مش اولور . [عبرت : ۹ تشرین اول ، ۱۲۸۸]

حقیقت حالده دخی مثلاً مصر ویا تونسک آیریجه بردشمنی اوله بیلمسی هر دلو احتمالات عقلیه دن خارجدر .

مصر دولت علیه مکنه التحاق ایتدی ایدلی طوبی بر کره کندی کندینه محاربه یه قیام ایلدی . اوده بزم علیهمزده ایدی . تونسک ایسه خود بخود سلاحه صارلدینی هیچ بر نارینخده مسبق دکلدر .

بو حالده سلطنت سنیه بیوک ضابطانی کندی طرفندن نصب اولمش ونفراتی کندی خدمتی ایچون سلاح آلتنه آلمش اولان ایالتین اردولرینک اداره عمومیه و بدیکه ترتیبات تفصیلیه سنی طوغریدن طوغری یه نظارت مخصوصه سی آلتنه آلمق استدیکی حالده . چونکه بالاده دخی بیسان اولندیغی اوزره بو ایالتلره اداره داخلیه لرینجه عسکرک لزومی اولمیدیغندن و بوباده کوستریله بیله جک تردد شاید سوابقه نسبت ایدیلورسه چیرکین چیرکین بر طاقم معالره حمل ایدیله بیله جکندن . بحق ویا بالافعل بر مانعه یه اوغرا لقمندن احترازه محل یوقدر ظن ایدرز .

هله ایالتینک ریاست اداره لرنده بولنان ذواته خلافت سنیه جانب عالیسندن امور داخلیه جه عاطفه احسان ایدیلن بعض مساعداته بو اداره عسکریه نیک هیج طوقنور یری یوقدر .

مثلاً باویرا ویا ووتبرغ حکمدارلری مملکتلرنده والیالک دکل عادتاً پادشاهلق ایدیورلر ، حال بوکه اداره عسکریه لری پروسیانک دست تصرفنده در ، بونکلده انتقاللرینه قطعاً خلل کلدیکی یوقدر .

عسکر لکجه مدت استخدا مه ونظامات موجودیه واسلخنک

کوزدن کچريلورسه بونلرده مذهب تعصبنک ويا يونان واسلاو اتحادلری کبی جنسیت نمايالاتنک، اوروپا پولتيقه سی آلتنسه استنلديکجه برمساله چيقارمغه آلت اولمقدن بشقه، برتائیری کوريله مز. بناء عليه هر نه وقت اداره مز خلقي صحیحاً ممنون ایدم چک برحاله کلورسه هانکی جنس و مذهبده بونلورسه بولنسون بتون ابنای وطنک اللرینه بی پروا ایکنه لی تفنکاری تسلیم ایدم بیلورز. اوزمانی ایسه پک قریب کورمه مکده اولدیمزدن عموم ابنای وطنک شان دولت وفوائد مملکت محافظلغنده هیچ بری دیکرندن کیرو قالمیه جغنی امید ایدرز.

خرستیاندن آله جق عسکرک دشمن قارشوسنده قره قوله ارسالنده ودها سائر بعض نظامات حربیه ده برطاقم محاذیر و مشکلات تصور اولدینی ایشیدیلور. فقط بونلرک جمله سی تفصیلاتدن اولدینی ایچون باب والای سرعسکری چاردرینی بولمقدم استحاله یه تصادف ایتمز ظن ایدرز.

مادامکه روسیه دولتی قزان تانارلرینی بزه قارشو و سوق ایدم بیلور، بزده بالقان بلغارلرینی آکا قارشو کوندرمه مکده مقتدر اوله بیله حکمزده هیچ شبهه اولنسون.

امتیاز وراثته نائل اولان ایالاتمزده کی عساکر اسلامیه به کلجه عبرتک قیامه دن اول برقاچ نسخه سنده ایما اولنمشدی که بونلر مجرد و بلاقید و شرط خدمت پادشاهیده بولنمق ایچون سلاح آلتنه آلنمشلردر. امتیاز فرمانلرینه باقلدینی حالده بوضورت هر برنده صراحة کورینور.

هیچ بری یوقدرکه انکار ایلسون .

یالکیز بونده خدشهرس افکار اولان جهت خرستیانلرک
دها عسکرلکه آ لشامش ایکن و او تده بروده کوستردکلری تمایلات
استقلال جویانه میدانده ایکن ، وطنک کافل حیاتی اولان
سلاح مدافعینی اللرینه تسلیم ایتمکده تصور اولنان محذورلردر .
واقعا ایشه سطحی نظرله باقلدیغی حالده بویله وطننه
ایصنامش ملیونلرجه نفوسی معلومات عسکریه ایله سلاحلندیرمق ،
قلیجک قبضه سنی دشمن اننه تسلیم ایتمک قیلیندن کورینور .
فقط بر آز تعمیق نظر اولنورسه آ کلاشیلورکه او قدر نفوسک
شمدی یه قدر ایصینه مدیغی شی ، ذات ممالکت ویا ذات حکومت
دکل ؛ برطاقم معاملات اداره درکه ، تأثیرات طاقت ادا زانه سی
خرستیانلردن بشقه مسلمانلری ده برقاچ یرده و برقاچ کره
ملتمزک صفات معروفه سندن اولان تحمل وسکونت حالندن
حیقارم شدر .

مجربات حکمیهدندرکه دنیا ده افکار دینه ، حرکات بشرک
ک بیوک سائقلردن بریدر . فقط بر تضیق ویا مقاومه تصادف
ایدسه شدتی اوزمان کوسترر . یوقسه بر قوم ویا فرقه راحت
وعدالت ایچنده یشایوب طوررکن جنس و مذهب نامیله مادر
وطنک جملرلرینی پاردرلرجه سنه ملکک بر پارچه سنی عمومندن
آیرهغه قالمشقم انسان ایچون احوال طبیعیهدن دکلدر .

ملکمزده خرستیانلق نامه ظهور ایدن اختلاللردوشیلور
ویاخود شرق مسأله سنه دائر نشر ایلدیکمز مقاله لر بر کره دها

— ولو عثمانی افرادندن اولسون — ینه روسیه نك اوتوز میلیون
 ذکور دن الاجنی عسکره بالطبع یالکیز باشنه مقاومت ایدمهز .
 خصوصیه المانی محاربه اخیره سنک حاصل ایتدیکی تجارب اوزرینه
 هر حادثه یه مطمئن اوله رق قارشو طور منی آرزو ایدن خلقک ،
 هر شیدن اول یکر می یاشندن یتمش یاشنه قدر کافه افرادینی تعلیمی
 بولندیرق احتیاج فطعمیسنده اولدینی تبین ایتدیکی ایچون دول معظمه .
 نك همان جمله سی عسکرک وظیفه سنی استتقا قبول اتمیه جک صورته
 تعمیمه چالیشورلر . بزم ایچون دخی بویوله کیرلمدجکه مستعد
 اولدیغمز مصونیت وحیثیتی تمامیه قرانق ممکن دکدر .
 چونکه هیچ بروقت عموماً سلاحلتمش برقومه یالکیز
 اردو ایله مقاومت اولنه مز .

عسکرک وظیفه سنک تعمیمی پیش نظره آلدیغی زمان
 اول امرده ظهور ایده جک مسأله خرسیتیانزدن عسکر آلمق ماده سیدر .
 عسکرلکک یالکیز اسلامه وحقی ترکلره انحصاری خلافت
 سنیه نك عصبيت اصلیه سی اولان بوفر قه یه نفوسجه خیلی ضرر لر
 ویردیکنی و مملکتده برطاقم اقوام چادرلرده ، حیوان رعیه
 و دیگر برطاقم قوملر دخی تجارت و صنعت و زراعه مشغول
 اولوبده . یالکیز ترکلرک دائماً سلاح بدست اوله رق حدود
 ممالکک هر طرفنی دور ایله بولنده قواصلق ایدر کبی برحانده
 بولتمسندن طولانی مساوات حقوق و اعتدال ثروتجه پک بیوک
 رخنه لره اوغرا ندیغنی و بویله برحال غیر طبیعیک بقا بولمسنده
 وهله باعث بقا اولمسندده امکان متصور اولدیغنی عقلامزدن

حربيہ جہ او وقتلر ظہور ايدن کشفیات جديدہ دن محروميتي ایدی .

ياقريم محاربه سندنہ اردولر منر منتظم ورؤ سامنر معارف حربیہ دہ ماہر ایدی ، سلسترہ وقارص محاصرہ لرندہ عسڪر منرڪ كوستردیكي جلادت فوق العادہ دللر دہ داستان اولمش ، حالا آورو پادہ ولولہ لہ سی ایشیدیلور ، بودہ نیچون حق ووطنمزی محافظہ ایچون دول غربیہ دن استعانہ یہ محتاج اولدق ؟ ہیچ شہہ یوق کہ بوکا باعث ، ملکمزدہ عسڪرڪ وظیفہ سنك برفرقہ یہ انحصار ایتیمی وادارہ عسڪریہ نك بر مرکزدہ انجاد ایتیمی در .

بر کرہ دوشونلسون ؛ وقتیلہ بتون دنیای فلیجلیری اوکنده لرزه ناك ایدن یکیچریلر واقعا بر مذہبہ ایدیلر ، فقط جنساً مملکتہ قاچ فرقه وارسہ جملہ سندن ترکیب اولنورلردی .

رایت عثمانیان التندہ مستنظل امان اولان خرسیتیانلر بر قاچ غروش بدل ایلہ دکل ، اولادلرینی یکیچری قشلہ لرینہ تودیع ایتمکلہ محافظہ وطن وظیفہ سنہ اشتراك یدرلردی کردلر ، عربلر نہ وقت الہ سلاح آلورلرسہ دولت عسڪری علمنندہ دکل ، المانیاوایاران اردولری قارشوسندہ قوللانق ایچون آلورلرایدی مصر دہ کی تونسدہ کی عسا کر اسلامیہ بشقہ فکرہ ، بشقہ

کیفہ تابع دکل خلافتك طوغریدن طوغری یہ اجرای فرمانہ حاضر ایدی . شمعی ایسہ صحیحاً قرعہ یہ داخل اولان ایالات عثمانیہ دہ کی اسلامك نفوس ذکوری بش میلیون کشی یہ انجق بالغ اولہ بیلیور . بش میلیون نفوسك چیقارہ بیلہ جکی اردولر

دو نیمه غلبه ایندی، جبر مافات ایچون ترسانه لر مزده بشر
 آی ظرفنده آلتی یوز کمی پیدا اتمک موفوق اولدق. مدینتک
 شم دیک تسمیلات و معاوتیله برابر دنیا ده هانکی حکومت بو عظمتده
 بر قوه قاهره ابرازینه مقتدر اوله بیلیر؟

مالکمز و بلکه پایتختمزک هر گوشه سنده بر جلالی و یازور با
 فرقه سی، اوکنه هر نه تصادف ایلر سه آتش و خونه غرق
 ایدوب طور دینی اعصار فترنده بیله، بر قاچ کره یکره میشر
 اوتوزر سنه بر قاچ دولتک مهاجمات متوالیه سنه مقاومت
 کوستردک. هیچ برنده شهرت جلا دتمزه ذره قدر خلل کلدی.
 دنیانک بشقه ظرفلرنده بویله بر اقبال کورلمشیدر؟

یوز سنه دن زیاده یوز بیک درلو مصائب اختلال و بار مظالم
 آلتده ازلدن سکره یکر می سنه قدر بر حسن اداره یه مالک
 اولدق. همان براز راحت ایدر ایتمزینه استانبولدن چیقان
 یوز الی بیک کشیک بر عثمانلی اردوسی و یانه است حکاماتک
 پیشکاهنده دهشت نمای ظهور اولغه باشلادی.

بر بشقه یردهده ایدینلمش ایدی که شوه سلاک حبتده شهید اولان
 اجدادمزک کیکاری مزار لرندن چیقارلسه ملکک هر گوشه سنده
 قوجه قوجه اهرام و بلکه حدود مزی دشمن ا تعرضندن وقایه یه
 کافی اوله جق قدر است حکام پیدا اولور. یا بز بو قدر عظمتمز،
 بو قدر غیر تمزله برابر صکر دلری روسیه ایله اولان محاربات
 اربعه مزده نه ایچون اودرجه لرده صدمه لره اوغرادق؟ معلوم
 مدرکه بوکاسب، عسکر مزک انتظام سزانی واردولر مزک فنون.

تیمور هجومی کبی طاغری ، طاشلری ، دولتری ، ملتلی تا-
اساسندن قوپارهرق بر برینه چارپه چارپه محو و پریشان اتمک
لازمه شانی اولان بر کردبادی، قلیچنه اتکا ایدر یوللو بر انخنای
جزوی ایله کچیرمش اولسون .

بز روم ایلی و آناتولی شبه جزیره لرینک یالکیز سیل
روان کبی اوته سنه بر یسنه طاغلمش بر حالده بولنورکن اون ،
اون ایکی کره بتون اوروپانک اوزرمزه دوکدیکی اهل صلیب
عمانلرینه مقاومت ایتدک . یالکیز غلیانلرینه مانع اولمق دکل
بیاغی منبعلرینی قوروتدق ، تاریخلرده بو قدر امتداد ایتمش
بر غالبیت مطلقه وارمیدر ؟

مصر ایله کردستان و حجاز ایله بر برستانی دوت سنه
ایچنده رایت اقبال عثمانیان آلتنه آلدق . دنیاده بو درجه
سرعتله حصوله گلش بر فتح مبین هییچ بر قومه میسر اولمش
میدر ؟

ولوله اقبال عثمانیانی دنیانک هر جهته ایصال ایچون
« انا فتحنا » کویان اوله رق اطرافه طاغیلان عثمانلی قهرمانلرینک،
دائما بارستون غالبیتده اعلا ایتدیکی شانلی ، شانی بیاقلریمز
شمالاً ویانه بر جلرندن ، جنوباً هند ساحلرندن ، شرقاً تبریز
صحرا لرندن ، غرباً جبل الطارق جوار لرندن آفاقی نیجه بیک
هلال شفق پوشه غرق ایلدیکنی دوشندکجه؛ صحیحاً دنیاده مرد
ایدک و مردلکده فرد ایدک دیمکدن، بشقه خاطر لره نه کلیر؟

اوروپانک قوای مجموعه سی یونان ساحلرنده بر بیوک

عسکرلک

بز اول عالی همم ارباب جدو اجتهادز کیم
جهانگیرانه بردولت چیقاردق برعشیرتدن
بز اول نسل کریم دوده عثمانیانز کیم
مخردر سراپا مایه من خون شهادتدن

عثمانیلرک فضائل عسکریه سنی انکار ایدنلر وار ایسه ،
دعوالرینک اثبات بطلاننه دنیانک اوچ بیوک قطعہ سی اوزرینه
و اوچ بیوک دریاسی کنارینه قوریلان و وسعتجه بتون جهان
ایچنده آنجق اوچ دوت مثلی بولنه بیلان کشور عظیمی کوسترمک
کفایت ایدر .

بز بو خاک فیاضک برقاریش یرینی اجدادمزدن بولمق .
بز او بحار جواهر فشانک بر آرشون ساحلنه نهرلر کبی خون
ایشار ایتمدن نائل اولمق .

تاتارک صدمات هجومنه قارشو محافظه استقلال و حریت
ایچون ماوراء النہردن آت آرقه لرینی کندی لرینه تخت روان
جلادت بیلهرک . آق دکز کنارینه قدر چکیلوب کلن برفرقه عثمانلینک
ایکی عصر ایچنده اوچ قطعہ نی قلیج لرینک حکمنه کردان داده
انقیاد اتمسی آیت سیف کبی بر معجزه باهره عد اولنسه روا
دکلیدر ؟

دنیاده هانکی ملت واردرکه دهامقامنده برلشمه مش ایکن ،

ایله، بر حکومتک نافع و یا مضر اولدیغنی استدلال اولنه ماز .
 ایچلرندن ایستدیکنی — و یا تعبیر عیحیحیه ایستمدیکنی —
 نشر و بلاکه تصورایتدیرمه مکه « الی ماشاه تعالی » مقتدر قالمسندن،
 قیاس و نسبتی محال عد اولنه بیله جک درجه لرده اهون اولدیغنده
 ظنمزجه بر عاقل یوقدرکه اشتباه ایلسون .

[حدیقه : ۱۲ تشرین ثانی، ۱۲۸۹]

ثالثاً : هر مملکتده بولنان قدرت تشریعی و وظیفه سی مملکتک حافی لایقیه تقدیر ایدرک اوراجه مضر اوله بیله جک افکار و افعاله قانونی سد ایتمکدر . مکمل بر قانون یا بیلنجه قصداً هم یا کاش هم مضر بر فکر نشر ایتمک پک کوچله شیر . خطاء بویه نشر وقوع بولورسه اختیار ایدنلری تأدیب ایتمکده هیچ بر مانع قالماز .

رابعاً : تشریعی دایره سی بر حدایله محدود دکلدرد . فرض ایدم که مضر اوله بیله جک بر فکرک بر یولده نشرینه مانع اوله جق جزا تعیین اولنماش ده قانونک اوجهتی ناقص قلمش : بر مضر تی فعل ظهور ایدنجه در حال آکا قارشوده بر فقره نظامیه نشر ایدیله بیلیر .

دینیلیرسه که ، صکره دن نشر اولنان نظامک حکمی ، سوابقه جاری اوله میه جغنندن بوتدیر حدذاتنده مؤثر کورنمز .
بزده جواب ویریزکه :

بر آدم فکرآ ، لساناً ، قلماً ، تحریراً حدذاتنده ممنوع اولمی لازم کله جک بر فعلی ، قانونک نقصان بولنسنندن استفاده ایله اختیار ایدرسه . مادامکه اوفعلک تکررینه میدان بر اقلماق قابلدرد ، حکومه تبه اوتدیره مراجعتله اکتفا لازم کلیر .

هله بر آدمک بر دفعه لک اوله رق بر خطرلی فکرده بولندیغندن و یا بر خطرلی فکری نشر ایتمکدن طولای اتهم ایدیله مه میسی

کنايه ايله سويلر ، آکاده مقتدر اوله مزسه معما ايله آکلاتير ،
تصوير ايله کوسترر ، حاصلی البته برطریق بولور ، مقصدینه
نائل اولور .

بر آشچينک کريد فتحی ، ترید قافیہ سندن استفاده ايله
بر پادشاهه - ممنوعیت خلافنه اوله رق - بیانه مقتدر اوله بیلدیکی
مشهوردر .

هرکیم ایسترسه کريد ترید قافیہ سی قدر معناسز بر مناسبت
بوله رق فکرینی اظهاره مقتدر اوله بيله جکئی ده دنیاده هیج
بر عاقل انکار ایده مز .

احوال مزه دقتله باقهلم . حافظه مزه مراجعت ایدهلم ، عجا
تصوری دکل حتی نشری منع اولمش بر فکر بوله بیلیرمی یزکه
حقنده وقوع بولان ممنوعیت جاری اولمش اولسون ؟
بو حالده «دنیاده بر جمعیت ایچور فوق العاده مضر اوله بيله جک
فکر لرده واردر ، آنلرک نشرینه ده ممانعت اولمشونمی ؟»
دینیلورسه بزده دیرزکه :

اولا : رشید پاشا مرحومک ، پارس معاهده سی علیهنده
اولان لایحه سننده دیدیکی کبی « هرکس مجنون اولدیغندن »
بر فکر ، تماميله حقیقته مقرون اولمدقجه بیکده بر کره کندینی
عمومه قبول ایتدیره مز .

ثانیا : بر فکرک تصورینی ویاخود انتشارینی منع ایتمدکن
ایسه سوء تأثیراته میدان ویرمه مک بیک قات قولایدیر .

ميدانى فن كلامه براقديلىر . شمدى ممالك اسلاميه نك هيىچ
بريرنده آنلردن وياخود اوقميلدن اولان بر چوق مذهبلردن
اثر بيله كوريله ميور .

اوروپاده قتوليك اعتقادينك اكهيميتسز برجهتهه طوقنه جق
نه قدر مذهب دينى وحاكى ظهور ايتديسه اوزرلرينه اودهشتى
انگيزيسيون مسلط اولدى . اشكنجه يي، ديرى ديرى آدم
ياقق ، اغزه اريمش قورشون آتمق حدلرنده بيله طوتمدى .
مخصوص آلت ايجاد ايتدى ؛ بر طاقم بيجاره نك تا اولوم
درجه سنه كلنجه يه قدر هر كيميكنى آرى آرى قيردى ، ينه مظلومنى ،
اولادينه باقارجه سنه همتلرله شفاياب ايلدى . صكره ايكنجى ،
اوچنجى ، دردنجى دفعه يه قدر ينه كيمكلرينى قيردى . بو قدر
اذا لر ، بو قدر بلالره برابر دائما غلبه ، قاتوليك مذهب نك
علمينده بولنانلرده قالى . حالاده آنلرده قاليور .

بر چوق عقلا ، بو حقيقتى پيش نظره الهرق ديمشلردر كه
فكر انسانينده بر غريب خاصه كوريليور . حريتنى
اظهار ايتكه باشلاينجه ، اكر يك شدتله اوزرينه واريلور سه
كندنده اولان علوماهيتى بردن بره كليله ادراك ايدر ،
قارشوسنده هر نه درلو قوت موجود اولوسه اولسون مقاومتن
چكتمز ، حتى يوزده طقسان نسبتنده غالب اولور ؛ تضيقى
آز كورديكى زمان ايسه حصمنك ضعفى آكلار ، فاره ايله
اوينايان كدى ياوروسى كى اكلير يولده بر حر كته باشلار .
مثلا استديكى بر شىء جدى سويلمكده مضرت كوررسه

عبرتین اوله جق وقایع مشهوره دندرکه شمسک استقراری ،
 کردنک دوری حقیقه (قوپرنیق) ك میدانه قویدینی قول
 حکمانه بی دلائل ریاضیه ایله اثبات ایدن مشهور (غالبه)
 بو اعتقادندن طولایی — هر — حقیقتی مخالف دین صورتنده
 کوسترمکله معروف اولان — رهبان گروهی طرفدن الحاد ایله
 اتهام اولنور . اکر تائب ومستغفر اولمزسه ، طاعون انسانی
 دینامکه شایان اولان معهود انکیزیسیه نك پنجه سنه دوشه جکی
 کندینه اخطار ایدیلیر ؛ اقباسی ، احباسی ، شاکردانی ،
 آشنالری مساط اولورلر ؛ تهدید والحاح قوتلرینک سوقبله
 کایسایه کیدر . برطاقم تشریفات عظمی آره سنده قولنک خطا
 اولدیغنی اعتراف ایدر ، ایستدکلری کبی « تائب ومستغفر »
 اولور . فقط کایس — ادن چیقارکنینه افکارنده اولان حریت
 طبیعیه غلیانه باشلار ، بردرلو کندینی آله مز ؛ آیاغنی برقاچ کره
 یره اوررده : « مع مافیة ینه دونن کره در » دیر .

پك قانلی . پك خطرلی ، پك متعدد تجربه لرله ثابت اولمشدرکه
 فکردغلبه ینه مجرد فکرك شانندن در . مادیات ، تعدیات افکار
 اوزرینه تسلیط اولنجه باروته طوقنان آتس ویاخود بخاره
 حددن زیاده اجرا اولنان تضییق حکمنی ویرمک مقرر در .
 برکره تاریخلری کوزمرك اوکنه آلام ، وقتيله اسلامده
 زندقه چیقدی ، الحاد چیقدی ، طبیعیون ظهور ایتدی .
 تناسخیه ظهور ایتدی . هیچ برینک اوزرینه قیلیج چکمدیلر ،

حریت افکار

انسانک حریتی، مختار اولدیغندن . اختیاری ایسه، صاحب فکر بولدیغندن کلیر .

بو بداهت کوز اوکنه آلتیجه تامامیه تسلیم اولنمق اقتضا ایدرکه هر درلو خواص بشریه اولدینی کی حریت دخی اساس، قوه مفکره در .

یا هر کار مزده وجودینی ادعا ایتدی کمز حریت، فکر دن متولد اولنجه فکرک وجودینی انکار ایتک . صفر دن عدد شکل ایده بیلیر دیمک قیلندن اولمازمی ؟

دنیا ده هانکی ماده واردر که کندینک مالک اولدینی بر خاصه یی محصولی و یا تعبیر آخرله اثری اولان دیگر بر ماده ده ایجاد اید بیاسین ؟ بو قدر دلائل نظریه نه حاجت! تطبیقات میدانده ضرور یور .

بر آدمک . ولو طاشدرله بینی از یاسون ، فکر نجه قناعت ایتدیکی تصدیقاتی تغییر ایتک قابیلدر ؛ ولو خنجر له یور کی پاره لیسون ، وجدانجه تصدیق ایتدیکی معتقداتی کوکلندن چیقار مق ممکن اوله . بیلیر می ؟ دیمک که نقلی ، عقلی ، حکمی ، سیاسی ، علمی ، ذوقی هر نوع افکار ذاتاً سربست ، ذاتاً طبیعیدر . دیکشیر سه کیسه تک اجبارینه دکل ، طبیعتک الجاسیله دیکشیر .

باشنده ایکن ایستمش ایدم؛ جادی مزاردن چیقنجه عزرائیله وکیل اولور ایمش، او حکایه خاطریمه کلدی .

بن بو نلری دوشونوب طورر ایکن او هیبتلی، وقارلی آدم لر جادی بی اورتهلرینه آلدیلر ، یوکسکجه بریره طوغری چکدیلر ، کیتدیلر . بتون مملکتک طاشلرینه . طوپراقلرینه وارنجه یه قدر هر ذره سی لسانه کلدی : « الحمد لله محکمه جادینک یقاسنی الدن بر اقمیور . یوقسه بو جمعه ایرتسی کونی قورتیلوب ده مزارنده راحت قالسهیدی کیم بیلیردها نلره جسارت ایدر ایدی ! » دیمکه باشلادی . درت باشنده ایستمش ایدم . جادیلری جمعه ایرتسی کونلری مزارلرنده بولورلر ، جمعه ایرتسی کونلری اوزرلرینه اعلام او قورلر ، جمعه ایرتسی کونلری یاقارلر ایمش . او مثل خاطریمه کلدی .

بو حالده او یاندم . معبر معبر طولاشدم . جادی بی یاقدیلرمی ، یاقه جقلمی ؟ بر درلو تحقیق ایده مدم .

دیوژن — چوجق الله لایقکی ویرسین . نکا قاره قوشک رؤیاسنده چکدیکم اذیتلری خاطریمه کتیردک . حالا تیرل تیرل تتریورم .

چوجق — قورقه دیوژن ، بو قدر دهشتلی رؤیایر چیچک علتی کبی انسانه وانسانیته عمری ایچنده بر کره کلیر ایمش . بن حکیملره صوردم . تکرری محالدر دیورلر .

[دیوژن: ۱ ایلول ، ۱۲۸۸]

باشلادی .. دیرکن هوا قراردی .. قندیلر یاندی .. صکره
ینه هوا آچیلدی .. اورتهده (جادی دیریلور) ديه بر فریاد
قوپدی . اطرافه باقدم . کیچی کوردمهسه اعضاسنک هربری
آیری آیری تتره مکده ایدی .

ینه هوا قراردی . بولندیغم یر بوغاز ایچی کبی ایکی طرفه
آیرلدی . شمال طرفنده جادی دیرلدی . ، جنوب طرفنده
«جادیسنک اعلامی اوقونه جق ، وجودی چالی ایله چرپی ایله ،
تزکله ... فلان ایله یاقیه جق» صدالری عیوقه چیمقمنه ایدی .
بو حالده ینه هوا آچلدی ، اطرافه باقدم کیمسه لر یوق ،
اوزاقدن طالغه چاغلدیسی کبی دزین دزین برسس کلکه باشلادی .
دقتله دکادم ، ینه «جادی کلیور ! جادی کلیور» دیورلردی .

دقت ایتم : اوتهدن بر طاقم وقارلی ، هیبتلی آدم لر
کلکه باشلادی ، اطرافده اولان بر ایکی کشی بو آدم لر
کورنجه : «ایشته جادی ، ایشته انسالر ایچنه قاریشمش» ديه
بر ولوله قویار دیلر .

دقتله باقدم . ایچلرنده بری وار . یوزی قرمزیمی ، قرمزیمی ،
قرمزى ! بر آشی بویاسی فوجیسنه ایکی آباق طاقمشلرده
کزدیر یورلر . صاندم بش یاشنده ایکن ایشتمش ایدم ؛
جادی قان طلومنه بکزر ، دیرلرایندی . بونی کورنجه اوروایت
عقلمه کلدی .

دها دقتله باقدم . قیافتی قورقونجیمی ، قورقونج ! صانکه
ظلم یاخود اولوم جانلانمش ده اورتهده کزسیور . قیاس ایتم . اوچ

دیوژن — ایشته بکم ... کلیور بکم ... آی افندم ...
 سنده بزى اوتنه کی غزته لره چو یردک ... عادتا کندیکه طالقا و وقلق
 ایتدیر بیورسک آ ...

چوجق — ینه می حد تلندیکز ؟

دیوژن — یوق ... استغفر الله ... هانی بر آزده ایشیمزه
 باقسه ق دیرم ... ایشته مائی او چور تمده کلدی .

چوجق — اوستنده یازیبی یوق . فرانسر مالی دکل .
 لیکن نه ایسه ... بن جادی بی کوردم ... اما نصل کوردم .
 رؤیاده کوردم .

دیوژن — ای ...

چوجق — الله خیر لره تبدیل ایلسون . بر غلبه لك ..
 بر غلبه لك ... بر غلبه لك ! بن ده صانکه ایچارنده بولنشم .
 هرکس جادی کله جک ... جادی کله جک ... جادی کله جک
 دیسه ... سویلشیور لر ، کولیشیور لر . حتی یاراملاشیور لر دی .
 بن کندی کندیمه : جادی کله جک ده ، نه اوله جق ؟ بو قدر
 سو نمه نك معناسی ندره ؟ دیسه تعجبده ایکن ، جادی کلیور ..
 جادی کلیور ... جادی کلیور ، یولو بر فریاد قوپدی ..
 کیمسه نك بکزندده قان قالمدی .. هرکس « بو جادی وطنی ده
 یوده جق .. ایپی طوتانی ده یوده جق » دیه سویلنمکه باشلادی .
 بن .. نه تلاشک حکمتنی آ کلا یه بیلدم .. نه لقر دیلرک معناسنی ..
 عمر مده باشمه کله مش درجه لره حیرت لره اوغر ادم . بن اوله
 آلیق آلیق اظر فمه باقنرب ضرور کن هرکس برر برر طاغلمغه

چو جق — اوح نم پاپاغان ديونزنجكم ! . اوح نم قناريا
ديونزنجكم ! اوح نم .... اوح نم .... قيورجق قوزيسى
ديونزنجكم ! آدم ! يالوارسيورم . نه يه او قدر قاشلريكي چاتيورسك يا!
ديونز — اى . . . پك اعلا ، پك اعلا .. شو حيوان تشيهلريله
التفتاى براقهلمده ايشمزه باقهلم .

چو جق — ن جادى يى كوردم

ديونز — هانكى جادى يى ؟

چو جق — ايشته جادى يى ...

ديونز — تحف شى ! نزهده كوردك ؟ نصل كوردك ؟

چو جق — سويله مم ...

ديونز — لبيك .....

چو جق — سويله مم يا ... اوح يا ... اوحو جق يا ... سنك

ديادن خبرك يوقيا ... اوح يا اوحو جق يا ...

ديونز — اى صكره نصل ايدرز ؟

چو جق — دميين قوغويورديكزيا ! ... براقير كيدهرز .

ديونز — سن بيليرسك ... اما كتمسهك ابي اولور .....

كل شو جادى يى نصل كورديككى سويلهده يازالم .. شكردن ،
يمشدين برشى ايسترميسكيز بكم ؟

چو جق — بر ليوناطه اصمارلا باقالم . . ديونزك برده

جموعه سنى كتير . بركدى شرفيسنك نوطه سى ... بر مونته-

قريستو .. ها كرچك برده مانى كاغدى او چورتمه ايسترم ...

شمديجك ها ! .. يوقسه بالله براقير قاچارم .

کبی کوزل دیوژنجم ! شکر لر کبی طاتلی دیوژنجم ! طارلمه
آیول بن فنا برشی سویلدم .

دیوژن — چوجوق . صیرناشمه ! سنکله اوغراشمغه وقم
یوق ، آکلاشدیمی ؟

چوجوق — دیوژن ، سویلیه جکم لقر دیلری یازمزسک
اما ، کوپکی قیرارم ، عمرم اولدقجه قارشیکده طورر ، کولیکه
ایدرم . اسکندرک نه قدر سـالاحی ، افلاطونک نه قدر کتابی
وارایسه کتیرر برر باشکه اوریرم . آغلارم ، آغلارم ،
آغلارم ؛ کوزلریمی بومروق کبی شیشیریرم . دوکنورم ، دوکنورم ،
دوکنورم ؛ وجودیمی پستیل کبی چوروکلر ایچنده بر اقریرم .
بابامه کیدرم ، آنهمه کیدرم ، خالهمه کیدرم ، دایمه کیدرم .
امام افندی به کیدرم ، ناطور خانمه کیدرم ؛ دیوژن بنی دوکدی
دیرم ، قیامتلی قوپاریرم . سنی بردها محله دن کچیرم . واللها !
اگر یاپماز سه م کوپکدن آلچق اولایم .

دیوژن — والسلام ! به چوجوق بزمه زورک نه ؟

چوجوق — زورم نه می ؟ بن غزته یه یازی یازه جغم ،
آکلادکی ؟ غزته یه یازی یازه جغم . ترجه دن بشقه لسان بیلیم .
شمدی چیقان ترجه غزته لرینک هپسی ده قلمی کور دکنکی ،
حقه بی دیلنجی چناعی ، کاغدی « مقامک جنت اوله » پوصله سی
ظن ایتمشار . بن سائله یدکی اولام . آنک ایچون سکا کایورم .
سن ینه نه ایسه دلی طولو سویلیورک !

دیوژن — ها ! ...

« دیوژن » دن بر مقاله

یا پانق شیطان . . . . یانا ز چو جوق . . . یاراما ز چو جوق . . .
صیرناشیق چو جوق . . . . دونینه مطبعه مزه گلسونمی ؟
تو . . . . نهده قاره بلایه چاشمنز ! بردرلو یقامجزی النیدن
قورتارمق ممکن اولامادی .

ایشته محاوره مزنی یازی-ورم . سز بنم یرمده اولک زده
رد ایدیکنز .

چو جوق — قوزوم دیوژن . . . برشی سویلیه جکم، یازی
ویرسهك آ . . . نه اولورسك ؟ آیولجق . . . ایشه کاتبکه
هوسم وار . سنی چوق آدم اوقیور . آنک ایچون یازدیغم شیلرک
اوقوندیغنی کوردکجه هوسانیورم . بنم مینی مینی دیوژنجکم . . .
یازاجقسك دکلی ؟

دیوژن — یازامام یاوروم . سن بزم غزتهنك لسانی
یلمیورسك، هپ سنك ایستدبکک کبی شیلر یازارسهق — هانی
شمدی دیوژنی چوق اوقویورلر دمیورمیدک — صکره هیچ
اوقویان قاز .

چو جوق — هله شوکا باق . صانکک سزک غزتهنك لسانی ده
برشیمی ؟ تملیکه کلنی سویلیویورسك، اولور کیدر .
دیوژن — سن آغزیکه کلنی سویلیکک باشلادک . شورادن
سلامته کیدرمیسك ؟

چو جوق — اوح . . بنم مسخره دیوژنجکم ! یاموق کدیلا

براقه جنك میراث چمشمه تأسفدن عبارت اولسون! موجودینی
 اتلاف ایدوبده عائله سنی آچ براقانلر یورولرینی بین کدیدن
 پكده اهون شیر دکلدر . واقعا بویولد اولان سوزلر تنبله
 تکلیف خدمت وسفیهه حسن نصیحت کی تعجیر نوعندن کلیر .
 فقط عقلی اولان شوندن احتراز ایتلیدر که قول یرینه فعالیت
 انسانی انتصاحه مجبور ایتسون ! آچی سوز فلکک سله سندن
 اهوندر .

طیب یداوی والطیب مریض

امکار، سعیلرھپ بہودہ در « دیر لر .
 آما ! ہر حال ایچون فاعل حقیقی جناب حقدر . لیکن
 بونکله سعیدن ال چکمک رزاق کریمی کندیسنه خدمتکار ظن
 ایتک قبیانندن اولور .

« لیدن للانسان الامسعی »

کو کدن مائدہ اینمک بر معجزہ ایدی، کچدی . بزاسبابنه
 تشبث ایتلی بز کہ اللہده تاثیرینی خلق ایلسون . اکر ہرکس
 چالشمقندن ال چکسه ایدی ، دنیاہدہ معدن شقہ نہ قالیردی ؟
 اکر ہرکس انہکچی تلف ایتسہ ایدی . عالمک عدمدن نہ فرقی
 بولوردی ؟

زده بیلیرز ؛ انسان برغانلہ سزچکن زمانلرینی دوشونور ، برده
 نتیجہ سی معلوم اولان استقبالنہ نظر ایدرسہ بو « بالان دنیا » نی
 خواب وخیال نوعندن کورور . لیکن بر کرہ دہ اوزرینہ
 ضرورت چوکش بر فلاکت زده یہ صوراسون کہ حیات
 دیدیکمز نہ دہشتلی بر حقیقت ایش ؛ « حسیس . می ایچنک
 خزینہ داریدر . » دیمشلمر . اویلہ در ! شو قدر وار کہ « تنبلر دہ
 عالمک دیانجیسی ، سفیہلر دہ شونک بونک ایرغادیدر . » دیناسہ
 بالان اولماز .

قدرتک وارايسہ حالکی دائما صفا ایلکچیر ! فقط چالیش کہ
 استقبالده او (نشئہ) نک خارینی چکمیہ سک . بوکون یاری آچ
 طور مق یازین نامردہ محتاج اولمہ دن خیر ایدر . ممکن اولورسہ
 بوتون عمر کدہ ذوقکی ترک ایتہ ؛ آنجق دوشسون کہ اولادکہ

بوکونک محصولدن یارینه بر سرمایه نقل ایتمه کچالیش ! بوکونکی واریمی بولان بن دگلیم ؟ یارین نیچون بوله میهم ؟ دیه جک قدر آفات علمدن امین اولانلرک — اشرفیت انسانیه زرده قالیر — حس مشترک آتارندن اولان احتیاطده بیله قارنجهدن دون بر صافدل حیوان اولدقلرینی اعتراف ایتمک لازم کلیر .

مستقبلده کی حالی امنیت آلتنه آلمق ایکی قزانوب بریمکه

اولور .

« زمان آلتوندر » دیر لر . فقط اوده وقتک قیمتنی لایقیله تقدیر ایتمک دیمک دکلدر . بر دقیقهده یوزبیک آلتون قزانیه بیلیر ، لیکن ۱۰۰ ملیون آلتون انسانه بر دقیقه بی قزانیره ماز . حال بویله ایکن نه اغربدر که ینه وقتنی غائب ایتمک ایچون یوزلرجه ، بیکلرجه آلتون صرف ایدنلرده بولنور ! . . .

زمان مایه معیشت ، سعی منبع حیاتدر . آدم زمان سایه سننده کچینیر ، سعی ایله یاشار . بو حالده زماننی سعیه صرف ایتمیوبده معطل طورانلر ایچون طوپراغک آلتیله اوستنده نه فرق اوله بیلیر ؟ راحت دوشکی یر یوزینه چیقمش مزار دکلده نه در ؟

ابذال مساعیده قصور ایتمه که اولمش

وابسته بو عالمده سکونک حرکاته

موتنی یا قیشیر وار ایسه راحت دوشکننده

اقدام وتحمل کرک ارباب حیاته

زده قلندرانه بر اعتقاد واردر که « هر نه یاپارسه الله یاپار ،

شبهه یوق ! آدم بر کون البته فوت اولور . لکن دنیایه اونک ایچون کله مشدر . اکر اولمک ایچون کمش اولسه ایدی قضا هر کسی رحم مادر دن مزار عدمه دوشور یردی . شبهه یوق : انسان هر مذلته تحمل ایدر . لکن مذلت ایچون یرادلامشدر . اکر مذلت ایچون یرادلمش اولسه ایدی قوه فاطره عبث یره هپمزه چالیشق استعدادینی ویرمزدی . دیرلر که « بوقیسه جق عمر ایچنده نه پایله بیایر؟ » زمانی ابدیته نسبت ایدر ایسک نه قدر اوزون اولسه لمحّه بصرکی قالیر . انجق بزم حاملزه قیاس اولنجه و قتمز — حسن استعمال اولنورسه — یشامق ایچون کافیدر . بو قدر جق بر مدت حیات ایچنده در که ، ابنای جنسمزدن بر طاقم اصحاب سعی ، عالم انسانیته — تا قیامت باقی اوله جق — نیجه اثر لر یادکار ایتشلردر .

« عیش و نوش ایله بو کون آ که غم فردایی »

« سکا اصمارلدیلر می بو یالان دنیایی ؟ »

قولنه اعتبار ایدر میسک؟ یاسن یارینی دوشمنز سه یارین سنی کیم دوشو بهجک؟ طوتهلم . دنیایی سکا اصمارلدیلر ، سن کندیکی کیمه اصمارلدک که عمر یکی عیش و نوش ایله کچیره جکسک؟ اطرافزه باقلم . ذهنز مه مراجعت ایدلم ، مشهور داتمزده ، محفوظاتمزده هر نه بولور سه ق جمله سی یارینی دوشونلرک آثار ایدر . یالکز حال ایله مشغول اولان عمر لر هپ زمانزک عمان غیر متناهیسی ایچنده محو اولوب کیتمشدر . ینه ده محو اولور کیدر . اکر ایسترسک که بر کونک بر کونکلن اعلا اولسون ؛

نه صفا تصور اولونه بیلیر ؟
 بر عاطل دها شبابنده اختیاراتار . چونکه ایشسز کچن زمانک
 دقیقه سی ساعتدن اوزوندیر .

بر سفیه نه قدر یشارسه عمرینه طویمه دن دنیادن کیدر .
 چونکه لهویات ایچنده کچن وقتک ساعتی دقیقه دن قیصه در .
 بز یجه میراث یدی بیلیرز که اوزاقدن حالنه باقلسه
 حظوظاته مستغرق ظن اولنور . حال بوکه او یچار ، بوتون
 عمرینی بر اکلنجه بولمغه حصر ایدرده ینه لذائد عالمک بر یله
 خشنود اوله ماز ! هر نه ذوق ایله مألوف اولمق ایسته سه قدحی
 الهه آلیر آماز یوزینی بورشد بر مغه باشلایان عیاشلر کی دها مبدأ
 تاذده کوکلی استسکراهدن خالی دکلدر . امکنز اکلنجه
 طوزسنر طعامه بکزر .

انسان کندی سعینه یشاهلیدر که زمانک قیمتی بیلسین ،
 حیاتنک لذتی طویسون .

بز او آدمه نصل بختیار دیرز که هم هر لون عمر گذشته سنه
 تأسف ایدر طورور ، هم ینه ایام حیات بیتمز توکنمز بر مدت
 مجازات ایمش کی ، وقتنی کچیرمکه چالیشیر ! سعینک پرورده سی
 اولان بر آدم ایسه هیچ اکلنجه آراغه محتاج اولمز . چونکه
 اکلنجه ده ایش بولماز اما ایشده اکلنجه موجوددر . هله وقت
 کچیرمکی اصلا دوشه نمز . زیر ادر یغ که وقت کندی کندینه کچر ،
 کیدر . یوقسه آنک گذراتنی تسریعه چالشمق بر عاقلک کاری
 دکلدر . « الله کاسباری سور . » شو سببیه که مخلوق ممتازی اولان
 انسانک حیاتی ، راحتی کسب ایله در .

نسبتیله تحدید ایدرسه ، عمری دائمی اولان انسانیت فنا بولور .
 دنیانک هر نرسنه کیدلسه مشقتسزجه ناز و نعیمه مستغرق
 اولمش نیجه بک زاده لر کوریلور و آنلرک حالنه باقیلنجه بختیار
 اولمش بختیار طوغغنه توقف ایدرمش بوللو حسرتلر چکیلیور !
 بقیه عجباً بوتحسیر لر و امیدر ؟ عجباً اوناز و نعیمده کوردیکمز
 آدملر حاله غبطه کشلردن اعلامیدر ؟

الته دکل . چونکه انسان ایچون بخت دینیان شینک
 حقیقی ، قدرتک ذهنه قولنه احسان ایتدیکی خاصهلردن ، بختیارلق
 ایسه ، او خاصهلرک حسن استعمالدن عبارتدر . هیچ بر ثروتی
 متصرف اولی کتم عدمدن برابر کتیرمه مشدر . دنیاده مال
 اطلاق اولنور نه وار ایسه اقدام ایله طوپلانیر ، سعی ایله وجوده
 کلیر . بو حالدن طولانی مضایقه یه ثمره عطالت ، ضرورته
 محصول سفاهت دیمک روادر . یاباری سفاهت و عطالتک
 بومشقتلریله برابر آرزویه دگر بر ذوقی اولسه !

عطالت ایچنده سفاهت ، مزارستانه قورولمش بر مجلس عشرت
 کیدر ؛ آکا ملازمت ایدنر جسمانی هر درلو مسرتنه او غرار لر .
 فقط نشاطه بدل خزنندن بشقه روحانی بر تأثیری بوله مازلر .
 اوت ! عطالت موتک کوچوک قرداشی ، سفاهت حیاتک
 بیوک دشمنی در .

عطالت ، انسانک وجودینه صارلش بر بیلانه بکنور ،
 سفاهت ایسه او بیلانک الواننده اولان زینت قییلندن در .
 بویله بر قید ایچنده طور مقدمه و بویله بر زینتله اکلنمکده

سعی

احرث لدنياك كانك تعيش ابدًا
واحرث لاخرتك كانك تموت غدا

هم یارین ایچون موته حاضر لنمق، هم ده هیچ اولیه جک کبی
تحصیله چالشمق بر بیوک قاعده حکمتدر، که سعادت حاک
اساسی آنک حکمنه اتباعدن عبارتدر .

البته انسان دقیقه بدقیقه موته منتظر اولنجه ذخر آخرتی
تدار کده قصور ایتمز. لکن حیاته بر حد تصور ایتدیکی حالده
بر کون آچ قالمق مخاطره سینه دوشمش اولور . چونکه آدمه
بر آن اولومدن امان اولدینی کبی حیات ایچون عمر طبیعی دخی
بر حد معین دکلدر . بخصوص که انسان فنا بولور اما انسانیت
دنیا طور دجه باقی در .

بر کره دوشونلم ! دنیاده یکی طوغمش چوجقدن عاجز
برشی وار میدر؟ بیچاره بو محنتخانه بیک در لو احتیاج، بیک در لو
استعداد ایله کمش. حال بوکه ایکی ضعیف قولندن بشقه لو ازمنی
تدار که آلتی یوق ! هوا مرحتسز . برودت ورطوبتیه جان
قصه ایدر . طوپراق خسیس ، لازم اولان جواهر اثماری
سینه حرصده صاقلار . بویله ایکن هر احتیاجنی استیفایه، هر
استعدادینی اظهاره موفق اولور . بوکا مدار اولان اسباب،
هپ بزدن اول کلنلرک ثمره غیرتی دکلدر ؟ اویله ایسه اسلافه
اولان دین آشکر منزی اخلافه ایفا ایتمک لازم کلزمی ؟

حقیقت ! انسان فانی اولدینی حالده ینه حیات ابدیه مظهر
اوله جق کبی چالشمیلدر . یوقسه هر کس سعینی مدت حیاتی

اولمغه هیچ اهمیت ویره من برذاتی شمندی نظسارت مقامنده کورمکن شونلری امیدایدیورزکه بوندن بویله اجنبی نفوذی حفظ جاهه واسطه ایدلمز .

بوندن بویله جزوی وکلی برامتیازنه نائل اولان ایالاتمز طرف سلطنتدن حقلرنده ابدال اولنان مساعدات صریحه داخلنده طوتیلور وحتی بومساعدات ایچنده خلافت اسلامیه و سلطنت عثمانیه نیک حیثیت و منفعتنه مغایر برشی وارایسه حقانیت قوتیله لغو ایدیلیر .

معاهده لریمزک اجنبیلرده، هر درلو قواعد عدل و حقی اخلاص ایدمک صورتده ویردیکی امتیازلر ، محکمه لرمزک حسن انتظامی سایه سنده زائل اولور . دولت علیه دخی هیچ اولمازسه ایتالیا قدر اولسون دول معظمه دن اولدیغی امور خارجه ده بحق نفوذینی اعمال ایله اثبات ایدر . رشید پاشایی آرامغه دکل : بردها دنیا یه کلسندن احترام آ تر به سنک قپوسنی آچیق بر اقامغه . اخلافنی ایسه الی آخر الدوران خیال و خاطر ده کتیر مه مک باشلارز . مع مافیله بوا میدلردن اول تنظیمات و نظاما تمزی هرکیم آباق آلتنه ال دیسه تنظیمات و نظاما تمزک پنجه سنه ویریلوبده استقبالمزک امنیتتی تمیه ایچون حاملز لایققله تأمین اولنسه یعنی بحث ایتمدی کمز اون بر آیک اور و پاچه حاصل ایتمدیکی تأثیرلر بر همت مؤثره ایله ازاله ایدلسه ایدی کندیمزی دنیا ده اک بختیار اولان قوملردن عد ایدر ایدک .

چونکه دنیا ده هبچ بر حکومتك حالی دیگرنه بکزه مدیگی
 کی روسیه نك اداره سی ده بزمله قطعاً قیاس قبول ایتمز. آنک
 دخی ایستوب ده یاه مدیغی و ایستوب ده یاپدیردنیغی شیر و حتی
 اوروپا به قارشو دکلسه کندی ملتنه قارشو اولسون حیاتی
 مخاطره به قویه جق نقطه لر واردر .

هله بز بحث ایتمدیگمز اون بر آی ایچنده او قدر اجلمزی
 آرایه رق کزمش ایدک که مرحوم جمیل پاشا بیله استانبوله
 کلدیگی زمان، اگر اسکی اداره بر آزه ده سورمش اولسه دول
 غربیه طرفدن کندی تبعه و محمیریغی و بلکه عثمانی ملکنده
 بولان خرسیتیانلری محافظه ایچون ساحلاریمزه دونما سوق اولمق
 کی دولت علیه نك ال بیوک بالار ایچنده بیله دوچار اولمدیغی
 بر حقارته اوغرایه جغه دائر هر طرفدن بر چوق اخطارات
 آلدیغی هر یرده و هر کس یاننده سویلر طوروردی .

ینه صد دیمزه رجعت ایدم؛ شرق مسأله سنك طبیعی بر طاقم
 اسبابدن دکل، بعض جزوئیاتك و هله بر چوق منافع شخصییه نك
 منافسات دوا یه به بر میدان جولان آچسندن ظهور ایدد کلدیگنی،
 بالاده ایراد ایتمدیگمز مباحث اعتقاد مزجه بتون بتون علنیته
 چیقارمغه کافیدر .

حکومت حاضر دن و خصوصیه خارجه مستشارلغی کی
 کی ایکنجی درجه ده بولان بره موقعك حیثیتی بیاغی بر آوروپا
 نظارت اجنبیه سی درجه سنه ایصال ایدن و او حیثیتی محافظه ایچون
 مصر خدیویت جلیله سیله برابر عالی پاشانك تقدیرینه مظهر

برونئی قاناتسہلر قیامتہلر قویار .

مادام کہ جہانہ غلبہ مطلقہ سی مسلم اولان عالم مدنیقی طوتدینی اصولک تحویلنہ اجبار ایتمکده قدرت مفقوددر؛ اواصولہ، آرہدہ کندی حقمرزی غائب ایتمہرک، اتباع ایتمکہ مجبور اولدیغمرزی لایقینہ بیللملیز و احتیاطکار ایسہک حرکتمرزی ضرورتک بو یولده اولان الجاآتنہ توفیق ایتمکہ چالشملی ز .

یوقسہ شماک تشجیعاتنہ قاپیلوبده مثلاً وقتیلہ آوستریا دخی روسیہیہ استناد ایدہرک آنک قوتیلہ مجار اختلالنی باصدیردی . حال بوکہ صکرہلری اواستناددن محروم قالدینی ایچون مجارستانده عادتاً برھیأت مفرزه پیدا ایلدی . روسیہ ایسہ بوکون نشر ایتدیکی قانونی یارین اجرادن اسقاط ایدیور . لہلیلرک معا . ہدات دولیہ ایلہ اولان برچوق حقوقی کندی قانئرنده غرق و نابود ایلور ، بزده روسیہیہ کندی مزہ حامی معنوی الخناذ ایلسہک ، بلغارلہ مذہب نامنہ برحدود تعیین ایتسہک ، ارمنی قتلہ لیکلرینک فرہسنی قتولیک طائیدقلری بر بطریقک مطاوعتندہ بولمغہ اجبار ایلسہک ، دیگر فرقہ سنک بومقصدی استحصال ایچون فرانسه و پروسیہیہ عریضہلر کونده ردرک مداخلہلرینی دعوت ایتمکہ مساعده کوسترمیہرک تنظیمائی لغو ایتسہک ، نظامتک حکمنہ اتباع ایلسہک ، حاصلی روسیہ حکومتی کبی ہر ایستدیکمزی یاپسہق ، ہر ایستہ مدیکمزی یاپدیرمسہق نہ لازمکایر ؟ .... دیدیکمز حالده کندی اعدامزہ کندی المنزلہ فتوی ویرمش اولورز .

ویا خود روس چقده بر ویابرقاچ بطریق بولندیر مق هم کافی وهم حقانیتہ مطابق ایکن کویا دنیاده آریجه بر بلغار مذہبی وارمش کی مملکت ایچنده بر بلغار بطریق کی میدانہ چیقارلدی وحتی امور روحانیہ نک بر قید جسمانی ایله تحدیدی محالات عقایہ دن ایکن بو بطریق حکومت دینیہ سنہ برده حدود وضعنه قالمیشده . عالی پاشانک حسونیستره کوستردیکی مساعدتہ قارشی، آتی حسونیستره دلی باشی یولنده بر حمایت فوق العاده اظهار اولندی؛ قتولیک مذہبیک رئیس روحانیسی طرفدن قتولیک طائفه قلمری حالده ینه او مذہبده بولمق ادعایہ انتخاب ایتدکری آدم رسماً قتولیک بطریق صفتندہ طائفق ایستلدی وحتی حسونیستر بیلہ بواعتقادک قبولنه اجبار ایدلدی .

دولت ذاتاً امور خارجیه دن اولان ویا خود خارجه تعلق بولتان مسائلی بو یولده اداره ادرسه جنس و مذہب و تعصب و مدنیت کی مسائل اصلیه دن دکل، عادتاً بر کویک ویا طاغ باشنده بر مناسرتک شکایتدن بیلہ بر شرق مسألہ سی تولد ایدہ بیلمک اک زیاده احتمالہ قریب اولان حالدر دندر .

چونکہ دنیاده هر شیئک بر حدی اولدینی کی اوروپاده کی افکار عمومیه نک مسائل خارجه ده تاثیر سزلیکی دخی او مسائلک تعلق ایتدیکی دولتلی آرزوق عدالتہ و حکم زمانہ مطابق بر اداره منتظمه آلتندہ بیلمسایله مشروطدر . مثلاً مملکتندہ بیکلرجه یہودی نی تضییق ایدرلر؛ اوروپانک مداخلہ سی یالکیز حمایت و نصیحت دائرہ سنده قالور . چینده بر اوروپالی یہودینک

هیچ اولمنازه اداره عسکریه سنی بر لشدر مکه و اقوام عثمانیه
ایچنده تعدادی قابل اوله میه جق صورتده موجود اولان و بر
طاقمی عدالت و مساواته طوقونمقده بولنان حقوق مکتسبه
ایچون بر چاره بولغه مقدر اوله بیلیدی و بوتدیر ایله دولت
استقبالک اقبالی تأمینده موجود اولان قوتلرینی بر قاج مثانه
ابلاغ ایتمش اولوردی .

هیات !! بو تشبثات منجیه به بدل هرشیدن اول
اغراض شخصیه او غورینه هر در لوقواعد حقانیت پامال ایدیلهرک
و قانون و نظامدن بحث اولند قجه بر ریشخند استهزا ایله، شمدی
اویاه شیرک حکمی یوقدر، بزاجرات آراز و بیلدی کمزی
یپارز؛ دینیلهرک کلخانه خطک، اللرده موجود اولان احکام عدالتی
پارده پاره ایدلدی، آیاقلر آلتنه آلدی .

بوصورت ایسه شمال پولتیقه سنجه قترینه ک مشهور
غلبه لرندن بیوک بر مظفریت ایدی؛ چونکه دولتی بلکه قترینه
زماننده او غرامدینی بر مزلقه اضم جلاله کتیر مشدی .

بونکله ده فراغت اولمندی؛ افاده مرآمده دخی ایما اولدینی
اوزره، بتون بتون عقاب شمالی قنادیله اوچغه باشلانندی. مثلا
بلغارلری روم یطریقخانه سنک تسلطندن قورتاروبده آرد دقلری
مساعدا ت مذهبیه دن بهره دار ایتک مطلوب ایسه روم مذهبک
استانبول ۰ واسکندریه و قدس و انطاکیه یطریق وارمنیلرک بر
استانبول، بر قدس یطریق اولدینی و بونلرک اوتور دقلری یلرک
نامیله ذکر اولدینی کی بلغارلر ایچون دخی او خریده و یا فابه

۳

بو مقاله نك موضوعی كه چكن اون بر آى نظر فنده معاملات خارجه مزك صورت جريانيدر، دولتك ادوار اداره سنه نسبتله اك جزوى و ظايرده اك اهميتسز اولمله برابر، حتى محمود نانى و كلاسنك پولتيقه سندن بيله دها نااهلانہ بر طرز ايله اداره اولمش و بقاواستقلالى بوتون دنيا ايجون الزم اولان قوجه بر سلطنتى بر طاقم تشبثات خميسه ايله بياغى استيلا مخاطره سنه قدر ياقلاشدير مشدى .

حال بوكه ذكر ايتديكمز اون بر آى صحيحاً دولت عليه يي مستعد اولديغى مرتبه نفوذ و اهميته واصل ايتك ايجون اك مساعد بر زمان ايدى .

چونكه آلماياده پرنس بسماركك تهيہ ايتديكى قودقاهره، ناپوليونى بر لياقت فوق العاده ايله لايق اولديغى حقيقى دنائت و مقهوريته نزيل ايتك جهتيه ، اوروپاده لزومسز اوله رق هر كسك ايشنه قاريشير بر متغلب مسلط قالماش و حتى استيلاى عالم افكارندن هيچ بر وقت تبرى ايمين روسيه دوستمز بيله آلمانيانك منويات صحيحه سنى ادراكدن عجزى جهتيه قومشولرينه بر نكاه تبصر له باقمقن بشقه هيچ برشى يابه مامق ضرورتنه دوشمش اولسنه نظراً باب على مدبرانه و خير خواهانه بر مسلك اختيار ايتك ايسته مش اولسه ايدى؛ مثلاً اوروپاچه حاضر لانتقده اولان تشبثات متنوعه ايجنده بيوك بيوك اتفاقنره كيرمكه و عموم ملكك

حریت طرفدارانك خصوصتی جلب ایده جگیز .

ایستایاده حکومت واهالینك فیکری علمهمزده بولنه جق پروتستان ویا اورتودوکس یعنی روم مذهبنده نه قدر دولت و هیأت وار ایسه هیچ بریمی حرکت مزدن ممنون اولمیه جق . بویولده اولان فائده ایله مضرت بر برینسه نسبت اولنورسه آرالنده اولان فرق : عالی پاشانك دکل ، دنیاده الکعادی بر آدمك نظرندن بیله قچه میه جق درجه لرده فاحش کورینور .

بوکاده او قدر استغراب اولمسون ؛ انسان عاجز بر مخلوق قدره ؛ احتمال که بو مسلك ، پاشانك وفاتی موجب اولان امراضدن وجدان و افکارنج ، حاصل اولان تشویشلر نتایجندن ایدی .

بزاورائی بر طرف بر اقله مده بر کرده دهامه تصدیق میزدی دوشونم ؛ بیک درلو هوسات و اغراض اچنده و بیک درلو نقایص و خصیصات ارسنده جریان ایدن شو قدر مسائل بر بر کوز اوکنه کتوریلور ایسه هیچ بریننده منافسات دولیه و شخصیه دن بشقه بر محرک کوریلومز . جنس و مذهب و قومیت و استقلال دعوالری شرقة متلق هر درلو مسائله دئما بر آلت اوله کیشدر . عالی پاشانك وقتندن صکره ملکمزده جریان ایدن احوال ایسه بر کرده کوز اوکنندن کچورملك لازم کلسه دعوا منر بتون بتون قابل انکار اوله میه جق بر حاله کلیر ظن ایدرز . مع مافیه غزته منزه حچمنده اولان وسعتسزك بو یابده اولان ملاحظاتی دخی مجبوراً بر بشقه نسخیه تعلیق ایتدی ره شدر .

دائماً مصر و مضر ایکی قوتک تضییقی آلتنده بولوندردینی یوز
بیک تجربہ لہلہ ثابت اولان حقایقہ دندر عالی پاشا ایسہ ادارہ یہ
متعلق اولان بو درلو نکاتی لایقیہہ بیلنلردن ایدی .

خلافت اسلامیہ نیک پایا ایلہ امتراجندن اوروپاچہ حاصل
اولہ جق تأثیراتہ کلنجہ آوستریا و فرانسه و ایتالیا و اسپانیانک
قتولیک مذهبندہ بولنلرینہ نظراً بوندن برخیر ظہور ایدرکبی
کورینورسہدہ اولا برنجی مقالہ مزده بیان اولندینی اوزرہ
اوروپاچہ افکار عمومیہ نیک مسائل خارجیہدہ قوتی، استناد
اولنہ بیلہ جک درجہ لردہ دکلدر . ثانیاً فرانسه قتلک اولغلہ
برابر افکار عمومیہ هر یردن زیادہ اورادہ قتلک مذهبیک
علیندہدر . ثالثاً آوستریادہ کرک حکومت و کرک خلق بولندقلری
حال اقتضاسنجہ بوقدر جزوی برحادثہ مذہبیہ ایلہ اوغراشمغہ
وقت بولہمز . رابعاً ایتالیا قتلک اولدینی ایچون قتلک
منفعتنہ خدمت ایدرک پایانی تطیب ایتمک ایستر . فقط پاپانک
بربشقہ دولتہ ہر نہ نام ایلہ اولور ایسہ اولسون مناسبت رسمیدہ
بولنسنی . حکومت ایچندہ حکومت برعاقلم قبول ایدہ جکی
شیلردن اولدینی ایچون — ہیچ بروقت ایستہمز . اسپانیانک
ایسہ بورالردہ و بلکہ دنیانک ہیچ بریرندہ ذرہ قدر نفوذی
یوقدر . دیمک کہ پایا ایلہ مناسبات رسمیدہ بولنمقدن اولسہ اولسہ —
ہیأۃ تبدل ایتمکدہ و مسالکاً و جہۃ عزیمتنی تبدیل ایتمکدہ
طلغہدن ہیچ برفرقی اولمیان — فرانسه حکومتی نزدندہ برمدوحیت
قرانہ جغز . بوکا بدل ایسہ ینہ فرانسنک امید استقبالی اولان

بدايت مسأله‌ده مروج کورنمش ايکن صکر دلری صورت
تسويهنک تطیقا تجبه بر طاقم محاذیر و مشکلات کوردیکندن ایسی
تازمان وفاتنه قدر سورنجمدهه بر اقمشدی .

او چنجیسی ایسه ارمنی قتولیکلری بیننده جریان ایدن
وغزته مرکز لساننده « حسونیسنت آتی حسونیسنت » غوغاسی
دینیان و بلکه بر غزتهنک لسانه آلمسنه شایان اولاجق اهمیتی
بولنیمان معهود دعواده اختیار ایتدیکی صورت تسویه در که
پولتیقه سنک انک یا کاش جهتی دیناسه یالان اولمازه چونکه
اولنان روایات موثوقه یه کوره پاشا حسون طرفدار لرینی حمایه
ایددرک و پاپا ایله بعض مقاولات رسمیه یه کیریشهرک خلیفه
اسلام ایله خرسه تیانلق مذهبنک رئیس روحانیسی بیننده بر
امتراج حصولندن اورویاچه پک بویوک تاثیر لر امید ایدرمش .
مروی اولان بعض شخصیات بر طرفه بر اقلینجه مشار .
الیهک طوتدیغی مسالکک لزومی بیان ایچون ایراد اولنان اسباب
آرسنده بوندن بشقه معقول سوز ایشتمدک . واقعا عالی پاشا
طوتدیغی طرز ایله ارمنی قتولیکلرینک ایکی فرقه سی بیننده
موجود اولان اختلافی بسلیهرک حکومت آندن استفاده ایتدیر .
مک استدیکی دخی روایت اولنوردی . فقط بز بونی هیچ
قبول ایتک ایسته مه یز . چونکه استبدادک انک بویوک وسائظندن
اولان « تفرقه دوشور که حکومت ایدسک » قاعده
شیطان پسندانسی امور مذهبه یه اصلا تطبیق اولنه ماز .
بالعکس مذهبه ظهور ایدیه یله جاک هر درلو اختلاف حکومتلری

بولنرک برنجیسی روسیه‌نک قره دکزده طوته‌خنی دو تخمایه
 دائر پارس معاهده‌سنده مندرج اولان فقره ایله بوغازلر معاهده -
 سنجه وقوع بولان تعدیلات اخیره درکه عالی پاشا عندنده
 اوروپانک قاریشقاغنه نظراً معین بولاماق قورسندن طولانی
 روسیه طرفندن بو باده وقوع بولان تکلیفاتی مع التعمیل
 قبول یولنه کیتمک ضروری ایدی .

معاملات خارجیه ده عمق نظر و وسعت معلومات ایله
 متصف اولانلرک اعتقادنجه روسیه دولتینک بومسأله‌ده اصل
 اوروپانک اوقدر قاریشقلای آرمسندده حاصل ایده‌جکی تأثیراتی
 تخمین ایده بیلیمکن عجز طبعیسسیله برابر حرکت خصمه‌نه یه
 مباشرت ایده بیلیمی، یا لکنز برگره ایلرو آتلش بولندیغی حالده
 قارشودن حیثیتنه طوقونه‌جق درجه‌ده بر مقاومت قویه
 کورمنده توقف ایده‌جکی جهتله دولت ایچون آسایش ملتم
 اولنجه تکلیفی مع التعمیل قبول ایتمکه برابر تعدیلاتی ده مضر -
 تسز و بلکه موضوع بحث اولان احکام عهدیه دن بعض جهتله
 ده فائده‌لی بر یولده اجرا ایتمک قابل ایدی . مع مافیہ بو مسأله
 دخی مثلاً سلطان محمود و کلاسی یدنده حل اولنان یونانستن
 ایشی و یاخود محمود پاشا صدارتنده حل اولنمش ظن ایدیلن
 بلغار مسأله‌سی کبی بوتون بوتون جاهالانه و نا اهلانه تسویه
 اولندی . موجود اولان فوایدیمزدن بر آزشی غائب ایتدک
 ایسه بر آزشی و بلکه بر چوغنی ده محافظیه مقتدر اوله بیلدک .
 ایکنجیسی بلغارلرک روم کلیسا‌سندن آیرلمسی درکه عالی پاشا

ینه پک بیوک کو چلسکر چکیلیرایدی .

هله شوراسنی هییچ خاطر دن چیق-ارمیهمکه عالی وفوآد پاشالر، اللرینه کچن مسألی حفظ جاه ایچون مماشاکارانه تسویه ایتمکله برابر هییچ بریسنه دین ومذهب ویاجنسیت وملیت شکلی ویرمدیلر وهییچ بریسنده مهارتسزلیکه دلالت ایددجک وکندی منفعتلرنجه لزومک خارچنده کورینهجک بر فعللری مشاهده اولونمادی .

واقعا زمانلرنده بومصالحک کافه-نی ، کندینرینی حیرتده براقهجق درجهلرده حسن تسویه ایتمکله مقتدر آدملر واردی آنجق آنلردن صکره ظهور ایدن مسألی سیاهیمنک حلنده دنیایی حیران ایدهجک قدر سؤتدیرلرده کورولدی .

عالی وفوآد پاشالرك زمان اقبالنده سبب خارچیدن بتون بتون بری اولهرق یانکیز برجده مسأله‌ی ظهور ایتمشدی . ادارهسنده انک زیاده ضعف کوستردکلری وقعه ایسه او مسألهدر دینیلدیلیر . چونکه آوروپا نظرنده تعصب شکلی المش اویله بر حادثه‌نک محلی آوروپایی تعصبدن برائته ایناندیرمق قابل اولمایانلرك اللرینه بر اقلمامش اولسهایدی احتمال که برانکلینر کیمسنتک آتش حقارتیه رخنهدار ایتدیرمه‌مک قابل اوله بیلیردی . فوآد پاشانک وفاتیله عالی پاشانک ریاست ادارهده انفرادی معاملات خارجه مزجه بیوک بر تبدل حاصل ایتمه مشدر . حد ذاتنده دخی مشارالیهک منفرداً اوغراشدینی شیلر پک آزدرد . او قدر آزدرد که بیاغی اوچ مسئلهدن عبارتدر دیه بیایرز .

یراشدی. چونکه اتحاد ملل مسأله‌کی آنک قوتیه مسائل دولیه عدادینه داخل اولدیغندن بو فکرینک شرق طرفلرنده دخی رواجی عندنده ملتزم ایدی. بلغراد ناپولیونک خاطری ایچون الدن چیقارلدی. چونکه آنک بریوک آرزوسی ده شرق اوزرلرنده روسیه‌نک نفوذینه رقابت ایدی. خصم مزك صر بلیلره قراندره مدیعی بر آرزوی کندیسی استیصال ایدرک پولتیقه‌جه مرجعیت ذاتنه مخصوص بر مزیت اولدیغنی طونه کنارلرنده دخی طویورمق پک زیاده آرزو ایتدیکی شیلردن ایدی. قره طاغ ناپولیونک خاطری ایچون سکز اون سنه‌لر تأدیسنر قالدی؛ چونکه خارجه حمایه مظلومین ولوله سیله داخلده کی مظلوملرینک فریادینی ناصدیرمق، پولتیقه‌سنک اکیوک اساسلردن بری ایدی. سوریه‌نک تأیبات و تضمیناتنده ناپولیونک خاطری ایچون او قدر افراط ایدلدی؛ چونکه قدس جوارلرنده برقتولیک هیأتی پیدا ایدر بیلمک، اکیوک واسطه تسلطی اولان رهبان گروهنی کندینه اسیر ایتک قیلندن ایدی. کریدمسأله‌سی ناپولیونک خاطری ایچون او قدر اوزادی؛ چونکه ایمپراطور آلمانیا علمینه روسیه ایله براتفاق عقیدنی فوق‌الغایه آرزو ایتک جهتیله دوستلغنی ارادینی دولته برجهیه اولمق اوزره کریدی یونانستانه ترک ایتدیرمک ایستردی. مع‌بافییه اعتراف ایتک لازم کلیرکه عالی و فوآد پاشالر ناپولیونی حفظ اقباللرینه واسطه ایتهمش اولسه‌لر ایدی فرانسه‌ده او قدر مسلط بر حکمدار موجود ایکن بومسائلک تمامی تمامنه آرزوی دولته موافق اوله‌رق سرعت و حقیقتله تسویه‌سندن

دنیانک جزوی و کلی هرایشنه مداخله ایله هرزه وکیل کائنات
عنوان معروفنک ماصدق مشخصی اولان ناپولیونه دوکلدیله
و آره صره آوستریایه ده مرجعیت ویرمکدن خالی اولمدیلر.

بو مسألهکک اک بیوک حطاسی دولت علیه نك پولتیقه سنی،
مسألهکمز برویا برقاج شیخصک آمالنه تودیعی ایتمکه ایدی. واقعا
رشید پاشاده همان هر فعلنده انکلتزه یه استناد ایدردی. فقط
انکلتزه نك مسألهک سیاستی فرانسه و آوستریا اداره لری کبی شیخص
ایله قائم دکل برقاج عصر دنبری یرلشمش و هر فرقه طرفندن
الزام اولنمش معین بر طریق اولمق جهتیله مشارالیه کوره
استناد ایتدیکی قوتک ماهیت و تمایلاتی ادراک ایدره ک تدابیرینی
اکا توفیق ایتمک قابل ایدی.

عالی و فوآد پاشارک مرجعی اولان ناپولیون بر کره شرق
اوزرنده اجرای مداخله و اعمال نفوزه آله شد قد نصکره قاریشمق
ایچون مسأله بوله مدقجه ایجادینه قیام ایدره ک بر طرفدن اک اول
کندنجه هرشیدن مساعد کوردیکی ققولیمک فرقه لرینی و دیگر
طرفدن اوروی برهیجان دائمی حالنده بر اقعنه واسطه ایلدیکی
قومیت فکر لرینی بویولده آلت ایتمکه باشلادی. ایشته قره طاغ،
مملکتین و صربستان و سوریه و کربد حادثه لرینک ظهورینه سبب
حقیقی، هپ بوتحریر کارک روسیه دیپلوماتلریله جزویت پاپاسلری
طرفندن اوتهدنبری روم ایلی یه اکیلمکده اولان تخم لره پرورش
ویرمسندن بشه برشی دکلدر.

تعداد ایتدی کمز مسألدن مملکتین ناپولیونک خاطر ایچون

ایچون اجابی جزوی وکلی بعض فداکارلقلرله استعمال ایتمک جهتنده اولان حصه‌لری خواجه‌لرندن قات قات زائد ایدی . رشید پاشا نفوذی آلتندن بری اوله‌رق اک اول تسویه‌سنه مباشرت ایتدک‌لری مسأله قره‌طاغک برنجی وقعه‌سیدر . بو قدر کلفت‌لرله تأدیبلری ایچون براردو سوق اولنمش ورایت اقبال عثمانی تا جیلک قلبکاهنه رکز ایدلمش ایکن یالک‌ز آوستریانک برالتمانسه قارشو کله‌میه‌رک تشبثی نتیجه‌سز بر اقدیلر . هله‌پارس معاهده‌سنده محاربه‌دن استتاجی قابل اولان فوآندک‌پک چوغنی هبا ایتدیلر .

دولته مضر واقوام غیرمسلمه‌یه غیر نافع صورته ترتیب ایتدک‌لری امتیاز فرمانی پارس معاهده‌سی اجزاسنه‌ادخال ایلدیلر . او زمانک اطوارینی رأی‌الیقین ادراک ایدن حقایق شناسلرک روایتنه کوره دیپلوماتلر مرکز بو خطیئاتی رشید پاشایه نعمت ناشناسانه بر رقابت ایچون اوروپا نظرنده ده‌ها زیاده مقبولیت قازانمق آرزوسندن نشأت ایتمشدر . حقیقت‌حال بویله ایسه رشید-پاشا کندی ایجاد ایتدیکی بر سلاح ممنوع ابله جریحه‌دار اولدینی ایچون فعلنک جزاسنی کورمش دیمک اولور . اصل تأسف اولنه‌جق یر ایسه شرق پولیتیکه‌سنده شخصی بر طاقم رقابتلرک مناقشات دولیه‌دن زیاده سوء تأثیری کورلمش اولمسی در .

هرنه‌حال ایسه مشارالیه وفات ایدوب‌ده میدان استقلال بتون بتون بریکیلره قالنجه انکلتزه‌نک نفوذینی آمال شخصیه یولنده استنلیدیکی قدر استعمال ایده‌بیلیمک قابل اوله‌مدینی ایچون

آهن‌دستانه بر سلهء تکذیب ایله بتون بتون زیرزمینه کچیردی. بعض اصحاب تدقیق روسیه مسأله‌سنی، کندیسنگ بردها صدارته کلمک ایچون اختیار ایتدیکی بعض تحریکات ضمنیه‌یه حمل اید لر. بوروایت صحیح ایسه رشید پاشانک صحیفهء شانسه، قیامته قدر از اله‌سی قابل اوله‌میه‌جق بر لکهء نفرین براقه‌جغنده شبهه یوقدر. فقط بونکه‌ده دخی مسئله‌نی اداره‌ده و اوچ دولتک معاونت فعلیه‌سنی قزاقمقدمه مشهود اولان مهارتنک ینه قدری زائل اوله‌ماز .

هله مملکتک اتحادی امرنده اکثر سفارتلرک تشبثاتنه قارشو کوستردیکی متانت، خصوصیه بومتانتک نتیجه‌سنده حائز اولدینی موفقیت هم کندینک درایتی، هم‌ده پولتیقه‌مزک نه‌درجه‌یه قدر نفوذ خارجی آلتنده قالمسندن قورقیله بیله‌جکنی تعیین ایچون بر مقیاس صحیح عد اولنسه روادر .

شمدی بر آزده بووقایعی برده اساس مسأله‌یه تطبیق ایدلم؛ عجباً دولت علیه‌نک احراز ایتدیکی بو قدر غالبیتلر آره‌سنده اختلاف جنسیت کی شرق مسأله‌سنک مولد طبیعیه‌سی عداولتان اسابنده اگر صحیحاً اوخاصیت واریسه نه‌دن اقتضا ایتدی‌که هیج برینک بر تأثیری کورلمدی ؟

رشید پاشا مکتب‌نده یتیشن عالی و فؤاد پاشا ایسه مشار-الیهک متروکات فکریه‌سنه وارث اولدقلرنده شبهه یوقدر. فقط تأسف اولورکه بومتروکاتک دولته متعلق اولان اموردکی متانت و مهارت جهندن نصیبلری بر از ناقص و محافظه اقبال

مهارت ابراز ایله « دواى برؤالساعه » صورتنده تنظیاتی اعلان ایده رك و مملكتده بشقه بر حامی بوله مدینى ایچون اجرا آتی كفالت دولیه آلتنه آلهرق حكومت عثمانیه نك ظم واستبدادینه دائر برقاچ یوز سنه ایچنده نیجه یوزبك القآت ایله آوروپاچه حاصل اولان افكارى برقاچ كون ایچنده عدم آبادنسیانه كوندردى و حقوق تجارتی برچوق قیوددن تجرید ایله اوروپا ایله اولان ارتباط سیاسیمزه برده اشتراك منفعت علاوه ایتدی وانكلیز پولتیقه سنه استناد ایله مصرى ینه حال قدیمی اوزره بر ایالت شكلنه ارجاع ایتمكه موفق اولدی.

ایشته بوجه تترله دنیانك هر طرفنده مزارستان عدمه یا قلا شمش بر جسم فرتوت عد اولنان دولت علیه دهها هنوز مهور وجوده دوشمش بر طفل تندرست صورتنده كورونمكه باشلامشدى .

مرحوم بوندن صكره دخى ریاست اداره ده بولندجه ینه اختیار ایتدیكى مسلك متجددانه ده دوام ایله تونس والیس نك دولت علیه سفارتنه مراجعت اولمقسزین قبول اولندینى ایچون فرانسه دولتنه وسفیرمزه حقارت ایلدیكندن طولایى یونان حكومتنه پروتستو ایده رك دولتك شانى اعلا وحقنى استیفا ایلدی. ملتجى مسأله سنده مرؤتمندانه برمتانت ابراز ایله روسیه و آوستریانك قطع مخابره بولنده كوستردكلرى تهیداته بيله قارشو طورده رق عثمانیلرك مدینت وانسانیتده حائز اولدقلى مرتبه یی اوروپا یه لایقیله تصدیق ایتدیردى و دوستلرمزك اسناداتى بویله

یالکز ملک تقسیمندہ دفعی ناقابل مشکلات ایلہ روسیہ نیک بو طرفلرہ طوغری آقوب کلہ سندن عموماً جهان مدنیتہ تربی ملحوظ اولان مخاطرملر بقامزہ سبب اولوردی .

بر طرفدن ایسه مصرده محمد علی پاشا تجارت مدکیہ یه مانع اولان سد لری تشبثات عاقلانه سیله زیر وزیر ایتدیکی کبی عسکرینی بر حمله ده کوتاهییه قدر ایصال ایتمک بختیار لغنه ده نائل اولدیغی ایچون فرانسه ده لوتی فیلیپ، حکومت اسلامیه یی مصره نقل ایدرک وروم ایلنیک کنار حدودنده بولنان اوفاق تفک اقوامی اوروپانک کفالت عمومیه سی آلتنده برر هیأت مستقله یه افراغ ایلیرک شرق مسأله سنه بوضورتله بر صورت تسویه آرامقده و آوستریاده مترنخ، ابتدای ظهورندن نهایت اقبالنه قدر، اختیارنده ثبات ایتدیکی محافظه کارلق مسلیکی حکمنجه شرقده دخی حال حاضرک دوامنی آرزوایله برابر بوتنیدنک حصولی امید ایدر . مدیکی ایچون اتخاذ ایدر جکی خط حرکتک تعییننی ظهور اتدن بکلمکده و روسیه ده نیقولا شرقه هر دقیقه بدأ ایتسی ملحوظ اولان انحلال عمومی حالتدن استفادہ اسبابی تدارکله ذوقیاب اولمقده ایدیلر .

یالکز انکلتره وکلاسی کنیدیلرینه پولتیقه تاریخنده هیچ امثالی کورلمه مش بر موقع امتیاز بخش ایدن احتیاط کار اقلری و دوراندیش لکاری حسیلله بو بحران بلانک دفعی استانبولده فوق العاده بر مسلک مدبرانه اختیارینه متوقف کورمکده ایدی . رشید پاشا ایسه بو امرانک تشریح ماهیتنده حکیمانہ بر

اصل غریب یری شوراسیدرکه دولت علیه نك اوروپا ایله پولتیقه جه معامله یه باشلادیغی وقتدن بری امور خارجه سنی اداره ایدنلر ایچنده هیچ کیمسه بولنماش ایدی که شرق مسائلنه منافع دولیه دن بشقه براساس آرامش اولسون .

فقط دول غریبه نك ممالک عثمانیه جه کرک تحریء منفعت و کرک اعمال نفوذده اتحاد ایتدکلری نقطه نظرلری و هر دولتک مسلکندن مستفید ویا متضرر اوله جنی جهتلری اک اول ادراکه باشلایان رشید پاشا ایدی . آنک و اخلافنک پولتیقه جه طو تدقلری تداییر موقع محاکمه یه کورسه ادمازک حقیقتی اصل او زمان بداهته چیقار . بو تفصیلات ایسه ، عبرتک حجمی مساعد اولمادیغی ایچون ، ایلروکی نسخه یه ترک ایدلدی .

[عبرت : ۲۲ ایلول ، ۱۲۸۸]

• *

۲

رشید پاشا مرحوم زماننک اجباری و کندی نك درایت فوق العاده سی سایه سننده دولتمک قوه متصرفه سی مقامنه کچدیکی زمان عثمانیلر ، اوروپا جه — روملرله روسیه لیلرک برقاچ عصرلر نشرندن خالی اولمادقلری عنویات جهتیله — متعصب و ظالم و حکومت عثمانیه ایسه مستبد مطلق بیلندیکی ایچون هیأت ملیه مزک اضمحلالی آرزو اولنور و تجارت و اختلاط قپولرینک هان بتون بتون مسدود اولسی جهتیله منافع مدنیتجه بوقطعه ده اوله بر هیاتک وجودینه قطعا لزوم کورلمز ایدی .

مصطفای ثالث دورینک او اآخرندن محمودثانی زماننک اوائلنه قدر روسیه یه درت کره اعلان حرب ایتدک، طوپک قارشوسنه شیشخانه، تفنکک قارشوسنه یتاغان، سونکونک قارشوسنه صوپه، تدبیرک قارشوسنه حمله، منطقک قارشوسنه شعر، ترقینک قارشوسنه وقوف، انتظامت قارشوسنه اختلال، اتفاقک قارشوسنه تفرقه، فیکرک قارشوسنه قاووق ایله کیتدک؛ بلکه هیج بر ملتده کورلمه مش دینیله بیله جت وحتی عثمانلیلرک زمان اقباللرنده کوستردکری مهارت وعظمته معکوساً متناسب اوله جق درجه ده مادی ومعنوی بیک درلو هزیمتله اوغرادق، آوروپاده اولان ماسکمزک همان نصفندن زیاده سنی غائب ایتدک .

محمود ثانی پولتیقه سی ایسه اسکی مسلکک کافه فوآئندن عاری و فقط هر درلو خطیئانی جامع اولغله برابر اختیارینه چالش دینغی طرز جدیدک مبتدی لکنه ترتب ایده جک نه قدر نقایصی وار ایسه هیج برندن قورتیله مامشیدی .

یالکز اوزمانک حالنی دوشمنک شرق مسأله سنک منافسات دولیه دن بشقه برمنشاً صحیحی اولم دینغی اثباته کفایت ایدر .
صربستان هانکی قومیت اعتباریله آیری بر حکومته نائل اولدی؛ یونان ملکی هانکی جنس نامنه وطن عثمانیدن آیرلدی؛ مصر هانکی مذهبه درکه خلافت اسلامیه قارشو سلاح قالدیردی؛ ظلاماً بوقدر یرلرمزی ضبط ایدن روسیه لیلر هانکی مظلومی محافظه ایچون بزه معین اولدی لدرده تاییوک دریه قدر برفرقه معاونه کوندردی لیر ؟

بر حدود ریشی کبی قره‌غول آلتندده اوله‌رق داخل ملدکه
تسبیب اولنان منفاسنه کوندردیکی کوز اوکنه کتیریلنجه
عثمانیلرک معاملات حربیه‌یه باشلادقاری زمان همترلنده
کوستردکلری علوتی مناسبات صلحیه‌یه ابتدا ایتدکلری وقت
دخی تمامیه ابراز ایتش اولدقاری آکلاشیلور .

یالکز شوکا تأسف اولنیورکه احمدثالث دورینک مبادیسنی
بودرجه‌لرده رونقیاب اجلال ایدن مهارتیریک آزمان ایچنده
بیک درلو اسباب ایله معدوم اولدیغی ایچون اودورک اواخرنده
پروت مظفریت فوق‌العاده‌سنک حاصل ایتدیکی ثمره‌لر یالکز
برایکی سفارتک‌کوستردیکی ساخته ساخته نمایشلر ایله بتون‌بتون
محو ایدلکدن بشقه ایکی عصر ایچنده حدسنر حسابسنر
فدا کارلقلرله اله کچورمکه والدن قاچرمامغه مقتدر اولنه بیلدیکنر
بجار ملکی دخی ضایع ایدلدی .

محمود اول زماننده ینه عثمانیلرک طالعی بریبوک پرتو
مظفریت ابراز ایدرک حدود شرقیه‌مزی نادرکی برجه‌نانکیرک
تسلطندن قورتاردق ، اوستریایی بلغرادک‌ترکنه ، روسیه‌نی‌ازاق
قلعه‌سنک هدمنه اجبار ایتدک ، آنجق عثمانیلره مخصوص اولان
پولتیقه مسلمانک بونده کوستردیکی پارلاق ، برچراغک‌سونمکه
یاقلاشدیغی زمان فوق‌المامل برقوتله علولمنسی قییلندن ایدی .
حیفاکه آندنصره دولتمزک‌سطوتی غروره و مهارتی خیالاته
تحول ایدرک و عثمانیلرک لازمه‌شانی عد اولنان مکانت
احتیاطکارانه دخی راغب پاشا ایله برابر مزار عدمه کیره‌رک

صدارتنه قدر اطرافزده اولان دول غیر مسلمه ایله اختیار ایتدیکمز معامله جهاد و متارکدن عبارت ایدی. سن وقوفه کیردکن صکره آچیلان بحار و لهستان و کریدسفر لرنده و کوپرلی ایله اوغلنک اداره ایتدیکی محاربه لرده شمشیر عثمانی اسکی شعشعه سنی تمامیه ابراز ایده مدیسه ده ملکا و حیثیه ذره قدر برخساره اوغرامدق و حتی قره مصطفی پاشانک ابتدا ایلدیکی ویانه سفری بیله لهلولرک ناکسانه و ناکشانه نقض عهده قیامی و اداره حریه نک ریاستنه نه قدر صاحب اقتدار کجدیسه یادولتک ظلمنه و یا قضا قورشوننه و یا خود رقبا سنک خیانتنه فدا اولدیغندن مغلوبیت عسکریه نک مدت مدیده دوامی جهت لریله ملکجه بعض ضایعانی موجب اولقله برابر دولت علیه نک شان واقبالنه طوقماش و معاملات خارجیه مزی دیپلوماسی کریوه لرینه دوشور مکسزین ختام بولمشدی .

ایشته دولتمزده بومسلك سلاح بدستانه نک منتهاسی و اوروپا پولتیقه سنه دخولمزک تاریخ ابتداسی، یوقاروده بیان ایتدیکمز محاربه دن براز زمان صکره ظهور ایدن پروت وقعه سی در . بو وقعه ده دولت علیه نک بالطه جیلقدن گله بر وزیر، قوجه بر روسیه ایمراطورینی اسارتدن قورتلق ایچون استدعای عاطفته و تیمور باش کبی مشهور بر جهانکیر ضاسلاغنی ملک واقبالنی قورتارمق ایچون نیاز حمایته مجبور ایتدیکی و بونلردن برنجبسنه عادی بر تاجر مستامن کبی قره غوللرک حمایتنه توصیه ایدر یوللو بر بیوردلی ایله مملکتی طرفنه و ایکنجیسنی اخلال آسایشه مهیا

اوينده بيله جك بر قوت ورزانتہ مالك اولمق لازم كلسه ايتديكي ايلت حقنده روسيه نك لهستانده اختيار ايتديكي معاملاتى سلمه السلام اجرا ايد بيلور و اوروپاده غليان ايد جك افكار عموميه نك اولسه اولسه طاغ باشندن بر متهيج دريا - يرايدنلر كي يالكيز اوزاقدن اوزاغه چاغديسنى ايشيدير .

آنجق غربك افكار عموميه سنى بزجه عليهمزده بولندير مامغه احتياج مس ايتديرن جهت ازه صره استقلالزى محافظه ايچون غربك قوت ماديه ويا نفوذ مغنويسندن استعانه يه مجبور اوليشمزدن عبارتدر .

ايشته ممالك عثمانيه خالقنك بر جنسندن عبارت بولنمى و اوروپاچه اسلاميت حقنده ياكلش بر اعتقاد موجود بولنمى و دولت عليه نك حين حاجتده مراجعت ايد جك بر قوت احتياطه محتاج اولديغندن طولايى اوروپا يه خوش كورنمكده مضطر اولمى دنياده قوجه بر شرق مسأله سنك وجود و دوامنه علت اوله بيله جك اسباب طبيعيه دن اولمديغنى ادراك ايچون مسائل سياسيه يه براز و قوفى اولانلرجه بالاده يراد اولنان مباحثه بر قاچ دقيقه امعان نظر كفائت ايدر .

شرق مسأله سنك ماهيتنى تماميله اكلامق ايچون بر كرده سلطنت سنيه طرفندن اجنيدلرله طوتيلان معاملاتك تاريخنى كوزدن كچيرملم :

معلوم دركه بز بورالره قايجمزه طيانه رق كلدك ، قايجمزه طيانه رق ماناك اولدق ، ظهور يميزدن تا صقولى مرحومك منتهاي

زمانه توفیقاً تمامیه فعله چیتقاریلور ایسه آوروپایه ممالک عثمانیهده جریان ایدن عدالتی تحسین و تحیرله آلقشلامقدن بشقه یاه جق برشی قالمیه جغندن هیج شهه بیورلمسون .

افکار عمومییه کلهجه واقعا آوروپاجه برایکی یوز سنه دنبرو انسانک هر فردینه محبت و عاجزک هر نوعنی حمایت فیکرنده ولتمق ترقی موده لرندن معدود اوله رق شرقک هانکی کوشه سنده برسلاح پاتلامش اولسه صداسنک عکسی غربک بر طرفندن هان طاغلری طاشلری بر برینه قانه جق کبی دهشتلی برولوله قوپاریور .

ققض و وجدان بشرک تشریحیه اوغراشانلره معلوم درکه دنیاده هیج بروقت افعال بشری ادا ردهده حسیات محسنه داعیه منفعت قدر تأثیر کوستردمز . بناء علیه هانکی مملکتده اولورسه اولسون افکار عمومییه داخلی بر ظلمه قارشو ایتدیکی فریادلرک فرضا اونده بری قدر مقاومت فعلیهیه قیام ایدرسه خارجی برمسألهده ولوله نك اون بیکده بری درجه سنده بیله فعالیت کورلمز . فرانسه وانکلتره خلقنک حکومتلرینه قارشو کوستردکلری متعدد شدتلره مجارستان ولهستان و هند وقایعنده مفلوجلرکی براین جن خراسندن بشقه هیج بر حرکته قیام ایتدکلری دوشونیلور ایسه بالاده ایراد ایتدی کمز دعوانک تحقیقی ایچون بشقه بر دلیل آرامغه احتیاج قالماز ظن ایدرز .

حتی شو قدر دییه بیلیرزکه دولت علیه بوکون موازنه دولیه نك هانکی جهتهده بولورسه قارشویه تصادف ایدنلری یرلرندن

فلمنکندن تفریق ایلدیکی صرهدده صربک و یونانستانک بزدن آیرلدیغنه باقوبده او قوت و میلان ایتالیا و آلمانیاک منبع اتحادینی نهر لر کبی قانلر دو که رک تحکیم ایلدیکی بر زمانده دخی مثلاً کرید و مصرک وطن عمومیدن افتراق ایده بیله چکنه احتمال ویرمک استعداد زمانی بیلمه مکدر. اسلامیق مدنیت حاضره ایله امتزاجدن بری ظن ایدن اور و پالیرله ایسه بوفکر لرینک بطلاننی اثبات ایتمکده هیچ صعوبت چکلمز. مثلاً ممالک غربیه ایله اختلاطه باشلا دیغمز زمانلر دها قانونک تعریف و مقصدندن غافل برطاقم جاهلله ره هر درلو ترتیب و انتظام و اساس و قاعده دن معرا بر قاق خواطر یازدیروبده آدینه قوانین جدیده دینیلهرک کویا دولت علیه نک حکومت دنیویه سنی حکومت دینه سندن تفریق بر طریق آچلمش و اوصورتله ممالک عثمانیه مدنیت حاضره دائره سنه ادخال ایدلمش کبی کوسترلمک ایستنیله چکنه، یاپیلان اصلاحات صحیحه — که علی العموم فقعه مطابق و بلکه احکام شرعیه نک اک کوچک بر فصلانده اولان قواعد و فوائد مدنیه بونلرک جمله سنه کیفیت و کیتجه بر قاق قات فائقدر — اگر شریعت نامنه اعلان ایدلمش اولسه یدی و فقره سنک فقره سنه تطبیقی قابل اولیان معهود قانون جزا فرانسه دستورندن استراق ایدیله چکنه فقهک عقوبات فصلی تدوین اولنسه ایدی آورو پاچه اسلامیتله مدنیت بیننده تضاد بولندیغنه دائر وجودندن شکایت اولنان فکر لرک حصوله بیله میدان قلمزدی .

شمای ینه قواعد شرعیه، فقهک تعیین ایتدیکی اوزره حکم

اساسى ، صرف حكومتلر بىندىدە موجود اولان پولىتېقە رقابت و منفعتىلە بعض احزاب ادارەنىك حېجاء ابتلاسنە مستند اولدىغى بىك قولاي ميدانە چىقار .

واقعا ممالك عثمانىەنىك برچوق اجناسدن مركب وهرجنس برويا برقاچ مذهبە وھلە بربرىنە مغاير برچوق فېكرلرە تابع اولدىغىندە وروم اتريالىرلە بلغار قومىتەسنىك تامىت مىلكەطوقو- نەجق برر تمايل خصمانەدە بولندىلرندە شېھە يوقايسەدە امتزاج اقوام عنوانىلە عبرتك ۱۴ نومرولى نىسخەسندە نشر اولنان مقلادە دخى ايما اولندىغى اوزرە ممالكتمزجە موجود اولان اجناس مختلفە جغرافياجە بولندىلرى واقعه نظراً برجسمنك اعضاى آليەسى كې بربرىنە كچمش وانفكاك قدرتى بتون بتون غائب ايمش برحالە بولنەرق آرەلرندە بدرجەيە قدر طوپونوجە برموقع طوتانلر دخى هيائىلرندە اولان جزؤيت، ولو آز اولسون، مخلوطيت جھىتلرلە ينەاستقلال اوزرە يشامق قابلىتىدن وھلە اواستقلالە نائل اولەبىلمك قوتىدن بتون بتون برىدلر .

زمانمزدە ايسە انسانيت هردرلو موانى معدوم ايمكە وهر درلو بدايى ايجاد ايمكە قيام ايدەرك بياغى طبيعتك فوقنە چىقمقلە اوغراشمقەدە و بويوولە احراز ايتدىكى مظفر يتلرى هې تعاون قوۋە غالبە سىلە حاصل ايمكە اولدىغىدن تفرقە استعدادلرى تامامىلە غائب اولمغە باشلامشدر . بوخهتلرلە مثلاً اوروپاچە افكار عمومىەنىك قوت مىلانى آلمانىك همان هر جزؤنى بربرندن وبلجىقايى

شرق مسأله سی

۱

ایکی عصر دن بری ینارطاغلر کی هیج او مولدینی بر زمانده
 آتس انکیز غلیان اوله رق زلزله صدماتیله روی ارضک شکلی
 تغیر ایتسندن قورقیلان دواهی سیاستک بری ده شرق مسأله
 سی در. بونک ماهیتی، اور وپاده بولنه رق و دنیا نك هریرنی کندی
 مملکتیله تطبیقه چالیشه رق تحقیق حال و کشف استقبال ایچون
 اتعاب فکر ایدن احباب قلمک نشر یاننده آرانورسه، ممالک عثمانی ده
 بولنان ملتک مذهب و تمایلاتنده کور یان اختلاف ایله برابر
 اسلامیتک مدنیت غریبه ایله امتزاجی غیر قابل ظن اولندیغندن
 و اور وپاجه افکار عمومی بورالده مذهب دعواسنک حقیقیت
 یامال ایتدیکنه ذاهب اولدینی ایچون ملکک هانکی طرفنده بر
 حادثه ظهور ایدرسه دائما مغدور عد ایتدیکی فرقه نی حمایه ایتمک
 ایتدیکندن تحدث ایتمش بر حال قیاس اولنور .

آنحقیق مدنیت حاضریه بر شائبه عار اولدینی اعتراف ایله
 برابر مع الأسف ادعا ایدرزکه امور اجنبیه بی اداره ایدن نظارتلرن
 خفایا اوراقنی کوره بیلمک و یا خود مجالس وکلاده جریان ایدن
 مباحثی بر کوشه دن دیکله مک ممکن اولسه شرق مسأله سنک دخی

PL

248

M45 N 82

1941a

3743 Kemal, Marink.

18/534

نامق کمال

کلیاتِ کمال

برخی زبیب

۳

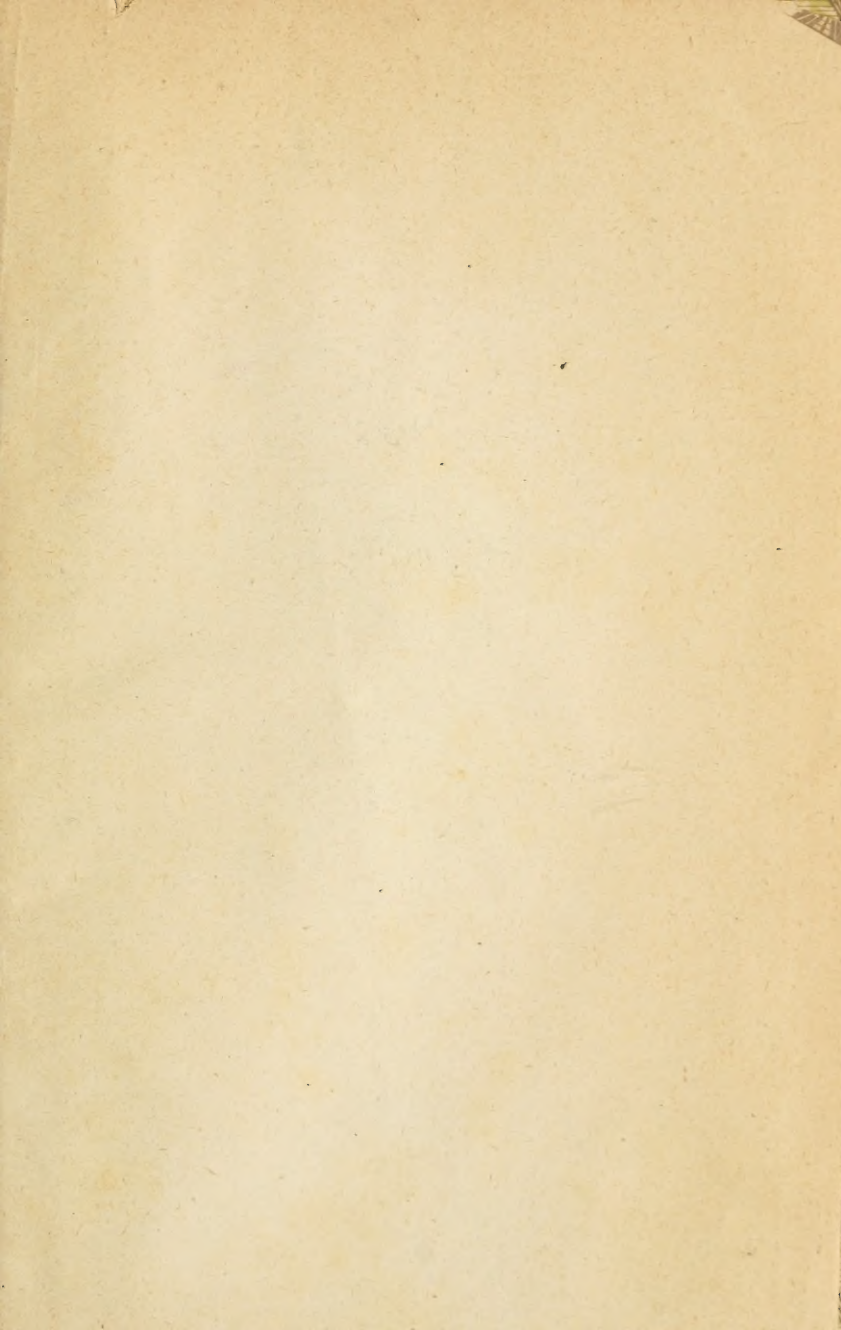
Makbulat - ... siyosiyə və edebiyat

مقالات و کتب و ادبیات

استانبول

سلانیک مطبعه سی

3743

PL
248
K45M35
1909a

Kemal, Namik
Maḳālat-ı siyāsiye ve
edebiye

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
